61·C·40

6
27-C

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
13 H
19

Ex Bibliotheca
jori Coll. Rom.
Societ. Jesu

61.5.20

61
C
40

61
C
40

6-27.C.22

Fran. Menneņj deliciæ Equestriū

L. III 4 O. 8

DELICIAE EQVESTRIVM
ſiue
MILITARIVM ORDINVM,

ET EORVNDEM ORIGINES, STATVTA, SYMBOLA ET INSIGNIA, ICONIBVS additis genuinis.

Hac editione, multorum Ordinum, & quotquot extitère, acceſsione locupletata, ſerieq; temporum diſtributa.

Studio & Induſtria
FRANCISCI MENNENII ANTVERP.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

COLONIAE AGRIPPINAE,
Apud Ioannem Kinckium ſub Monocerote.
ANNO M. DC. XIII.

ILLVSTRI, GENEROSO AC NOBILISSIMO VIRO,

D. IOANNI van den HOEVEL,

Equiti Aurato, Cæſ. Maieſt. à Conſilijs, Domino in Veen, & Aurhagen &c.

SAPIENTIS Solonis dictum eſt, ILLVSTRIS DOMINE, Rempublicam duobus potiſſimùm vinculis in officio contineri, præmio & pœnâ, metu nimirum & ſpe: metus ſtimulat ciues, & in ſtudio dignitatis vigilantes efficit; ſpes honoris & premij homines fortes, dies noctesque ſollicitat, & ad virtutes conſectandas impellit. Eſt ſcilicet vtriuſque rei modus ſicut reliquarum; neque Principem dandis honoribus fuſum, ne-

que vindicandis ſceleribus nimis ſeuerum eſſe oportet: & felix ſanè ea Reſpublica cenſenda eſt, cuius moderatori illud omninò propoſitum, in quocunque hominum genere, etſi tenui & obſcuro, virtutum honeſtare; factiſque oſtendere, nihil apud eum plus valere, quàm ſplendorem iuſtitiæ, animique in virtutum genere præſtantiam: *Animus* enim, vt inquit Socrates, *benè ad virtutem compoſitus, nobilis eſt*: Et rectè. *Mens* enim *bona nobilem facit*, vt in eamdem ſententiam Satyricus;

Stemmata quid faciunt, quid prodeſt Pontice longo
Sanguine cenſeri, pictos oſtendere vultus
Maiorum, & ſtantes in curribus Aemylianos:
Tota licet veteres exornent vndiq; ceræ
Atria, nobilitas ſola eſt atque vnica virtus.

Et vt in certamine non fortiſſimo palma defertur, ſed qui vincit; ſic in vita, niſi qui probè agit, hoc eſſe deſinit.

nit. Nam & in lucta ceſſare poteſt Hercules,& in palæſtra dormire Milo, & in vrbe ocioſus eſſe Ariſtides. Meritò itaque in functione virtutis ſapientiſſimi homines felicitatem locant,non in ipſa:eos verò miſerrimos ſtatuunt, qui adeò, politicè, inſtar Lacœdemonij orbis Speculatorum,ocium ſuum virtuti impēdunt, vt ne probitati quidem vacare poſſint.Hâc æquâ virtutis lance,hâc fortiſſimorum Ducum habitâ ratione, iuſtaque meritorum cuiuſque contemplatione,Romani olim ad imperia contendentes, innumeris gentibus iugum impoſuerunt, ciueſque ad res maximas capeſſendas inflammarunt: nec non poſterioris ſeculi Principes Chriſtiani in Paleſtina, Hiſpania, alijſque à Saracenis occupatis locis, tenui quamuis ærario, modicis imperij regionibus; ditionis fines latè propagarunt, neque prius conſtiterunt,quàm barbarorum gente penitus oppreſſâ, in alias Prouincias victricia arma direxiſſent; Afri-

cam, Aſiam, atque alio ſub ſole calentes Indos ſibi tributarios feciſſent, veræq; Religionis lumen in remotiſſimas adeò nationes intuliſsēt, ad quas populi Romani nomen, nunquam potuit penetrare. Spe nimirū familiam illuſtrandi, ingentia præmia conſequendi, leonum inſtar, obſcuriſſimi quamuis homines, in confertos hoſtes rapiebantur, media penetrabant agmina, ipſo periculorum contemptu, & Religionis, & patriæ cariſſimæ amore vehementer incitati. Inter omnia porrò virtutis præmia, quæ varia antiquitùs apud Scriptores Romanos legas, maxima hodie cenſentur, dignitatis Equeſtris ornamenta; quibus viri fortes, quique de Rep. benè ſunt meriti, à Pontifice, Imperatore, Regibus alijſque Principibus ſolent cohoneſtari. Quorū quidem gloriæ augendæ ac propagandæ varia per totū orbem Chriſtianū, apud Italos, Germanos, Hiſpanos, Gallos, Indos & alibi erecta inſignia collegiaq; Militaria, in lucē producere ſtatui. Quod quidquid eſt operis IL-

LVST. DOMINE, ſplēdore nominis tui in fronte imus illuſtratū; non vno nēpe Tibi nomine debitum: Vindicat hoc ſibi (adfinitatis.n. noſtræ vinculū omitto) mira illa tua in Rep. adminiſtrāda ſolertia; cōſtās erga Cæſ. Maieſt. & Principes Chriſtianos obſeruātia; ac præcipuū Religionis in Deū, fideiq; Catholicæ ſtudiū; ipſum deniq; de quo verba facturi ſumus, Equeſtris honoris auctoramētum; quo Tu ita fulges, vt ab ipſo Te, & animi ingenijque dotib. præfulgeas, & maximā veriſſimamque laudem iſtis referas acceptam. Maiores tui HOEVELII, virtute & gloria inclyta gens, hanc ipſam dignitatem meritis pepererunt, & familiæ ſuæ aſſeruerunt; domi, militiæq; contra infideles, hæreticos, & ſi quos alios Auſtriaci Principes hoſtes habuêre, non aſſidui ſolùm ſemper, ſed primi. Itaque iure in primo nobilitatis gradu poſiti, qui togati prudentia, & armati fortitudine, res & conſilia tractarunt Imperatoris, non vnius, præclareque temperarunt. Nota ſunt

quæ de illuſtri gente veſtra alij literis cõſignarunt;Publica,quæ ipſa noſtra Antuerpia,ipſa Vbiorum Colonia in fide & conſtantia tua experta eſt. Teſtata merita & beneficia tua in patriã, teſtata in omnes,quibus cõmendatio aut inſigne aliquod eſt Virtutis aut Doctrinæ.Enimverò ſacra ſi intueamur,quis magis ea, vel inimicorum cõfeſſione,defendit,ornauit,ampliauit? Aræ, templa vetera aut noua inſtaurata,tui operis ſunt, tui religioſorum cœtus aucti,propagati;& vno verbo,omnes pietatis cultores te habent decus,ſubſidium,portum. Quid aliæ virtutes? ſimile: nec iſta in gratiam aut gloriam, Deo ſoli & vſibus humanis imputas, & fructum beneficij vnum cenſes feciſſe.Quo fiet, vti gentem Auſtriacam, ſacram velut Anchoram orbi fluctuanti à Deo datam eſſe bono noſtro publico ſentimus:ita vos velut Pharos & lucentes quoſdam ignes in tempeſtuoſo mari erectos, poſteritas omnis æternùm intuebitur.Sileo cætera, votumque

hoc

hoc tantum interpono, vt ſimiles tui, maiorumque tuorum Protectores & conſiliarij contingant patriæ, quam fata volent eſſe ſaluam. Hoc verò munus tibi tot nominibus debitũ, apud te eſſe, patere ILLVSTRIS DOMINE, non pretium vt me deuinctum liberem, ſed pignus vt obſtringam: neque indignum prorſus, quod exſtet meæ, in nominis & gentilitij ſplendoris tui gloriam, obſeruantiæ teſtimonium; complectendum tibi, ſi non Auctoris ratione, at eorum memoria, quorum laudes, ob ſacras & heroicas illas inſtitutiones Equeſtres, prædicare conſilium fuit.

Illuſtr. D. V.

Studioſiſsimus

FRANCISCVS
MENNENS.

AVCTORES QVORVM OPERA IN CONCINNANDIS EQVITVM ORDINIBVS VSI SVMVS.

Abendonēſe Chronicon.
Abrahamus Ortelius.
Aelius Antonius Nebriſſenſis
Aeneas Sylvius
Albertus Kranzius.
Aldus Manutius.
Alfonſus Ciaconus
Alfonſus de ſancta Cruce.
Alfonſus ſapiens Caſtella Rex.
Alfonſus Toſtatus.
Aluarus Gomeſius de Mendoza.
Ambroſius Morales.
Andreas Reſendius.
Andreas Tiraquellus.
Ammianus Marcellinus.
Antonius Beutherus.
S. Antoninus Florentinus.
Antonius Garibayus.
Antonius Gueuarra.
Antonius Morales.
Antonius Poſſevinus.
Ariſtophanes
Arnoldus Abbas Lubecenſis.
Arnoldus Mermannus.
Arnoldus VVionus.
Aubertus Miraus.
Augerius Giſlenus Buſbequius.
Auguſtinus Florentinus.

B. Bar-

B.

Bartholomæus à Saligniaco, Eques ſancti Sepulchri.
Barnabas Briſſonius.
Bartholomæus Chaſſaneus
B.Rhenanus.
S.Bernardus.
Ber.Corius.
Bernardus d-Eſcalante
Bernardus Girardus D.Hallianus.
Blondus
Brimeus D.Imbercourtius.

C.

Cæſar Baronius.
Carolus del'Oyſeau
Carolus Sigonius.
Caſsiodorus.
Chr.Maſſeus.
Claudius Fauchetius.
Claudius Paradinus.
Clemens V.P.M.
Coelius Rhodiginus.
Cornelius Tacitus.

D.

Damianus â Goes.
Didacus Couarruuias.
Didacus Valera.
Dion.

E.

Enguerrandus Monſtreletus.
Euchertus.
Eximinus Petri Salonoua.

F.

Feneſtella.
Florentius Haraus
Fortunius Garzias.
Franc.Alfonſ.Venerius
Fran.Belforeſtius.
Franc.Guicciardinus.
Franc.Harduinus.
Franc.Modius.
Franc.Radeſius de Andrada Eques Calatrauæ
Franc.Roſerius.

Fran-

Franciſcus Sanſouinus.
Franiſcus Schottus.
Franciſcus Tarapha.

G.

G Budæus.
Gabriel Simeon.
Galfredus Monumetenſis.
G.Genebrardus.
Gonſaluus Argotes de Molina.
Gonſaluus Illeſcos.
Gregorius Nazianzenus.
Guilielmus Camdenus,
Guil.Filiatrius Epiſcopus Tornacenſis.
Guil Menenius.
Guil.Tyrius.

H.

Henricus Panthaleon.
Herodianus.
S.Hieronymus.
Hieronymus de Bara.
Hieronymus Cardanus
Hier.Coneſtagius.
Hieronym.Comes Alexand.
Hier.Curita.
Hier.Lilius.
Hier.Oſorius.
Hier.Romanus.
Hier.Ruſcellus.
Hector Boetius.
Horatius.
Hugo Lupus Verdala.
Hugo Reuelius.

I.

Iacob.Aug.Thuanus.
Iacob.Fontanus.
Iacob. Gretſerus.
Iacob.Hoſpitalis.
Iacob.Marchantius.
Iacob.Vitriacus.
Iacobus Villamontius Eques S. Sepulchri.
Ignulfus.
Ioachimus Camerarius.
Ioannes Azorius.
Ioannes Goropius Becanus.
Io. Benedictus Guardiola.

Io.Bo-

Io.Bodinus.
Ioannes Botereus.
Ioannis II.Caſtellæ Regis hiſtoria.
Io.Chryſoſtomus.
Ioannes Confettius.
Io.Dubrauius.
Io.Feronius.
Ioannes Froſſardus.
Io.Funccius.
Io.Hayus.
Io Leſlæus.
Io.Mariana.
Io.Metellus.
Io.Molanus.
Io.Nauclerus.
Io.Petrus Gutierez.
Io.Sarisburienſis.
Io.Suallardus Eques S. Sepulchri.
Io.Tilius.
Ioannes Tarcanotus.
Io.Vaſeus.
Io.Villarius.
Ionvillanus.
Iſidorus.
Iulianus Taboet.
Iul.Cæſar Scaliger.
Iuſtus Lipſius.

L.

LanbertusSchafnaburgenſis.
Lambertus Van der-Burchius.
Latinus Pacatus.
Laurentius Cuperus.
Leonardus Floranantius.
Lucas Tudenſis.
Lucius Marineus Siculus.
Ludouicus Nonius.

M.

Marianus Scotus.
Marinus Sanutus Torſellus.
Martinus Cromerus.
Martinus Hamcomius.
Martyrologium Romanum.
Matthæus Florilegus.
Matthæus Pariſius.
Meyerus.
Michael Montanus.
Michael Molinus.

N. Ni-

N.

Nicolaus Chriſtophorus Radziuillius
Nicol. Vignerius.
Nicolaus Hautius, Eques S. Sepulchri.
N. Nicolai.

O.

Olaus Magnus
Onufrius Panuinius.
Otho Friſingenſis.

P.

P. Boyſſatius.
Papyrius Maſſonus.
Paullus Aemylius.
Paullus Diaconus
Paullus Iouius.
Paullus Merula.
Paullus Moriſius.
Paulus Petauius.
Pauſanias.
Petrus Beloyus.
Petrus Bleſenſis.
Petrus Lucéburgius.
Petrus Mathæus.
Petrus Mexia.
Petrus à S. Iuliano.
Philibertus Pingonius.
Phil. Bergamenſis.
Philippus Cominæus.
Phil. Leydenſis.
Phil. Moræus.
Platina.
Plinius.
Plinius II.
Polydorus Vergilius.
Pontus Heuterus.
Praxis Cancellaria Rom.
Prouinciale Romanum.

R.

Raphael Volaterranus.
Raymundus Montanerius.
Renatus Chopinus.
Richardus VVaſſelburgenſis.
Robertus Cenalis.
Robertus Gaguinus.
Rodericus Archiepiſcopus Toletanus.
Rodulphus Botereus.
Ruffinus.

S. Sa-

S.

Salimbenus.
Sidonius Apollinaris.
Sozomenus.
Stephanus Garibayus
Stephanus Pighius.
Suidas.
Supplement. Chronicorum.

T.

Tertullianus.
Thomas Garzon.
Thomas Milleſius.
Thomas Stapletonus.
Tilmannus Bredenbachius.
Titus Liuius.

V.

Vegetius.
Villaneus.
Vincentius Lupanus.
Vitalis Epiſcopus.
VVolfangus Lazius.

CARMEN AD AVCTOREM ET LECTOREM.

FEerales Lector miſereri deſine Cannas
Buſta equitum, merſos generoſo ſanguine latos
Clauos, & digito quod equeſtri fulſerat aurũ.
Vnius exitium fuit ordinis, vnius Vrbis
Clades, nec viuo magni facienda Catone.
Nos alias Cannas (ſeu lamentabile fatum)
Vidimus, hæc veteres ſuperarunt ſæcula caſus.
Præmia virtutum, fidei munimina ſanctæ,
Incrementa Equitum ſacrorum, ſparta per orbẽ,
Non cenſu, aſt meritis, factisq́; parãda, ſepulcro
Clauſimus inſcitiæ, & cæca ſepeliuimus vrna,
Funere non modico. Donec, Franciſce, refoſſum
Ordinis exortum, tumulataq́; Symbola, luci
Splendoriq́; ſuo vindex aſperrime reddis,
Atq; equites vulgò in circũ ſeiungis equeſtrem.

ALIVD AD LIBELLVM.

DIgnus nobilium ſinu latere
Atq; hærere manu venit libellus,
Theſaurum exiguis tegens pagellis;
Ortum, inſignia, nominumq́; cauſſas,
Sacratorum Equitum, modumq́; vitæ.
Mirum, quidquid in omnium ſtatiuis
Sacra militia videtur vſquam,
Totum ſub modicis videre chartis.

EQVESTRIVM SIVE MILITARIVM ORDINVM SYMBOLA, INSIGNIA, & Origines.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

FORMA EQVITES CREANDI VETUS & noua apud omnes gentes.

DE Equeſtrium virorum ſymbolis & origine, ſiue militaris ordinis tum antiquitate, cum præ cæteris eminentia ſcribendo vix me expedio, quin neſcio quod mihi magnificũ, in eodem & quaſi ſupra nobilitatem excellentius nomen hoc ab antiquo præ ſe ferre videatur, & ſolia veluti aſcendens Regia omnis nobilitatis ciuilis vindex, & pro tribunali quaſi iudex ſedeat. Equites, qui & milites Latinè, iuriſconſultis apud omnes ferè gentes, nomen ab equis inuenerunt. *Caualieri* enim Italis, *Cauallèros* Hiſpanis, *Cheualier* Gallis, *Ritter* Germanis, & Belgis, *Margogh* Cambro Britannis ab equitando dicuntur, Anglis ſolummodo *Knightes* vocantur, vocabulo, quod antiqua Anglorum, vti Germanorum lingua miniſtrum ſiue ſeruientem & iuuenem promiſcuè ſignificat. Hinc in Euangeliis antiquis lingua Anglica pro cliente,

Incnÿcht & *Radenightes*, id eſt miniſtri equites, apud Bractonũ Anglum iuriſperitum antiquum legi memorat Guilielmus Camdenus, qui tenebant ea lege terras ſuas, vt domino equis inſeruirent, vnde truncato nomine contractius *Knights* iis remanſiſſe exiſtimat, & milites appellatos, qui prædia beneficiaria ſiue feuda tenuerant vt militarent. Feuda enim militaria dicta fuerunt, & qui alibi Feudatarii, hic milites dicebantur: vt *milites Regis*, *Archiepiſcopi Cantuarienſis*, *Comitis Rogeri*, *Comitis Hugonis*, &c. quod ea lege prædia ab illis accepiſſent, vt illis militarent, ſi denique & hominium præſtarent, cum alii qui pro ſolidis militarent, Solidarii & ſeruientes appellarentur.]

Solidarii.

Adde quæ de his luculenter ſcripſit Viglius in Rubr. Inſtitu. de Teſt. milit. Verum hi, ſiue milites ſiue Equites appellare libet, Auratorum nomen hodie ab auri præcinctura vel auratis calcaribus inuenere: exemplo nempe Romanorum, apud quos milites Cornicularios, Monozonos, Rudiarios & Commeatales paſſim (vt Ramnenſium, Tatienſium, & Lucerum centurias à Romulo: Equitum itẽ Auguſtalium à Tiberio Cæſare inſtitutas, quibus Druſum filium, T. Claudium & Germanicum nepotes adſcripſit, omittam) obſeruamus, non aliunde quàm ab ornamentorum inſignibus, quibus ob emeritam militiam decorati fuerant, denominatos. Quò pertinet & illud

Equites Auguſtales. *Tacitus li. 7. Annal.*

lud Vegetii lib. 2. de Re militari. Primi generis Commentarienſes & Clauicularii dicebantur: ſecundi generis Cornicularii, qui emeriti milites erant armillis corniculiſque virtutis ergò donati. Quod hodiè etiamnum aliquot Germaniæ Principes in more habere tradit Lazius, vt aulicos ſuos multo tempore cognitos, & in variis miniſteriis vſurpatos ſimiliter corniculis argento comprehenſis, & ex humeris ſuſpenſis donent. Qualiter Petrus Beloijus ſcribit Henricum II. Gallorum Regem Aurelianenſem adhuc ducem exſiſtentem poſt liberatam obſidione Landreſii vrbem Cornicularios Equites creaſſe, quo nomine ſcilicet appellari ius eſſet eos, qui prælii tempore in nauatæ virtutis præmium ad id dignitatis cooptarentur. Torquati ſimiliter & duplicati erant milites, torquium ornamentis, vt illi corniculis, decorati, quibus & duplex plerumque ſtipendium dabatur, vnde Duplares dicti ſunt. Quo ex euentu Manlio Torquato memoria apud poſteros manſit, quam hiſtoriam ſcribit Liuius lib. 7. primæ Dec. Porrò manet & Germanis hoc militum genus, torquatique ac ampliori ſtipendio incedunt, qui aut aliquot annos ſtipendia fecerunt, aut loco nobili nati ceteris in acie præferuntur. At neque nomen vetus omnino obiit, gentilicia lingua *Doppelſoldner*, vulgò nuncupamus. De torquium donis, ſiue inſignibus, Liuius lib. 4. Dec. 3.

Commentarienſes. *Clauicularii.* *Cornicularii.* *Torquati.* *Duplares.*

Monozoni. Monozoni, illuſtres olim cingulo militari ſiue Baltheo, fuerunt etiam honorati inter Milites; de quibus Iureconſultis fit mentio in lege Valentis. Quem à priſcis temporibus ad Germanos morem eſſe deuolutum inuenimus: vt ſicut apud Romanos ob egregia facta miles Baltheo donabatur, ita vetuſtiori adhuc in militia Germanorum, cingulo ac gladio (quæ hodie ornamenta in calcaria ſunt verſa, & auri præcincturam) miles emeritus publicè ornabatur. Hinc cingulo donare elegantius, & priſco ex more dicimus, quod hodie mutata conſuetudine gladio percuti, & auratum fieri Equitem dicere ſolemus. De Baltheorum ornamentis Iulius Capitolinus in Maximinis, & Gordianis, & Caſſiodorus inclinantis imperii auctor in epiſtola ad Coloſſum Comitem, aliique fusè meminere. Ad quæ adludens Otho Friſingenſis lib. 1. de rebus à Friderico I. Cæſare geſtis cap. 32. cum de Geyſa Hungariæ Rege bellum Auſtriæ inferente loquitur: *Altero die Rex in prædicto campo ad quandam ligneam Eccleſiam accedit, ibique ab Epiſcopis* (nam eo vſque in puerilibus annis conſtitutus nondum militem induerat) *accepta ſacerdotali benedictione ad hoc inſtituta*, armis accingitur. Sic de Auſtriæ principibus veteribus annales antiquiſſimi à Lazio citati referunt, *Anno* 1104. *Leopoldus Marchio Sanctus accinctus eſt gladio. Anno* 1180. *Otacher ex Marchione Styrienſi Ducis nomen adeptus eſt, eo anno quo & gladio accinctus eſt.* Et iterum *anno* 1225. *Fridericus Dux Auſtriæ & Styriæ conſecrationis enſis dignitate*

Herodianus, lib. 4. & 5.

Li. 3. Variar. lect.

nitate Vienna ſublimatur. Atque hinc arbitratur Lazius morem iſtum defluxiſſe, quo hodie, ſed inuerſo, Germani vtuntur: vt Principes ſicubi aliquem ob laude parta facinora decorare volunt, gladio tangant, quos Equites auratos paſſim vocamus, & quos veteri more cingulo militari donatos appellant. Non enim gladio verberabantur, quod hodie fit, qui inſigne aliquid in bello aut prælio egiſſent: ſed gladius illis cum Baltheo à Principe accingebatur. Et qui Monozoni Iureconſultis Græca origine, hiſtoricis verò cincti nuncupati, hodie Equites aurati, quod aurum in calcaribus ſcilicet & gladio geſtare poſſint, appellantur. Hinc legimus in Annalibus peruetuſtis Auſtriæ: *Anno Domini* 1245. *Fridericus Dux Auſtriæ auro plenus & argento in feſto S. Georgij,* 140. *iuuenes de terra ſua nobiles apud Viennam honorificè donauit gladio & cingulo militari.* Equidem in peruetuſtis picturis & ſculpturis licet talem cincturam videre; cingulum ſcilicet bullis aureis graue ac denſum, in lumbos ac ventrem demiſſum: vnde pugio ex vno, & ex altero latere gladius pendent. Cuius porrò figuræ Romanis cingulum; & præcipue Principibus fuiſſe, oſtendit Claudianus Panegyr. 2. Stiliconis.

Quin & Sydonias chlamydes, & cingula bacc-
cis.
Aſpera, gemmataſq; togas, &c.

Licet autem illi Milites ſimpliciter armati, noſtra ætate ordine poſtremi, inſtitutione ta-

men ante cæteros ordines militares, ſunt primi & antiquiſſimi. Vt enim Romana gens togata, virilem ætatem ingredientibus, virilem & puram togam donauerunt: ita maiores noſtri Germani ſuis iuuenibus, quos armis tractandis idoneos iudicarunt arma donauerunt, quod ſuis verbis docebit Corn. Tacitus. *Arma ſumere non antè cuiquam moris, quam ciuitas ſuffecturum probauerit. Tum in ipſo concilio, vel principum aliquis, vel pater, vel propinquus ſcuto frameaqhe iuuenem ornant. Hæc apud illos toga, hic primus iuuentæ honos, ante hoc domus pars videntur, mox Reipublicæ.* Cum autem huiuſmodi iuuenes militares ſua lingua, vti & Belgæ, & Angli *Knechts* vocarint; hinc & nominis & inſtitutionis originem repetendam cenſent. Hæc prima & ſimpliciſſima creandi Militis ratio; hac Longobardi, hac Franci, hac Belgæ, hac Angli, qui omnes è Germania profecti, olim vſi ſunt. Prodit Paulus Diaconus lib. 1. cap. 22. *apud Longobardos conſuetudo eſt, vt Regis filius cum patre non prandeat, niſi prius à Rege gentis exteræ arma ſuſcipiat.* Nec prius Aragoniæ Regibus imperii inſignia capeſſere ius erat, quàm Equeſtri auctoramento (quod de Petro Aragonũ Rege, qui ab Innocentio III. P. M. militare cingulum accepit, ann. 1204. teſtatur Hier. Blanca) eſſent decorati. Carolo verò Magno (qui Deſyderium vltimum Longobardorum Regem regno eiecit) imperante militum inaugurationi, colaphi vſum adhibitum

fuiſſe,

fuiſſe, docent manifeſtè eiuſdem tabulæ, quibus Friſonibus libertatem & alia id genus priuilegia, ob fortiter nauatam contra Saxones operam concedere dignoſcitur; & ob rei antiquitatem hic recitare pro parte operę pretiū duxi, ita enim inquit. *Inſuper ſtatuimus vt ſi qui ex ipſis ſuſtentationem habuerint vel militare voluerint, dicta Poteſtas* (quod Friſonum Principi Regii loco tum nomen erat) *eis gladium circumcingat, & dato eiſdem, ſicut conſuetudinis eſt, manu colapho, ſic Milites faciat, eiſdemque firmiter iniungendo præcipiat, vt deinceps more Militum ſacri Imperii aut regni Franciæ, armati incedant: eò quod conſideramus, ſi prædicti Friſones ſecundum ſtaturā corporis & formam eis à Deo & natura datam ſic militauerint, cunctis in orbe terrarum militibus ſua fortitudine, ingenio, & audacia (dummodo vt prædictum eſt, ſint armati) facile præcellent & præualebunt. Qui Friſones ſiggnum ſuæ militiæ à dicta Poteſtate recipere debent, in quo corona Imperialis in ſignum ſuæ libertatis à nobis conceſſæ debeat eſſe depicta, &c. Datum Romæ in Lateranenſi palatio. anno Dominicæ Incarnationis octingenteſimo ſecundo.* Nulli enim etiamſi Magnates & ad bella ſacra proficiſcentes, militum nomine, cenſebantur, niſi per militaris Regulæ profeſſionem inaugurati ac

Martin. Hāconius de Rebus Friſiæ.

Inſignia militibus Friſiis à Carolo Magno attributa.

ſacræ veluti militiæ adſcripti fuiſſent. Addo, cæteri etiam Comites, Duces, Reges, & Imperatores, vt Molanus tradit, Armigeri non Milites dicebantur. Huc pertinet illud quod in vetuſtis Brabantiæ noſtræ Annalibus ſcri-
1183. bitur, Godefridum Brabantiæ Ducem iter Ieroſolymam verſus inſtituiſſe, eiuſque filium Henricum Militem creatum fuiſſe. Tale & illud eſt, quod de Guilielmo Hollandiæ Comite illorum temporum vicinus ſcriptor, & Ioannis Traiectenſis Epiſcopi, ac Guilielmi Palatini Comitis Hollandiæ Hiſtoricus, Ioannes Becanus memoriæ tradidit. Eum adhuc armigerum exiſtentem cum eſſet Domicellus Hollandiæ, in Imperii Regem Romanorum electum fuiſſe, & eapropter mox apparatum feciſſe, vt more aliorum Chriſtianorum Impp. Miles conſecraretur, priuſquam Aquiſgrani diadema regni ſuſciperet. Cum itaque in ſolemni Miſſæ officio Euangelio decantato, Guilielmus armiger à Rege Bohemiæ coram Petro Capucio Cardinale S. Georgii, ad velum aureum productus fuiſſet, Bohemiæ Rex qui eum ſiſtebat, hæc ad Illuſtriſſimum Cardinalem verba deprompſit. *Veſtræ Reuerentiæ Pater almiflue, præſentamus hunc electum Armigerum deuotiſſimè ſupplicantes, quatenus veſtra paternitas votiuam eius profeſſionem ſuſcipiat, vt militari noſtro Collegio inſcribi valeat.* Tum vero Cardinalis, præmiſſa monitione, qua electum Imperatorem inſtruebat, quod Miles debeat eſſe:

Magna-

Magnanimus in aduerſitate
Ingenuus in conſanguinitate
Largifluus in honeſtate
Egregius in curialitate,&
Strenuus in virili probitate.

Prælegit ei Militaris regulæ iugum, cuius hoc exordium eſt. *Hæc eſt regula Militaris Ordinis. In primis cum deuotâ recordatione Officium Dominicæ paſsionis diurnatim audire, pro fide Catholica audacter corpus exponere, Sanctam Eccleſiam, eiuſque miniſtros à quibuſcunque graſſatoribus liberare. Viduas, pupillos, & orphanos in eorum neceſsitate protegere.* His & iis quæ ad finem regulæ ſequuntur, lectis, dixit Dominus Cardinalis. *Vis militarem ordinem in nomine Domini deuotè ſuſcipere & regulam tibi verbotenus explicatam pro tua poſsibilitate profiteri.* ReſponditElectus, *Volo.* Et mox accepta regula legit in hæc verba. *Ego Guilielmus Hollandienſis Militiæ Princeps, Sacri Imperij Vaſallus, liber, iureiurando profiteor Regulæ Militaris obſeruantiam, in præſentia Domini mei Petri ad velum aureum, Diaconi, Cardinalis & Apoſtolicæ Sedis Legati, per hoc ſacroſanctum Euangelium, quod manu tango.* Cui Cardinalis, *hæc deuota profeſsio ſit peccatorum tuorum vera remiſsio Amen.*

Quibus peractis Rex Bohemiæ grandem

colaphum in collum tyronis dedit dicens, *Ad honorem Dei omnipotentis te Militem ordino ac in noſtro Collegio te gratanter accipio. Et memento quoniam Saluator mundi coram Anna Pontifice pro te colaphizatus, & illuſus eſt; coram Pilato præſide flagellis cæſus, ac ſpinis coronatus; coram Herode chlamyde veſtitus & deriſus eſt, & coram omni populo nudus ac vulneratus in cruce ſuſpenſus eſt. Cuius opprobria memorari te ſuadeo, cuius crucem acceptare te conſulo, cuius etiam mortem Chriſti vlciſci te moneo.*

Nec non Godefridus Bullonius in Antuerpienſi Marchionatu ſuo, exercitus ducendi in Aſiam primitias roboraque deligens, ac in ipſa adeo vrbe, Equeſtri titulo ciues duodecim duodenario Apoſtolorum numero prouocatus decorauit, maximæ rei magna in hoc Apoſtolico delectu initia daturus, dum felici omine ex vna hac vrbe ſecuturarum victoriarum prænotionem quandam, ſpe plenus è ſacrato hoc numero ominatur, & ſpem acti de Turcis Saraceniſque ſuperarunt triumphi. Priſci autem Franci, (qui formulas & cæremonias in rebus plurimis obſeruabant, vt Lex Salica teſtatur) inſtituendis Equitibus multas adhibuerant, vt prius vigilarent diu, balneiſque & aliis rebus vterentur, quibus docebant, qui ordinem hũc ſuſcipiunt, eos corde animoque mundo & honeſtis conditionibus venire oportere, virtutis cauſa omnes labores & difficultates ſtrenuè perferre, prudentia in ſermone & operibus v-

ti: in

ti, in primis vero fidem veritatemque colere; quarum cæremoniarum vſus quondam in Hiſpania celebris in Regum & Equitum inauguratione: cuius rei exemplum profert Curita & Blanca de Ferdinando Ioannis I. filio, qui pridie ſublimationis in regnum Aragoniæ facta peruigilatione in Cæſarauguſtana eccleſia maiori, à Duce Gandiæ Militari balteo cinctus, & Bandæ in Hiſpania milites iiſdem ſolemniis inaugurati ab auctoribus memorantur. Et memoria noſtra mos idem perſtat in Anglia, quæ viros eiuſmodi vocat *Balneorum Equites*, quorum ſolennia infra ſuo loco celebraturi ſumus.

At cum Religio ita animos hominũ occupaſſet, vt nihil benè & auſpicatè factum, quod à viris religioſis non profectum, cenſerent, ab illis gladium maiores noſtri, paullo ante Normannorum in Angliam aduentum acceperunt, quod his verbis, qui tum vixit, Ignulphus: *qui militiæ legitimæ conſecrandus eſſet veſpere præcedente ad Epiſcopũ, Abbatem, monachum vel ſacerdotem contritus de peccatis confeſſionem faceret, & abſolutus, orationib. deditus in eccleſia pornoctaret, in craſtinũ rem ſacram auditurus, gladios ſuper altare offerret, & poſt Euangelium ſacerdos benedictum gladiũ Militis collo cum benedictione imponeret; & cõmunicatus ſacris Chriſti myſteriis denuo legitimus miles permaneret.* Nec ſtatim ſub Normannis exoleuit, ſcribit enim in Policratico Ioannes Saliſburienſis, *Inoleuit conſuetudo ſolemnis, vt ea ipſa die, qua quiſque militari*

militari cingulo decoratur, Eccleſiam ſolenniter adeat, gladioque ſuper altare poſito, & oblato, quaſi celebri profeſſione facta, ſeipſum obſequio altaris deuoueat, & gladij, id eſt, officij ſui iugem Domino ſpondeat famulatum Petrus etiam Bleſenſis Epiſt.94. *Hodie tirones enſes ſuos recipiũt de altari, vt profiteantur ſe filios Eccleſiæ, atque ad honorem ſacerdotij, ad tuitionem pauperum, ad vindictam malefactorum & patriæ liberationem gladium accepiſſe Porrò res in contrarium verſa eſt, nam ex quo hodie militari cingulo decorantur, ſtatim inſurgunt in Chriſtos Domini, & deſæuiunt in patrimonium crucifixi.* Atque hoc quod gladio cingi voluerunt, deductum proculdubio, vt diximus à militari Romanorum diſciplina, quia vt illi priuſquam ſacramento militari gladio ſtricto obligati fuerãt, pugnare cum hoſtibus nefas exiſtimarunt: ita Chriſtiani, non ſibi legitimè militare licere opinati ſunt, priuſquam hac ceremonia legitimæ militiæ conſecrarẽtur; qua Fridericum I. Imper. (apud Othonem Abbatem Friſingenſem) & Guilielmum Rufum Angliæ Regem à Lanfranco Archiepiſcopo Militem factum legimus. Sed hæc conſuetudo paullatim in deſuetudinem abiit; ex quo Normanni, vt habet Ignulphus irriſerint & exploſerint, ac Synodo habita VVeſtmonaſterii in Anglia anno 1102. ſancitum fuerit, *ne Abbates faciant Milites* quod nonnulli tamen exponunt, ne Eccleſiæ prædia *militari feuda* tenenda Abbates concederent.

Cic.lib.1. Offic.de Catonis filio.

Exinde ad Principes vicinos, Reges, filios mittere

mittere ſolebant, vt Equeſtrem ab illis dignitatem acciperent; ſic Henricus II. Anglorum Rex ad Dauidem Regem Scotorum, & Malcolmus Rex Scotorum ad Henricum II. ſic Alexander Guilielmi Scotorum Regis filius anno 1212. in Angliam. & Eduardus I. ad Alfonſum XI. Regem Caſtellæ profecti ſunt, vt acciperent ab iis *Arma militaria* ſiue *virilia*. His enim loquendi formulis pro creatione Equitis eo ſeculo vſi ſunt. Tunc etiam ad ornamentum præter gladium & cingulum calcaria aurata etiã acceſſerunt: vnde *Milites & Equites* aurati hodie vocantur. Ius etiam ſigilli additum. Antequam enim Balteo militari cincti erant, vt colligitur ex Abẽdonenſi libro, ſigillo vti non licuerat, *quod deſcriptum*, inquit, *Richardus Comes Ceſtrenſis ſigillo matris Ermentrudis ſignare conſtituit, cum (nondum enim militari Balteo cinctus erat) litteræ quælibet ab eo directæ materno ſigillo includebantur*. Et in Burgundia in decreto Iacobi, & Guilielmi Iuſti ſexto Auguſti 1376. dicitur Armiger cum Equeſtrem ordinem ſuſcipit, ſigillum mutare. *Ius ſigilli.*

Subſequenti ætate ex cenſu, vt colligit Cãdenus ſcriptor Anglicus, facti fuerunt milites. *Milites ex cenſu.* qui enim feudum magnũ militare, id eſt (ſi antiquis ſchedis vlla fides) 680. acras terræ habebant, **800. alii.* ordinis militaris ornamenta ſuo quaſi iure poſtularunt. Imo ſub Henrico III. quodammodo coacti fuerunt Milites fieri, quotquot libras quindecim ex annuis terrarũ redditibus collegerunt; vt iam titulus potius oneris, quã honoris videretur: Ita enim habet Hiſtoria

ſtoria minor Matthæi Pariſy, qui ante 350. circiter annos in Anglia nec infideliter ſcripſit. *Anno 1256 exiit edictum Regium, præceptumque eſt & acclamatum per totum regnum, vt qui haberet* * *XV. libras terræ & ſupra, armis redimitus tirocinio donaretur, vt Anglia ſicut Italia militia roboraretur, & qui nollent, vel qui non poſſent honorem ſtatus Militaris ſuſtinere, pecunia ſe redimerent.* Vnde in archiuis regni toties occurrit *Pro reſpectu militiæ* A de N. I. H. &c. huc vſque & vlterius, vti innuere videtur dictus Camdenus in formulis iuris Anglici, vbi duodecim viri, ſiue iuratores, nominantur, apud quos facti fit prolatio, illi Milites dicti erant, quibus erat feudum integrum, illique *Milites gladio cincti* qui à Rege Baltheo cincti militari; quo tempore cum Rex Milites crearet, vt habet idẽ Matthæus Paris, *veſte deaurata, ex pretioſiſſimo Baudekino & coronula aurea redimitus glorioſè in ſolio ſedit, ſingulisq; militibus* 100. *ſolidos pro harneſiamentis præſtitit.* Nec ſolum Rex, verum etiam Comites eo ſeculo crearũt Milites. Meminit enim idem auctor, quomodo Comes Gloceſtriæ VVilhelmũ Fratrem ſuum proclamato Torneamẽto; & Simon de Monteforti Comes Leiceſtriæ Gilbertum de Clara, Balteo cinxit militari. Vt in Gallia, quod ex formula litterarum nobilitationis conſtat, qui nobilitatis eiuſmodi literas obtinuit, *à quocũque milite voluerit, valeat militiæ cingulo decorari*, & in Hiſpania vti Hier. Curita teſtatur, in coronatione Alfonſi 4. Aragonũ Regis, qui Cæſarauguſtæ, à Petro Luna Antiſtite ſacro oleo perun-

** Integrum feudum militis.*

lib. 2.

perunctus, ſacro Reſurrectionis Domini die anno 1328. Militari auctoramento à Rege in maxima illa celebritate, honoribus præmiis atque ſummo ſplendore hi proceres decorantur, Iacobus Exerica, Petrus Arborenſis, Raymundus Folchius Cardonenſis Vicecomes, Arnoldus Rogerius Comes Polliarienſis, Lupus Luna, Alfonſus Ferdinandus Ixeritanus, Guilielmus & Berengarius Angleſolæ, Ioannes Simenius Vrrea, Petrus Cornelius, Guilielmus Ceruilionius, Otho Moncada & Atho Focius. Celebrata peruigilatione ſinguli eorum procerum militari auctoramento ad CLXXX. alios virtute & nobilitate præſtantes viros cohoneſtauere. Præterea Petrus Regis frater, Caſtellinoui & Villannoui Vicecomites Guilielmum Erilium, & Gilabertum Cruilliam, & Raymundus Berengarius Regis itidem frater alios eiſdem inſignibus legumque militarium ſocietate deuinxere, & à Raymundo Folchio Vicecomite Raymundus Cardona eius frater, Amoroſius Rebellius, & Petrus Aragal eodem auctoramento obſtricti ſunt. Ad CCL. auctoratorũ Raymundus Montanerius per quam grauis illius ſeculi ſcriptor, qui ſe huic rei præſentem fuiſſe perhibet, & triginta millia Equitum, qui Regem ex arce Aliaferiæ in ædem maximam Saluatoris ſecuti, numerum exſtitiſſe prodit. Verum honore illo, qui virtuti ac meritis prius tamquam eximium operæ nauiter militaribus ſtudiis inſumptæ pretium ac præmium dabatur, ſenſim vileſcente, ob nobilium indignis eundem

Hiſpani Milites.

Hier. Blanca in Com. Rerum Aragon.

eundem conferentium multitudinem, Reges poteſtatem militaris auctoramenti ſibi reſumpſere: adeo vt nemo miles crearetur; niſi vel ab ipſo Rege, vel Regis primogenito, accepta prius à patre auctoritate; vel à Regis Legato, ſiue præfecto in exercitu, idque vel ob res fortiter geſtas, vel gerendas, aut togatam prudentiam. Et hoc ſane à Regibus Anglis prudẽtiſſime inſtitutum, cum feuda iam non ſibi eſſent, quæ donarent. Nihil ſane valentius ad excitandos viros ſtrenuos atque adſtringendos ſibi optimos beneque meritos; qui claro loco nati, & à re inſtructi, quam illos hoc titulo Militum honorare (qui ante honoratæ tantùm functionis nomen erat) benignè & beneuolè exornare, qui cum à Principe conſulto, meritoque deferebatur, ampli ſane prœmii beneficiique loco, & inter inſignia honoris habebatur. In hoc enim virtutis mercedem, familiæ laudem, generis & nominis memoriam collocatam, qui ſic milites facti exiſtimarunt. Adeo vt Iuriſconſulti nonnulli ſcripſerint, quod *Miles* ſit nomen dignitatis, non item *Baro*; olim enim Baro, ſi non ex hoc ordine eſſet Equeſtri, ſimpliciter ſuo prænomine & nomine ſine aliquo adiuncto, niſi *Domini* (quod etiam militib. competit) ſcribebatur. Militis autem nomen honorarium videatur adiunctum, cum Reges, Duces, Marchiones, Comites & Barones dignitatem vna cum nomine expetierint. Obſeruationeque dignum eſt Equeſtris ordinis nobiles tanti fuiſſe olim, quanti nunc ferè ipſi Comites: habebant enim ſuos clientes, ar-

Miles nomẽ dignitatis.

migeros,

migeros, ephebos, ſatellites, miniſtros concolore ſecum veſte amictos: cuius rei exempla profert Hembricourtius in ſuo Nobilitario. Adeoque in diplomatibus antiquis videbis etiam Baronibus præponi Equitum nomina, extatque veteris ritus veſtigium in archiuis Louanienſibus, vbi cauetur ne quis Equeſtri Baltheo cingatur, niſi tertiò cum duce ad bellum profectus eſſet, vnde toties in collatæ dignitatis tabulis numerus expeditionum in primis ſacrarum adſcribi ſolet, quod de Guilielmo de Rode ſpectatiſſimæ virtutis milite tradit I. Lipſius Rerum Louanii libro tertio, Iuuat hic interſerere, quæ de creatione militum tempore Eduardi I. ſcripſit Mattheus Florilegus. *Ad augmentandam profectionem ſuam fecit Rex per Angliam publicè proclamari, vt quotquot tenerentur fieri milites, ſucceſſione paterna, & qui haberent vnde militarent, adeſſent apud VVeſtmonaſterium in feſto Pentecoſtes, admiſſuri ſinguli omnem ornatum militarem præter equitaturam de Regia Garderoba. Confluentibus itaque trecentis iuuenibus filiis Comitum, Baronum & Militum, diſtribuebantur purpura, Byſſina Syndones, cyclades auro textæ affluentiſſimè, prout cuique competebat. Et quia Palatium regale etſi amplum, tamen ad tot occurrentium turbam anguſtum fuit, apud nouũ templum Londini, ſucciſis lignis pomiferis, proſtratis muris, erexerunt papiliones & tentoria, in quibus tirones deauratis veſtibus ſe ſinguli decorarent; ipſa autem nocte in templo prædicti tirones, quotquot poterat capere locus*

In actis oppidi anni 1260.

1306.

ille, ſuas vigilias faciebant, ſed Princeps VValliæ præcepto Regis patris ſui, cum præcelſis tyronibus fecit vigilias ſuas in Eccleſia VVeſtmonaſterij. Ibi autem tantus clangor tubarum & tibicinum & exaltatio vocum præ gaudio exſtiterat clamantium, quod conuentus de choro ad chorum non audiretur iubilatio, die autē craſtino cinxit Rex filium ſuum Baltheo militari, in palatio ſuo & dedit ei Ducatum Aquitaniæ. Princeps ergo factus miles, perrexit in Eccleſiam VVeſtmonaſterij vt conſocios ſuos militari gloria pariter venuſtaret. Porro tāta erat ibi preſſura gentium ante magnum altare quod duo milites morerentur, quamplures ſyncopiſarent etiam cum quilibet ad minus tres milites ad ſe ducendum & tuendum haberet. Princeps autem propter turbam comprimentem non ſecus, ſed ſuper magnum altare diuiſa turba per dextrarios bellicoſos, ſocios ſuos cinxit. Apud Gallos item cæteraſque Europæ nationes obtinuit, vt à parentibus filii equeſtri inſigniantur honore: ſic Philippus Auguſtus Ludouicum Leonem filium alioſque centum nobiliſſimos viros Compendii ad Eſiam Baltheo militari donauit, parique honore S. Ludouicus Philippum Tertium, hic Philippum Pulchrum, Pulcher tres alios ſuos filios præſente Eduardo genero Anglorum Rege affecere: hic mos ſatis antiquus videtur, à Græciſque Cæſaribus & in Italia à Theodorico Rege olim obſeruatus. Athalaricus enim Euthericum patrem à Græco Cæſare Anaſtaſio filium, per arma adoptatum prædicat,

Papyrius Maſſonus li. 3. Annal.

cat, & Theoderici apud Caſſiodorum epiſtolæ aliquot leguntur, quibus Reges & priuatos quoſdam per arma filios adoptat, hoc enim ſermonis genere vtitur. Fiebant olim nonnumquam Equites ante irruptiones & prælia; quæ conſuetudo in eiuſmodi periculis & anguſtiis obtinebat, quod eos hac re animatos, officium magis facturos cogitarent, & ſi morerentur, Equeſtrem honorem habituros, nam Equeſtris dignitas in acie quæſita nullis omninò aut factis aut maiorum imaginibus claros nobiliſſimos reddit, qua etiam ornari ipſi Reges à Vaſallis & ſtrenuis viris non dedignantur. Ludouicum XI. à Philippo Bono Burgundiæ Duce, Henricum II. à Mariſcallo Biſienſi, Franciſcum I. Gallorum Reges memorabili illa pugna Meligniacenſi à Petro Baiardo, Eduardum IV. à Comite Deuoniæ, Henricum VII. à Comite Arondeliæ, Eduardum VI. à Duce Somerſetti, alioſque ab aliis Equeſtris ordinis ornamenta accepiſſe legimus. Froiſſardus ridiculã narrat hiſtoriam in caſtris Philippi Valeſii ac Eduardi III. Regis Anglorum factam, cum prope eſſet vt die cõdicto dimicarent inter Viroly foſſam & Flãmengueriã, lepus ante caſtra Gallorũ excurrens tantum barritum excitauit, vt poſtremi audientes & pugnæ initium eſſe cogitantes, ſeſe ad arma compararent, quidam autem hippocomi optimè animati Equeſtrem ordinẽ poſtularunt, cumq; non dimicaſſet exercitus, ſed rebus infectis Rex. Eduardus diſceſſiſſet, hi ſemper ex eo

Philipp. Cominens li. 3. de bello Neap.

Equeſtris dignitas nobilẽ reddit.

tempore Equites Leporis ſunt appellati. Sæpius etiam poſt pugnam fortibus viris, quorum bello ſpectata virtus extitiſſet, ſpectante omni multitudine patentibus campis militaris honos delatus: iiſque ſolemniis Rodericum Diam de B uar cognomento Cidum (cuius nomen Mauris in Hiſpania maximè fuit terribile) à Ferdinando I. poſt captam Coymbram, equitem creatum tradunt Hiſpani, ſic heroicæ fortitudinis viros à Carolo VIII. Gallorum Rege poſt victoriam Farnienſem, ſic à Carolo V. Imperat. poſt deuictum Saxonem equeſtri ordini adſcriptos conſtat, tanta paſſim nobilium accurrente multitudine, vt cum omnibus ſingulatim eam dignitatem conferre non poſſet, vulgari Hiſpanorum lingua exclamaret: *Sint omnes Equites.* Sic varios à variis poſt partam victoriam principibus militari auctoramento cohoneſtatos, apud hiſtoricos inuenias. Mitto quanto huius ordinis ſplendore & magnificentia Imperatores & Reges mutua quadam monarchis inter ſe & genuina nobilitatis conferendæ, iure gentium facultate alterutrius ſubditis & legatis decus hoc militare contulerint, eoque honore ornatos dimiſerint.

Cætera quæ ad hunc ordinem ſpectant, quam præclarus, glorioſus, & quam ſplendidum præmium altiſſimis animis gloriæ, honoriſq; cupidis, Equeſtris hic ordo apud maiores noſtros habitus fuerit, quam ſtudioſè fidem & veritatem coluerint, cum ſatis fuerit,

ſi vt

ſi vt fideles Equites vel Equeſtri fide aliquid ſponderent. In literis obligationis Hugonis Comitis Sancti Paulli, Guidonis & Iacobi fratrum, quæ Philippo Pulchro Rege conſcriptæ ſunt in Aprili 1289. de comparato agro Auenati, in Hannonia ſpondent illi fide ſuorum corporum vt fideles Equites. In litteris quoque Ioannis Grellii moderatoris Bucenſis bello capti, quibus ſpondebat Septembri 1364. Regi Carolo V. ſe in vinculis manſurum, voluit, ſi contra veniret, haberi pro falſo improbo perfidoque Equite, & ad ſignum rei ſtemma ſuum inuerti ſurſum deorſum, atque ita apud omnes iudices reum peragi. Ioannes Dux Britanniæ inita cum Rege Carolo VI. pace XV. Ianuarii 1380. iurauit XVI. Aprilis ſequentis, ſe conuentiones eas obſeruaturum, mandauitque Perceuallum Chabotum Equitem (qui propterea in vincula fuerat coniectus, quod decreto cuidam reſtitiſſet) ſolui ex vinculis, modo daret fidem ſe decreto illi pariturum Equeſtri fide. Et Carolus V. ſummi animi Imper. cum aliquid affirmaret, id fide nobilis & Equeſtris viri ſe affirmare aiebat. Adde & Equites in tabulis Ducum Brabantiæ vocari ſemper *fideles & amicos*, alios necdum militari Baltheo cinctos fideles miniſtros *getrevve Knaben* intellige *SchiltKnaben*, id eſt armigeros. Hæc fuit exiſtimatio, hæc Belgarum & Gallorum Equitum fides, quam Cicero appellat omnis iuſtitiæ fundamentum. Cum Reges Galliæ, filii aut fratres fiebant Equites, ſolen-

De fide Equitum.

Equites fideles amici vocati.

Armigeri fideles miniſtri.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

nitates plurimæ obſeruabantur, vbi Reges inſidebant coronati, & publicum omnibus epulum exhibebant. Docet Ionuillanus in Sancti Ludouici vita Regem illum cum Alfonſus frater, Pictonum Comes, & Druidenſis Comes Equeſtrem ordinem acciperent, ſolemne epulum habuiſſe Salmurii tam magnifico apparatu quàm videri vnquam potuerit, rebus omnibus opibuſque circumfluentibus.

Atque hæc vna eſt ex cauſis quatuor, quibus pro conſuetudine ſubditis regalis Dominii Vaſalliſq; indicitur penſitatio, ex quo apparet fuiſſe in ſolemnitate hac ſumptus aliquos ex vſu & conſuetudine, cuiuſmodi etiam penſitatio feudis Militaribus indici ſolita, cum Princeps primogenitus Regis Angliæ filius hoc honore ornaretur, ſcribant alii. Ex iureconſultorum ſententia Equites vbique & in Imperio & in alieno dominatu inſtitui poſſunt, vti in collocutione Friderici II. Imperat. & Sancti Ludouici Abbas Trithemius ſcribit, Comitem Prouinciæ ab eodem Imperatore Equeſtri dignitate ornatum, & Sigiſmundus Cæſar in Martio 1415. parlamentum habuit Pariſiis, & liti præfuit inter Dominum Peſtellanum & Signellum agitatæ, de officio Seneſchalli Belcarienſis, Signellus autem fuerat ipſi commendatus; cum itaque audiret ab aduerſario obiici Signellum non eſſe Equitem, eum aduocauit, dicens ſui iuris eſſe vt faciat Equitem, ita arrepto vnius è ſuis nobilibus gladio ter Signelli

in genua procidentis dorſum percuſſiſſe, deinde ademptum vnum ex aureis calcaribus ſuis illi induiſſe ac poſtremo zonam accinxiſſe, cui magnus culter pro gladio appendebat. Hoc autem facto nihil contra maieſtatem aut ius Regis tentatum eſſe definit Tilius in Rebus ſuis Gallicis. Et Cuſpinianus tradit Rodolphum Imperator. adſiſtentibus Regibus Bohemiæ, Hungariæ & Poloniæ, quibus ſingulis ensē tradi curauerat, Equitū inaugurationi celebrandæ, ducentos amplius Equites creaſſe, eo fermè ritu, vt vna manu tyronum humeros leuiter ferirent, altera verò perbenigne eos exciperent. Equeſtris etiam dignitas iuſtam nobilitatem à patre arguit.

Equeſtris dignitas iuſtam nobilitatem à patre arguit.

Quod ad ſeruitutem, in quæſtionibus à Parleamento Pariſienſi, habitis 1269. iudicatum eſt, Laurentium, qui cubicularius Rohannenſis dicebatur, nobilem à patre ac non à matre Equitem eſſe poſſe. Similiter aliis quæſtionibus ineunte Nouembri 1285. iudicium factum de Hugone Querneo: hoc verò ita accipiendum eſt, ſi mater eſt libera; nam ſi ſerua fuerit aut nexa, etiam ex patre nobili ſerui erunt filii, in ſeruum autem non cadit Equeſtris dignitas. Philippus tamen Belmanorianus præfectus, Claromontanus apud Bellouacos, in ſuo (vt vocant) conſuetudinario compoſito 1283. narrat filium nobilis cuiuſdam & ſeruæ fuiſſe, Equitem ab eo factum cuius erat ſerua, retecta verò

ſeruili conditione eius, voluiſſe filium in ſeruitutem aſſerere, dicendo eum à ſe cum ſeruitutem ignoraret, Equitem fuiſſe factum, ſed fauore libertatis liberum illum ac Equitem permanſiſſe, quia Equeſtris Ordo à ſeruitute vindicat. Si alius quàm Dominus feciſſet Equitem, ordo cum libertate filio periiſſet, quia non fuiſſet penes eum, qui inſtituiſſet Equitem, facultas à ſeruitute vindicandi. Nobilitas à matre ſola ſine beneficio Principis, non facit Equitem: nam moris eſt, ſi quis patre & matre ignobili natus eſt, eum à Rege cum Equeſtri Ordini accenſetur, in Gallia fieri nobilem. Quamobrem nolunt multi, vti & in noſtris partibus, ab vno parentum nobilitatem ſibi aſſumere, ne ludibrio ſint, ſed Equites fieri à Rege curant. Litteræ enim Equeſtris Ordinis nobilitatem confirmant & ab ignobilitate vindicant. Quod ſi quis præter Regem, penes quem ius eſſe non poſſit nobilitatis conferendæ, ex ignobili Equitem fecerit, vterque culpam præſtat. Philippus Borbonius (qui ex loco vbi natus eſt aut parens ipſius cognomen habuit) ignobilis duos habuit filios, quorum vni Equeſtrē Ordinē Comes Flādriæ, alteri Niuernenſis Flandri filius cōtulerunt, itaq; mulcta Comitibus irrogata eſt, decretis factis ineunte Nouem. 1269. & ſub Pentecoſten 1280. & fratres mulcta librarum mille in Regem damnati, quiſque, decreto facto ſub medium Nouembrem 1281. etſi beneficio Regis, Equeſtrem ordinem

dinem tenuerunt. Hęc iis locis obtinent, vbi nō aduerſatur conſuetudo, nam Belcarii & in Prouincia non exorata à Rege venia ciues in ordinem Equeſtrem cooptari, & Antiſtites in Baronum nobiliumque album referri poſſunt, Ita Tilius lib. 2. de Rebus Gallic.

Ne autem quidquam eorum quæ ad dignitatis Equeſtris ſplendorem vbicumque gentium reperire potuimus, peregrinos lateret, nonnulla de militari apud Hiſpanos ratione (quā gentem inſtaurandis reparandiſque bellis natam dicit Liuius) ſubnectere libuit. Et Eximinus Petri Salanoua Iuſtitia Aragonum, qui ciuilis legis ſcientiam cum Equeſtris ordinis claritate habuit coniunctam, cum de priuilegiis Baronum & Ricorum hominum ſe fore dicturum profitetur, ita fere orditur. Notandum eſt quod in Arragonia omnis homo deſcendens de gente militari per lineam, planam eſt * Infancio, ſiue ſit legitimus ſiue illegitimus, ſiue maſculus ſiue femina. Tamen quamuis ex parte matris veniat ex linea militari non eſt Infancio, niſi habeat patrem Infancionem in C. videlicet de Proclam. in ſeruit. lib. 6. & hoc ſeruatur. Et per Foros habetur. Quod quilibet Infancio poteſt eſſe miles in Aragonia, alii vero non. Et ſi fortè non Infancio promoueatur per Ricum hominem ad militiam, perdit honorem quem tenebat Ricus homo, vel ſi non tenebat numquam tenere debet. Et ille promotus ſemper remanet

Vide Lipſiũ de Militia in Dedicatoria ad Philip. III.

* *id eſt nobilis.*

Alfonſus Sapiens Caſtellæ Rex, leg. 6. tit. 9. part. 2. vide & Petri Portugalienſis Comitis apud Curitam teſtimonium.

villanus ſublato ſibi equo & armis vt de re militari C. fin. lib. Exe. Et quia multæ ſunt ſpecies iſtorum Infancionum in Arragonia, ſciendum eſt, quod * Infancionum alii ſunt Rici homines & non Milites, alii Rici homines (quos Vitalis & Salanoua nonnunquam Barones nuncupant) & Milites, alii Meſnadarii milites, alii non milites, alii ſunt milites ſimplices, alii filii militum tantum vel nepotes, alii nec Barones, nec Meſnadarii, nec milites nec militum filii, vel nepotes. Miles autem ſimplex eſt, vt Vitali placet, qui ſui ſcuti ſiue vnius ſcuti vulgariter appellatur, Vaſallus alicuius præter Regẽ vel Regis filium vel Comitem ex Regis genere deſcendentem, vel Prælatum Eccleſiæ, vel qui ab alio quam à dictis perſonis militari cingulo fuerit redimitus; ſed & omnes deſcendentes à tali per lineam maſculinam, inter ſimplices milites computantur. Infancio ſimplex eſt qui licet non ſit miles ius tamen habet accipiendi militiam, ſi poſſibilitas voluntas & opportunitas ſe offerrent. Ricus, homo Miles habet omnia priuilegia quæ habent Infanciones, & omnia quæ habent milites & vltra, quia terram pro honore non debet dare dominus Rex, niſi illi qui ex natura debet eſſe Ricus homo & qui non ſit de alieno regno &c. Vti ex dicto Salanoua prodit Hier. Blanca. Vltra communia priuilegia Infancionum habent milites iſta. Nam non tenentur nec eorum filii aut nepotes facere ſaluam. Item nullus poteſt

** id eſt nobilium.*

teſt aliquem ſaluare pro Infancione niſi duo Milites. Item equus militis quo ipſe equitat non pignoratur. De ſatis cap.1. Item in Arragonia nullus filius militis in menſa militis ſedet, donec fuerit factus miles; hac namque educatione & doctrina maiores ipſi filios ſuos liberaliter inſtituebant, poſtquam eos è ludis & pueritiæ diſciplina profectos apud ſe in exercitu militiaque diutius fecerant commorari. Qua in re videntur fuiſſe elegantem illam Romanorum conſuetudinem imitati, quorum more nec cum parentibus puberes filii, nec cũ ſoceris generi lauabantur. Militum autem vox & Infancionum id ſonat, vt priori Equeſtris ordinis viros nuncupemus, quos vulgari ſermone *cauallieros*; poſteriori verò quos vocare ſolemus *hijos dalgo.* Ipſiſque Militibus plerumque ſolebant ſingulæ eorum ſtipendiariæ portiones in agris domibus ac vacuis tandem poſſeſſionibus aſſignari, quibus & aliis vectigalibus in ciuitatibus atque opidis omnibus Rici homines donabantur à Regibus, quæ vocabantur honores, quia in honorem, conferebantur. Quo autem illæ firmæ ac ſtabiles, militibus ac poſteris remanerent, ſolemnes adhibebantur interdum contractuum & inſtrumentorum ſtipulationes. Quale illud exemplum eſt quod in Tabulario eccleſiæ de Pilari continetur, & à dicto Blanca in lucem profertur, quo Vicecomes Gaſto Senior, vt inſcribitur, in Caragoca ſubdititium ſibi Militem quod ſtrenuè in expugnatione illius vrbis dimicaſſet afficiebatur quibuſdam domi-

domibus & agris, quos quondam poſſediſſet Arabs præcipuus Alchay de Aben Alimen vt idem perhibet vocitatus. In extremo autem ipſius donationis hæc verba ſubiunxit, *Do tibi omnia ſupradicta bona ſalua mea fidelitate & de meo Domino Ildefonſo Rege, qui nobis ea dedit.* Alia enim ſimillima extitant nonnulla, quæ Militibus irrogabantur, quòd ſe in medios hoſtes, vt in eis commemoratur, ad perſpicuam mortem pro ſalute exercitus inieciſſent. Quæ omnes huiuſmodi ſtipulationum formulæ, nó loqui ſolummodo ſed perſonare etiam videntur, priſtinam illam & Ricorum hominum in Reges, & Militum in Ricos homines fidelitatem præſtandam, quaſi non ſat ducerent futurum vt eorum omnium integra ac fidelis mens in factis ac commiſſis, ſi non in iiſdem ipſis ſcriptis ſpiraret. Hi igitur Milites illius Rici hominis cogebantur accitu, cuius ſtipendia merebantur. A quo ſi deficiebant, poterant ſtatim iiſdem omnibus ſtipendiis mulctari. Proterea vulgari ſermone *Caualleros vaſallos de los Ricos hombres* vocabantur. Ipſæ vero ſingulæ eorum ſtipendiariæ portiones *Caualleriaſ de honor*. Cæterum Reges ipſi pro rata eorum portione tenebantur de ſubſidiis Regii patrimonii alios quoque milites ſuſtentare, ſiue ij eſſent nobiles, ſiue etiam Milites, ſiue Infanciones. Triplex enim ea Militum ratio quondam fuit. Hi quia Palatini id eſt de Regis domo erant, quam veteres *Meſnadam* appellabant *Meſnadarij* Milites (quorum familiæ gentiliciæ à Curita & Alporcilio cæteriſque Hiſpaniæ anti-

Rici homines Milites.

Meſnadarii Milites.

antiquariis deſcribuntur) ſunt vocati, vt diuerſis hiſce nominibus, diuerſi ipſorum Militum notarentur ſtatus. Quamquam enim omnes genere idem erant, parte tamen & ſpecie differebant multum, Ricorum namque hominum dignitati proximus erat Meſnaderiorum iſte Militaris ſeu equeſter ordo, ſic alii aliis illuſtriores. Quibus quæ dabantur à Regibus ſtipendia, vt à prioribus etiam nomine differrent: *Cauallerias de Meſnada* ſeu *Meſnaderias* vocari conſueuerunt, Regioque à nutu pendebant prorſus. Quæ magna tandem erat inter *Cauallerias de honor & Cauallerias de Meſnada* differentia, cum has ad libitum conferri fas eſſet, illas autem nequaquam, poſtea tamen hæc omnis ratio plerumque ſolita eſt traduci & conuerti. Vnde hodiernis, vt ait Blanca, temporibus Meſnaderios Milites videmus nonnullos qui priſcam hanc iſtius differentiæ notationem in ſuis inſcriptionibus præ ſe ferunt, ſe cum alioquin ex Meſnaderiorum ordine ſint, *honoris* lautorum opidorum dominos nuncupantes, quaſi ea ſibi ac maioribus ſuis eo pacto declarent non ad Regum nutum, vt Meſnaderiis conferri ius erat, ſed in *honorem* fuiſſe, Ricorum hominum more contributa. Quæ enim re differebant, nomine etiam diſtare voluerunt. Hinc autem fiebat, vt cum certiſſima hæc eſſent Militibus iſtis propoſita præmia nó dubitarent quibuſuis ſe offerre pro patria periculis. eratque omnino dum prælhabantur, illud inſitum in eis aut vincere aut emori, quod ſi belligerando necabantur in meliori erant
cauſa

cauſa & conditione quam ſi domi locupletes ſenes remanſiſſent. Eorum vero qui Imperatores, Duces, arcium præfecti nauarchiue fuerant, ſepelire corpora nequaquam licebat quin prius declararet Rex officio ac muneri, quod quiſque illorum ſuſtinuiſſet, ſatisfactum eſſe, præſtitamque ſibi in eo ab vnoquoq; fidem, ſolemni decreto interpoſito, liberaret, nimirum, vt qui fraudem aut ſcelus commiſiſſet, honore ſepulturæ careret. Quapropter ita tunc æqualiter omnes omni genere virtutum floruere, vt egregia hæc laus videatur non hominum ſolùm, verum illorum etiam temporum fuiſſe: Rici homines ergò ſuis Militibus ſtipati, tanta auctoritate incedebant vt Regibus pœnè viderentur æquales. Signiferos enim ante ſe ipſorum Regum more geſtabant, ſingulos quos vocabant Pendones aut Seneras ampliſſima ſummæ eorum dignitatis inſignia præferentes. Vnde & ipſos Ricos homines videas in antiquis monumentis paſſim Ricos Hombres de *Senera*, vulgari lingua nuncupatos. Eorum autem filii Infantes interdum, quemadmodum & filii Regum appellati cernuntur. Atque inde credit Blanca ipſorum Infancionum nomen dimanaſſe, & ab Infantibus Infanciones quaſi Infantes inferiores dictos fuiſſe ipſorum Militum filios; hi enim eorumque poſteri apud Aragones vocantur Infanciones, vti apud Belgas noſtros Militum filij *Ionckheers*, quaſi iuniores domini appellantur. Militibus enim, cuiuſcunque ordinis ſint, ſiue Ricorum hominum ſine etiam Meſnaderiorum, ij di-

ii dicuntur tantùm qui ſunt militiæ auctoramento honeſtati,atque vt vulgò loquimur, *los que actualmente ſon armados caualleros.* Vnde illud Michaelis Molini in verbo Infancio *Infanciones naſcuntur apud nos; Milites verò fiunt ſeu creantur.* Quia ſine creatione actuali ſeu promotione ad militiam nullus poteſt eſſe miles. Vt in Foro de creatione Militum. Cæterum ſubſequenti ætate Ricorum hominum nomen fuit antiquatum,nobileſque vocari conſueuerunt. Nam qui modò nobiles dicuntur multis in rebus præ ſe ferunt Ricorum hominum dignitatem, in ea præſertim cuius ſupra meminit Molinus. De qua idem alibi: nobiles Aragonum pro delictis eorum non puniantur pœnis corporalibus, vt in obſeru. 2. tit. de pace fol. 24. Et in For. 1. tit. Hæc itaque in veteribus Salanouæ monumentis, quæ de Regis ac regni conſenſu è lingua vernacula in Latinam, ab eodem verſa exſtant, vulgoque obſeruantiæ illius appellantur, de Ricis hominibus Militibus ac Infancionibus tradita fuſius reperiuntur. A quibus nequaquam diſſentire viſus eſt Iacobus hoſpitalis præclarus iuris Aragonici interpres, in iis, quos ſexaginta ferme annis poſt Salanouam de legibus Aragonum edidit commentarios Ioannis Lupi Seſſeſ. Iuſtitiæ Aragonum temporibus, cuius locum tenuiſſe proditur. Quos omnes ſecutus eſt Bages qui auorum memoria eandem quæſtionem iiſdem omnino verbis pertractauit. Veruntamen hæc omnia ab illo fonte &

capite fluxerunt, vitali nempe Epiſcopo, è cuius ſcriptis cæteri quæ digna iudicarunt ſelegerunt, & Hier. Blanca in cõmentariis ſuis planius & apertius expreſſit.

Milites Baneretti. *Baneretti* aliis *Baroneti*, Milites, qui Auratis hodieq; in Anglia digniores habentur, nomen habent à vexillo: conceſſum enim illis erat militaris virtutis ergò quadrato vexillo perinde ac Barones vti, vnde & *Equites vexillarij* verè à nonnullis vocantur, & Germanis *BannerLeirs*, horum antiquitatem vltra Eduardi III. tempora, cum Angli bellicis laudibus abundarent, haud repetit Camdenus, vt tunc primum excogitatum hunc titulum honorarium in bellicæ virtutis præmium credat. In actis publicis eius æui fit mentio inter titulos militares, *Banerettorum hominum ad vexillum*, qui iidem videantur *hominum ad arma* & Rex Eduardus III. in charta Ioanni Coupland, Baneretti ſtatum, quod Dauidem II. Scotorum Regem in prælio apud Dunelmiam cœpiſſet his verbis erexit. *Volentes ipſum Ioannem qui Dauidem de Bruis cœpit, & gratanter nobis liberauit, propter ipſius probitatis & ſtrenuitatis merita taliter præmiare, quod alij per hoc exemplum capiant nobis temporibus futuris fideliter obſequendi, eundem Ioannem in ſtatum Banerettti poſuerimus, & pro eodem ſtatu manu tenendo conceſſerimus pro nobis & hæredibus noſtris eidem Ioanni quingentas libras percipiendas ſibi & hæredibus ſingulis annis*, &c. Memoria dignum eſt hic formulam adnotare ex Froſſardo, qua Ioannes Chandos vir ſuo tempore militari

Pars 2. Parl. E. 3. m. 22 & 23.

litari laude florens, factus ſit *Banerettus*. Cum iam Eduardus VValliæ Princeps belli aleam experturus erat pro Petro Caſtellæ Rege cõtra Henricum nothum & Gallos, Ioannes Chandos principem acceſſit, vexillumque ſuum complicatum illi in manus tradidit, ſic affatus. *Domine mi, hoc meũ eſt vexillum, placeat vobis explicare, vt hodie efferam. Sunt enim mihi fauente Deo ad hoc prouentus ſatis magni, Princeps verò & Petrus Rex Caſtellæ, qui adſtitit, acceperunt in manus vexillum, & illi reddiderunt explicatum cum huiuſmdi verbis: Domine Ioannes, quod felix fauſtumq; tibi ſit, & in gloriam cedat, viriliter agas, & oſtendas, qui vir ſis. Ille accepto vexillo alacris ad ſuos ſe contulit, & attollens, Commilitones, inquit, ecce vexillum meum & veſtrum, ſi vt veſtrum animosè propugnetis.* Poſterioribus temporibus, qui ad hunc honorẽ euehendus, vel ante prælium vt animi excitarentur, vel poſt prælium, vt virtuti ſuus cõſtaret honos, geſtans ſignum oblongum, Permon vocant, in quo ſua depinguntur inſignia inter duos ſeniores Equites præeuntibus tubicinib. & Heraldis coram Rege vel Pro rege adducitur, qui bene ominatus iubet ſigni extremitatẽ abſcindi, vt ex oblongo, vexillũ fiat quadratũ.

Baccalaurei milites *Knights Bacchallers* fuere illi, qui tamquam tirones electi medii inter Equites auratos & Armigeros. In archiuis enim leguntur *nomina Militũ Baccalaureorum & Valectorum Comitis Gloceſtriæ*, vnde ſũt qui Bachallers, quaſi *Bas Cheualiers* dictos volunt, licet alii à Gallico *battailer* quod depu- *Milites Baccalaurei.* *In dorſo Put. 51. H. 3.*

gnare ſignificat, deducunt. Antequam ordines Equitum à Carolo Rege VII. fuiſſent in Gallia diſpoſiti, duo erãt equitum genera, Vexillarius qui Vaſallos ſuos habebat elato vexillo, & baccalaureus qui ſub alieno vexillo procedebat. In decreto Ioannis Ponthiuani, facto 23 Februarii 1385. Thoarienſis Vicecomes ſummus, & primus Comitis Pictonum Vaſallus dicitur, triginta duo vexilla habens in ductu ſuo. In decreto facto tertio Iunii 1400. Comes Vallenſis contendit Rodulphum Comequanum Vexillarium ſolummodò ac non Baronem eſſe, extuliſſe vexillum, quod ludibrio fuerit, eumque fuiſſe dictum Equitem quadrati vexilli: Comequanum verò ſe aſſeruiſſe Baronem, qui Vaſallos ferè quinquaginta & prouentum magnum habuerit. Statuit conſilium ſtrictum Caroli VI. Regis comitatum Iſabellæ filiæ Regis in Angliam profecturæ, vt nuberet Richardo II. Regi, fore duorum Equitum Vexillariorum & quinque Baccalaureorum, vt miniſtrarent eiſitaque delegati ſunt Almontenſis & Garenſerianus vexillarii, & Reginaldus Ioanneſque Triani, G loſius Annoius, Carolus Chambellius, & dominus S. Clari baccalaurei. Vexillarius in bello, eques duplaris erat ad Armigerum. In ſponſione clientelæ quam Philippo Valeſio fecit Godefridus Comes Lemouicum Septembri menſe 1 37. ducentenis libris prouentus ad vitam ex ærario Regis, & quinquaginta libris ſemel numerandis promittit ſe miniſtraturum Regi cum ducentis viginti Equitibus ordinario ſtipendio vicenum ſolidorum in vexillarium, denum in E-

quitem,quinum in Hippoconum,diebus ſingu-
gulis, cuiuſmodi ſponſiones in chartophyla-
cio regio exſtant innumeræ.

Cæterùm miles nemo naſcitur ſed noſtris temporibus, vti alibi delibauimus à Principe vel eius legato, habita aut generis, aut virtutis, Fortunæ, rerum domi foriſque bene geſtarum ratione, dignitatem equeſtrem (quæ non niſi cum vita tollitur aut amittitur) ſtricto gladio leuiter humeris percuſſis, & flexis genibus candidati accipere ſolent, additis verbis ſolenni more conceptis, inuocatoque ferè numine cuiuſque prouinciæ tutelari. *Sis eques in nomine Dei, Surge Eques*, cæteræque id genus cerimoniæ pro patriæ conſuetudine adhibentur. Nullibi autem ſolenniores quam in Regis aut Imper. Romanorum electione, qui proceres aliquot è nobilitate primaria tyrones ſtricto D. Caroli gladio in album equeſtre adoptare ſolent. Qui ſic militaris ordinis fiunt, oſculato enſe, addito nominib. vocabulo in Gallia *Meſſire*, in Anglia *Sir* ad vitam vbiuis (more Gallico in regib. cōpellādis) ab aliis diſtinguūtur. Formā ēt cū ritibus antiquā Anonymi cuiuſdā Angli ex veteri chronico addā. *Anno* inquit 1316. *Dominus Ricardus de Rodney factus fuit miles apud Keynsham die trāslationis S. Thomæ martyris in præſentia Domini Amalrici Comitis de Penbroke, qui cinxit eū gladio, & dominus Mauritius de Barckley ſuper pedē dextrū poſuit vnum calcar & dominus Bartholomæus de Badeliſmer (Barovterq.) ſuppoſuit aliud ſuper pedē ſiniſtrū, in aula, & hoc facto receßit cum honore.*

 Iurā-

Iuramentum militare antiquum colligimus ex Liuii & Vegetii verbis lib.12.de Re militari per deos factum, cũ deuotione capitũ ad quæuis infortunia pro Romana Rep. quæ conſuetudo adhuc manet, ſed ritu veteri in religionẽ noſtram detorto; ſub finem enim militaris & ciuilis iuramenti adiiciuntur hæc verba: *Sic me Deus adiuuet & omnes ſancti.*

Herodianus li.2. in oratione Seueri Septimy. Tacitus li.12.

De exauctoratione verò militum (quæ ignominiæ militaris nota erat) aliis diſquirendum relinquo. Vti etiam cum ita deliquiſſent, vt capitali ſupplicio afficiendi, ſuis inſignibus fuerit exuti, baltheo militari diſcincti, gladio adempto, abſciſſis ſecuri calcaribus, chirothecis ablatis & clypeo gentilicio inuerſo, perinde ac in regradandis cœleſtis militiæ militibus Eccleſiaſtica ornamenta, liber, calix, & ſimilia auferuntur. Simul perpendant, ſi hæ dignitates equeſtres, quæ olim tam fuerint glorioſæ, dum rariores, dum quaſi præmia virtuti conſtitutæ, non euileſcant, cum ſint effuſiores & cuiuslibet ambitioni proſtitutæ iaceant, quod in re ſimili olim conqueſtus erat apud Romanos Aemilius Probus.

Armigeri.

His militibus proximi fuere Armigeri, qui & Scutiferi, hominesq; ad arma Gothis Schilpor, à Scuto ferendo, vt olim Scutarii Romanis dicti, qui vel à clypeis gentilitiis, quos in nobilitatis inſignia geſtant, vel quia principibus & maiorib. illis nobilibus ab armis erant, nomen traxerunt. Olim enim ex his duo vnicuiq; militi inſeruiebant, galeam clypeumq; geſtabant, vti indiuidui comites adhærebant, eo

quod

quod à milite domino ſuo terras aliquas in Scutagio tenebant, vt ipſe Miles à Rege in feudo militari, qui iam non ſunt amplius in vſu. Armigeri primarii hodie cenſentur, qui ſunt pro Principis corpore ſelecti: ſecundò equitũ Auratorum filii natu maximi, & eorum itidẽ filii maximi ſucceſſiuè: tertio in loco habentur filii natu maximi minorum filiorum Baronum & aliorum ſuperioris ordinis, quando autem primogeniti maſculi deficiunt, deficit vna cũ illis titulis: quarto in Anglia ordine ſunt, quibus Rex ipſe cum titulo inſignia donat, aut Armigeros creat collum torque S.S. vel ſigmatico argenteo, & candidis & argentatis calcaribus exornans, vnde hodie in occidentalibus regni illius partibus vocantur vulgò *VVitheſpurres* ad diſcrimen militum ſiue Equitum auratorum, qui auratis calcaribus vti ſolent: Eorumque primogenitis titulus ſolummodo cõpetit. Quinto loco Armigeri ibidem habentur quicunque aliquo ſuperiori in Rep. munere funguntur, vel Principi honeſtiori conditione famulantur. Sed hoc officij nomen, quod olim & officij tantum fuit, inter dignitatis titulos regnante Richardo II. primum irrepſiſſe tradit Camdenus. Verum vti in quibuſdam Italiæ locis Equites ſunt hæreditarii, multi vbiuis etiã Armigeri naſcuntur, quod ex tabulis militaribus *Marci Antonij Perezij* antiquæ nobilitatis Equitis Sereniſſimo Eburonum Principi à Cõſiliis & Cubiculis viri ſupra natalium ſplendorem magnitudine animi, virtute ac literarũ gloria illuſtriſſimi (quæ ſcilicet M. Ludouicũ

Armigerorũ inſignia.

Perezium filium armigerum natum, peculiari Principis indultu prædicant) aliiſque publicis archiuis didicimus. Sic & præter Equitum primogenitos, Armigeri titulo ſæpius habentur hæreditarii: Angliæque Regibus ſuus eſt hæreditario iure honorarius Eques, & pugil qui in Regiis inaugurationib. armatus aulam ingredi ſolet & per fecialem electum iam Regem ſe pro vero ac legitimò regni hærede agnoſcere proclamari iubet, & ſi quis adeo temerarius ſit, qui contradicere audeat, cum eo ſe duello decernere paratum oſtendit.

Tria Equitū genera hodie.

Nunc de ſacris ordinibus Militaribus à Pontificibus regulari aliqua diſciplina adiecta cōprobatis, quos Galli vulgò *Religiones* Hiſpani, *Habitus*, ſolent nuncupare, itemq; de liberioribus illis & *Torquatis* ab Impp. Regibus, aliiſque ſupremæ poteſtatis Principibus erectis dicendum eſt. Hos etiam Itali peculiari appellatione *di Croce, di Collana, & di Sprone:* Galli verò, *De Maille, Raille & Paille*, quæ omnia ſuis locis latius explicabimus, ſolent indigetare.

ORDO

ORDO EQVESTRIS SANCTISSImi Sepulchri Domini noſtri Ieſu Chriſti in regno Hieroſolymitano.

NOn in Sacerdotib. tantùm, monachis, & Virginibus, ſapiẽtiſſimum diuinęq; prouidẽtię ordinẽ iam à naſcentis Eccleſiæ exordiis, eluxiſſe apparet: verum etiam in militarib. viris, q cœleſti fortitudine armiſq; ſolidiorib. q̃ ſint ferrea, opus eſſe intelligẽtes, voto ſe ac regulis ipſorũ, quantũ arma tractaturis pro fide Chriſti ſat erat, obſtrinxêre. Et nõ ſec9 ac in veteri lege Machabæi, Propheta Regius, aliiq; Iſraelitarũ Duces præliabantur, prælia domini: ita citra Conſtantinũ Magnum, qui præter duos Philippos A. A. patrẽ & filiũ, imperiũ Chriſto nũcupauit, ſẽp exſtitêre ordines q̃ nõ tãtũ dilatãdæ, verũ ẽt armis tutãdæ Religioni, ij verò cũ ſti inſtar Cõſtãtini Magni, Iouiniani, Valẽtinianorũ, Theodoſiorũ, cæterorũq; Principum Catholicorũ, crucẽ geſtabãt, ſed diſcolorẽ: alii rubeã, alii viridẽ, alii albã, alii aliã (qualẽ hic ferè exhi-

Varij ordines Equeſtres.

Arn. Mermannus in Theatro cõuerſionis gẽtium.

Euſeb. de vita Conſtantini lib. 1. ca. 25 & li. 4. c. 21. Lipſ. lib. 3. de cruce cap. 15. Itinerar. terræ Sanctæ Bartholomæi à Saligniaco Equitis S. Sepulcri Lugduni Anno 1525. Petrus Bellogus ca. 14. Euſeb. lib. 3. de vita Conſtantini.

exhibemus, & Conſtantino Magno contra hoſtes dimicaturo primùm in cœlo apparuiſſe, auctores, numiſmata, & pyramides teſtantur) præferebant. His omnibus antiquiorem ſtatuũt ordinem Sanctiſſimi ſepulchri Domini noſtri Ieſu Chriſti, quinque rubei coloris crucib. inſignem, nec deſunt qui originem eius ad S. Iacobum fratrem Domini Epiſcopum Hieroſolymitanũ Anno LXIII. pro Chriſto cæſum, referre contendant: quo nomine etiã huius inſtituti milites, Hieroſolymorũ vrbis Patriarchæ fuerint ſubiecti; alii ad Conſtantini Magni Imperium reijciant. Huius enim pijſſimi Imp, mater S. Helena cũ Crucẽ & monumẽtũ Dominicũ diuino monſtrata numine feliciter reperiſſet; ſumptuoſas in honorẽ Sanctiſ. Reſurrectionis erexit ædes, quib. cõſequenti ætate Canonicorũ regulariũ D. Auguſtini fuit adiunctũ collegiũ, eiuſq; Sodalibus S. Sepulchri cuſtodia demãdata; Saracenis interim & Turcis (qui rerũ inibi potiti, totũ Orientẽ, & præcipuè Palæſtinã diutiſſimè afflixerũt) id ægrè tributo annuo perſoluto, indulgẽtibus. Quo factũ, vt Carolus Magnus, Imperii Occidẽtalis cõditor, Chriſtianorũ trãquillitati ijs partib. ſtabiliẽdæ, cũ infideliũ Rege Aarone fœdus inierit, cæteriſque poſterioris ſæculi Principib. vt ritu inter Chriſtianos ſuſcepto, certis vrbis Sãctæ attributis locis, ſacra peragere poſſent, eſt datũ. His pene Barbarorũ vinculis, per tot annorum decurſus, S. Sepulchri Sodalium detenta virtus, felicibus Godofredi Bullonii, & Balduini fratris auſpiciis, quaſi relaxata, in apertũ tãdẽ prodiit. ij Canoni-

nonicos regulares S. Sepulcri cuſtodes Militiæ ſuæ ad honorē Sanctiſ. Reſurrect. ſuſceptæ, vniri voluere: quorū incredibili virtute muniti, id pfecere, vt Chriſtianorū regna, puincias vrbes tā in Oriēte, quā in Occidente aduerſus Barbarorū & infideliū incurſiones, vel fortiſſimè tutati fuerint, vel ēt recuperauerint, & Chriſtianum nomen per florentiſſimas terrarum partes admodum propagarint; idque eo ſolo intuitu & fine, vt Chriſtiana religio aut ſarta tecta conſeruaretur, aut à Barbaris oppreſſa, in integrum reſtaurata refloreſceret. Eius rei fidem faciunt tot belli ſacri expeditiones in terram Sanctam ſuſceptæ, quæ *Cruciata* aut *via S. Sepulchri* nomine, ab auctoribus commendantur. Docent tot Principum & fortiſſimorum Ducum, (qui Militiæ S. Sepulchri nomina dederunt) ad Summos Pontifices de rebus in Syria geſtis, perſcripta teſtimonia, nec non ſumptuoſiſſima, titulo S. Sepulchri, per orbem Chriſtianum erecta cœnobia, in quibus hodieque videre licet militum illorum imagines & monumenta, tibiis in crucem tranſuerſis, ſic enim ſepulti fuerunt quotquot illo ſæculo nomina bello ſacro dediſſent; vel qui, vt tunc temporis ſunt locuti, Crucem ſuſcepiſſent. Verum peſſum iam eunte Hieroſolymitano regno, & per inteſtina mala diſtractis Chriſtianorum animis, domeſticorum perfidiæ ceſſit bellicoſorum Sodalium deſtituta virtus. In Italiam itaque ſecedentes, ſede Peruſiæ conſtituta; alii ex voluntate Innocentii VIII, P. M. in ſocietatem Rhodiorum Equitum adſci-

Vide res geſtas Francorum, & litteras ex Bibliotheca P. Petauii editas Pariſiis, 1611.

Hier. Curita ad an. 1134. & 1141.

Equites tibiis in crucē tranſuerſis ſepeliri ſolēt.

His Franciſcus Sanſouinus duas cruces rubeas attribuit.

adſciti ſunt;alii ad propria, dum copiæ aduerſus communem Chriſtiani nominis hoſtem reſtaurarentur,remearunt. Huius militiæ meminit fusè Innocentius III. Cap. *Inter dilectos de donat. ex.* Tenentur autem ordinis Candidati regulæ præſcripto infidelibus pro virili arma inferre,captiuos redimere,preces & horas S Crucis quotidie recitare, & quinq; Cruces rubeas in honorem quinq; Plagarum Domini noſtri Ieſu Chriſti: vel vti Equeſtres tabulæ patrui mei Petri Mennenii indicant, *S. Crucis Sanctiſſimiq; Chriſti Sepulchri ac S. Georgij inſignia deferre.* Leges ſiue Cõſtitutiones, quas vocant,ipſis Latii è à Carolo Magno, Ludouico Pio,Philippo Sapiente,& Ludouico S. Galliarum Regibus, & Godefredo Bullonio præcipuo ordinis inſtauratore præſcriptas,ex autographo recitat Iacobus Vrllamõtius: priuilegia verò & ceremonias Bartholomæus à Saligniaco,Ioãnes Zuallardus,Nicolaus Hautius Fromõtii regulus,eiuſdem Inſtituti Equites; nec non Nicolaus Chriſtophorus Radziuillius Dux Olikenſis & alii in ſuis de Terra Sancta conſcriptis libris recenſent. Quæ breuiter ab Abrahamo Ortelio ex iiſdé ferè cõcinnata,ob virtutis famam & præcipuũ belli aduerſus Saracenos gerẽdi(cui milites illi deſtinati erant)ea ætate ſtudium, quodq; in ipſa vrbe Hieroſolymitana à Summi Pontificis Vicario ad Sanctiſs.Sepulchri monumentum militaria inſignia Religionis ergo,hodieq; ſuſcipere ſoleant, breuiter hic referre & inſignia ob oculos ponere haud incongruum duxi.

In

IN NOMINE DOMINI AMEN.

Incipit modus præficiendi ſiue ordinandi Militem Sanctiſſimi Sepulcri Domini noſtri Ieſu Chriſti.

ANTE omnia ordinandus Miles præparet ſe ad deuotionẽ, vt valeat percipere gratiam officii ſacræ militiæ, ac præmiſſa confeſſione, auditaq; Miſſa, & percepta Dominica cõmunione, intromittatur in atrium Sanctiſſimi Sepulchri, & tunc incipiatur iuxta modũ qui ſequitur. Primò congregatis omnibus intra ſanctiſſimum Sepulchrum, cantetur hymnus, ſcilicet *Veni creator Spiritus, &c.* Deinde Verſ. *Emitte Spiritum tuum & creabuntur.*

Reſponſio. *Et renouabis, &c.* Verſ. *Domine exaudi orationem &c* Reſpon. *Et clamor.* Verſ. *Dominus vobiſcum.* Reſp. *Et cu Spiritu tuo.* Oremus. *Deus qui corda fidelium S. Spiritus,* &c

Deinde debet interrogari à Patre Guardiano. *Quid quaris?*

Reſpon-

Reſponſio flexis genibus. *Quæro effici miles ſanctiſſimi Sepulchri Domini noſtri IESV Chriſti.*

Interrogatio. *Cuius conditionis es?*

Reſpon. *Nobilis genere & parentibus generoſis natus.*

Interrog. *Habeſne vnde honeſtè manu tenere poßis ſtatum, & militarem dignitatem abſque mercibus & arte mechanica?*

Reſp. *Habeo Dei gratia bonorum ſufficientem copiam.*

Interrogatio. *Es ne paratus corde & ore iurare pro virili militaria ſacramenta, eaque ſeruare quæ ſequuntur?*

1. Primò, *Miles ſanctiſſimi Sepulchri, omni die opportunitate habita Miſſam audire debet.*

2. Secundò, *Cùm neceſſe fuerit bona temporalia, & vitam exponere debebit, ſcilicet, quando eſt bellum vniuerſale contra infideles, & venire in propria perſona vel mittere idoneum.*

3. Tertiò, *Eſt obligatus ſanctam Dei Eccleſiam, & eius fideles miniſtros ab eorum perſecutoribus defendere, & pro viribus liberare.*

4. Quartò, *Debet iniuſta bella, turpia ſtipendia & lucra, haſtiludia, duellum, & huiuſmodi (niſi cauſſa militaris exercitij) omninò vitare.*

5. Quintò, *Debet pacem & concordiam inter Chriſtifideles procurare, Rempublicam exornare, & augere, viduas & orphanos protegere, iuramenta execrabilia, periuria, blaſphemias, rapinas, vſuras, ſacrilegia, homicidia, ebrietatem, loca ſuſpecta, & perſonas infames atque vitia carnis vitare, & tamquam peſtem cauere, & ſe apud*

apud Deum hominesque irreprehenſibilem exhibere, ac etiam verbo ac facto ſe dignum tanto honore demonſtrare, eccleſias frequentando, & cultum diuinum augmentando. Quæratur ergo ſi eſt paratus, cõrde & ore hæc omnia proteſtari, iurare & facere.

Reſp. *Ego N. profiteor & promitto Deo Ieſu Chriſto & B. Virgini Mariæ hæc omnia pro virili me obſeruaturum.* His peractis, benedicatur enſis à Guardiano ſecundum formam inferius poſitam, ſi non eſt aliàs benedictus: ſed ſi benedictus eſt, vel poſt benedictionem, vocato vno ordinandorum, & genu flexo ante ſanctiſſimum Sepulchrum: Guardianus ponat manus ſuper caput eius, & dicat. *Et tu N. eſto fidelis, ſtrenuus bonus & robuſtus Miles Domini noſtri Ieſu Chriſti, & ſanctiſſimi eiuſdem Sepulchri, qui te cum electis ſuis in gloria ſua collocare dignetur, Amen.*

Hoc finito Guardianus porrigit militi calcaria inaurata, quæ pedibus ſuis accommodabit in terra exiſtens. Poſtea dat enſem nudum Chriſti militi, dicens: *Accipe N. ſanctum gladium in nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti, Amen.* (ter ſignum Crucis exprimens) *& vtaris eo ad defenſionem tuam, & ſanctæ Dei Eccleſiæ, & ad cõfuſionem inimicorum crucis Chriſti ac fidei Chriſtianæ, & quantum humana imbecillitas permiſerit, eo neminem iniuſtè lædas: quod ipſe præſtare dignetur, qui cum Patre & Spiritu S. regnat Deus per omnia ſecula ſeculorum, Amen.* *Calcaria.* *Enſis.*

Deinde enſis in vaginam reponitur, & à

Guar-

Guardiano prædicto enſe cingitur, dicendo, *Accingere N. gladio tuo ſuper femur tuum potẽtiſſime in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, & attende, quod ſancti non in gladio ſed per fidem vicerunt regna.* Enſe accinctus miles ſurgit, & genibus nixis, inclinatoque capite ſupra ſanctum Sepulcrum à Guardiano ordinatur, percutiendo ter enſe prædicto ſcapulas militis, & dicendo ter, videlicet; *Ego conſtituo & ordino te N. militem ſanctiſſimi Sepulchri Domini noſtri Ieſu Chriſti in nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti, Amen:* faciens ter ſignum crucis. Deinde oſculetur eundem, ponens more maiorum torquem aureum cum cruce pendente, in collo eius, & ordinatus deoſculetur ſanctum Sepulchrum; poſtea diſcedat & reſtituat omnia, & vocato alio iiſdem ceremoniis in numerum militum ſancti Sepulchri cooptatur: ordinatus interim in atrio ſancti Sepulchri remaneat, quouſque omnes ad hunc honorem promouendi, ſint promoti. Poſt quorum vel cuius ordinationem, *Te Deum laudamus,* &c. à monachis decantatur, & ad ſacellum fratrum minorum itur, vel ibidem ſtatur, prout voluerit vel ordinauerit Guardianus: deinde dicuntur hæc in ſingulari; ſi vnus eſt; ſi verò plures, in plurali. In ſingulari dicitur; *Speciosſe forma præ filijs hominum, accingere N. gladio tuo ſuper femur tuum potentiſſime:* & ſi plures, dicitur in plurali.

Eques S. Sepulchri Torque aureo & Cruce donatur.

Verſ. *Domine exaudi,* &c.

Reſp. *Et clamor meus ad te veniat. Dominus vobiſcum: Et cum Spiritu tuo.*

Oremus.

Oremus. *Da Eccleſiæ tuæ miſericors Deus, vt ſancto Spiritu congregata, hoſtili nullatenus incurſione turbetur.*

Omnipotens ſempiterne Deus ſuper hunc N. (vel hos) famulum tuum, qui eminenti mucrone circumcingi deſiderat, gratiam tuæ benedictionis infunde, eundemq́; dextera tua virtute munitũ, fac contra cuncta aduerſantia cœleſtibus armari præſidiis, quibus nullis in hoc ſeculo tempeſtatibus bellorum turbetur. Per Dominum noſtrum, &c. Ad extremum amplectitur illum Guardianus & alii, ſi qui volent.

BENEDICTIO ENSIS.

Is qui benedicit, teneat enſem nudum ante ſe, & dicat: Verſ. *Adiutorium noſtrum in nomine Domini,* &c.

Oremus. *Exaudi quæſumus Domine preces noſtras, & hunc enſem, quo ſe famulus tuus hic cingi deſiderat, maieſtatis tuæ dextra dignare benedicere, quatenus poſſit eſſe defenſor Eccleſiarũ, viduarum orphanorum, omniumq́; Deo ſeruientium contra ſæuitiam paganorum, aliiſq́; ſibi inſidiantibus ſit terror & formido, præſtans ei æquæ perſecutionis, & iuſtæ defenſionis effectum, per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen.*

Oremus. *Benedic Domine ſancte pater omnipotẽs æterne Deus per inuocationem nominis tui, & per aduentum Chriſti filii tui Domini noſtri & per donum Spiritus S hunc enſem, vt hic famulus tuus, qui hodierna die, tua concedente pietate, præcingitur, viſibiles & inuiſibiles inimicos proſternat & conculcet, victoriaq́; potitus, maneat ſemper illæſus, per Chriſtũ Dominũ noſtrũ Amen.*

Benedi-

Benedictus Dominus Deus meus, qui docet manus meas ad prælium, & digitos meos ad bellum, miſericordia mea & refugium meum, ſuſceptor meus & liberator meus, protector meus & in ipſo ſperaui, qui ſubdit populum meum ſub me. Gloria *Patri & Filio, &c.*

Verſ. *Saluum fac ſeruum tuum Domine.*

Reſp. *Deus meus ſperantem in te.*

Verſ. *Eſto ei Domine turris fortitudinis.*

Reſp. *A facie inimici.*

Verſ. *Domine exaudi orationem meam, &c. Dominus vobiſcum, &c.*

Oremus. *Domine ſancte, Pater omnipotens, æterne Deus, qui cuncta ſolus ordinas, & rectè diſponis, qui ad coercendam malitiam & improbitatem malorum, & tuendam iuſtitiam, vſum gladij in terris hominibus tua ſalubri diſpoſitione permiſiſti, & militarem ordinem ad populi protectionem inſtitui voluiſti, quiq; per Beatum Ioannem militibus ad ſe in deſerto venientibus, vt neminem concuterent, ſed proprijs contenti eſſent ſtipendijs, dici feciſti: clementiam tuam ſuppliciter exoramus, vt ſicut Dauid puero tuo, Goliath ſuperandi largitus es facultatem, & Iudam Machabæum de feritate gentium nomen tuum non inuocantium, triumphare feciſti: ita & huic famulo tuo N. qui nouiter iugo militiæ colla ſupponit, pietate cœleſti vires ac robur ad fidei & iuſtitiæ defenſionem tribuas, præſteſque ei fidei, ſpei, & charitatis augmentum & tui timorem pariter & amorem, humilitatem, perſeuerantiam, obedientiam & patientiam, cunctaque in eo rectè diſponas, vt neminem cum gladio iſto*

vel

vel alio iniuſtè lædat, & omnia cum eo iuſta & recta defendat, & ſicuti ipſe de minori gradu ad nouum militarem prouehitur honorem, ita veterem hominem deponens, cum actibus ſuis nouum induat hominem, vt te timeat & rectè colat, perfidorum conſortia vitet, & ſuam in proximũ charitatem extendat, præpoſito ſuo in omnibus rectè obediat, & ſuum in cunctis iuſtè officium exequatur. Per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen.

Multa alia ad illuſtrationem ordinis piè decenterque inſtituta, quæ commemorare longũ eſſet, & ad calcem huius operis ex archiuis S. Sepulchri adiicere libuit, nec non & tabulas prælo digniſſimas, hactenus nunquam editas, quibus Philippus II. Hiſpaniarum Rex Catholicus in ſummum ordinis Magiſtrum eiuſque ſucceſſores à militibus Hieroſolymitanis, præſertim Belgis ibidem nominatis Anno 1558. in Eccleſia Hochſtratana ditionis Brabantiæ ſunt electi. Vide & Marianum Scotum & Lambertum Schaffnaburgenſem, qui de piis boniſque Principib. & Epiſcopis qui anno Domini 1063. Hieroſolymam peregrinati ſunt, ſcripſere. Ad horum fere Equitum normam creari ſolent Equites S. Catharinæ ad montem Sinai, eiuſdem Virginis ſacratiſſimo corpore celeberrimum, & mediam rubei coloris rotam gladio transfixo pro inſignibus præferre. *Equites S. Catharinæ.*

ORDO EQVITVM S. MAVRITII & S. Lazari apud Sabaudos.

In vita S. Baſilii.

INITIA Ordinis S. Lazari repetunt à temporibus S. Baſilii Magni Cæſarienſis Epiſcopi, quem Gregorius Naziãzenus tradit hoc titulo Noſocomium excitaſſe. Atque eius antiquitatis pariter fidem facere aiunt, tôt ptôchotrophia, noſocomia ſeu hoſpitalia, vt vulgò loquuntur Sancti Lazari nomine per orbem Chriſtianum ſparſa. Sed prima inſtitutio per Barbarorum incurſiones, atque iniuria temporum collapſa cum eſſet, ea ipſa velut renata eſt felici illo æuo, quo Chriſtiani Europæ Principes Ieroſolymorum vrbem, cæteraque Terræ Sanctæ loca barbaris eripuerunt. Itaque vt Templarii, Hoſpitalarii & Teutonici, ſic & Lazarini Equites illo ſeculo, homines Chriſtianos ex Europa aduẽtantes, non modo hoſpitiis exceperunt, ſed & ſtrenuè Saracenis aliiſque barbaris arma intulerũt. Quo factũ vt Balduinus

nus II. Fulco, Amalricus Balduin. III. & IV. Reges Ieroſolymitani, itemq; Theodora & Melisindis Reginæ, aliiq; Principes ipſum ordinis Magiſtrũ, & domicilia in Syria eidẽ dicata, ac propria, nõ paucis beneficijs adfecerint; quorũ teſtes tabellæ publicæ etiamnũ Boniaci vulgò *Boigny*, in diœceſi Aurelianenſi in Gallia adſeruantur. Quem quidem locum equitibus iꝑſis Lazarinis Ludouicus Galliæ Rex adſignauit, diplomate Anno CIↃ.CLIV. dato, & Hugonis Cancellarii manu ſignato, Matthæo Montmorentio Galliæ Coneſtabili præſente. 1154.
Pulſis demum per Saracenos è Syria Chriſtianis, Boniaci domicilium Magiſtri ordinis Lazarini eſt conſtitutum, ibiq; comitia ſeu conuẽtus à Sodalibus quotannis haberi ſolent, Commendatoribus, vt vocant, ex Italia, Sicilia, Sabaudia, Anglia, Scotia, Hungaria, aliisque prouincijs eodem confluentibus: id quidem ad annum vſque ſuperioris ſeculi octauum & quinquageſimum obtinuiſſe conſtat, quo anno Boniaci Comitiis interfuêre, Commẽdatores S. Eligij Londinenſis, Bandarræ in Hungaria, Agreſolij in Sabaudia, & alii complures à Ioanne Leuyo Magiſtro ordinis euocati. Vt mirum nemini videri debeat Philippum Auguſtũ S. Ludouicum, Philippum Pulchrũ, Philippum Longum, Ioannem, Carolum VII. Ludouicum XI. Carolum VIII. Ludouicũ XII. Franciſcũ I. Henricũ II. & Henricũ III. Galliæ Reges, Henricũ item Angliæ Regẽ, Aquitaniæ Normaniæque Ducẽ, Theobaldũ Comitẽ Blæſenſẽ, aliosque Galliæ Principes multis ſodalitiũ Lazarinũ

Ordinis Lazarini Domicilium Boniaci in Gallia.

1558.

vectigalibus annuis ac priuilegiis honoraſſe: vt fusè Petrus Beloyus Conſiliarius Toloſanus in ſuo de Equeſtribus ordinibus libello commemorat. Idem præſtitit Fridericus II. Imp. & Siciliæ Rex, qui in ea ipſa inſula, itemque in Calabria, Apulia, Campania, aliiſque Italiæ locis ampliſſima, iiſdē prædia attribuit. Quas donationes poſt Alexander IV. Nicolaus III. Clemens IV. Ioannes XXII. Gregorius X. aliique Pontifices Romani ſuis diplomatibus

Inſignia antiqua Equitū S. Lazari.

ſtabiliuerunt. Solent autem Lazarini milites Crucem viridem pro ordinis teſſera præferre, & S. Auguſtini regulam profiteri, quæ omnia Gregorius IX. diplomate edito probauit. Tēporum porro decurſu, cum inſtituti huius dignitas iaceret, Equites Rhodii ab Innocentio
1490. VIII. P.M. anno CIↃ CCCC.XC. impetrarūt, vt cum Rhodio ſeu Ioannitico confunderetur. Sicque paulatim Sodalitii Lazarini memoria, cum apud Gallos, tū apud Italos eſt obſcurata.
1565. At Pius IV. Pōtifex id ipſum an. CIↃ.IↃ.LXV. excitauit, ampliſſimiſque priuilegiis, honoribus, immunitatibus ad inſtar aliarum militiarum dotauit, Ioannoto Caſtellionæo, viro nobili, Mediolanenſi, ordinis magiſtro creato, & diplomate ea de re IV. Non. Maias promulgato. Quod diploma Pius V. ſucceſſor altero Pōtificatus ſui anno, conſtitutione VII. Kal. Febr. & altera III. Idus Sextileis partim reuocauit,
1572. partim moderatus eſt. Cumque Vercellis anno eiuſdem ſeculi LXXII. Caſtellionæus vita diſceſſiſſet, Gregorius XIII. quo maiorem huic militiæ dignitatem conciliaret, eius princi-

patum

patum ſeu magiſterium in Emanuelem Philibertum Sabaudiæ Ducem, atque illius Succeſſores anno proximè inſequente contulit. 1573.
Philibertus autem conuentu Equitum Nicæam indicto, eos ſacramento ſolenni tamquam Magnus, vt vocant, Magiſter, in fidem adegit, & nouas, ordini decorando atque amplificando leges ac ritus eiuſdem Pontificis auctoritate confirmatos condidit, coniunctis atque in vnũ confuſis S. Mauritii & S. Lazari ordinibus. Idẽ duo præterea domicilia ſiue hoſpitia, vnũ Nicææ, alterum Auguſtæ Taurinorum excipiendis equitibus à fundamentis ſuo ære excitauit, ſtatuitque vt in poſterum militia S. Mauritii, & S. Lazari nuncuparetur: Equiteſq; crucem viridem limbo candido concluſam, in cuius medio altera D. Mauritii ſuperpoſita eſſet, in veſtibus gererent. Paulus Morigius tradit Ciſtertienſium regulam Benedictinam iiſdem Equitibus à Gregorio XIII. fuiſſe præſcriptam. Vide & Iac. Aug. Thuanum lib. hiſt. 38.

Ordo S. Mauritii & S. Lazari coniungitur.

Inſignia noua Equitum S. Lazari.

Regula S. Benedicti.

):(

Ordo Equitũ S. Mauritii.

AD S. Mauritii Equites quod attinet, præferunt ii etiamnum crucem albam, florigeram Gallis dictam, & à Sancto Martyre in bello Chriſtianis pro teſſera obtendi ſolitam. Fuit is Mauritius Thebææ Legionis Dux & anteſignanus, apud Agaunum, in confinibus Heluetiorum atque Allobrogum (locus hodie S. Mauritii nomen retinet, ſpectatque ad Cantonum, vt vocant, ſiue Heluetiorum ditionem) pro Chriſto cum ſuis à Maximiano Imperatore cæſus. Hunc vt viuum tutelarem ac præſidem Allobroges venerantur, & ſunt qui Sabaudiæ Ducum ſtemma ab eo deducere conantur, hoc conſtat S. Mauritii gladium & annulum à Ducibus iſtis magno cum honore adſeruari, atque vt pignus imperii, cum inaugurantur, iiſdem ſolemni ritu tradi. Eremiticum porrò ordinem S. Mauritii ſub regula S. Auguſtini ab Amadeo. I. Sabaudiæ Duce inſtitutum fuiſſe ſcribit P. Matthæus & P. Beloyus, noſtræ ætatis ſcriptores. Vetuſtiores rerum Sabaudicarum annales tradunt Amadeum, (qui poſtea

Martyrol. Rom. 22. Septemb.

In hiſt. Ludouici XI. lib. 3.

Orig. Equeſt ca. 20.

ad

ad Pontificatum vocatus Felicis V. nomen induit) relictis omnibus Ripallium ad lacum Lemanum ſe contuliſſe, atque ibidem primo lapide à Thonone opido cum viris nobilibus ſiue Equitibus decem eremiticum vitæ genus amplexum eſſe, in monaſterio D. Mauritii memoriæ atque honori à maioribus ipſius dedicato, cinerea veſte oblonga adſumpta, cingulo aureo, atq; cinerei coloris chlamyde, cui crux aurea foret inſuta; traditque Franciſcus Modi⁹ in Pandectis Triumphalibus Eremitas Ripalliæ (quos milites S. Mauritii vocant) Felicis Papæ ſolemniis inauguralibus anno 1440. interfuiſſe, qualiſque habitus & religio illius antea fuiſſet, veſtibus ſuis præmonſtraſſe. 1440.

ORDO EQVITVM S. MARIAE de Monte Carmelo & S. Lazari in Gallia.

DIſſerui hactenus, quorum opera apud Italos & Sabaudos inſtitutum Lazarinũ in vſum ſit reuocatum; reſtat vt videamus, quibus ea gloria apud Gallos obtigerit. Dixi ſupra Equites Rhodios ſeu Ioannitas ab Innocentio VIII. impetraſſe, vt Lazarinum ſodalitium ipſis adiungeretur. Quo quidem factum eſt, vt Ioannitæ odinis illius principatũ ac præfecturam penes ſe retinuerint vſque ad Aemarum Caſtum, virum natalibus, multiſq; virtutibus clariſſimum. Is quamquam Melitẽſis eques, militiam Lazarinorum, cuius princeps ac magiſter erat, in Gallia inſtaurare primus ſerio noſtrâ memoria in animum

 indu-

induxit,& bona patrimonialia primis poſſeſ-ſoribus reſtituere conatus eſt. Quo laudabili in opere cum defeciſſet, Philibertus Nereſtanus, vir modeſtia ſimul & fortitudine præſtans(quæ duo in homine militari rarò coniuncta reperias) demortui locum ac magiſterium excepit, profeſſione tamen aut vitæ genere Melitenſibus non obſtrictus. Itaque Romam profectus à Paulo V. obtinuit,vt Lazarini Equites Galli in poſterum Equites S. Mariæ de Monte Carmelo, & S.Lazari nuncuparentur, & violacei coloris crucem Virginis Matris effigie inſignem, ex collo pendentē itemque chlamydi adfixam, exemplo Melitenſium præferrent. Vſus eſt idem Romæ conſilio &opera R.P.Petri à Matre Dei Carmelitæ diſcalceati,qui Paulo Pontifici à ſacris tunc erat cōcionibus,eidemque ob ſingularem morum integritatem vitæque ſanctitatem longè gratiſſimus, quo nomine & à Baronio in Annalibus eximiè commendatur. Faxit autem Deus, vt ſicut Carmelitarum diſcalceatorum ſocietas magno Eccleſiæ bono per vniuerſum orbem, mirificè effloreſcit, ſic & Carmelitanorum Equitum collegium paullatim maiora, Reipubl. Chriſtianæ commodo ſumat incrementa. Cæterum ann. CIↃ. IↃ. IX. Nereſtanus Pariſiis in Suburbano S. Lazari monaſterio,quod eſt Canonicorum,vt vocant, regularium Auguſtinianorum, ſolenni ritu Equites aliquot creauit, dictaque teſſera inſigniuit, adhibitis iiſdem ferè ceremoniis, quibus Melitenſes inaugurantur. Hoc tamen

Inſignia Equitū S. Mariæ de Monte Carmelo & S.Lazari.

Tom.12. an. 1187. in fine.

tamen diſcrimine, quod Carmelitani, vt nec Mauritiani, in Sabaudia equites à nuptiis non arceantur. Ex his itaque patet, Lazarino ordine velut in duo Sodalitia, Mauritianum & Carmelitanum partito, ex his alterum Sabaudis, atque Italis, alterum Gallis velut proprium hodie cenſeri.

ORDO EQVESTRIS CANIS ET galli gallinacei apud Francos.

MOntmorenciadum gentis ſtemma, quo Liſbio à Lybiæ Regibus oriundo, magno Areopagitæ commartyri adparentat; origine antiquiſſimum Francis & Belgis perilluſtre, ſummum Chriſtiani nominis columen vel ab incunabulis regni Gallici ſemper exſtitiſſe conſtat. Primumque eorum parentem Protochriſtiani & ArchiBaronis nomen (quod moræ impatiens & zelo Chriſtianiſmi incenſus, eidem Lauacro, quo Rex Clodoueus primus inter Gallo-Francos ſacro baptiſmate ablutus eſt, ſe immerſerit) commeruiſſe tradit Robertus Cænalis. Nec his contentus auctor & ipſe fuit primus, vt Aureliis in media Gallia prima ſacra Comitia celebrarentur. Vnde Montmorenciacos primos Chriſticolas & Fráciæ Barones veteri elogio nuncupari, eiuſque nominis* teſſeram præliis merito inclamari, in hunc vſq; diem obtinuerit. Fidei inſuper memorabile exemplum in Chriſtianam rempublicam exſtare volunt, illuſtre ordinis Equeſtris collegium, Cane nimirum, notiſſimo

**Dieu en ayde, au premier Chreſtien & Baron de France.*

fidelitatis ſymbolo inſignitum, & religioni maiorum propagandæ, in hac familia fundatū, nullo certo quod equidem ſciam, hactenus auctore, qui Principatum & Magiſterium, vt loquuntur, ei planè attribuat, & ſi non vanâ ratione coryphæum egregii huius inſtituti fuiſſe, ex Canis inſigniis, quæ in caſſide ſtirps illa pro criſta geſtare ſolet, augurari liceat. Cuius rei fidem augere videtur Phlippus Moræus in tabula ſua inſigniorum Franciæ vulgari ſermone conſcripta: Vbi inter alia gentis huius decora prodit, Buchardum Montmorenciacum ad aulam Philippi I. multis comitantibus Equitibus veniſſe, qui omnes, vt & ipſe Buchardus, Baltheum ſeu torquem equeſtrem capitibus ceruorum diſtinctum, canisq; effigie ex imâ parte pendente exornatum, geſtarent. Id exemplo multorum Principum, quos Canis inſignijs delectatos fuiſſe in aperto eſt, factum reor. Ita enim Sergius Galba Imperator tam ſua, quam maiorum acta & inſignia hoc ſymbolo notauit. Canis erat à prora deſulturiēti ſimilis, quo vigilantiam ac firmas excubias aduerſus tempeſtates conferre deſignauit, & Aegyptij ſub forma Canis copula religati, militis officium exhibuerunt, & milites Plato cuſtodes, & canibus ſimiles appellat, hodieq; apud Belgas Croyorum Regia proſapia, canem inter duas alas auitis Hungariæ regni inſigniis, ſuperimponere conſueuit: Canes deniq; fidei & nobilitatis apud omnes gētes indicia haberi, I. Lipſius aliiq; rerum illarū curioſi produnt auctores.

Croyorum Inſignia.

Cent. 1. Epiſt. 44. ad Belgas

Ordo Equitū galli gallinacei.

Ordinis porrò, qui Galli Gallinacei titulo circum-

circumfertur, Equitem nobis prædicant Petrũ quendam Montmorenciacum, Genealogici eiuſdem ſtirpis commentatores, minimè verò edocentes erectionis tempus vel auctorẽ, quod Petrus Beloijus in originib. ſuis maximè conqueritur: ex iis tamẽ colligi ait, Gallos Principes pugnacis adeò animalis hieroglyphico ductos, ſodalitium equeſtre inſtituiſſe, quod Martis pullum eum vocet Ariſtophanes & Eucherius imperij doceat eſſe ſymbolum. In augurali verò diſciplina, Gallus eſt victoriæ ſignum, propterea quod auis illa victa ſilere ſoleat, canere, ſi vicerit, & rectè Romani poſteriorib. ſeculis belli indicis haſtæ in fines hoſtium conijciendæ ritu obſoleſcente, bellico Gallinacei ſigno vſi ſunt, cum ex eo etiam Agoniſtica ſibi milites pararent. Ita ferunt Socratem Iphicrati duci animos adieciſſe, cum Gallinaceos coram Gallia pennis & roſtro dimicantes ei præmonſtraſſet, quod & Themiſtocles ad ſuos animandos fecerat, cùm oſtenderet, eos non pro patria, neque pro penatibus, neq; prò maiorum ſepulchris vxoribusq; aut liberis id incommodi aggreſſos, ſed ea tantum de cauſa, ne vincerentur, nolle alterum alteri cedere. Eo exẽplo ſuperatis Perſis, Themiſtocles Athenis ſpectaculum Gallorum quotannis celebrandum inſtituit, teſte Aeliano, idq; Pergami etiam edi ſolitum ſcribit Plinius, cuius rei veſtigium hodieq; apud Eburones inuenias: quanquam ea ludicro fieri apud Lucianum & Herodianum legas. Quod ſi in nummum incideris Gallinaceorum conflictu notatum, ſcias eam Cap. II.

fuiſſe

fuiſſe Dardanorum pecuniam Polluce teſte, nã illi magnum pugnacitatis decus, vt & Gallo-Franci ſibi antiquitus vſurpauêre; quo honore Dardani ſemper apud Maronem, cum ſecus Phryges ferè, vt imbelles notentur. Perſarum porrò milites Galli nuncupabantur à Caribus ob conos quibus galeas ornatas habebant; eaq; de cauſa Artoxerxes hominem è Caria qui Cyrum Galli ſignum prætendentem vulneraſſe creditus eſt, eo honeſtauit præmio, vt gallum aureum in lancea præfixum ante aciem ferret, auctore Plutarcho: & Pauſanias Idomenei clypeum gallo gallinaceo inſignitum fuiſſe tradit, ꝑpterea quod is à Minoê & Paſiphaë duceret originem, quæ Solis filia fuerit; cui Gallus dedicari ſolitus, quia ortum eius præſentiat, & cantum indicet mortalibus; à mediæ enim noctis inclinatione explaudentibus, vt Lucretius ait, alis: *Auroram clara conſuetus voce vocare.*
Plin. lib. 10. c. 21. & matutinis aſtris (nam & ſydera nouit & æternas diſtinguit horas) cottidie commodulatur: Chriſtianisq; in ſummo turrium faſtigio diuinitatis ſimulachrum ob oculos ponere conſpicitur. Similia multa Gallos Principes ad inſtituendum ordinem militarem, heroica Galli alitis eiuſdem nominis gentem interpretantis teſſera inſignem ſpectaſſe, innuere videtur Petrus Beloyus.

Cæterum quod Montmorenciacam proſapiam hiſce duobus ordinum militarium inſignibus nobilitatam reperiamus, haud erit incõgruum inſignia gentilitia, eiuſmodi ſymbolis condecorari ſolita, ob gentis (quam & Reges affi-

affinitate ſua dignati ſunt) apud Francos ac Belgas clariſſimæ, dignitatem hic inſerere. Ea à multis retrò ſeculis ex cruce candida & aquilinis pullis cyanei coloris in campo aureo compoſita fuiſſe, oſtẽ lunt* tabulæ Mathæi de Montemorenciaco Equitum magiſtri (qui ſacro contra Albigenſes bello, cum Ludouico Philippi Galliæ Regis filio primogenito, interfuit, & inter Gallos Byzantii expugnatores emicuit, magnamque inde gloriam retulit) ac fratrum eius Theobaldi Bochardi & Eruei, quas ex armario Vicenarum, rei teſtandæ gratia producit Papyrius Maſſonus in rebus ſuis Gallicis. Illæ enim, vti ibidem ſubindicat, cereum ſignum integrum adhuc & incorruptum habent, in quo crux & locis diſtincti aquilini pulli quatuor tantum ſpectantur, & inſcriptio huiuſmodi. *Sigillum Mathæi de Montemorenciaco.* Idem planè in æreo eiuſdem gentis ſigillo ſe vidiſſe teſtatur Ioannes Feronius, ſuisque diſtinctum coloribus hodieq; ſpectari adfirmat, in baſilica Calidi montis, vulgò *Chaumontel* apud Luzarchum in ditione dicti Matthæi. Subſequenti verò ætate Othonis Imp. mutatũ comprobat idem auctor ex Dani hiſtoria; cum alter eiuſdem nominis Mathæus Buchardi Barbati parens, & belli contra infideles Dux in Terra ſanguinis (locus eſt vbi hodie Lugdunũ ſitum, cui à memorabili Maurorum ſtrage mãſit nomen) deuictis hoſtibus, cœſoque Amorræo eorũm Principe, Aquilas triumphatrices exinde ſexdecim, totidem quot ceperat ſigna, cum cruce rubea (qua candida Franciæ gentis more

** anni 1179.*

Lib. 3. Annal.

De Inſignib. Coneſtab. Franciæ.

more vti conſuêrat) antiquis inſigniis in perpetuum rei geſtæ teſtimonium, quaſi *Memor enſis* immiſcuit: quæ ad ſucceſſores continuata ſeriē trāslata, adeoq; ad ipſum Annā Montmorēciorū Ducē maiorib. militari laude haud inferiorem (quod ſymbolū ei⁹ ex armato brachio manuq; liliatū ſeu Francicū gladiū prætēdēte cū voce ΑΠΛΑΝΟΣ abunde indicat) deuenêre. Omnib. ille honorū gradib. glorioſiſſimè decurſus, clariſſimus, regni Gallici defenſor acerrim⁹, & regiorum liberorū tutor, & quaſi alter parēs eſt habitus, eū in Herculis Alenconiorū Ducis deſtinati (qui mutato nomine Frācíſc⁹ appellatus eſt:) ſacro luſtrico fideiubere eſt datū: cui Franciſco pacē, vti Gallia, bis in regno ſancitā, nos hoc æternū debebimus, quod in ſacro noſtro lauacro, hæreticis neq̃dq̃ fremētib, ſpopōderit, nomenq; quod cū auo Franciſco I. cōmune habebat, impoſuerit. Quātū vero hui⁹ Annę Môtmorentiadum meritis, ſummæque in patriam & Galliæ nomen charitati ſeſe obſtrictam ſenſerit ipſa Gallia, tunc demum commonſtrauit, cùm viri tot adoreis macti orba, quaſi in funere publico conſtituta, ad cuius patrocinium ſe verteret, ignoraret: & iuſta regali ferè pompa, deducta nēpe ipſi⁹ effigie, q honos ſolis Regib. ac Regū filiis in eo regno habetur, perſolueret.

ORDO EQVITVM GINETÆ in Gallia.

CArolus Tudes ſiue Martellus, à Martello & martialib. quodāmodo geſtis, nomē ſortitus, Equeſtris ordinis in primis fuit ſtudioſiſſimus,

mus, adeoq; annulorum vſum Romanis Equitib. olim propriũ in imperio Gallico renouauit, nobilemq; collegit Equitũ manũ, cui Ginetæ ſymbolũ annulis & torquib. inſculptũ cæteriſq; corporis ornamẽtis pferẽdũ dedit, moréq; ad tẽpora vſq; S. Ludouici tranſmiſit. Huius inſtituti varias ab auctorib. adferri rationes tradit Bernardus Girardus Dominus Hallianus Galliæ Regis hiſtoriographus: Dominus tamẽ Hayenſis præfectus Pictauiẽſis ad cõiugis dicti Caroli etymon, q̃ veteri lingua Ianetã aut Ioãnẽ vocare ſolitus erat, cauſam refert. Petri verò Beloij Præſidis Toloſani ſentẽtia nobis haud improbãda videtur. Is à memorabili illa, per Carolũ regniq; ꝓceres de Saracenis (q ex Hiſpania in Galliã deſcẽdeiãt) apud Turoniũ partã victoriã, nõ incõgruè deſumit, ꝙ nobiliſſimos quoſq;, q ei prælio interfuiſsẽt Ginetę titulo & inſigni maculis nigris interſtincto, donaſſet, teſtãdæ vtiq; poſteritati cã ſe gẽtẽ (q̃ partib. illis Hiſpanię, Ginetę copia nobiliſſimę, in Chriſtiani nominis ꝑniciẽ exiuerat) ad interitũ deleuiſſe. Eſt aũt Gineta in Hiſpania muſtelæ aut vulpis gen⁹ potius (quod variũ apud Iuliũ Cæſ. Scaligerũ legas) pellẽ habẽs partim nigrã, partim ſubcinericiã, maculis præſertim nigris inſigni ordine reſpersã, ob odorẽ, pulchritudinis raritatẽ, aliaſq; dotes principib. viris cõmendabilẽ, teſte Cardano, q ex Hiſpania illud ſubmitti adfirmat, etſi nõ ignorem⁹ eiuſdẽ ẽt nominis pręſtãtiſſimos equos (quos Ginetas appellare ſolent) à Regib. Hiſpaniæ, muneris (ob excellentiam) vice, ad externos cohoneſtandos

Anno circiter 738.

Exoter. Exercitat. li. 15. de ſubtilitate.

Prin-

Principes, non rarò adornari, & Gineta vehi (quod Maurorum more equitare eſt) inter nobilitatis decora apud Hiſpanos haberi: quorum curſu in Hippodromis maximè oblectantur, dum Equeſtres inſtituunt pugnas; in quibus arundinibus & cannis haſtarum loco ſe mutuo exercent, eum ad modum, quo Mauri haſtas torquere & in hoſtes iacere ſolere: quos ludos *Iuegos de Cannás* patria lingua nominant. Et Ginetæ Equitibus nómen inde manſiſſe, & quod nonnulli referant, haud adeò abſurdum duxerim.

Geniſta & Spartum quid Plin. lib. 19. & 24.

Sunt qui ſcribant Carolum VI. Regem, auctorem Ordinis Geniſtæ, aut Sparti, vulgò *Coſſe de Geneſte* extitiſſe. Verum vti dicto Beloijo placet, non fuit illud Equeſtrium virorum honorarium, ſed ſolummodò eorum, quos Seruientes ad arma aut Scutiferos vocamus, qui nobili eſſent ſanguine procreati, cuſtodiam corporis Regii agentes, quoſque Rex ipſe, Ioannis I. Caſtellæ Regis exemplum ſecutus (qui Armigeros inſigni *Rationis* donauit) armigerorum titulo gaudere, & opera eorum, tamquam voluntatis ſuæ & mandati interpretum apud

P. Beloijus cap. 10.

Principes vti voluit: inſolentiæ nimirum vitandæ, qua per vulgares illos apparitores humili plerumque loco natos, apud eminentioris notæ proceres, qui ſuperiorem excepto Rege neminem agnoſcunt, peccari ſæpè eſſet indignum. Eius rei tabulas producit Petrus de S. Iuliano in antiquitatibus ſuis Burgundicis, quibus Carolus VI. Robertum Margnyum, huius ſodalitii Armigerum, quod non niſi in verum nobi-

nobilem cadere poteſt, nuncupauit veſtigiúq; eius rei hodieque apud Normannos exſtare produnt Gallici annales.

EQVITVM LILII ORDO IN regno Nauarræ.

SAnctius Hiſpaniarum Imp. & IV. Nauarræ Rex, eam maieſtatis ac potentiæ amplitudinem conſecutus, qua nulla maior nec æqualis Gothici regni euerſione in Hiſpania viſa fuerat, tot amplorum regnorum facta inter filios ſuos diuiſione: Nauarram Garciæ ordinis huius Equeſtris fundatori, Caſtellam Ferdinando, Soprarbiam ac Ripacurtiam Gundiſaluo, Arragoniam denique Ranimiro (qui primus omnium Arragonenſem titulum gentilicii nominis loco ſibi ac poſteris vendicauit) attribuit. Huius Garciæ VI. Nauarræ Regis ætate, qui Nagerenſis, ſiue de Nagera (locus is erat incunabulis, domicilio, & ſepulcro regis eiuſdem clariſſimus) cognominatus fuit; Hiſpani ſcriptores diuino numine inuentam tradunt, ſacratiſſimam diuæ Virginis Regalis Monaſterii in vrbe Nagerenſi imaginem, cuius honori, Garzias Rex & coniux Stephana ſtirpis Foxienſis, filia nimirum Comitis Carcaſſonæ (cui originem ſuam debent Foxii & Candalæ Comites, qui poſtea quingentos plus minus annos dominiis ijs præfuêre) opimum religioſorum ordinis D. Benedicti conuentum dedicarunt: ipſeque Rex ordinem Equitum Lilij, quem ante omnes in Hiſpania 1025.

auguſtiſſimum reperio, certo conſcripto numero, erexit; vaſculum liliis candidis inſigne, & memoratæ Virginis imagini adpictum, rei præbuit auſpicium teſte P. Beloyo. Eius namq; aſſumpto emblemate, Rex Equitum adlectorũ veſtes liliis acu vel alia nobilioris manus operâ elaboratis, inſigniri mandauit. Cui etiam ſodalitio Infantes Regii adſcripti, magnoq; Nauarrorum exterorumq; procerum (quibus Rex antiquorum erga Nauarræ Regis meritorum contemplatione, priuilegia Equitum Ronciſuallis anno 1043. confirmauit) adnumerata ſeries. Leges etiam attulit, quibus Chriſti nomen aduerſus fidei hoſtes defendere, & propagare, certaſq; orationes Dominicales & ſalutationes Angelicas cottidie recitare tenerentur: eoque fulcro ſubnixum laudatiſſimũ hoc inſtitutum rebus domi militiæq; geſtis clariſſimũ, ad ſtirpis Regiæ poſteritatem longâ ſerie tranſmiſſum, multiſq; ſeculis conſeruatum perdurauit, teſtantib. id maiorum Regiis inſignibus, quib. inſcriptum etiam hodie legatur, *Deus primum Chriſtianum ſeruet.*

Cap. 15. Inſigne Equitum Lilij.

Liliatorum Equitum ordinem honori D. Virginis à Ferdinando Arragonio (quem Infantem de Antiquera dixêre) anno 1403. dedicatum prodit Hieronymus Curita, in Rebus Aragoniæ; cuius teſſeram ipſe Rex, cum aliquot aliis, non tam ſplendore natalium, quàm virtute illuſtribus viris, in eccleſia S. Mariæ Antiquæ opidi Methymnæ Campenſis: ritu ſolemni ſuſcepit. Erat ea ex vaſe liriis & grypho confecta. Lirium autem flos propriè eſt, quem

Equites Lilij in Arragonia 1403.

Lib. 12. c. 30.

Iarra lirios y vn grypho.

quem Theophraſtus libro de plantis narciſſum eſſe dicit;alii lilium, pulchritudinis candoris, & puritatis,adeoq; Deo & Angelis pergratum ſymbolum. Qui & flos Regius ſolet appellari, à Regia qua præſtat celſitudine, quod tâta proceritate ſuper flores alios attollitur, vt ad tria interdum cubita ſurrigatur. Et gryphus ex aquila & Leone confectum animal, vt fabulantur, ſimulacrum eſt generoſi & magni animi, ideoque non inepte Apollini ſapientiæ præſidi dedicarunt antiqui. Hieronymus verò Romanus hunc ordinem vulgo vocitatum refert, *La orden de la Terraca o de las Acucenas, ò Iarra de S. Maria*, quod idem ſonat quod *Ordo Liliorum* aut *Vaſculum* S. Mariæ. Vide eundem lib. 7. de Rep. & infra ordinem equeſtrem, Cardui B. Mariæ Virginis, in familia Borboniorum fundatum.

Hier. aduerſ Iouinianum.

ORDO EQVITVM HOSPITAlariorum S. Ioannis Hieroſolymitani, qui poſt Rhodij, nunc Melitenſes dicuntur.

QVo tempore Terra Sancta Catholicorum Principum expeditionibus celebris eſſe cepit, Chriſtiq́ue nomini recuperari, quatuor præcipuè ſacri militiarum ordines Hieroſolymis aut exorti, aut reſtituti, auctiq́ue fuêre: Hoſpitalariorum qui & S. Ioannis dicti ſunt à Gerardo quodam; Templariorum ab Hugone & Gotifredo; S. Mariæ Teutonicorum à Germanis; & ordo S. Lazari origine antiquiſſimus, & diu ante à D. Baſilio conditus: quos inter ſemper excelluiſſe produnt ordinem Militum S. Ioannis, à Ioanne Hircano Machabeo trahétium originem, aut certè à Ioanne Eleemoſynario, Patriarcha Alexandrino, benignitatis cognomine in pauperes celeberrimo, vota licet Ioanni Baptiſtæ vt patrono nuncuparent.

Quo-

Quorum ab initio ſedes primaria fuit hoſpitale S. Ioannis in Hieruſalem (quod militib. Hoſpitalariorum nomen dedit) à Girardo quodam loca Chriſti pedib. calcata, & ſanguine reſperſa viſente, nouo feruoris genere exædificatum, attractiſq; in conſilij ſocietatem nobilib. aliquot, inſtituti ſui probatorem habuit Gelaſiũ Papam II. & viuendi rationem: Veſtem nigram crucemq; in ea candidam; comm litonib. Honorio. II. P. M. annuente attribuit; Leges autem auctiores attulit Raymundus de Rodio primus ordinis formati Magiſter, qui ſe inibi vocat *ſeruum pauperum Chriſti & hoſpitalis Hieruſalem cuſtodem*, additq; de *Conſilio capituli fratrũ* ſe ibi digeſtas ſanctiones conſtituiſſe, quæ variæ & Chriſtianæ pietatis plenæ in codice ſtatutorũ, cui 88. Pontificũ præfixa viſuntur priuilegia, quibusuis ob oculos ponuntur. Cœnobia ordinis rariora ſunt, bona & cenſus in omnib. ferè prouinciis. Quod nihil mirum ei videbitur, qui ſciet eos Innocentij Papæ & aliorũ munitos diplomate olim, omnia Chriſtianis ferè habitata loca obtinuiſſe, & pro *Confratrijs* ſuis, ſic Sodalitij bulla vocat, eleemoſynis vndiq; Chriſtianorũ liberalitate dotatos fuiſſe, vti copioſè apud Tyrium lib. 18. c. 5. Vitriacum cap. 64. & Marinum Sanutũ Torſellũ, li. 3. part. 8. belli ſacri ſcriptores eſt reperire. quib. vnanimiter placet, Equitũ illorũ profeſſionis, ex voto Religionis, finẽ fuiſſe, peregrinis ad loca ſacra cõfluentib. genus omne officii ac pietatis ſollicitè exhibere; adhæc itinera à latrocinijs, & incurſionib. barbarorũ tuta reddere: quo adeò

fortiter præſtitêre vt Chriſtianorũ & Principũ auxiliis ſubnixi, feliciſſimè ſæpius exercitũ in Saracenos duxerint, idq; incrementi, quod hodie cernere eſt, ſumpſerũt. Chriſtianorũ porrò reb. in Syria pditis, Rhodi inſulæ ius omne à Clemẽte V. Põt. Max. ijs attributũ atq; cõfirmatũ teſtatur Paulus Aemy.*, B'õd* & alij. Nõ rarò poſtea inſula illa ab infidelib. tẽtata, & Mahametẽ q'ſẽ ipſũ Turcarũ Imp. victrici ſemper manu, anno ſcil. 1460. & 1481. à ſe repulit. Quãuis cõſequẽtis ſeculi anno viceſimo tertio à Solimãno XI. Turcarum Imp. nõ tã victa, q̃ pditione (q fortiſſimos quosq; pdere poteſt) ſuperata, in barbarorũ manus deuenire coacta eſt. Melitã ad extremũ à Carolo V. & Clemẽte VII. dono acceptã Rhodiẽſes cõceſſêre. Inſula ea eſt nõ procul à Pachino promõtorio, Sparta quaſi Chriſtianorũ aduerſus inſult* Turcicos, obex, & inſuperabile munimẽtũ. Vnde cũ Teutonici ordinis ſodalib. ſoluẽtes, publicos fidei hoſtes indeſinẽter fatigãt, & à Siciliæ atq; Italiæ ingreſſu fortiſſimè abarcent, honorifico adeo ſimul & formidabili p totũ Orbẽ cõparato nomine, vt Crucigeri ab infidelib. terroris ergò
1565. inclamẽtur: ab eo nimirũ tẽpore, quo Solymãnũ, & noſtra memoria Amurathẽ, clauſtrũ illud Italiæ imo Europæ effingere conãtes, memorabili clade, ſuorũ nũq̃ interiturâ gloria affecêre. Pręclara huius ordinis ſtatuta à Raymũdo Podio, cęterisq; omnib. Magiſtris pręſcripta, & p nõnullos S. R. E. Cardinales diligẽter examinata, cũ Paul. III. approbaſſet, eadẽ in Comitiis Melitẽſib. aucta. anno 1584. & in vnũ volumen redacta

redacta, ſub nomine Hugonis Lupi Verdalæ
Vaſconis (q Ioãni Epiſcopio Caſſerio proxim è
ſuccedẽs ſupremum magiſtratũ cũ corona, q ç
Principatus à Põtificib. adiecti, inſigne eſt, ſuſ-
cepit, & meritis ſuis Cardinaliũ collegio poſt-
ea adſcriptus.) Sixtus V. anno 1580 Põtificatus *Exſtant Ro-*
ſui primo cõfirmauit. Verũ autẽ ſtatuta quæ ẽq, *mæ latinè*
niſi nobili loco natũ, ad Equeſtris huius digni 1588.
tatis faſtigiũ promoueri, ad q ẽt feminæ iuxta
Magiſtri Hugonis Reuelij tabulas admittũtur;
nec mirũ, cũ & Agneti cuidã nobiliſſimæ femi-
næ ordinis initia accepta referãtur: Diuidun-
turq; hodiè omnes ferè in octo linguas, vt vo-
cãt, ſiue prouincias, qb. ſingulis datus eſt Prior,
omnib. aũt præeſt Magiſter Magnus olim Hie- *Io. Azorius*
roſolymis, nũc Melitæ poſt amiſſã Rhodon re- *li. 13. c. 3. & 4*
ſidẽs. Ille reliquorũ militũ ſuffragiis Priores,
& Bailliuos quaqua verſũ cõſtituit: Priores in
ſuo tractu. Præceptores cõſilij nẽbra ſunt ma-
ioris, magnus Præceptor Mareſcallus, ſiue Eq-
tũ Tribunus, penes quẽ ius armorum eſt, *Ho-*
ſpitalarius, Admiratus, q claſſi præeſt, Draperius,
Turcupulerius, qui Baliui cõuẽtuales dicũtur,
& Cancellarius. Atq; hanc quidem ordinis to-
tâ Europâ ſpectatiſſimi rationem exquiſitiſ-
ſimè perſequitur, (*Iacobus Boſius*, *Ioannes Azo-*
rius) & P. Boiſſatius, dominus Licienſis, & Chri
ſtianiſſimi Regis Conciliarius, in hiſtoria
illa, quã nuper de huius militiæ progreſſu, de
priuilegiis eidem à ſummis Pontificibus con-
ceſſis, magiſtrorum ſeu Præfectorum genera-
lium rebus domi militiæque præclarè geſtis,
vniuerſè commentatus eſt, & Adolfo Vign- *Anno 1602.*

curtio Principi Melitenſi & Gozenſi inſcripſit.

Cæterũ ceremonias (plenæ enim ſunt Chriſtianæ pietatis & militaris ornamenti) quæ adhibentur cũ aliquis in Equitem Melitenſiũ collegium adoptatur, & quæ inſtar cæterarum erunt, præſtat hic breuiſſime ex Antonio Poſſeuino adſcribere.

Cerea fax quid? Ceream primò & candidã facem (quæ charitatem deſignat) geſtans tyro, atq; ante altare procumbens, in genua talarem indutus veſtẽ (libertatis ſignum) minimè præcinctã, petit ab eo cui facultas ſit, vt ſe admittat. Tum in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti, deauratum enſem eo nomine accipit, *Enſis deauratus.* vt Catholicam Eccleſiam tueatur, hoſtes abigat & domet, parcat ſubiectis, morti, ſi fuerit opus, ſeipſum pro fide exponat, ea omnia in virtute Crucis faciat, quæ capulus tranſuerſo ferro ſignificat.

Balthe.us. *Enſis euaginatio.* Deinde cingitur baltheo, vt ſciat ſibi caſtitatem eſſe ſeruandam. Euaginato enſe ter percutitur, in humero, vt meminerit ſibi grauia ob Chriſti honorem eſſe toleranda. Eundem ipſe mox enſem de manu equitis capiens ac ſtringens, terq; aërem punctim feriens, hoſtes Catholicæ fidei in nomine SS. Trinitatis iis geſtibus ſe prouocare oſtendit. *Deterſio.* *Impoſitio in Vaginam.* Rurſus deterſum brachio enſem imponens in Vaginam, indicat ſe fore poſthac ab omnib. vitiis mundiſſimum, quem prudentia in cunctis rebus comitetur, iuſtitia compellat ad conſeruandas reſpublicas, fortitudo muniat, tẽperãtia moderetur. *Excitatio.* Tũ manu tradẽtis militarẽ ordinẽ humeris admota excitatur, monetur, ne in peccatis torpeſcat,

aut

aut dormiat; vigilet aũt in fide Domini, adſpiret ad verũ decus, res gerat inſignes, quas ſtrenuè tractet. Vbi aurata calcaneis calcaria à duobus equitibus admouentur, docetur, vt ſtimulos continenter ad quælibet laudabilia gerat in animo, aurum pedibus conculcet tanquam lutum, nec vnquam agat quidquam animo indignum liberali, quantoquumque ab hoſtibus auro ad id inuitaretur. Cerea iterum face accenſa in manibus acceptâ, & diuino verbo publicè, ac ſacro Miſſæ audito, operib. autem pietatis atque hoſpitalitate, quin etiã redemptione captiuorum ei commendata, narratis item laboribus, quos in eo ſubiturus eſt ordine, in quo ſuam libertatem cuilibet equiti ſuo ſuperiori traditurus ſit. Interrogatus demum num graui ære alieno obſtrictus, vel matrimonio ſit iunctus, numue in altero ordine regulari victurum ſevouerit, aut profeſſionem ediderit, an vero inter Rhodios Equites viuere decreuerit, vt iniurias aliquas vlciſceretur, atque à ſeculari magiſtratu eſſet immunis. Vbi quæ opus ſunt reſpondit, profeſſionem edit, atque in aliorum ordinem adſciſcitur. Hæc vbi acta ſunt, Miſſale ſuper quo ſolẽniter tria vota profeſſus eſt, portat ad altare, & inde illud reportans ad eum, à quo accipit inſignia equitum, fit particeps priuilegiorum & condonationum, ſiue indulgentiarum, quas Sedes Apoſtolica Rhodiis equitibus conceſſit. Tum indictis (quæ ſingulis diebus ei recitandæ ſunt orationes Dominicæ, & ſalutationes Angelicæ centum quinquaginta) vel precibus hora-

Calcaria deaurata.

Diuini verbi auditio.

Interrogatio

Miſſale ad altare portatur.

Participatio priuilegiorũ & indulgentiarum.

Recitatio quotidiana precum.

horariis B Virginis, aut pro defunctis, totidē item precationibus dominicis ac ſalutationibus Angelicis, pro ſingulis qui ex hac vita inter eos diſcedunt; Pallium quo equites indui ſolent, oſtenditur; ſublata in altum eius parte vel limbo ac manicis, vt aſperrimæ vitæ meminerint, quam duxit Ioannes Baptiſta vir ſanctus, quem tutelarem ideo equites habent, vt imitentur. Manicas induens obedientiæ leges induat. Octogonam crucem, eamque ex pura linea tela candidam accipiens, monetur ſanguinis, quem profundere libens debeat, & à Chriſtianorum finibus hoſtes repellat. Monetur item puritatis, atque octo beatitudinum, quas conſequetur, qui legitimè eam geſtantes crucem militauerint. Ad extremum fune collo impoſito, vt dominici iugi, quod ſubire debet, recordetur, in pace dimittitur. Profeſſionis autem hæc forma eſt. *Ego N. Voueo Deo omnipotenti & eius matri immaculatæ Virgini Mariæ & S. Ioanni Baptiſtæ, me obſeruaturum perpetuò, Deo iuuante, veram obedientiam cuilibet ſuperiori, qui mihi à Deo, & ab ipſo ordine dabitur, item me victurum abſque proprio, & caſtitatem ſeruaturum.* Hæc igitur illi.

Pallii oſtenſio.

S. Ioannes Baptiſta Ordinis Melitenſis tutelaris.

Crux octogona.

Profeſſionis forma vetus & noua apud Ioan. A Lorinum lib. 13. c. 3.

TEMPLARIORVM EQVItum Ordo.

BELLO ſacro Vrbani II. P.M. auſpiciis, & Godofredi Bullonii Ducis Lotharingię ductu feliciſſimè confecto, ad ea cōſeruanda quę fortiſſimè recuperata erāt, Hoſpitalariorū exemplo; Templariorum Ordo, cuius originē Pontacus ad Gelaſij II. tempora refert, à Gallis Principibus erectus fuit, quia Gallorum maximè opera recuperata Hieroſolyma fuerat, cuius inſtituti præcipui exſtitêre Principes, Hugo de Paganis, & Gaufredus à Sancto Audomaro, equeſtri ambo dignitate inſignes. Et quoniam iuxta templum Domini loco à Balduino Rege conceſſo, commorarentur; Fratres militiæ Templi ſeu Templarii ſunt appellati. Steteruntque adeò numero nouē toto nouennio, more Canonicorum Regularium (ꝙ in manu Guarimūdi Patriarchæ Hieroſolymitani ita ꝓfeſſi eſſent) viuentes, & peregri-

Platina & Genebr. in Gelaſio. 2.

Baron. ad an. 118.

nos per loca ſacra cõtra latronũ & Barbarorũ inſidias ducẽtes ac reducẽtes, teſte Guil. Tyrio li. 12. de bello ſacro ca. 7. Donec an. 1118. de mãdato Honorii Papæ & Stephani Hieroſolymitani Patriarchæ, inſtituta eſt eis regula, (quam à D. Bernardo conſcriptam affirmant) & albus habitus: Eugenii demum Pontificis auctoritate crux rubea attributa, Vt ſcilicet veſtes albas in ſignum innocentiæ deferentes, per cruces rubeas martyrium ob Chriſti nomen nõ ſubterfugiendum deſignarent; eò quod ſanguinem proprium ſecundum inſtituta regulę, pro defenſione terræ Sanctæ, effundere eſſent obſtricti; & Chriſti crucis inimicos viriliter expugnando à Chriſtianorum finibus propellere. Vnde, vt Vitriacus inquit in Hiſt. Orient. cap. 65. & 66. *Adeo formidabiles facti ſunt fidei Chriſti aduerſariis, quod vnus perſequebatur mille. & duodecim millia, non quot eſſent, ſed magis vbi eſſent dum ad arma clamaretur, interrogantes. Leones in bello, agni manſueti in domo, in expeditione milites aſperi, in Eccleſia velut Eremitæ. & monachi, inimicis Chriſti duri & feroces; Chriſtianis autem benigni & mites: Vexillum bipartitum ex albo & nigro, quod nominant Beauçeant (quaſi Beauſeant) prævium habentes: eò quod Chriſti amicis candidi ſunt, & benigni; nigri autem & terribiles inimicis.* Crucem verò ordinis teſſaram fuiſſe volunt octogonam, illius inſtar, quâ hodie Equites Melitenſes inſigniuntur; & quali *Iacobi Molæ* vltimi Templariorum magiſtri effigies in Gallia communiter exhibetur. Hieronymus tamen Roma-

Serm. ad milites Templi

Deut. 32.

Lib. 7.

Romanus Hiſpanus concédit fuiſſe duplicem, &, quaſi Patriarchalem; qualem inſignia antiqua præferunt Hungariæ, & in Republ. ſua Mundi ob oculos expreſſam ponit. Multis tandem exantlatis pro Repub. Chriſtiana laboribus, antiquiſſimus iſte ordo Viennæ in Concilio Patrum decreto damnatus, & totaliter extinctus eſt, bonaque Hoſpitalariis addita; quo illi tempore Rhodium inſulam Turcis eripuerunt: nec non Spathiferi, Calatrauenſes, Monteſiani, Chriſti opimo ex iis detracto cenſu aucti fuêre. Iure ne an iniuria, variant annales, fama tamen frequentior & ſenſus prope omnium damnat. Diuitias, quibus aucti immenſum fuerant, malo fuiſſe, fateamur neceſſe eſt: ſiue virtutum indole, quibus res tantas terrâ marique perfecerant, voluptatibus extincta: ſiue ex ea re inuidia apud populum conflata, apud Principes ſpe lucri excitata. Tam cito in omne improbitatis genus degeneraſſe vix eſſet credibile, niſi Clementis V. Pont. Maxim. diplomata, quæ inter tabulas ædis Toletanæ omnium maximæ, (vti Ioannes Mariana lib. 15. Rer. Hiſp. cap. 10. teſtatur) plura extant, indicio eſſent: Famam haudquaquam vanam fuiſſe, affirmantis duos & ſexaginta ex eo ordine, ſe coram quæſtione habita, ſcelera nefandiſſima faſſos, veniam petiiſſe. Huius porro abolitionis diſquiſitionem in vtramque partem fusè admodum reperire licet apud dictum Marianam loco citato; Villaneum, Antoninum, Platinam in Clemente V. Rob. Gaguinum in Philippo Pulchro, Papyrium Maſſonum 1312.

ſionum lib. 3. Annal. Ioan. Azorium lib. 13. Inſtitut. Moral. cap. 6. (qui de Commendis, Beneficiis, precibus horariis, votis variorum Ordinum docte admodum ſcripſit, & alios.

ORDO EQVITVM TEVTONICOrum Hoſpitalis S. Mariæ in Hieruſalem, qui alio nomine Crucigeri & Mariani dicti.

EADEM pene tempeſtate Friderico I. Imp. à Gregorio VIII. litteris ac legationibus impulſo, copias quoque ampliſſimas in Syriā ducente, exædificata Hieroſolymis S. Mariæ æde (quæ nomen Equitibus *S. Mariæ Teutonicorum in Hieruſalem peperit*) Ordo Teutonicorum Celeſtino III. P.M. ſub regula D. Auguſtini adprobante, aduerſus fidei Chriſtianæ hoſtes inſtitutus etiam fuit. Cuius quidem inſtituti milites

lites Templariorum & fratrum S. Ioannis normam ſecuti, & in vnam quaſi conflatam ſolemni voto profeſſi, ad diſcrimé cruces nigras albis chlanydibus appoſuêre; vt fusè citatis locis edocent Tyrius, Vitriacus, & Morinus Sanutus Torſellus Patricius Venetus in Secretis fidelium Crucis. Henricus VValpot, vir fortiſſimus primus ordini magiſter datus, æquatâ cum Regibus poteſtate creandi Equites & à dicto Celeſtino ſacra in armis operandi facultate, vt de iiſdem verè dicere liceat, quod Rodericus Archiepiſcopus Toletanus de ſuis prodit Equitibus. *Qui laudabant in canticis, accincti ſunt enſe, & qui gemebant orãtes ad defenſionem patriæ, &c.* Adeo vt Religioſa quadam ſocietate inter ſe deuincti non minorem orationibus, quam armis nauarent operam, & Mariam Virginem cuius ſeſe patrocinio deuouerant. Roſarium nempe cuius teſſeram & in Scuto cum dicta cruce Mariæ Burgi poſtea aſſumpſerunt, cottidie recitando inuocarent; vnde etiam Mariani & Crucigeri hodieque ſunt appellati. Capta autem vrbe Hieroſolymitana à Saladino Saracenorum Duce; Sodalitium Teutonicum Aconem ſeu Ptolemaijda translatum. Inde, vt ex tota item Syria cum cæteris Chriſtianis expulſum Fridericus Secundus in Germania collocauit, quod vbi ad Pruſſiæ prouinciam à Chriſti fide tunc alienam, & Polonis Chriſtianis infenſam ſubigendam, Chriſtique religione imbuendam, ſola interueniente Gregorii IX. auctoritate deſtinaſſet, vt latè narrat Crome-

Lib. 3. p. 8.

Li. 7. cap. 4. & 27.

Inſignia Roſarii.

Cromerus,& ex publicis actis contra Naucle-rum & alios probat; inter vicinos Principes

lib.9.

Chriſtianos,& iſtos Teutonicos milites mirũ, quàm variæ ſimultates & contẽtiones,quæ ad arma prorumperet,exortæ ſint. Ad quas aſſi-duè componendas ne ordinis illius præclari ad fidem dilatandam progreſſus, quibus Satan inuidebat, impedirentur; Romani Pontifices inceſſanter aduigilarunt,eoque factum vt Cõ-

Cromerus li. 8.9.& 10.

radus Mazouiæ Dux à Boruſſis(qui hodie Pruſ-ſi)tũc Chriſti hoſtibus bello attritus, ordinem hunc ſibi coniunxerit, & Culmenſi agro con-ceſſo totam Pruſſiam & omnem eam ditionem, quæ trans Viſtulam ad mare Balticum porri-gitur,occupandam dederit, annoque deinceps LIII.ac ſalutis noſtræ CIƆ. CCLXXIX. debel-lata prouincia Chriſti nomen à Teutonicis in ea ſit conſtitutum ductore Hermanno Salt-za Magiſtro,ſpectatæ virtutis Duce, qui primꝰ ſacræ Domus vexillum in Pruſſiam traduxit, quo officio,non plebis tantum animos,ſed et-iam principum voluntates ſibi conciliarunt. Deinde ab iiſdem acerrima bella contra Li-thuanos & Tataros pro Polonis pugnata: ar-ctiſſima tunc inter illos & Poloniæ Reges a-micitia coiit, donec exſtincta vetere Regum ſtirpe & Chriſti nomine è Lithuanis ſuſcepto, Iagello Lithuaniæ princeps à Polonis in Re-gem acceptus eſt, coniuncta cum Polonia Li-thuania. Eius progenies, quæ inultas tot cla-des, à Teutonico ordine illatas ad ſuum dede-cus pertinere exiſtimabat, nihil non ab eo tẽ-pore fecit,quo Teutonicos aſtu,ſeu vi antiqua

poſſeſ-

poſſeſſione depelleret: infelici quidem per initia ſucceſſu vti & iniuſto conatu. Ingenti tandem clade affecti Equites prope Tannebergam anno 1400. X. Idus Quintiles ſub VVenceſlao Iagellone amiſſis L. hominum millibus, vix tandem adducti, vt quieſcerent: ſed pro inueterata gentis gloria, pro militari ſacramenti Religione, extrema potiùs tentare, quàm tot laboribus parta ignauè deſerere; donec Boruſſis ac LXX. circiter opidis & arcibus vnà die quaſi conſpiratione facta deficientibus, Cazimirus Sigiſmundi I. parens occaſionem arripuit, ordinemque in eas anguſtias redegit, vt Ludouicus Erlinſuſius cum de Vniuerſis fortunis periclitaretur, metu, qui in conſtantiſſimum cadere poteſt, adigente, nulla Cæſaris aut Imperii interueniente auctoritate, in eas conditiones cum Polono tranſegit, vt ſinguli deinceps ordinis Pruſſiæ Magiſtri intra ſextum ab inito Magiſtratu menſem, Poloniæ Regem adire, & eum pro ſupremo Domino per iuſiurandum agnoſceré tenerentur. Iis conditionibus poſtea cum ſtare nollet Fridericus Saxo, atque poſt eum Albertus Brandeburgicus Sigiſmundi ſororis F. rurſus graui bello ſe implicuit, cui gerendo cum auxilia à Cæſare & Germanis, quorum de maieſtate & iure agebatur, expectarentur, deterioribus longè conditionibus imminentem belli procellam pace cum auunculo contracta, in occaſionem ſibi priuatim conſulendi vertit, nam ex ordinis Magiſtro à Polono, cuius ſe clientelæ credidit, Pruſſiæ Dux creatus eſt, ſtatimque

muta â religione voti vinculum ſoluit, ductâ vxore Dorothea Friderici Primi Daniæ Regis F. & prouinciam, quam antea vſusfructus tantum titulo obtinebat, iure proprietatis poſſidendam ad hæredes tranſmiſit. Cuius filius Fridericus eadem, quâ parens ceremonia tam quam regni beneficiarius in Boruſſiæ principem, Lublini tradito vexillo, & accepto à Rege torque aureo, inauguratus eſt, Anno 1568. Adeo vt ſenſim Illuſtriſſimus ille ordo non paruo Germanicæ nationis dedecore in iis partibus extinctus fuerit, cum tribus ferè ſeculis in Pruſſia, maximo Reipublicæ Chriſtianæ bono floruiſſet, magnaque inde regnis Germanicis deceſſio facta; quod Tilmannus Bredenbachius edito ea de re libello, & Cromerus latè exponunt.
*Lib.*24.
Vnde apparet maximam huic ordini iniuriam ab Alberto, Polonorum ope, pro quibus tot bella Cruciger i pugnauerunt, factam fuiſſe, atque adeò Cæſari & Imperio in quorum tutela iam ab initio, continuata poſſeſſione equites Teutonici ſemper exſtitiſſent. Quamobrem Albertus iure ab Imperio proſcriptus, cauſa eius magna contentione agi cœpit in Comitiis anni 1548. inter Stanislaum Laſcum à Sigiſmundo Poloniæ Rege miſſum, & Volfangum Melchingum, quem Cæſar ante quadriennium in ordinis Teutonici Magiſtrum inauguraverat. Re cognita exitus illius actionis fuit, vt ſententiam contra Albertum pronunciatam tuendam eſſe cenſerent: cætera,

in quibus maior difficultas, ad Cæſarem reijcerent. Hodie totius ordinis Teutonici. Magiſter eſt Sereniſſimus Maximilianus Auſtrius, qui inſignia Auſtriaca & Imperii cum Cruce ordinis (quæ nigra alteram auream complectens etiam collegii teſſera habetur) coniunxit. Milites autem & ſacerdotes crucem nigram limbo argenteo inſignem chlamydi adſutam, & alteram ex collo pendentem, præferre ſolent. Quæ & alia fuſius apud Seb. Munſterum libro tertio, de Germania, qui ſeriem magiſtrorum & res illuſtriores ab ijs geſtas recenſet, & apud Belforeſtum libro tertio, de Coſmographia & Iac. Aug. Thuanum hiſtoriarũ li. 1.5. & 43. prudens Lector reperiet. *Inſigne Equitum Teutonicorũ Crux nigra.*

Et quamuis Pruſſia, quam equites annis anteactis poſſidebant, modò Regi Polonorum pareat, nihilominus eligitur hodie magnus magiſter, qui illius ordinis bona in Germania ſita etiamnum poſſidet, quibus Germanorum pleraque nobilitas, &. Principum filii deuinciuntur. *Theſaurus Politicus Boterei.*

ORDO EQVESTRIS S. IOANNIS Acconenſis & S. Thomæ.

IMitatione dictorum ordinum militarium, erecta ſunt & alibi eiuſdem generis collegia. Quorum è numero fuit illud Militum Sancti Ioannis Acconenſis, ab Accone vna *Ioſue c. 13. 1. Reg. 6.*

ex quinque, quæ in ſacra ſcriptura memorantur, ciuitatibus, iauento nomine. Ab initio infirmis ac peregrinis loca ſacra viſentibus, piam operam impendere commilitones illi profeſſi ſunt, mox & arma fratres hoſpitalis S. Ioannis æmulati adiunxêre, exinde inter militares ordines connumerati. Hieronymus Romanus regnante in Hiſpania Alfonſo cognomento Sapiente, floruiſſe eos tradit, & ab eodem teſtamento condito, ſupellectilibus, vt lecto & ſimilibus, pecunijſque donatos; Toſtati porrò ætate nullam quaſi extitiſſe memoriam; qui & perijſſe paulatim ordinem Acconenſem teſtatur cap. 15. & 19. ſuper Ioſue. Cæterùm S. Auguſtini normam ſequuti S. Thomam pro numine habuiſſe videntur, vt idem Romanus ſe edoctum innuit, quod Alexandro IV. P. M. res ſacras moderante, Ordo titulo *S. Thomæ* & S. Ioannis Acconenſis coniunctim fuerit, indigetatus. Verùm in Prouinciali Romano inter cæteros militares, ordo S. Thomæ quaſi alius & proprius, enumeratur, docentibus id Bullis Pontificum.

Magiſtro & fratrib. militiæ hoſpitalis S. Thomæ Martyris Camarien. Accon.

Item in bulla Alexandri IV.

S Thomæ Magiſtro. Et. Fratribus hoſpitalis S. Thomæ Martyris Acconen. In bulla Ioannis XX.

Ordo S. Blaſii. *Ordo Pœnitentiæ SS. Martyrum.*

Protulit & alios equeſtres ordines Paleſtina, quorum alter *Sancti Blaſii* nuncupabatur, dictus de *Sancta Maria*, alter *Pœnitentiæ SS. Martyrum*, cuius inſtituti fratres ſe vidiſſe

vidiſſe adfirmat Hieronym. Romanus, crucem ſcilicet rubram præferentes, & D. Auguſtini regulam profitentes. De quibus & mentionem faciunt regulæ ſeu practica Cancellariæ Romanæ. *Eorum inſignia.*

ORDO EQVITVM S. SALVAtoris in Arragonia.

ANNO circiter 1118. Alfonſus Hiſpaniarum Imperator dictus, Rex Nauarræ & Arragoniæ, itemque Legionis Caſtellæ & Toleti ex parte vxoris Vrracæ, quo Mauros Cæſaraugusta, totaque Arragoniæ ditione facilius deturbaret; cum nihil non virtute ſuperabile cenſeret, & quo maiores difficultates propoſitas intelligeret; eò maius re bene geſta decus, & feliciores deinde ſucceſſus ſecuturos confideret: Ex proceribus tam Hiſpanis quam Gallis, qui operam ſuam (teſte Belloyo primarios ex iis Duces enumerante) ſæpiſſimè Chriſtianis probarant, in vrbe Montis Regalis poſt captam Calataiubam, hoſtibus fidei finitimâ, Sodalitium Equeſtre S. Saluatoris, quod virtutis præmium foret, conſtituit. Et ad imitationem militum Templariorum cenſu opimo & prędiis dotauit, quibus opitulantibus feliciter ei adeo inſtitutio illa ceſſit, vt Mauri omnes toto illo tractu, quo regum Arragoniæ hodie circumſcribitur, anno 1120. extirpati ſint, ipſeque Rex nomen Pugnacis ſeu Præliatoris adinuenerit, quod vicies & nouies collatis

ſignis manus cum hoſte conſeruiſſe feratur, felici ſemper ſucceſſu & triumpho ſemper ducto, exceptis duobus præliis poſterioribus.

ORDO EQVITVM DE MONTE gaudio in Syria, qui in regno Caſtellæ dicti ſunt de Monfrac, in Catalunia verò & Valentia de Mongoia.

Equites de Mõte gaudio

ORdinem Equeſtrem Montis gaudii in regno Hieroſolymitano originem ſumpſiſſe tradit Hieronymus Romanus, eadem ipſa tempeſtate, qua Principes Chriſtiani in Syria rerum potiti ſunt, à loci extra vrbem Hieroſolymorum ſiti (vbi militia illa inchoata) etymo, aſſumpta appellatione. Approbationis diploma ſubmiſit Alexander III. anno. 1180. quod in archiuo Calatrauenſi adſeruari ait Franciſcus Radeſius, opidaque & prædia, quibus huius ordinis Equites, ob nauatam Terræ ſanctæ recuperatę fortiter operam, donati sũt, ibidem exprimi, quæ & ipſe in Chronicis ſuis militaribus enumerat. Studio quidem rei bellicæ & pietatis, cæteros in Syria equites adeò laudabili progreſſu æmulati ſunt, vt multis à Chriſtianis principibus poſſeſſionibus aucti, etiam in Caſtellæ regno (vbi Equites de Monfrac à præcipua conuentus ſede appellati sũt) opimos cenſus & prædia obtinerent, qualia & ipſe Alfonſus IX. in tractu Maganenſi iis attribuit, hiſce verbis, *A vos Don Rodrigo Gonçales Maeſtre de Monfrac, de la orden de Monte gaudio,*

Equites de Monfrac.

dio,&c. Id & ex aliis monumentis quæ in dicto archiuo reperire eſt, colligitur, hoc præeunte titulo: *Hac eſt memoria del hauer quaperdieron los freyles de Mongoia y los caſtellos, que les tomaron los freyles del Templo. Albambra ó yaze el cuerpo del Conde Don Rodrigo, Mauszino, Eſcoriola*, &c. In Catalunia enim & Valentia *de Mongoia* cognominati fuêre, quod idem ſonat, quod Mons gaudii. Anno demum 1221. Rex Ferdinandus cognomento Sanctus, caſtrũ de Monfrac conceſſit, Gonſaluo Yannezio magiſtro Calatrauenſi, docetque donationis exemplar, fuiſſe id caſtrum ordinis de Monfrac, adeoque Rex ipſe eãdem militiam, quod multũ de priſtino ſplendore amiſiſſet, in vnã quaſi cum Calatrauenſi, contrahi & vniri voluit. *Equites de Mongoia.*

Militiæ Truxillenſis, idem Hieronymus Romanus in Republica ſua, & Franciſcus Radeſius de Andrada Eques Calatrauæ, in chronico ſuo Alcantarienſi fusè meminerunt, & in ciuitate Truxillo ſibi cognomine circa annũ 1227. ſedem Equites habuiſſe ferunt, quibus conſequenti tempore Alfonſus Rex diplomate condito, opida & prædia ditiſſima, hereditariò acquiſita, Truxillum ſcilicet, S. Crucis, Zuferolam, Cabanam & Albalam conceſſit. Era Cæſaris 1233. ad quorum pleniorem cognitionem adeundi ſunt prædicti auctores. *Equites Ordinis de Truxillo.*

ORDO GLADIFERORVM SEV militum Chriſti in Liuonia.

INTER Pruſſos,Samogitos,Lithuanos,& Ruſſos,ſeu Moſcos,poſita eſt Liuonia,quæ ſub ſe habet Curones, Lettos,& Eſthenos,præcipuas nationes,vt moribus , ſic & lingua diuerſos , quæ tamen ferè Saxonica eſt.Cum indigenis & Liuis,commercij cauſa Germani vicini ; atque vt eorum Annales teſtantur , Bremenſes tempeſtate forte in ſinum Liuonicum delati , amicitiam iunxêre , immunitatem ſuis ac mercatoribus,quos adducturi erant,icto fœdere pactis: qui & in Inſula,in Duinæ oſtio , ſacellum extruxerunt,in quo,ritu inter Chriſtianos recepto,ſacra peragebant.Horum exemplo ac monitis,plerique Prouinciæ reguli,veræ religioni nomen dederunt,& àBremenſibus petierũt, vt virum pietate conſpicuum ad ſe mitterent, qui ſacris in ea regione præeſſet.Is fuit Menardus Segebergenſis monachus , à Bremenſi Ar-

chiepi-

chiepiſcopo in Liuonienſem Epiſcopum conſecratus, Friderici Ahenobarbi & Alexandri III.P.M.temporibus, per quem Religio ijs locis propagata fuit.Huic ſucceſſit Bertoldus ex B.Pauli cœnobio,itidem Bremaniſſus,qui à Paganis illis occiſus anno 1197. vt perſcriptum eſt in hiſtoria Archiepiſcoporum Bremenſium. Huic ſubrogatus eſt Albertus ex collegio Bremenſi euocatus,qui Rigam ciuitatem condidit ac mœnibus cinxit.Is Engelberto & Theodorico,Tiſenhuſenenſibus adiutoribus ſibi cognatis,cautius rem geſſit,quorum ex conſilio in ſocietatem Teutonicos Equites aſciuit, qui à Templariis olim orti,ad fidei Chriſtianæ amplificationem in ſeptemtrionales regiones allegati fuerant. Illius & auſpiciis inſtitutum eſt Equitum in Liuonia collegium,ab Innocentio III.confirmatum, enſis rubri ſignum cum cruce pallio inſuta præferens,teſte Cromero, & Arnoldo Abbate Lubecenſi, aut verius binos gladios forma crucis decuſſatim poſitæ rubeſcentes; Primuſq́; ordinis dux ac magiſter Vinno creatus eſt.Eo principe, coniunctis viribus magni progreſſus per eas regiones facti, capta à Volquinio Equite Torpæ arce, antea Ruſſis ſubiecta,& Cocenhuſia occupata, finibusq́;, ob perfidiam, Ruſſis omnino exactis. Alberto Epiſcopo Nicolaus, & Nicolao Albertus alter ſucceſſit,cum Volquinius Vinnoni per proditionem occiſo ſuffectus fuiſſet, Tum Rigenſis ſedes Archiepiſcopali dignitate ornata eſt, & Boruſſiæ Epiſcopi, Varnienſis,Culimenſis,Pomeſanenſis & Samberenſis, ſe

Inſignia Equitum Liuon.

Vnio Ord. Liuonici cũ Teutonico.

ſe Rigenſi præſuli tanquam metropolitano ſubiecêre; vnito fratrum Liuonienſum collegio cum Equitum Teutonicorum ordine. Ita Volquinio à Lithuanis cæſo, Hermannus Valkius ordinis Teutonici Eques, qui Boruſſiæ iam ſeptennium præfuerat, ſufficitur primus Liuonici ordinis Magiſter, ex ordine Teutonico à Funccio (apud quem cæteros eiuſdem collegij, itemque Teutonici Magiſtros ex ordine reperire eſt) numeratur. Is Reualiam à Valdemaro II. Daniæ Rege, vt & Veſebergam, & Naruam, miſſis in Liuoniam borealem ante viginti annos copijs, conditas, Danis reſtituit. Ab eo tempore fida inter ſe ſocietate, Antiſtites & ordinis principes amicitiam coluere, quamdiu externis bellis cum Lithuanis, Ruſſis, Samogitis, Semigallis res illis fuit. Foris pacatis rebus, ſtatim ex æmulatione bella ciuilia inter eos exarſerunt. Cum Equites tot victoriis claros & armatam militiam, quam religioſo voto profitentur, togatorum ac pacificorum hominum imperii tæderet, cumque nuper capta à Melecho Sultano Ptolemaide, vbi ſedem antea Teutonici ordinis Magiſter habebat, domicilium primò Marpurgum, deinde Mariaburgum translatum eſſet. Ibi tanquam in aula & ſub principatu degentes, ægrè Sacerdotum iugum ferebant, vti narrat Arnoldus Lubecenſis Abbas lib. 7. cap. 9. Igitur Ioannes Svverinenſis comes, Romam, & poſt eum Iſaurus in Daniam, ab Equitibus exacti, conceſſêre. Fridericus denique Boê-

mus

mus totos xxxix. annos Romæ vixit, quo abſente Rigenſes ab Equitibus Teutonicis oppugnati, aſcitis Lithuanis, vario euentu ſæpius conflixêre. Tandem poſt longam diſceptationem cauſa coram Carolo IV. & Clemente VI. P. M. agitata, cum ſecundum Regenſem Antiſtitem pronunciatum eſſet: Fromildus, qui tunc ſedem tenebat; & Borniſſiæ princeps, cum ſub id tempus Naruam, Reualiam, & Veſenbergam à Valdemaro IV. Daniæ Rege, XIX. clɔ. argenti marcis redemiſſet, & Liuoniæ adiunxiſſet, Gedani amicè conuenerunt Non. Maij Anno M. CCC. XLVIII. vt remanente penes Archiepiſcopum integrâ ciuitatis iuriſdictione, viciſſim ordinis princeps, fide & obſequio, hactenus Archiepiſcopo, ab ordinis magiſtro præſtari ſolitis, impoſterum ſolueretur. Hic minimè diſſidiorum finis inter eos fuit, ſed gradus per iſtam tranſactionem ad maiora ab hominibus armatis contra inermes audendi factus. Inter hæc anno illius ſeculi XCV. exortus eſt Valterus Pletenbergus, vir excellenti virtute, poſt Vinnomem primum Equitum Liuoniæ Magiſtrum, & Hermannum qui ordinem Liuonicum cum Borruſſiano coniunxit, alter ordinis inſtaurator, ſupra omnem inuidiam & æmulationem poſitus, diſſidia inter Equites ac Rigenſes compoſuit, arce, quæ ab Rigenſib. deſtructa, & rurſus ab ijſdem ædificata fuerat, vrbi adiunctâ: & Moſcos duobus ingentibus

prælijs

prælijs ineunte hoc ſeculo, primo in Liuoniā, altero ad Pleſcouiam ſuperauit, & à Moſco L. annorum pacem, tam ſibi honorificam, quàm Liuonis fructuoſam extorſit. Quibus reb. confectis, Liuonicum ordinem Pruſſię Magiſtro, ſiue coniunctum, ſiue ſubiectum, ex ſolutâ pecuniæ ſummâ, ab Alberto, de quo ſuperius locuti ſumus, liberauit: & princeps Imperij effectus, Liuoniæ florentibus bello & pace rebus, vſq; ad annum 1535. præfuit: ſed xx. poſt annis, cū inter Guilielmū Brandeburgum Archiepiſcopū, Chriſtophorū Megalopenſem, & Henricū Galeniū Equitū principē, antiqua denuò diſſidia recruduiſſent. Guilielmus & Chriſtophorus à Guilielmo Furſtenbergio Ordinis magiſtro capti ſunt; ac biennio poſt à Sigiſmundo Poloniæ Rege, cuius petenti exercitu aduentante liberati, & in priſtinam dignitatem reſtituti, adacto in conditiones minus honeſtas ordinis Magiſtro. Toties renouata diſſidia, vicinis potentioribus moleſta, ex quorum occaſione Moſco ad inuadendas illas regiones, & Poloniam vaſtandam via aperiebatur, vt Epiſcopis primo damnoſa, ſic & Equitibus poſtremò exitioſa fuere. Nam quemadmodum ſalutari, vt ſibi videbatur conſilio, Sigiſmundus, aboleto ordine Teutonico, ante xxxiii. annos, Boruſſiam perpetuis bellis cum Polonis hactenus conflictatam, iuris Polonici fecerat: beneficiario eius Principe Alberto Brandenburgico, ſororis filio creato, ſic & Sigiſmundus, Auguſtus, paternum exemplum ſecutus, poſtremo Liuonicum ordinem extinxit, & Gotardum Ketlerum

Ordo Liuonicus ſeiungitur à Teutonico.

1561.

poſtre-

poſtremum ordinis Magiſtrum, ordinem eierantem (vti & à Religione Orthodoxa turpiſſimè defecerat) tradita cruce, ſigillo, literis ac diplomatis omnibus, quæ ordo Liuonicus à Pontifice ac Cæſare acceperat, Curlandiæ & Semigalliæ ducem creauit; Chriſtophoro Megalopolenſi Archiepiſcopalē dignitatē pariter abrogauit, illius Iuriſdictione omni Poloniæ Regibus addicta; adeoq; totam Liuoniam iuris Polonici effectam, ſed inde à Sueuis, inde à Moſcis miſerè laceratam Stephanus Rex poſtea aſſeruit, & imperio firmauit. Quod exſtinctę Militię Teutonicæ, CCC.LVII. poſtquam cœperat anno, triſte ſpectaculum, quicunque Germanici nominis ſtudioſi erant, non ſine lacrymis intuebantur. Atq; ita ordo iſte militum in Liuonia, cum floruiſſet annos 357. abrogatus deſiit.

Hanc ſtatus Liuonici conuerſionem mutata ante aliquot annos Religione, & recepta Lutheri pernicioſa doctrina, & ſeruitutem ſecutam eſſe, magno Chriſtiani nominis probro, minimè admirandum, quod ſubuerſa Religione, regna perire neceſſe ſit.

ORDO EQVITVM D. IACObi apud Hiſpanos.

IN Hiſpania peculiares ſub auſpiciis diualibus exorti ordines militares, voto ſingulari ad profligandos Mauros eximendoſque eorum ſeruitute Chriſtianos, obſtricti, quos inter, S. Iacobi Militia, quæ vulgò *S. Iacobi de Spatha* nuncupatur, primarium obtinet locum, eiuſque originem alii ad Alfonſi Caſti, alii ad Ramiri Caſtellæ Regis ætatem referũt. Huic enim Ramiro cum ann. DCCCXLVI.
846. commiſſo, ad Clauigium prælio, intercedente. D. Iacobo Apoſtolo, in equo candido niueum vexillum rubræ crucis figura diſtinctum præferente, de innumera barbarorum multitudine, victoria eſſet conceſſa: cœptum eſt in prælijs nomen *eius patrociniumque implorari, victorque exercitus vniuerſam Hiſpaniã voto obſtrinxit, vt ex ſingulis agri vineæq; iugeris,

** Dios ajuda y S. Iago.*

getis, Compeſtellano templo, corporis D. Iacobi cuſtod:â celeberrimo, frumenti modium, aut vini amphoram, quotannis omnes penderent. Exinde Lucas Tudenſis Ioannes Vaſæus, Diegus Valera & Antonius Morales ordinem huius militiæ initium cœpiſſe aiunt. Quibus haud diſſentire videtur Franciſcus Radeſius Calatrauenſis Eques, qui de hoc ordine eiuſq; rebus domi militiæq; præclarè geſtis fuſè admodum eſt commentatus, ſiue quod iuſta tum inſtituendi cauſa fuerit, ſiue quod in diplomate Regis Ferdinandi, de inſtitutione monaſterii S. Spiritus Salmanticæ, huius ordinis Magiſtri, & Commendatariorum multa fiat mentio. Falſi tamen id ab eruditioribus accuſari, nonnullis argumentis contendit Ioannes Mariana, *lib. 11. ca. 13.* modernus alioqui non inelegans & prudens hiſtoriæ Hiſpanicæ ſcriptor; & Fr. Alfonſus Venerius principium huius militiæ ponit circa an. domini 1160. in qua opinione eſt & Raphael Volaterranus, & poſt illum Antonius Nebriſſenſis. Quo ab initio ſumptum, certum eſt ſub Alfonſo IX. Caſtellæ Rege (qui Enſiferis adiutoribus, memorabili ad Nauas Toloſanas victoriâ potitus eſt, & S. Crucis feſtum, teſte Roderico archiepiſcopo Toletano, q. prælio illo interfuit, primus inuexit) nonnullos ea tempeſtate viros militares nobiles atque copioſos, priuatis rebus in commune collatis, ſe ſuaque omnia Chriſti militiæ contra Chriſtiani nominis hoſtes deuouiſſe, & Hiacynthi Cardinalis induſtria cum D. Eligij (qui D. Auguſtini normam

ample-

amplexi domicilium prope Compoſtellam peregrinis excipiendis habebant) Canonicis vires ſociaſſe, & ab Alexandro III. Pont. Max. opera Petri Ferdinandi à Ponte Encalato, primi ordinis magiſtri diploma impetraſſe, III. Non. Iulias 1175. quo militibus viuendi ratio ſub eadem D. Auguſtini regula præſcripta eſt, & optimis inſtitutis temperata; quibus obligabantur & vias publicas peregrinorum concurſu frequentatas, & limites à Maurorum incurſionibus, qui totam prope Beticam, magnamque Tarraconenſis prouinciæ partem occupauerant, tenuerunt q; per annos circiter quadringentos, tueri, bellumq; ijs quoad viuerent, inferre: Redegit ea in ordinem cum monitorio pœnali Magiſter Albertus S.R.E. Cardinalis, vir eiuſdem militiæ admodum ſtudioſus, quæ noſtra quoq; ætate recenſuit, confirmauitque Iulius II. P. M. anno ſeptimo ſupra milleſimũ quingenteſimum. Fuerunt autem ſub initium equitum illorum facultates, perquam tenues, vt ferè ſolet in rebus magnis; quippe qui non adeo multa caſtella, & ea quidem minutiſſima, quæ ſub obſcuris nominibus in ipſo priuilegio numerantur, poſſiderent. Verum Regibus inſigni eorum operâ in bellis, quæ contra Mahumetis cultores geſta ſunt, vtentibus, eò potentiæ deuenere, vt magnis opibus & vectigalibus aucti, ex ſpolijs hoſtium, regũque beneficio, & Pontificum benignitate nullos cataphractos Equites armare potuiſſe ſuo ſeculo teſtetur Aelius Antonius Nebriſſenſis; crebroſq; reportaſſe triumphos doceat Radeſius.

Vnio Equitũ D. Iacobi cũ D. Eligij Canonicis.

Fortunius Garzias in Conſilio ordinis S. Iacobi 2. p. verſic. Præterea.

Decad. 1. lib. 2. c. 9.

ſius. Cæterum ex omni militum numero tredecim omnino viros, vulgò *los Trezes*, deligere iuſſumq; qui à Magiſtri latere non decederét, & cum eo, vel cum Priore quotannis loco deſignato conuentus generales agerent. Domicilium primarium domus Vcleſij in Caſtella, Xenodochium verò D. Marci Legione deſignatū, duobus Præfectis ſeu Commendatorib. (quos à regni cognomine, Caſtellenſem, & Legionē ſem nuncupant) maiorib. conſtitutis. Multa alia prætereà, quæ pro ordinis dignitate à dicto Radeſio memorantur, conſtituta. Inſigne hodieque militibus in veſte ſuperiori eſt crux rubra in gladij militaris modum conformata cui prętereà antiquitus * Veneria (conchulæ ſpecies eſt, quod Venus in ijs vecta forte dicta) quæ in Hiſpania pro teſſera D. Iacobi ſemper eſt habita, apponeretur. Vti ex diplomate Alexandri Papæ, & archiuis Vcleſij colligere licet; quod quidem diploma non niſi Equitibus & Sacerdotibus Veneriam geſtare permittit, & Sanctimonialibus (nam ad id vitæ genus fœminæ etiam admittuntur, coniugij ſublata facultate, niſi conſenſu Magiſtri) nobili loco natis. Et ſigilla antiqua tam Magiſtri quā Conuētus pro inſignijs exhibent gladium, & infra capulum Veneriam; et ſi aliquo diſcrimine. Quod illud ad dextram Solis ſignum, ad ſiniſtram ſemilunæ contineret, cum inſcriptione *Sello de la caualleria de Sanctiago*. Hoc autē loco Solis & Lunę ab vtraq; parte crucē minorem cum inſcriptione: *Sello del Capitulo de la orden de Sanctiago*. Et vexillum militare Magiſtrorū ætate in

Lucius Marineus Siculus lib. 4. de Reb. Hiſp.

Lipſ. ad Senecam epiſt. 98.

Iac. Vitriac. cap. 26. in hiſt. Occidēt.

campo aureo crucem rubram cum Calatrauenſibus communẽ, in eaque quinque Venerias diſcriminis ergo præferebat. Noſtra verò ætate Sigillum ordinis Cruce grandiuſcula arma Regia complectẽte (quod ad Reges adminiſtratio ordinis Pontificum auctoritate Anno 1493. Alfonſo Cardena eius militiæ Magiſtro è viuis ſublato deueniſſet) & intra ramorum angulos quatuor gladiis formidabili, exornatur hoc addito elogio: *Philippus Dei gratia Hiſpaniarũ Rex, adminiſtrator perpetuus ordinis & militiæ S. Iacobi de Spatha.* Huius ordinis commilitones, qui in Luſitania degebant Dionyſio Rege procurante & auctoritate P. M. intercedente, Magiſtri Caſtellenſis iuriſdictione ſeſe eximẽtes, Alcacaris ad Salam, immutatâ ordinis teſſerâ, laminam enſiferæ crucis nonnihil breuiorem geſtantes, Palmeram deinde tamquam ordinis caput conceſſere. Vnde in errorem fortè abijt, vt à nonnullis Equites Palmerani, planè alii putarentur, cum tamen ijs eadem ſint veſtimenta & digmata quæ S. Iacobi Equite toto Hiſpaniæ regno geſtare ſolent. Plura qui volet dictum Radeſium, M. Islam Philippo II. à ſacris, & Antoniũ Moralem, qui iuſſu eiuſdem Regis, cum capitulum Toleti anno 1560. celebraſſet & Madriti 1562. abſoluiſſet, omnia quæ ad dignitatem huius ordinis pertinent, exquiſitè perſecutus eſt, conſulat.

Palmerani Equites.

Io. Azorius 3. c. 3.

ORDO

ORDO EQVITVM CALATRAuæ in regno Toletano.

CAlatraua non obſcuri nominis oppidum, ad flumen Anam ſitum, & ſacræ huius militiæ nomine præcipuè clarum, Ptolemæo, qui M. Antonini temporibus ſcripſit, Oretum Germanorum dictum, teſte Car. Cluſio; Ioſ. Moletio & Tarapha inter Oretanos ſitum, & Calatrauæ militibus à Rege Sanctio III. cognomine *Deſiderato* datum fuit, circa annum cIɔ. C. LVIII. Cuius militiæ primordia, non pigebit, ab ouo, quod aiunt, breuibus enarrare. Quo tempore Mauris erepta fuit Calatraua, Templariis militibus (quorum magna tunc temporis erat virtutis opinio) munienda data eſt, vt firmum aduerſus barbarorum inſultus propugnaculnm eſſet: illi, quod Mauros magnis copiis eò venturos fama erat, opido diffiſi, Regi id reſtituêre, nec erat inter proceres, qui ſe periculo exponeret.

Aderant fortè Toleti duo Ciſtercienſes Monachi, Raymundus Fiterii ad Piſoricam Abbas, & Didacus Velaſcus ſpectatæ virtutis miles nūc Chriſto militabat (qui monendo, ſuadendoq́;, Abbatem tandem impulit, vt opidi muniendi in ſe curam ſuſciperet, glorioſum id illi, Reip. Chriſtianæ vtiliſſimum futurum. Conſilium ſpecie temerarium erat, annuit tamen. Regi Sanctio id gratiſſimum fuit, Ioannique Præſuli Toletano, qui quoniam eius ditionis eſſet, pecuniam de ſuo ſuppeditauit, & auctoritate ſua, orationeq́ue, multos tum nobiles, tum populares exciuit, vt vnà cum Abbate pro Chriſtiana Rep. diſcrimini ſe obiicerent. Multi vndique eò mortales confluxêre, omnes libenter difficultates ſubituri; diligentiâ hoc opidū aduerſus omnes hoſtium iniurias, egregiè munitum fuit. Mauri ſpe deiecti, an aliis difficultatibus impliciti, obſidionem non tentarunt. Id fauſtum militiæ eius omen fuit. Rex in laboris præmium, opidum Abbati & ſociis iure perpetuo, nomine B. Mariæ Ordinis Ciſtercienſis patronæ, dono dedit. Is militibus ſuis veſtem & regulam Ciſtercienſem attribuit. Equitum Magiſtro quadraginta millia aureorum quotannis cedunt. His initiis ſacram hanc militiam, in hoc quod videre eſt, faſtigium excretam, Alexander III. P. M. ſuo diplomate adprobauit, in quo quidam Garzias primus Magiſter nominatur, & Innocentius III. altero confirmauit. Ita ferè Ludouicus Nonius, Io. Mariana, & Franciſcus Radeſius huius ordinis miles. Equites porrò, qui cruce rubea in inſigniis, vexil-

Rod. Toletanus li. 7. c. 14 & 27. & Henricus Pantbaleon.

1158.

1164.

1199.

vexillis, ſigillis à primordijs vſi ſunt, veriſimile eſt crucẽ quoque in pectore prætuliſſe; quãuis minimè negandum, quin ſemper ijs (vt tria apertè docent approbationis diplomata) fuerit *Scapulare pro habitu Religionis.* Quouſque Benedictus XIII. crucem rubram quatuor liliis inſignem, eadem qua in bulla adpingitur figurâ, cuculli loco deferendam adſignauit: & Paulus III. vt vnicam quiſque vxorem poſſet ducere, ſecundis nuptiis excluſis, indulſit; hodieque ſolemni comitiorum lege cautum tradit Radeſius, vt vexillum ordinis citra crucem rubram, duabus compedibus, *Trauas* vulgò dictis, alluſione ad Calatrauam, ordinis caput facta, ab vna parte; ab altera verò effigie D. Virginis notatum, bello & pace præferatur; imitatione cæterorum ordinum id factum. S. Iacobi enim Militia Veneriis, Pirarii ſiue Alcantaræ Pyro, Auiſiorum duabus Auibus, præter crucem in vexillis diſcriminis ergò vtuntur. Iure autem Magiſterij, Innocentij VIII. beneplacito, ad Hiſpaniæ Reges delato, & Garzia Lopezio Padilla Calatrauæ Magiſtro defuncto, anno ſalutis 1489. eius locum Ferdinandus Rex excepit, & titulos, *commendas* vocant, inter milites diuidere cœpit, nullo amplius Equitum ſuffragijs, vti moris erat, Magiſtro ſubſtituto, à quo tempore, ſigillum ordinis, in quo hodieque videre eſt dictam crucem cum inſcriptione, *Philippus Dei gratia Hiſpaniarum Rex adminiſtrator perpetuus ordinis, & militiæ Calatrauæ*, mutari conſueuit. Habet hic Ordo, vti & Alcantarenſis,

1397.
Calatrauenſiũ inſignia.

ſis, ſuum Commendatarium Maiorem, & ſuum Clauigerum, ſub quo ingens Commendatariorum equitum eſt numerus; quorum omniũ magni ſunt cenſus, vti Damianus à Gôes in Hiſpania ſua, & Lucius Marineus Siculus lib. 4. Hiſp. Auguſtinus Florentius in Hiſtoria Camaldulenſi deſcribunt.

ORDO EQVITVM ALCANtaræ in regno Legionis.

GOmeſius Ferdinandus ſummæ nobilitatis apud Legionenſes Eques, ordinem militum *S. Iuliani de Pirario*, ſic dictum, quod in eius nominis oppido decem milliaribus à Rodrico ciuitate ad Coam fluuium diſtante, primum ordinis cœnobium exſtructũ ſit; auſpiciis Ferdinandi Legionis & Galitiæ Regis, primus contra Mauros excitaſſe traditur;

tur: eiuſque ſodalitii & fratrum protectorem, condito diplomate anno 1176. ipſe Rex ſe nuncupauit. Alexander autem III. P. M. altero ſuo diplomate (quod à Franciſco Radeſio, qui inſtitutionem ordinis Alcantaræ S. Iacobi & Calatrauæ geſta, & ſeriẽ magiſtrorum, ſummorũq; militiæ præfectorum Hiſpano ſermone dilucidè complexus eſt recitatur) anno 1177. probauit; Lucius deinde III. anno 1183. confirmauit, & à diœceſanis exemit, dictumq; Priorem Gometium primum S.-Iuliani de Pirario Magiſtrum ibidem nominauit. Inſigne tum ſodalib. fuiſſe arborem Pirum viridem in campo aureo, docent litteræ Fraternitatis, ſeu amicitiæ cum militibus S. Iacobi contractæ anno 1202. quarum ſigillum, Pirũ arborem cũ inſcriptione *Sigillum ordinis S. Iuliani de Pirario*, præfert; facta inibi mentione Benedicti Suarez ſecundi ordinis magiſtri, qui tertiũ confirmationis diploma ab Innocentio III. anno 1205. impetrauit: hodieque tabulæ illæ in archiuis Vcleſij curioſè adſeruantur. Manſit militibus S. Iuliani de Pirario nomen, donec Alcantarę opidi, (quod ad Tagi ripas ſitum & mirandi operis ponte præcipuè ſpectandum) poſſeſſione aucti. Id factum ea ratione, quod ab Alfonſo VIII. Rege Mauris ereptum, anno circiter CIↃCCXIII. Martino Ferdinando de Quintana Calatrauenſi Magiſtro XII. cum dono datum eſſet, rurſus id quinquennio poſt ab eodem Calatrauæ Magiſtro, communicatis cum dicto Rege conſiliis, attributum fuit, Nunnio Ferdinando III. Pirarii 1213.

Inſignia antiqua Equitum de Pirario.

Magiſtro, eiuſque ſociis. Vnde tanquam ex munitiſſima arce in hoſtium fines incurrerent, & propugnaculum eſſet ad hoſtiles impetus eludendos; pactis conditionibus; vt in poſterum huius ſodalitij factâ vnione, legibus & imperio Calatrauenſium ſubiaceret. Inde ſede Alcantaram translata, Didacus Sanctius IV. ordinis Magiſter, aſſumpto titulo Magiſterij Alcantarienſis, inſigniis Piri duas compedes, *Trauas* vulgò vocant, & quas Calatrauenſes diſcriminis ergò cũ cruce rubea geſtare ſolent, in ſignum vnionis adiunxit; & à nouo domicilio ſodales Alcantaræ Milites, quod vſque in hodiernum diem manet, dixit. Beneficio demum Lucii II. P. M. Calatrauenſium poteſtati ſe eximentes, anno 1411. à Calatrauæ militibus, auctoritate Benedicti XIII. Crucis viridis figurâ floridâ in candido ſcapulari, ad læuam, ſe diſtinxêre; cum antea cucullo & rubrâ faſciâ tantum diſtincti eſſent: Et Calatrauæ Equites, quibus anteà ſubfuêre, eandem crucem rubeam in veſte candidâ & clypeo; Auiſij verò idem crucis inſigne in ſcuto aureo præferrent. Caſtitatem ad normam D. Benedicti à prima ordinis inſtitutione profeſſi ſunt. Paulus III. anno 1540. matrimonium vti Calatrauenſibus indulſit. Forma profeſſionis apud Io. Petrum Gutierez eiuſdem ordinis Equitem, & Philippi II. Hiſpaniarum Regis Sacriſtam maiorem, qui & de militiæ huius origine lingua vulgari ſcripſit, talis reperitur.

Inſignia noua Equitum Alcantaræ.

Madritiæ apud Alf. Gomes an. 1576. in fol.

Domine Frater N. Ego frater N. miles Ordinis Alcantaræ, profeſſionem facio Deo & Domino Magiſtro

magiſtro & vobis, qui eius nomine hic eſtis, & promitto vobis obedientiam, caſtitatem coniugalem, & conuerſionem morum meorum de bene in melius, omni tempore vitæ meæ vſque ad mortem, ſecundum regulam S. Benedicti, & modum viuendi conceſſum huic Ordini de Alcantara: Sublatis porrò trium dictorum ordinum Magiſtris, cum Præfecturæ Ferdinando & Iſabellæ Regibus Innocentio VIII. P. M. diploma ſubmittente, (quo omnis eorum adminiſtratio, procuratioque Caſtellæ ac Legionis Regibus credebatur) ceſſiſſent anno 1494. à Ioanne Alcantaræ Magiſtro impetratum eſt, vt honorem illum in eiuſdem Ferdinandi Regis nomen trāſcriberet; quod factum eidem poſt annos aliquot, Archiepiſcopalis & Cardinalitiæ dignitatis conciliauit inſignia, Pontificis quidem auctoritate, at Regis in primis gratia atque beneficio. Alexander demum VI. Leo X. Hadrianus item VI. in alumni Caroli V. Imp. gratiam, ipſi & ſucceſſoribus tres iſtos ordines in omne tempus adminiſtrandos tabulis conditis, conceſſere. *Damianus à Goes in Hiſpania ſua.*

ORDO MILITVM IESV CHRIſti à S. Dominico contra Albigenſes hæreticos inſtitutus.

INſtituti huius initia & cauſam habe ex Antonini Chronico. Cum partes Toloſanæ & Lombardiæ plenæ eſſent hæreticis, Dominicus prædicans contra illos dicitur conuer-

tiſſe ex illis 100000. Et in adiutorium ſumpſit, quaſdam deuotas perſonas, quæ corporaliter illos hæreticos gladio materiali expugnarēt, quos ipſe gladio verbi Dei amputare non poſſet, quibus & tradidit tertium modum viuendi ſpiritualem, vltra communem morem laicalem, & citra ſtatum completæ Religionis; & dicebantur tūc *Fratres de militia B. Dominici.* Extirpatis demum hæreticis in partibus illis, cum non oporteret amplius gladio pugnare, remanſerunt in illo modo partim religioſo cum vxoribus ſuis, quæ mortuis viris continenter viuebant, & alii vtriuſque ſexus; viduæ, & virgines & coniugati illis adhæſerunt. Vocati ſunt poſtea *Fratres ſeu Sorores de Pœnitentia B. Dominici*: quorum regulam approbauit Innocētius VI. circa annum Chriſti 1360.
1360. Et Ioannes XXII. declarauit illos & illas non eſſe intelligendas de numero eorum, qui dicuntur in Clement. *Ad noſtram deberet, Begardi & Beginæ.* Et Honorius conceſſit, quod tempore interdicti poſſint intereſſe diuinis officiis in Eccleſiis Prædicatorum. Hic ordo neminem adſtringit ad paupertatem, & obedientiam totaliter.

ORDO

ORDO S. MARIAE DE MERCEDE, & Redemptione captiuorum apud Aragonios celebris.

EO ipſo Anno cIↄ. CC. XVIII. quo S. Dominicus in Hiſpaniam venit, Barcinonæ noua piorum hominum inſtituta Sodalitas, nomine D. Mariæ de Mercede & de Redemptione captiuorum inſignis; quod multi terra marique à Mauris capti Chriſtiani, & in ſeruitutem abacti, vitę acerbitate à Chriſto datâ fide morerentur. Magnum id dedecus Religionis erat, Chriſtiani nominis probrũ maximum; cuius declinandi ſtudio Iacobus I. Aragoniæ Rex, cognomento Expugnator (tria enim regna, Balearicum, Valentinum, *Io. Mariana ad an. 1218.*

& Mur-

& Murcienſe è Saracenorum manibus eripuit)
1230. prima ordinis iecit fundamenta. Gregorius autem Papa IX. anno poſt duodecimo adprobauit, vt Hieronymus Curita, Blanca, Romanus, Ioannes Mariana, aliique hiſtoriographi Hiſpani commemorant. Fecit id Iacobus Rex ſeu voti reus. vt quidam ſcribunt, quod Montione in Gallia, dum captiui inſtar à Simone Comite Montfortio teneretur, Virgini Matri nuncuparat: ſeu vſu edoctus, quàm miſera captiuorum conditio, quamque deplorandus eorum ſtatus foret, quibus barbari adeò ſeueras leges, & iugum imponerent. Vſus eſt autem hac in re conſilio Raymundi Pennafortii monachi Dominicani, qui à ſacris illi confeſſionibus erat; itemque Petri Nolaſci viri nobilis Galli è diœceſi S. Papuli oriundi, Raymundũ hunc noſtrâ memoria Clemens VIII. Diuorum numeris adſcripſit: fuit vir admodum eruditus, vt libri quinque decretalium epiſtolarum ab ipſo digeſti, & varia ingenii monumenta annis ſuperioribus Romæ edita comprobant. Cæterum Nolaſcus ſecundum Regem Iacobũ naſcenti familiæ Ducem ſe præbuit, eandemque optimis legibus temperauit. Idem Barcinonæ in cathedrali S. Crucis Baſilica, coram eodem Rege, itemq; Raymundo Pennafortio, & regni proceribus, veſtem candidam religionis notâ inſignem, de manu Berengarij Palauicini Epiſcopi Barcinonenſis ſuſcepit. Eſt autem religioſi huius ordinis nota ſeu teſſera, (quam Rex ipſe manu propria ſodalibus diſtribuit) Crux argentea D. Eulaliæ Barcinonen-

Hier. Curita lib. 1. Rer. Arag.

cinonenſis rubro in clypeo, gentiliciis Cata- *Inſignia e-*
loniæ principum inſignibus (quæ aureo ſcuto *quitum.*
quatuor teniis ſeu palis, vt fecialibus placet, puniceis virgato, præfulgent; & exinde cùm Raymundus Berengarius regnum Aragoniæ dotali iure adeptus eſt, Regibus Aragoniis propria, manſerût) ſuperimpoſita. Ipſis pori ò mercenariis ſodalibus incumbit corrogatis eleemoſynis ſtipem colligere, Chriſtianos homines à Saracenis, Mauris, aliisq́ue barbaris captos, aut in ſeruitutem abductos redimere, priſtinæq́ue libertati reſtituere, & diſcriminis ergò ad memorata inſignia prætextã ſiue limbum aureum cum faſcia aurea in vmbonis medio præferre.

Sunt autem duplicis generis in hac familia Sodales. Alii milites ſiue Equites; alii monachi: vtriſque vnus hodie præeſt Magiſter generalis, Barcinonæ reſidens, & quidem Sacerdos; idq́ue ex decreto Clementis V. & Ioannis XXII. Pontificum Romanorum, etſi ſuum olim ſinguli habuerint præfectum ac moderatorem. Regulam S. Auguſtini à Gregorio IX. ipſis præſcriptam fuiſſe, Hieronymus Romanus, aliiq́ue referunt. Nec mirum, cum initia ſua Raymundo Pennafortio Dominicano (cuius ordinis Sodales eandem regulam ſequuntur) familia iſta mercenariorum, magna ex parte debeat, vt ſupra commemorauimus. Arnoldus VVionus tradit Milites hodie mercenarios ſecundum regulam S. Benedicti viuere, idque ex ſolenni profeſſionis ipſorum formula ſibi conſtare ait, quod aliis rerum Hiſpani-

carum

carum magis peritis diſcutiendum relinquo.

Cæterùm dum in Hiſpania verſaremur cõtigit nobis coram aliquando non exiguum captiuorum ſeruitute exemptorum numerum magno noſtro gaudio ſpectare, & ſolenni ſupplicatione ipſis ſubſequentibus mercenariis, & ab Equitibus libertati reſtitui, ad propriaque ſubminiſtrato viatico decenter remitti; quod non ſine magno Chriſtiani nominis bono, tam laudabile inſtitutum iis in partibus auctum fateamur neceſſe eſt, adeoque id Martinus V. & Nicolaus IV. Pontifices tabulis ſuis inter auſteriores, excepto Carthuſienſium, ordines commemorauêre: quod eius ſequaces, quandocumque periculum eſſet, fidem per captiuos, ob intolerabile Saracenorum iugum, abnegatam iri, eorum ſe loco ſiſtere ex voto teneantur, donec Redemptionis pretium ſit perſolutum.

ORDO EQVITVM B. MARIAE gloriosæ apud Italos.

FVerunt & alia Equeſtria ornaméta apud alias orbis Chriſtiani nationes excogitata; vti Ordo militaris titulo *S. Mariæ glorioſæ*: ad pacificandas Italiæ ciuitates, anno ferè 1233. excitatus eſt, auctore *Bartholomæo Vicetino* ordinis Prędicatorum, eius poſtea vrbis Epiſcopo. Quod inſtitutum Vrbanus IV. Papa circa an. 1262. adprobauit: leges vero attulit *Rufinus Gurgo*, Placentinus, Pontificis Pœnitétiarius, quas ſcripſerant huic ordini ſeſe dicãtes

tes viri aliquot, diuitiis ac nobilitate præſtantes *Catellanus, Malauolta, Loderengus, Andalus Gruamons, Caccianimicus, & Hugolinus Lambertinus Bononienſes, Selania Liazarius Regienſis, & Rainerus Adelardus Mutinenſis.* Erant autem iſtæ, vt tunicam albam, & ſubcinericiam togam induti, crucem purpuream in campo albo duabus ſuprapoſitis ſtellis, præferrent: vtque viduarum & pupillorum tutelam ſuſciperent, pariq́ue & concordiæ inter homines conciliandæ ſtuderent. Franciſcus Sanſouinus iiſdem crucem rubeam cum limbo aureo in pectore attribuit. Quoniam autem ſuis quiſque in ædibus cum vxoribus & filiis vitam agebat, vulgò *Fratres gaudentes* vocati ſunt, vt Ioannes Villarius & Salimbenus in ſuis chronicis prodiderunt. Huius ordinis primus magiſter ipſe *Loderengus* eſt conſtitutus, vir multis nominibus laudandus. hæc fer è Carolus Sigonius, *Lib.* 17 *&* 19. *de regno Italiæ.* Floret hodieq́ue militare hoc inſtitutum Bononiæ, Mutinæq́ue, & in aliis Italiæ ciuitatibus ſub titulo *S. Mariæ Matris Domini* vt tradit P. Beloijus ſcriptor modernus cap. 18.

Crux purpurea Inſigne Equitum B. Mariæ glorioſæ.

ORDO

ORDO EQVITVM MONTEſiæ in regno Valentiæ.

TEMPLARII ordinis theſaurum, fęcundam quaſi aliorum ordinumextitiſſe matriculam, tradunt auctores Hiſpani, tũ maximè Gõſaluꝰ Argotes de Molina & Gõſaluus Illeſcas in hiſtoria ſua Pontificali; qui à Ioanne XXII. Pontificatus ſui anno III. nati, Chriſti 1317. rogatu Iacobi II. Aragoniæ & Valentiæ Regis, collegium militum Monteſiæ, quod opidum ſedem præcipuam & nomen ijs dedit, inſtauratum produnt. Templariis enim ad immenſas opes euectis, & vno omnes tempore ad internecionem ferè deletis, variis hinc inde ſocietatibus natis ex horum patrimonio proſpectum, & ſicut in Galliis & alibi in locum & opes ferè eorum ſucceſſerunt Melitenſes; ita in regno Valentino ordo

Lib. 1. c. 32.
Lib. 2.

no ordo Monteſiæ, in Luſitaniæ Chriſti, ſub idem ferè tempus exortus. Calatrauenſib. quidem Monteſiani per initia ſubiecti; proprio tamen magiſtro Guilielmo Erilio ordinis primo in conuentu S. Mariæ & S. Georgii conſtituto, vti Hier. Curita teſtatur gauiſi ſunt: Habitu candido iuxta D. Benedicti normam cruce rubrâ ſimplici planaque in veſte candida; & prædiis, (quæ Templarii eo in tractu obtinuerant) adſcriptis, quæ omnia Benedictus XIII. & Martinus V. tabulis ſuis confirmarunt. Cenſu iſto Equites, etſi cæteris impares, virtute certè bellica aduerſus Mauros littora Valētina infeſtantes, non inferiores exſtitêre, caſtitatemque omnes profeſſos ad ſua vſque tēpora adfirmat Hier. Romanus. Primuſque qui illam infregit, fuit Cæſar Borgia magiſter ordinis XI. Summis Pontificibus certas ob cauſas indulgentibus. Solet autem, vt idem Romanus ait, magiſter ordinis, decori & prærogatiuæ augendæ; Crucem quidem rubeam in veſte, ſed maiorem certis ad brachia punctis diſtinctam: ipſum verò collegiũ in vexillis militaribus cruces viridi nigroque colore exornatas præferre, etſi in clypeis aureis ſimplicem & planam illam crucem retinere conſpiciatur.

Lib. 2. Rer. Arag.

Inſignia Mõteſianorum.

Io. Azorius li. 13. c. 3. 4. 5

Inſignia Magiſtri ordinis

)·(

EQVI.

EQVITVM CHRISTI ORDO apud Luſitanos.

DIONYSIVS cognomento Perioca Portugalliæ Rex, Alfonſi X. Caſtellæ Legioniſque Regis nepos, nouam militiam *De Portugallo* vulgò nuncupatam, & cui à Chriſto nomen eſt, eoque regni hodiè nobiliſſimam & cruce rubra alia candida interſecante diſtinctam, in atro amictu conſtituit. Ioannes verò XXII. Papa D. Benedicti regulam anno 1320. præſcripſit, Legeſque quibus ſub Chriſto militare tenerentur, conditas, vulgari poſtea Luſitanorum lingua cum reliquis ordinis priuilegiis edidit Dominus Damianus conuentus Tomarienſis Prior & eiuſdem ordinis præfectus generalis. Primo autem Equitum Magiſtro Aegidio Martinio, Auiſiorum quondam inſtituti militi ad Caſtrum Marinum, Eluenſis diœce-

Inſigne Equitū Chriſti

1320.

diœceſis opidum, ſedes attributa; exinde Tomarium migratum, militibuſque omnia bona Templariorum nuper ſublatorum, annuente Rege & Pontifice, quò liberius militiæ Chriſti contra Mauros Beticam incolentes vacare poſſent, ceſſêre. Quorum incredibili virtute factum, vt Luſitanorum imperium in Oriente fundatum, omnes prouinciæ & opida, tam in Aſia, Africa, Braſilia & aliis Occidentis partibus (quo nomine Reges Portugalliæ Sphæram in inſignibus prætendunt, vt regum ſuum in quatuor orbis angulos extendi ſignificent) Chriſtiano nomini acquiſita, & huic ordini annexa, Magiſtri vectigal quotannis centum aureorum millibus augerent. Is quotieſcunque ordo moderatore & Præfecto careret, à tredecim præcipuis Equitibus electus conſcribendi & exauctorandi milites facultatem habebat, quouſq; magiſterium ordinis perpetuo iure ad ipſos Luſitaniæ Reges, & ſucceſſores; adeoque ad ipſum Philippum III. Hiſpaniarum Regem auguſtiſſimum Pontificum auctoritate delatum. Militibus porrò Alexandrum VI. P. M. poteſtatem ducêdi vxores conceſſiſſe ſcribit Hierony. Coneſtaggius in tractatu ſuo de Portugalliȩ coniunctione cum regno Caſtellæ.

Hier. Oſor. li. 1. de Reb. Emanuel.

Phil. Bergom. lib. 13.

MILITIA BANDAE, ET SCAmæ apud Hiſpanos, & Calzæ apud Venetos.

OBtinuit & olim mos in Hiſpania inter equites tyrones vigilandi, antequam ad id dignitatis cooptarentur; vti teſtatur Hieronymus Roman⁹, de inſtitutione militum Bandæ, ab Alfonſo XI. Caſtellæ Rege in ciuitate Victoria, antequam regni inſignia capeſſeret, erecta; & nō multò pòſt in Vrbe
1332. Burgéſi celebrata. Vbi pridie ceremoniarũ in monaſterio S. Mariæ Regalis, quisq; tyronum à Rege cōductus, ad altare ſuum depoſitis armis totam noctem vigilijs, orationibusq; tranſegit; poſteroq; die ſub Miſſarum ſolenniis ab eodem tanquam ab ordinis præſide militari
Banda militum inſignia baltheo, ſeu tenia rubra, *Banda* vulgo dicta, & quatuor lata digitos, quæ à dextro humero ſub ſiniſtro brachio corpori circumduceretur, honoris ergò donatus eſt. Quam & pardi nonnũquã fuiſſe coloris, apparet ex hiſtoria Regis Ioannis II. vulgari lingua conſcripta. In eum-
An.22.C.48 que numerum iuuentutis excitandę gratiâ, ſolummodò adlecti nobiles natu minores, & armigeri; qui adeò opima patrimonia non poſſiderét, quiq; decem minimum annis in caſtris, aulaq; verſati eſſent, excluſis filiis maioribus. Et quia reges ipſi honoris id inſigne geſtare nō dedignabâtur; eò fiebat, vt nobilitas ad res arduas capeſſendas incenderetur, magnoque in pretio ordo ille dudũ haberetur; ob heroicas

nempè

neſpè quibus fulciebatur, conſtitutiones. Quas recitat Anthonius Gueuarra Mondonedi Epiſcopus (qui de Equite, ac de officio ducis in bello luculentum conſcripſit librum) in epiſtola ad Petrum Pimentelium Comitem Beneuentanum: & Franciſcus Sanſouinus, qui ſeriem etiam Equitum primis auſpiciis adlectorum, ex ordine recenſet.

Subſequenti verò ætate, in deſuetudinem abiiſſe prodit Antonius Garibaijus; Regnante attamen Rege Ioanne, adhuc floruiſſe ex eiuſdem conſtat hiſtoria. Cum enim Sigiſmundus Imp. Schiſmatis cauſa Perpinianum veniſſet; nonnulli ex eius comitatu Principes Luſitaniam, Caſtellam, vicinasq; prouincias viſendi deſiderio adiêre: Comes nimirum Armeniacus, Vicecomes Saonenſis, Dux Brienſis Polonus, & Tribunus Equitum Pannoniæ, qui omnes à Rege Ioanne honorario *Banda* inſigni condecorati ſunt. *Lib. 4. c. 7.* *An. 15. c. 232* *An. 31. c. 208*

Excitauit & Ioannes II. Caſtellæ Rex ordinem Equitum *de La Scama*, cuius inſigne, aut quid eſſet *La Scama*; diligenti habita inquiſitione curioſè ſe indagaſſe, nec tamen eius potuiſſe reperire rationem, teſtatur Hieronymus Romanus: etſi non diffiteatur eundem Regem, Moyſem Didacum de Valera rebus in Germania geſtis illuſtrem hoc militari ſigno donaſſe: itemque Ciliæ Comitem in Bohemia, cui & alia quatuor eiuſdem notæ collaria, inter primarios ſuos nobiles diſtribuẽda, elargitus eſt. *Equites Scamæ.* *Hiſtoria Ioannis II. anno 30. & 37.*

Exemplo Sodalitii militum Bandę erectum eſt eadem ætate apud Venetos, collegiũ Equitum *Ordo Equitũ de la Calza apud Venetos*

tum *de la Calza*, iiſdem plane, quibus *Banda*, conditis legibus nobile, in quod non niſi ingenuos & illuſtri ſanguine natos à Duce, Senatuque cooptari fas eſſet. Hoc porrò inſtitutum anno 1562. renouatum; priuilegiis, aliisque ad decorem rebus, illuſtratum, ait Leonardus Floravantius *in ſpeculo ſuo ſcientiæ vniuerſalis*; Magiſtrumque ordinis prçeminĕtiæ dignitate *Dominum* appellari ſolitum. Cuius quidem inſigne hactenus noſcere non potuimus; hoc conſtare ſcimus, vti & nobis retulit doctiſſimus Andreas Ettenius, politioris omnis litteraturæ tum rei anatomicæ inprimis, adeoque vtriuſque medicinæ laude ornatiſſimus, præſtantes pleroſque viros, rebus domi militieq; geſtis inſignes à Duce, Senatuque Veneto in equeſtrem dignitatem adſcribi; & torque aureo cui D. Marci (numen illius Veneti præcipuum habent) ſiue Leonis alati effigies, cum elogio: *Pax tibi Marce*, cæteriſque Principatus eius inſigniis ineſt, donari. Vti & apud Genuenſes honorarii Reipublicæ illius Equites, D. Georgii tutelaris teſſerâ (quæ crux plana eſt rubei coloris) inſigniri ſolent. Lege ordinem D. Georgii à Friderico III. Imp. inſtitutum.

S. Marci Equites.

Eorum inſignia.

Equites D. Georgii apud Genuēſ.

):(

ORDO

ORDO EQVITVM AVISIOrum vulgo de Auis in Luſitania.

CHRISTIANIS Eborenſi vrbe, frequenti Regum Portugalliæ domicilio celeberrima, potitis, ꝙ ſitu naturaq́; aptus locus videretur Mauris debellandis, placuit Alfonſo Regi Luſitaniæ huius nominis primo, caput hîc magiſtrumque Equeſtris militiæ, quæ in Caſtellæ regno Calatrauenſium, in Luſitania vero Auiſenſium nuncupata eſt, conſtituere. A primario tamen ordinis initio, Eborenſes dicti ab vrbe Beatæ Mariæ ordinis Ciſtertienſis patronæ; atque eius nomine Ferdinando Monteyro, primo militiæ magiſtro donata, aſſumpto titulo. Eo conſilio id factum, vt inde crebris excurſionibus fidei noſtræ hoſtes acerrimos pro viribus paulatim expellerent. Ibidem & ſedes fuit horum militum, qui Gallica voce *freres*, hoc eſt fratres dicti, vbi hodie

Eborenſes Equites.

locus ille *Freiria* appellatur : & in ipſa vrbis arce, quæ muro & turribus ab vrbe ſecluſa erat, vt etiam hodie apparet, in ſitu ædium Didaci Caſtri, dictæ vrbis Tribuni militum. Iuxta ædes item Comitis Portalegrii ſacellum tenebant D. Michaeli Archangelo ſacrum, vbi ſtatis horis res diuina peragebatur. Tres verò Eboræ magiſtri Equitum fuiſſe memorantur. Primus Ferdinandus Roizius Mentellus, ſummæ vir auctoritatis, cui Alfonſus Henriquez Rex Mafaram opidulum Mauris ademptum donauit; alter frater Gundiſalonis Viegas; tertius Alfonſus Auenſis, quo magiſtro ad Auiſim caſtrum à dicto Alfonſo expugnatum, eique ſodalitio attributum, milites commigrarunt; quo propiùs à Mauris abeſſent, aut vt citius debellare eos poſſent. Manſit inde ordini Auiſenſium nomen, quem Innocentius III. qui Celeſtino ſucceſſit, Pontificatus ſui anno IV. Chriſti vero nati 1204. regnante Sanctio, qui Alfonſo parente mortuo regnum heres proximè excepit, confirmauit. Cæterum cum Rodericus Garzias VII. Calatrauæ Magiſter, Auiſios multis bonis, (quæ in prima & ſecunda Calatrauenſis ordinis approbatione declarâtur) locupletaſſet, illi ſe Calatrauenſium legibus & reformationibus, vt vocant, ingrati animi ſignum perpetuum permiſêre, eorumque imperium agnouere, vſq; ad tempora Ioannis VII. Auiſiorum magiſtri, qui naturalis fuit fili⁹ Petri VIII. Regis Luſitaniæ. Idem Rex Petrus, poſt victoriam

Aliuba-

Aliubarotæ obtentam, Auiſios ſuos à Calatrauenſibus ſeiunxit, crucē viridem, inferiori ſtipite paululum longiori, ſublata pyro arbore, ad Alcantarienſium diſcrimen geſtantes, cum antea rubeam & eandem cum Calatrauenſib. vt ex antiquo ordinis ſigillo, quod duas aues ad baſim crucis oſtentare teſtatur Franciſcus Radeſius, colligere licet, præferrent. Inſtituta tamen Ciſtercienſum, ſequuntur. Rectè itaque Radeſius Auiſios cum Calatrauenſibus confundit, quod ſuccedente tempore in vnum Calatrauæ ordinem coaluerint. Volaterranus verò errore deceptus, cum Alcantarenſibus iungit. At diuerſos eſſe & poſtmodum, ſeiunctos egregiè docent Hier. Romanus lib. 7. de Republica, & Gonſaluus Argotes de Molina li. 1. cap. 32. de nobilitate Hiſpaniæ. *Inſignia Auiſenſium.*

ORDO EQVITVM PERISCElidis quem Vulgo Garterij *nuncupant in Angliæ ſiue Magnæ Britanniæ regno.*

EDuardus III. Anglorum Rex inuictiſſimus vt Arturi Regis qui orbicularis menſæ Equitum Sodalitium toto adeo terrarum orbe decantatum, inſtituerat, memoriam refricaret; quum de Gallis atq; Scotis, capto Ioanne Rege Galliæ, & Dauide Scotiæ ſæpius triũphaſſet, nobiliſſimam conſcripſit Equitum aurato-

ſatorum ſocietatem: Quos, vt aliqui produnt, ob periſcelidem ſuam in prælij quod feliciter ceſſerat, teſſeram datam, *Garterij* ſiue Periſcelidis Equites nominauit, & S. Georgij Cappadocis tutelæ, ad cuius honorem in caſtro ſuo VVindeſori templum exſtruxerat auguſtiſſimum, dedicauit. Hi cæruleo ſubligari aureis literis Gallicæ inſcripto. *Honi ſoit, qui mal ypenſe*, id eſt, *Malè vertat ei qui malè cogitat*, & quod peculiare ordinis ſymbolum eſt, ſiniſtram tibiam paulo infra genu ſubſtringunt, & aureâ fibulâ in concordiæ ſymbolum, tanquam vinculo arctiſſimæ ſocietatis, connectunt. Vt eſſet inter eos quaſi quædam conſociatio, & communitas virtutum; chlamydiq; ſcutum album D. Georgii rubra cruce perinſigne adpictum teſte Polydoro Virgilio, geſtauit. Collare verò, quod magnũ vocant, & quo ſolẽnib. inaugurationis diebus ſodales inſigniri mos eſt, ex eadem crurali faſcia, ſiue corrigia, ſępius iterata, & roſis alternatim rubris & albis, quod Lancaſtriæ, & Eboracenſis familiæ iampridem extitit ſymbolum, diſtinguitur; appenſá D. Georgij Bellatorum præſidis effigie. Nonnulli tamen ad Periſcelidem ſiue Garterium Reginę vel potius Ioannæ Comitiſſæ Sariſburiæ eximiâ pulcritudine feminæ, referunt: quod ipſi choreas agitanti decidit, & Rex è terra ſuſtulit, ridente multitudine nobilium adſtante, & illo reſpondente futurum, vt breui ſummus honor eiuſmodi Periſcelidi haberetur. Hæc vulgus perhibet, nec vilis ſãnè hæc videatur origo, cum

Symbolum ordinis de Garter.

Froſhard. vol. 1. c. 101.

Collare ordinis.

cum vt ait ille, *nobilitas ſub amore iacet.* Sunt etiam qui huius ordinis inuentionem multò antiquiorem faciunt, cum ad Regem Richardum I. referunt, Eduardumq́; tandem reduxiſſe credunt; quam verè ignorare ſe dicit, Guilielmus Camdenus Britanicarum Rerum ſcriptor ſtudioſiſſimus, etſi fidei adſtruendæ antiquum eius inſtitutionis exemplarè fecialis cuiuſdam libro deſumptum producere non grauetur. Cæterum *Garteriani* collegij ſolemnia Vindiſoriæ quotannis ſtato die D. Georgio Equitum tutelari ſacro, præſidente Rege celebrantur; Moſque eſt, vt commilitones galeam & ſcutum cum gentilitiis inſignibus (vti tradit Paulus Iouius) imitatione cæterorum ordinũ, conſpicuo templis loco ſuſpendant. In quorũ ſocietatem potentiſſimi quique orbis Chriſtiani Principes cooptari, inſtar maximi honoris duxerunt, & iam à prima inſtitutione in hunc ordinem, qui è XXVI. Equitibus conſtat, Reges adſcripti fuerunt, plus minus XXII. præter Angliæ Reges, qui eiuſdem Præſides ſiue, vt vocant, *Supremi* habentur, vt duces & alios maximi nominis taceam plurimos. Eorum verò nomina qui primi in hunc ordinem adſciti, & vulgò *Fundatores ordinis* dicuntur, adiungere libuit, nec enim eorum fama obliteranda eſt, qui illâ tempeſtate, animo, & virtute militari in pauciſſimis erant, eoq́; nomine D. Georgij & Garteriano inſigni amplificati.

Bern. Girardus li. 15.

Souueraine.

Eduar-

Eduardus III. Angliæ Rex; Eduardus filius eius natu maximus: Princeps VValliæ; Henric. Dux Lancaſtriæ; T. Comes VVaruuicij Capdall de Buche, Radulphus Comes Staffordiæ; Guilielmus de Monte acuto Comes Sariſburiæ, Rogerus de mortuo mari Comes Marchiæ; Ioannes de Inſula; Bartholomæus Burgvvaſch; Ioãnes de Bello campo; Ioannes de Mohun; Hugo Courtneus, Thomas Hollandus; Ioannes Greij; Richard. Fitz Simon; Milo Stapleton; Thomas VValles; Hugo VVrothesle j; Nigellus Loring; Ioannes Chandos, Iacobus de Andleij, Otho Hollandus, Henricus Eme; Zanchettus Dabridgecourt; Guil. Paganellus. Ritus atque ceremoniæ, quibus maximâ ſolemnitate pro ordinis eminentiâ. Equites eliguntur, & *VVindeſori* inſtallantur: ſtatutaque quibus viuunt, huiuſmodi commilitones, quum iuſtis vix continentur voluminibus, hic anguſto ſermonis filo perſtringi nequeunt, ad Franciſcum Sanſouinũ & Thomam Milleſium, apud quem omnes ab

Inſignia Equitum.

Lib. de nobilitate Politica.

ab inſtituto ordine Equites & ad noſtram vſq; ætatem ſub ſingulis Regibus electi recenſentur, lectorem remittere libuit.

Tabulæ rotundæ Equites.

Barth. Chaſſaneus in catalogo Gloriæ mundi parte 1. concluſ. 21.

Hector Boet. l. 9. hiſt. Scot

Ad orbicularis auté verſatiliſq; menſæ inſtitutū quod attinet, ſcribunt Arturum Britanniæ Regem quatuor ſupra viginti athletas equeſtris ordinis (quod rei bellicæ gloria præſtabant) inſignib. nobilitaſſe, ac rei militaris ſcientiâ gloriæq; magnitudine pares pari omnes amore complexum. Cum omnes ſimul accumberent, ne quis fortè ſe primo in loco conſtitutum glorioſè prædicaret, aut ad infimum locum deturbatum inuidè cogitaret, menſam rotundam ad coronæ formam effingendam curauit. Locum in quo ij omnes accũbere ſolebant *rotundam* Arturi *Tabulam*, & Britanni & Scoti appellant. Quam vulgus mẽſam (ſi falſa quadam maiorum ſuperſtitione conflictatum, vt ait Io. Lesleus, non erret) in VVintonienſi caſtro ad æternam rei memoriam ſolenniter conſeruatam, militumque equeſtrium nominibus vndique notatam, tamquam Arthurianam ſuſpicere ſolet. At recentioris eſſe ætatis autumat Guil. Camdenus. Superioribus enim ſeculis, cum virtutis bellicæ exercendæ gratia, militares decurſiones, (*Torneamenta* vocant) frequenter haberentur, huiuſmodi menſis vſi erant, ne quod diſcrimen inter magnates nobileſque ex ambitione exſiſteret. Et veteri ſanè, vt videtur, inſtituto: Gallos enim antiquos circularib. mẽſis circũſediſſe, armigeroſq; eorum ſcuta ferentes à tergo adſtitiſſe, memorat 4. Athenæus.

De Rebus geſtis Scotorum li. 4.

Galfred. Monumeten. lib. 9.

In lib. Deipnoſoph.

EQVI-

EQVITES BALNEI IN Anglia.

DE Militibus, ſiue Equitibus Balnei, nihil antiquius mihi legenti hactenus occurrit; quam in vſu fuiſſe apud veteres Francos; & Henricum IV. Angliæ Regem, eâ die quâ inauguratus eſt in arce Londinenſi, quadraginta ſex armigeros, qui præcedente nocte vigilaſſent, & balneo vſi eſſent, Equites creaſſe, ſingulis tunicas virides ad talos dimiſſas, cum manicis ſtrictis & *Mineueria* pellitas donaſſe: eoſque geſtaſſe ad humerum ſiniſtrum duplicem funiculum ex albo ſerico cum* torulis dependentibus. Hi ſuperiori ſeculo ex flore nobilitatis, qui nondum gradum Equeſtrem accepiſſent, ſeligi in Regum & Reginarum inauguratione & nuptiis ſolebant: Aliquando etiam cum eorum filii in Principes VValliæ vel Duces inueſtirentur, aut militari baltheo cingerentur, plurimis adhibitis ceremoniis. Qui ad hunc ordinem ſuſcipiendum à Rege euocantur (nec hanc rem exquiſitè perſequar) pridie quam creantur, heremiticam veſtem cineritiam, cũ cucullo, pileolo lineo, & ocreas induti, ſacra deuoti accedunt, vt militiam ſuâ quaſi Deo in primis militaturi, auſpicẽtur, vnà cænant, ſinguliſq; miniſtrant duo armigeri, & puer aſſecla. A cœna in cubiculum ſe recipiũt, vbi paratur ſingulis lectulus cũ velariis rubris armiſq; ſuis gentilitiis affixis, & iuxta vas balneatoriũ, linteis opertũ, in quo cũ ſe Deo commendauerint ſe abluunt; vt deinceps corpore animoq; mũdo eſſe admoneantur. Poſtridie

* *Taſſels.*

Poſtremo benè mane, inſtrumentorum muſicô-rum ſono excitantur, eaſdemque veſtes induût. Tunc Angliæ Conſtabularius; Mareſcallus & alii, quos Rex conſtituit, eos accedunt, nominatim ſuo ordine euocant; & iuſiurandum proponunt: ſcilicet, vt Deum, ante omnia colant, Eccleſiam defendant, Regem honorent, eius iura propugnent, viduas, virgines, orphanos tueantur, & iniuriam, quantum poterunt, propulſent. Hæc cum tactis Euangeliis iurauerint, ad ſacra matutina Regiis muſicis & Heraldis præeuntibus deducuntur, atque ab iiſdem in cubicula reducuntur, vbi heremiticas veſtes exuti, chlamydem holoſericam rutilo Martis fulgore relucentem, & galerum candidum, candidis plumis ſuper pileum lineum induunt, chirothecas candido funiculo chlamydis colligant. Equos ſellâ & ephippijs ſcorteis nigris albo interſtinctis, & cruce fronti præfixa inſtructos, conſcendunt. Ante ſingulos ſuus aſſecla Eques geſtat gladium capulo inaurato; ad quem dependent aurata calcaria; vtrimque armigeri obequitant. Hac pompâ tubis ante clangentibus ad aulam regiam itur; vbi cum ad Regis præſentiam à duobus ſenioribus Militibus deducuntur, Regis Camerario aſſecla balcheum cum gladio dependenti tradit. Ille ſumma cum reuerentia Regi, qui Militem trâſ-uerſum eo cingit, iubetque duos ſeniores Equites calcaria imponere; qui olim creandi militis genua, benè precantes, oſculari ſoliti. Iamque Milites creati, olim Regiæ menſæ fercula inferebant, inde omnes vna prandent; ad

idem

idem menſæ latus aſſidentes, ſub vno cuiuſque clypeo gentilitio affixo. Ad preces veſpertinas ſacellum adeunt, gladios ad altare offerunt, datoq; pretio redimunt. Redeuntes verò primarius Regis coquus oſtenſo cultro, vt ſe probos & fideles præſtent Milites, admonet, alioquin ſe calcaria ignominioſè abſciſſurum. Die autē Coronationis in pompa ſuo loco Regem comitantur gladio accincti, calcaribus inducti, chlamyde cærulea Iouis ſcilicet æqui colore amicti, & nodo ex albo ſerico in formam crucis efformato, cum capitio ad humerū ſiniſtrū. Ita ferè Guilielmus Camdenus in deſcriptione Britanniæ. Huius autem inſtituti Equites pro teſſera ſolent tres aureas coronas in orbicello aureo expreſſas, additâ hac circumſcriptione, *Tria in vnum*, laciniæque ex biſſo Tyrij coloris appenſas, præferre. *Inſignia Equitum Balnei.*

ORDO EQVITVM STELLAE in regno Galliæ.

IOannes Valeſius Gallorum Rex prælio Pictauienſi, ſuâ & regni calamitate notiſſimus, Epiphaniæ ſeu Stellare Equitum Sodalitium Anno 1352. menſe Octobri auſpicatus eſt, Sodaleſque dicti fuêre D. Virginis de nobili domo D. Audoëni. Ita enim vocabatur caſtrum illud, quod plus minus duobus millibus abeſt ab vrbe Pariſienſi, palatij Clichiani nomine olim appellatum, vbi ſedes primaria ordinis conſtituta, ædeſque ſacræ Equitibus cum omnibus publicatis bonis, & ſporculis futuris *Nicolaus Vigner. tom. 3. bibl. hiſt. p. 524.*

attributæ. Proceriб.ordini initiatis ſignū ſtellæ collari aureo, (quali Ioannes Aurelianenſis primus Comes Dunenſis, filius Ludouici Ducis, Caroli VI. fratris in palatio Longo. vallorū Principum inſignitus conſpicitur) appenſum, ſeu togæ capitio locoue conſpicabiliori præferre eſt datum, addito ſymbolo *Monſtrant Regibus aſtra viam.* Vnde tam honorificam ſtellæ celebritatem credibile eſt ortam fuiſſe, à commemoratione diuini illius ſyderis, nō fabuloſi illius Tyndaridum, ſed noui illius, &, vt Theologi volunt, recens cum Chriſto nato ad cunas eius illuſtrandas creati, quod Magos ab Oriente præuij Ducis inſtar, in partus locum nati filii Dei perduxit. At multitudine gregariorum, qui falſis titulis irrepſerant, cum vileſcere paulatim hic ordo cœpiſſet, & Carolus Ioannis filius palatij cuſtodibus ſignum illud deferendum tradidiſſet. (Ita ferè res humanæ à præclaro initio degenerare conſueuerunt) in eius locum D. Michaelis ordo, quod Gallia peculiari tutela genium illum cuſtodem imperij ſui agnoſcat, ſuffectus eſt. Stellæ porrò inſignia vti ea Equites deferre ſolent, nec non vaſis Liliorum, Canis, Galli, Draconis præcipitati, Coronæ Spiceæ, Hyſtricis, Leonis alati (qui Venetorum Equitum teſſera eſt) in capite libri exprimenda curauimus.

Inſignia & Symbolum Equitum Stellæ. Cl. Paradinus in Symbolis heroicis.

Bodin. in Rep. ca. 4. Onuphrius Panuinius.

Inſignia Equitum Lilij Canis, Galli, Draconis, Spicæ, Hyſtricis & Venetorum.

ORDO

ORDO EQVITVM ANNVNtiationis Angelicæ apud Sabaudos.

EQueſtri ordini Annuntiatorio magnificum nomen ex ſuo abs ſe inſtituto fecit Amadeus VI. Sabaudiæ Comes; idque in honorem Angelicæ Annuntiationis. Quem inſigniri voluit aureo torque, figura collaris canis Alani (vt diploma inſtitutionis ſeu

Hier. Ruſcellus in Emblemat.

confirmationis anni 1409. à Franciſco Sanſouino citatum docet)efformato, ex quo laciniæ ſeu laminæ quatuor catenulis aureis connexæ pendentes,modis inſuper Sabaudicis, quos ab amoribus nuncupant, ſubtilibus, & arte implexis, quatuor literarios characteres *FERT* æquè diſtanter inſertos referrent, imagine & hiſtoriâ Virginis Mariæ ab angelo ſalutatæ (quæ ſodalitio nomen dedit) adpenſa. Quo quidem Elogio magnitudinem gloriæ Amadeo magno primo Sabaudiæ Comiti partæ, ſymbolumque *Fortitudo eius Rhodum tenuit*, à Rhodienſi vrbe Turcis erepta ſeu defenſa, Chriſtoque adſerta natum, explicari Sabaudici annales teſtantur. Ab eius enim tempore, vt ex ijſdem patet, Sabaudiæ inſignia, quæ eadem & Imperij erant(Saxoniæ ducum ex quibus Sabaudici proceres orti, inſignibus hactenus interſtincta) ſcuto Equitum Hieroſolymitanorum S. Ioannis cruce ſcilicet argentea in rubri coloris clypeo ipſis petentibus equitibus(qui Rhodo inſula ab Imp. Conſtantinopolitano tunc donati, Rhodij poſt Equites dicti fuere) in nauatæ virtutis præmium ſunt decorata, & Sabaudiæ ſucceſſoribus Regulis cum quadrilitterario ſymbolo *FERT*, exinde propria manſêre. Huius porrò militiæ ſedem idem Amadeus in Petra Caſtella conſtituit, ibique anniuerſarium & ceremonias nouis Equitibus à Principe eligendis, feſto Annunciationis Deiparæ die, celebrari voluit, legibus itidem ab Amadeo primo Sabaudiæ Duce poſtmodum auctis, iuxta tabulas ea de re anno

Symbolum ordinis & collare. Philibert. Pingonius in deſcript. Aug. Taur.

Lamb. Vander Burchius in Rebus Sabaudicis.

Iulianus Taboet de Rep.

anno 1434. conſcriptas. Igitur & auctor ipſe primis huius ſodalitij auſpiciis in equeſtrem catalogum ſe nuncupans, alios quatuordecim primæ nobilitatis viros, quibus ipſe præſideret, in honorem XV. myſteriorum ſacratiſſimæ Virginis connumerauit, ſtatutaque variis inſcripta libellis, quæ à Franciſco Sanſouino in Originibus recitantur, vna cum torque ſingulis donari iuſſit. Primiq́ue præter ordinis conditorem, commilitones fuêre *Amadeus Geneuæ Comes, Antonius Beauienſius, Hugo Chalonius Arlaij* regulus, *Almondus Geneuenſis, Ioannes Viennenſis* Franciæ archithalaſſus, *Guil. Granſſonius, Guil. Chalomonius, Rolandus Verſijus Borbonius, Stephanus Baumeus nothus, Gaſpar Mommeurius, Barleus Foraſius, Theunardus Menthonus, Amadeus Bonnardus, & Richardus Muſardus.*

Phil. Pingonius in Deſcrip. Auguſt. Taurin.

ORDO EQVITVM VELLERIS aurei apud Burgundos & Auſtriacos.

PHilippus cognomento Bonus Dux Burgundiæ, iure meritiſſimo auctor magnitudinis Burgundicæ, imperiique Belgici conditor nũcupatus, præter varias virtutes, quæ illũ principem exornabant, quæque Boni nomen viuo, mortuoque dederunt; tum ijs rationibus res ſuas tuebatur, vt opes ſine ſubditorum iniuria ampliſſimas ſibi compararet, ijs ſplendidiſſimè ad retinendas hominum voluntates legatis ſuſcipiendis, peregrinis Principib. ſubleuandis, amicis colendis, ludis conuiuiiſq; magna cum laude vteretur. Eo in genere fuit hoc auguſtiſſimũ Aurei Velleris collegiũ, ꝙ ſuis cũ Eliſabetha Ioãnis Luſitaniæ Regis filia nuptiis,

Philippus Cominæus lib. 7.

menſe

menſe Ianuario Anno 1430. Brugis Flandrorũ inſtituit, ꝓpter amorẽ (vt ait in diplomate ea de re condito, & à Ponto Heutero & Florentio Haræo recitato) erga nobilẽ ſtatũ & ordinẽ dignitatis Equeſtris, ad gloriã omnipotẽtis creatoris & redẽptoris, laudẽq; virginis eius matris, & ad honorẽ domini Sancti Andreæ glorioſi Apoſtoli, & martyris ad exaltationẽ fidei, & ſãctæ Eccleſiæ, & excitationẽ virtutũ, & bonorũ morũ. Exẽplo vtiq; Gedeonis fortiſſimi Iſraelitarũ Ducis, cuius hiſtoriã de vellere ſicco, rorulentoq; ſe ſpectaſſe innuit Philippus, tapetibuſq; illis antiquiſſimis (q̃ ab eius vſque ætate in ordinis huius anniuerſariis & B. Andreæ Apoſtoli feſto die in ſacello Principum Belgij ſpectandi exhiberi ſolent, poſteritati teſtatũ reliquit. Et ſunt qui Chryſomalli, ſiue aurei velleris inſigne inſtitutũ iam olim in ſacra Thebæorũ Legione floruiſſe cõtẽdant. In hoc porrò ſodalitiũ viros nobiles, vitâ, nomine, armiſq;, vt loqtur ordinis præſes, irreprehẽſibiles purpuratos accenſuit, quorũ ipſe atq; ſucceſſores coryphęi eſſẽt; q̃b. ſingulis togã coccineã laneã (q̃ fili⁹ Carol⁹ Audax Valincenẽſibus comitiis in holoſericã cõmutauit) & aureum torquẽ inſerto paterno emblemate, ignitabuli ſcintillas ex ſilice excundẽtis ſpecioſum attribuit, vnde vellus aureum dependet, poſt cuiuſque mortem rediens ad collegium, vt alii benè merito offeratur. Quem torquem Claudius Paradinus, ita quidem eſt interpretatus, vt ſilicibus ferroque adſcriberet, *Ante ferit quam flãma micet* Velleri *pretium non vile laboris.*

Rerum Burgund. li. 4.
De initiis Tumultuum Belgic. lib. 1.
Lib. Iudic. cap. 6.
Arnold. Mermannus in Theatro ſuo.
Laurentius Cuperus in rebus Belgicis.
Collare & ſymbolum ordinis.
Franc. Roſerius tom. 7. c. 109.

Quatuor primæ dignitatis officiarij, Cancellarius. (cuius munere meritis ſuis hodie decoratus Antonius del Valle) Theſaurarius, Rex armorum & ſcriba collegio ſubminiſtrant.

In quo, huius ordinis Equitum, ex prælio illicitæ fugæ, cæteraque crimina, ac ſi quæ inter ipſos ſunt diſſenſiones, diiudicantur, abſq; prouocatione. Illo rerum benè geſtarum nobili præmio, & gerendarum incitamento ſplēduerunt omnium primi, præter Philippum collegij caput, auctoremq; proceres, hiſce cognomentis dynaſtiiſq;, & hac ſerie: *Guilielmus Viennius* S. Georgij & S. Crucis Dominus, *Reynerus Potius* Dñs Rochenſis. *Ioannes Robaiſis* Dñs, *Rolandus Vutkercanus*, Hemſrodenſis & Herſtallenſis, *Antonius Vergijus*, S. Martini Comes, *Dauid Brimeus* Lignienſis Dñs. *Hugo Lanoijus* Santenſis: *Ioēs Cominij* Dñs: *Antonius Tholongionus*, Tranenſis, Burgūdiæ Mareſcallus, *Petrus Luxēburgius*, S. Pauli Comes, *Ioēs Trimolius*, Ionuellenſis Dñs, *Guilbertus Lanoyus*. VVillerualleſis, *Ioannes Luxenburgius*, Lignij Comes: *Ioannes Villerſius*, Liladamēſis Dominus, *Antonius Croij*, & Rentij Dominus, *Florimundus Brimæus* Maſincurtius: *Robertus Maſſemea* Dominus: *Iacobus Brimeus* Grinyenſis: *Balduinus Lanoijus* Molenbaiſenſis: *Petrus Beffremontius* Charnyēſis: *Philippus Teruantij* Dominus: *Ioēs Croijus*, Tourēſis ad Marnam fluuiū: *Ioēs Crequij* Dñs: *Ioēs Neufchaſtellius*, Montis acuti Dominus. Enimuerò initio Philippus Brugæ aurei Velleris collegio hos XXV. inſeruit ſeſe annumerās, deinde tertio poſt anno, Diuione, XXXI. Equites ad explen-

explendum numerum iuxta formulam primæ inſtitutionis. At Carolus poſtea. V. eo nomine Cæſar, ob varias prouincias & regna quæ poſſidebat Ann. 1516. Ordinis Comitiis Bruxellæ celebratis numerum vnius & quinquaginta Equitum eſſe voluit. Siue itaque hoc Philippi fuit conſilium, Vellus Gedeonis prę oculis habentis, ſiue ad ſplendorem quem ſpectabat, accomodatè, quoſdam, vt Iupiter, ſic maiorum minorumq́ue gentium Deos, quibus imperaret, habere cupiebat; ſiue contra Gallos nouis ſe ſocietatibus atque amicitiis firmaret: ſiue Iaſonis exemplo Argonautas legeret, quibuſcum vti ille ii. Colchida Velleris rapiendi ergo ad Aetem: ſic in Syriam in Turcas proficiſceretur: ſiue quæ alia fuit huius conſilii ratio, magno hominum applauſu res eſt excepta, multaque ad ordinem cohoneſtandum decora ſunt adhibita. Quibus rebus id eſt effectum, vti magna omnium admiratione ordo coleretur, ſæpiuſque à Philippo inde à Carolo Senatus noui ordinis haberetur. Carolo mortuo cum in gentem peregrinam Mariæ matrimonio res tranſiſſet, tum id hominum ſermonib. eſt quæſitum, ad Archiducemne, an ad Ludouicum XI. ius collegii tranſiiſſet? Iam enim Burgundiæ Ducatum Ludouicus occuparat, nec niſi ad Burgundiæ Duces iuxta inſtitutionem ſpectare ea ſocietas dicebatur: Maximilianus contra iniuriâ auferri ſibi eum ducatũ querebatur. Ne itaque exiſtimationis apud ſubditos naufragium faceret, huius ſe collegii principem Maximilianus profeſſus eſt, Creue-

Petrus à S. Iuliano in Orig. Burgũd. cap. 28.

curium, Portiumque, quod Maria deſerta ad Ludouicum tranſiiſſent, aurei Velleris inſigni adempto, infamiaque damnatos Senatu mouit, nouoſque in eum ordinem equites ſubrogauit. Atque adeo Maximiliani exemplum ſecuti Auſtriaci ſucceſſores, hoc inaurati Velleris inſtitutum, ſępius hodieque frequentant: poſtremoque ordinis conuentu ſeu capitulo, vti loquimur Gandaui habito, Philippo II. Hiſpaniarum Regi ordinis Principi, auctoritate Summi Pontificis Gregorii XIII. & Philippo III. conceſſione Clementis VIII. facultas facta eſt, Equites (qui ferè ex primariis ditionum ſuarum proceribus ſelecti, & quos vulgò in Hſpania *Grandes* vocant, quod tecto capite ſingulari honoris prærogatiuâ coram Rege apparere ius eſt) etiam extra capitulum adlegendi, aliaque multa pro arbitrio ordinandi, non obſtantibus conditionum capitibus, quibus dicti ordinis princeps, equitesque obligantur: quæ ſunt numero 94. & quoniam vbique obuia apud Principes, aliaſque dignitatis equeſtris peramantes, eoque apud nobiliſs. virum Hĕricum Halmalium antiquæ ſtirpis Equitem Antuerp. ſæpius vidimus, ſtudio omiſi, ne prolixitate rei lector obtunderetur: cætera nempe apud auctores copioſius paſſim inuenturus. Guilielmum in primis Filiatrium Epiſcopum Tornacenſem, Ioannem Funccium huius ordinis Cancellarios, Ioannem Meyerum, Franc. Harduinum, Aluarum Gomeſium de Mendoza, Alfonſum de Sancta Cruce Coſmographum regium, Franciſcum Sanſouimũ,

ſtatuta

ſtatuta ordinis Aurei Velleris Garterii, S. Michaelis, Annuntiationis, Bandæ, cæterorumque ex autographis recitantem, Franciſcum Guicciardinum, qui ſeriem Equitum ad noſtra vſque tempora enumerat; nec non Guilielmum Mennentium parentem meum piæ mem. qui de hoc ordine opus edidit ſingulare, & Illuſtriſſimo Principi Carolo Duci Arſchotano & Croyo inſcripſit.

Richardus VVaſſeburgenſis in antiquitatibus Belgicis, meminit vetuſtiſſimæ militiæ Cygni nomine illuſtris, per Saluium Brabonē (à quo Brabantiam dictam volunt nonnulli) excitatæ, quod ordinis ſui commilitonibus eius alitis inſigne, in concordiæ & ſocietatis firmiſſimæ ſymbolum attribuerit. *Equites Cygni & eorum inſignia.*

ORDO EQVITVM HYSTRICIS, apud Aurelianenſes

CAROLVS Dux Aurelianenſis & Rex Franciæ eo nomine VI. imitatione ſiue æmulatione Philip. Ducis Burgundiæ, ordinē inſtituit Hyſtricis, in quem genere & factis nobiliſſimos adlegens proceres, baltheo equeſtri aureo cum Hyſtrice & ſymbolo *Cominùs & Eminùs*, vti tradit Paulus Iouius, inſcripto, pleroſque condecorauit. Enguerrandus etiam Monſtreletus narrat Philippum Burgundiæ Ducem menſe Nouembri 1440. ordinis ſui ſignum Carolo Aurelianenſi ex Anglia reuerſo (vbi captiuus fuerat, per annos XXV.) *In ſymbolis Heroicis.*

tradi-

tradidiſſe cum Mariam Cliuenſem Ducis Burgundię materteram duxiſſet recens, & viciſſim Aurelianenſem, monile ſui ordinis, vbi erat Hyſtrix, illius collo indidiſſe. Ludouicus deinde eius frater Gallorum Rex XII. vti Dux hæreditarius Aurelianenſis, ac proinde Bloſiorum Comes, ſymbolum hoc *Vltus auos Troiæ*, ab Hyſtrice, cui corona ſuperimpoſita erat, ſibi adſumpſit, & numiſmata Regia Hyſtricem paſſim inſculptam præferunt, quæ & vnà cum lupi coniunctâ effigie, vetus Bloſiorum ciuitas inſignia ſua antiquitùs figurare ſolita eſt, viſitur hoc animal pleriſque lapidibus ac Porticibus inſculptum, quod natura tam ſtudioſè armis inſtruxit, vt prouocantes cominus & eminus arceat, præſertim aduerſum canes, aculeos ſuos ſagittarum violentarum inſtar, eiaculans. Huius ſymboli interpretationem (quã ordinis fundator ſequutus eſt) declarant magnificentiſſimæ cuiuſdam ciuis in illa ciuitate ædes, ad quarum frontiſpicium ſub Hyſtrice lapidi inſculpta diſtichon adſcriptum eſt.

Collare ordinis.

Ioachimus Camerarius in Emblematibus ſiue ſymbolis.

Plin. lib. 8. c. 35. natural hiſtor.

Spicula ſunt humili pax hæc, ſed bella ſuperbo.
*Et * ſalus ex noſtro vulnere, nexq; venit.*

** Rectius vità.*

Quod quidem & in Erynaceo, ſiue Echino, (ex cuius genere Hyſtrix apud Plinium numeratur,) ſignificatum æmulatus videtur dictus Carolus, vt per Hieroglyphicum eius hominem ab inſidiis, periculis, ac cuiuſcunque fortunæ caſibus tutum oſtentaret. Si quidem is periculis euitandis ingenio naturaque munitus, ſimulatq; ferarum ſe impetentium odorẽ, latratumue ſenſerit, in orbem ſeſe colligit,

roſtro,

pedibuſque intrinſecus teſtudinis more contractis, tergore omni pilæ inſtar conglobato, ſpiniſque quibus vndecunque munitus eſt, ad incolumitatem erectis, otiatur; contactũ ſuum omnibus formidabilem reddens. Adhæc autem reſpexiſſe videtur Horatius, cum ſe ita contra fortunæ impetum præparatum ſcribit, vt ſua inuolutus virtute tutus ab eius iniuria fiat. Ita enim inquit.

Fortuna ſæuo læta negotio
Ludum inſolentem ludere pertinax,
Tranſmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc aliȷs benigna:
Laude manentem ſi celeres quatit
Pinnas, reſigno quæ dedit, & mea
Me virtute inuo.uo, &c.

ORDO EQVITVM CARDVI B. Virginis Mariæ apud Borbonios.

LVdouicus II. Borboniorum Dux cognomento Bonus Petri I. qui in prœlio Pictauienſi ſub Ioanne Gallorum Rege cecidit, filius; poſtquam operam ſuam difficillimis regni temporibus eidem Ioanni, Carolo V. & VI. Regibus, contra Anglos aliosque regni potentiſſimos hoſtes probaſſet, exercitum in Africam pro Chriſti fide duxiſſet; exortis Aurelianenſium, & Burgundionum in Gallia factionibus, quibus regnum pæne peſſum datum eſt, cum familia Burgundica Velleris aurei inſi-

gne,

gne, Aurelianenſis verò Hyſtricis erexiſſet; ipſe, quò potentiam ſuam maiorum, & propria virtute quæſitam in auxilium pupillorũ Caroli Ducis Aurelianenſis, Philippi Comitis Eboracenſis & Ioannis Angoliſmorum Comitis contra Burgundum, ob necem nepotis ſui Ludouici Ducis Aurelianenſis firmaret, Ordinem Equeſtrem Cardui D. Virginis inſtaurauit, Collare aureum, ſiue argenteum ex liliis, & quatuor foliis aut floribus cardui, crucem in eodem ſtatuentibus; cum inſcriptione *Eſperance* ornamento datum: ijs nimirum qui ob egregia in Borbonium nomen merita, illuſtres haberentur. Cuius Sodalitij corypheum, & caput, Dux ipſe ſe nuncupauit, dictoque baltheo arma gentilicia in campo, argenteo & rubeo inſigniuit, qualia antiquis rerum ſacrarum aulęis intexta, in opido Claromontano, quod Comitatus nomen Borboniæ genti dedit, exhiberi teſtatur Petrus Beloijus; innumeris ſcilicet liliis cum filo illo, vti ſolet, & dicto *Spei* ſymbolo reſperſa. Omnes enim Francorum, Burgundionum, Auſtraſianorum, Germanorum, cæterique ex Francico ſanguine Principes cyaneo in clypeo liliis, indefinito numero pro inſignivſi fuêre, vſque ad Caroli VI. tempora, qui primus, vti Genebrardo placet, tria tantummodo lilia in ſcuto expreſſit: quod & alii Regij ſtemmatis Principes exinde imitati. Eodem torquis inſigni & Ratiginienſium Dominorum, qui Borboniorum Principum ſummi Venatores ſemper habiti, arma exornata viſuntur. Quo quidem Spei emble-

Collare ordinis B. Mariæ.

Borboniorũ inſignia.

Franciæ inſignia.

emblemate, carduis & lilijs adtextis, animi ſui magnitudinem contra omnes fortunæ impetus expreſſiſſe videtur ordinis huius conditor. Vnicaulis enim carduus ſimul ac ſcolymō in calicem apparuerit, florem purpureū mittit, inter medios aculeos celeriter caneſcentē, & abeuntem: cum aura perinde ac ſpes noſtrę plurimum euaneſcunt, vt minimâ quaque de cauſa homines plerumque concutiantur. Nōnunquam tamen quædam animæ proficientis rudimenta indicat, cuius Hieroglyphici primas flos lilii omnium conſenſu facilè obtinet. Hic in antiquorum monumentis cum inſcriptione *Spei*, lilij potius figuram, quam alterius cuiuſquam floris ſpeciem oſtentat. Nam in nummo Imp. Alexand. Pij Aug. ab altera facie Dea Lilium dexterâ prætendit; cuius inſcriptio eſt, *Spes publica.* Eadem inſcriptio cū lilio manu Deæ prætento, in Imp. AEmyliani nummis habetur. Nuſquam verò frequentius, neque manifeſtius hæc lilij facies pro *ſpe* ponitur, quàm in Imp. Claudii P. I. in quibus Dea ipſa pallam læuâ ſuſtinet; dexterâ lilium prętendit, cum inſcriptione, *Spes publica*: Et in Ti. Claudij nummis, eodē geſtu Dea, palla quippe ſublata, lilioque dexterâ porrecto, cum litteris, *Spes Auguſta.* Eodem ſtatu, hab tuque, in Hadriani nūmo, Dea Lilium prætēdit cum inſcriptione, *Spes* P.R. Quam quidē ſpem, hodieq; de Gallorum Rege Ludouico XIII. Borboniorum & Gallici Imperij lilio auguſtiſſimo conceptam, moderante res Regina parēte, exemplo Mammeæ ſub Alexandro; Helenæ,
ſub

ſub Conſtantino, Blancæ ſub S. Ludouico, quę pietate & iuſtitia, ac rara externarum rerum felicitate, abundantia, & publica ſecuritate tempora ſua illuſtrarunt, feliciſſimos Reipub. Chriſtianæ allaturam ſucceſſus, boni omnes augurantur. Accedente maximè firmiſſimo connubiali & amicitiæ vinculo. Quod veluti ſacrum & indiſſolubile ab omni æuo inter
Lib. 2. c. 8. Francorum & Caſtellanorum Reges nexum prædicat Philippus Cominæus.

ORDO

ORDO EQVITVM CARDVI & Rutæ S. Andreæ in regno Scotiæ.

REGES Scotorum, vt ex ſacris ipſorum ſcriniis loquitur Ioannes Leſlæus Epiſcopus Roſſenſis, *Lib. 5.*
S. Andream Apoſtolum regni tu-

larem Diuum iamdudum agnoſcunt; idque à temporibus Hungi Pictonum Regis, cui hoſtes oppugnaturo, ſcribunt lucidam cœlo apparuiſſe crucem, illius inſtar, in quam ipſe Apoſtolus ſublatus pro Chriſti nomine mortem oppetiit, victoriamque cæſo Athelſtano (nomen, pugnæ locus, hac noſtrâ ætate retinet, ab Anglorum cæſo Rege *Athelſtain* dictus) conſecutum, atque vt tantæ victoriæ mnemoſynon, nullâ vnquam vetuſtate deleretur, effigiẽ illam Crucis in armis, & inſignibus efformatam contra hoſtes deinde geſtauit, quod & Scotiæ Reges in rei geſtæ fidem etiamnum religiosè obſeruant: Hinc originem traxiſſe creditur Ordo equeſtris D. Andreæ, Cardui titulo in Scotia nobilis; cuius inſigne, ſeu collare ex carduis confectum præferunt gentilicia Regum arma, nummique hoc addito elogio, *Nemo me impunè laceſſit.* Aſperum quippe virgultum carduus & aculeis armatum, & quod difficulter manibus attectare poſſis ſine doloris compunctione, quod frangas potius, quàm minimum flectas. Fuit autem huic militiæ baltheus aureus ex floribus cardui, orbicellis aureis ſeu nodis rubeſcentibus innexi compoſitus, & infra præferens imaginem S. Andreæ, martyrij crucem decuſſatam ante ſe geſtantis.

Hector Boetius lib. 10. *Ioach. Camerar. in ſymbolis.* *Collare ordinis.*

Inſignia verò quæ dicto baltheo ornantur, leonem rubeum, primum & antiquum Ferguſij Regis inſigne, prætextâ ceruleâ duplici tractu rubeo, contrapoſitis liliis conſitâ, circumdata, in ſtamine aureo oſtentant: ictumque Caroli Magni fœdus, cum Scotis & Acha-

Idem lib. 2. *Inſignia Regum Scotiæ.*

Achajo eorum Rege, quod in hunc vſque diem religioſè perdurat; coniunctis duorum Regum armis, indicant. Addidit ille Carolus coronæ Scoticæ (quæ antiquitus forma erat valli militaris) circo quattuor lilia aurea, quattuor cum ſalutiferæ crucis aureis ſignis, paribus interuallis diſcretis, liliis paulò eminentioribus; vnde Scoticæ gentis, Chriſtianæ Religionis inuiolatæque fidei obſeruatio omnibus dignoſceretur. Inſtitutionem huius ordinis nonnulli referunt ad tempora Caroli VII. Francorum Regis, quibus Scoticum fœdus ob egregiam deſperatis Frãciæ rebus nauatam operam, Regumque Franciæ veterem ac fidam in omne Scotorum nomen beneuolentiam, renouatam ferunt, Scoticaque inſignia Gallicis aucta volunt, quod iam à Carolo Magno obtinuiſſe abundè enucleauimus.

Corona Regum Scotiæ

Fuit & Regibus Scoticæ Sodalitium Equitum vulgò *Sertum Rutæ* nuncupatum; cuius inſigne, vti & Regiis armis circumuolutum viſitur, fuit torquis ex duobus rutæ ramulis, ſeu folijs innumeris, cui inferius effigies D. Andreæ cum cruce annexa eſſet, fabrefactus. Mirari itaque ſæpè ſubiit Ioannem Leslæum diligentem alioquin rerum Scoticarum ſcriptorem nullam aut exiguam harum inſtitutionum feciſſe mentionem. Cùm tamen Regum inſignia ab Achaio, vſque ad modernum Iacobum VI. (qui Cardui florem cum Roſa Anglicana; id eſt, Scotiam cum Anglia ſub nomine Magnæ Britanniæ, vti in

Equites Rutæ, & eorum balthem.

nummis eius prætenditur coniunxit,) Cardui floribus effigieq; Andreanâ exornentur. Et Iacobus V. Scotorum Rex, militiæ & Religionis Catholicæ propugnator acerrimus, collari ex foliis Rutæ ſeu Cardui confecto, & S. Andreæ imagine inſignito, conſpicuus apud eundem auctorem exhibeatur. Quem quidem Regem alios quoque externos primoſque regni ſui nobiles, more inter Principes recepto, Andreano ſuo inſigni cohoneſtaſſe haud dubio colligi licet ex eo, quod & ipſum potentiſſimi quique Chriſtiani orbis monarchæ Carolus nempe V. Imp. Aurei Velleris, Francorum Rex, Conchyliati ordinis, Henricus Anglorum Rex Periſcelidis torque decorarint. Quorum ordinum ſolennia feſta ſtatis diebus Rex ipſe Iacobus pompæ magnifica celebritate obiuit, in quibus quoque ſingulorum ordinum inſignibus ſplendere voluit, vt ipſi Principes, à quorum beneuolentia ipſa ornamenta manarant illa non malè collocata aut quocunque modo obſcurata, verum ipſius animi grata ſignificatione, pompæ celebritate aucta, arbitrarētur. Cuius rei vt luculentius ſignum toti poſteritati eluceret, inſignia Regia in porta Lithcoenſis palatii figenda, ſingulaque ordinum ſingulorum, ſimul ac D. Andreæ ornamenta (quæ, vt dicto Leslæo placet, ſunt Scoticæ gentis propria) exquiſita artificii laude circumplicanda curauit. *Lib. 9.*

):(

ORDO

ORDO EQVITVM S. MARIAE ſiue Elephanti in regno Daniæ.

EST in Dania, (quæ veterib' Cym-
brica Cherſoneſus dicta) Ordo
militaris Elephanti Equitum,
Diuæ Virgini dicatus, quibus pro

Inſignia Equitum Elephant. teſſera eſt torquis aureus ex elephantis, caſtella tergo ferentibus, & calcaribus, quæ Equitũ propriè ſunt inſignia, interpoſitis connexus, appenſa inferius effigie Dei matris radiis ſolaribus circumdatæ, cui rurſus orbicellus aureus tribus clauis inſignis, certoque litterario emblemate inſcriptus, ſymbola omnia Chriſtianæ pietatis, & Equeſtris dignitatis annectuntur. Cuius quidem inſtituti leges & à quo conditas, reſcire hactenus non eſt datum. Vidimus tamen non rarò Regum Danorum inſignia, (quæ tres leones viridis coloris, Leopardos feciales nuncupant, in campo aureo lacrymis ſanguineis, ſeu cordibus humanis ſeminato, præferunt) eiuſmodi cingulo ſeu torque, vti hîc exhibemus, exornata, & apud armorũ Reges tali facie, inter Principum inſignia eſt reperire. Fecit & nobis copiam aurei nummi Franciſcus Bergius vir munditiæ & elegantiæ in omni vita aſſuetus, & inſigni nummorũ antiquorum ſupellectile, aliiſq; priſci æui monumentis inſtructus, quo in puluere viri Principes, vti quondam Illuſtriſs. Princeps Carolus Dux Croiius, & Arſchotanus & etiamnum nobiliſſimus vir Nicolaus Roccoxius non tam ſplendore natalium quam conſulari Antuerpiana in vrbe dignitate multiſq; virtutibus clariſſimus aliique deſudant heroes. In cuius nummi antica parte videre licet effigiem moderni Regis Daniæ cum hac inſcriptione, *Chriſtianus I V. D. G. Dani. Nor Va. Go. Rex.* præfert enim is in publicis, tabulis Daniæ Noruegiæ VVandalorum & Gothorum Regis titulum, ab altera vero *Dux Sleſu. Holſ. Storm. & Dit-*

marſ. Comes in Olde & Dela. cui præter tredecim diuerſorum regnorum & principatuum imperij Danici expreſſorum inſignia inſunt arma gentilicia, Daniæ cruci, cui Elephas ſubeſt, ſuperpoſita. Similiſque alius eſt nummus eadem ſerie, etſi mutato ordine, cum elephantis caſtello onuſti ſymbolo, præferēs inſignia, ex quibus conſtat ordinem elephanti non infimo apud Danos loco cenſeri & parentem dicti Chriſtiani III. eius conditorem aſſerunt. Huc facit, & cuius Hieronymus Hēninges meminit in Theatro ſuo genealogico, vbi inſignia regni Daniæ hoc ordine & collari, quod Elephantem cum caſtro appenſum prætendit, cōdecorata, Chriſtierno IV. Regi conſecrat dedicatque. Nec mirū Elephantis ſymbolū à Regib. Daniæ huic ordini cohoneſtādo adſūptū, cum ſummis virtutibus nobile hoc animal ab antiquis prædicetur, & ꝙ ꝓximę ad humanam rationę accedat, fortitudine ſcil. militari, prudentia, & fulcro imperiorum; Religione, quæ non niſi in hominem cadit, clementia Regia, quæ Cæſarę Deorū adſcripſit numero; Auguſtū cōſecrauit. Pio cognomētū dedit, clementiſs. Impp. Maximino, Balbino, & Gordiano ſtatuas cū Elephātis decreuit. Adhæc Aegyptij Regē, ꝑ Elephāti ſimulacrū intelligebāt, non ea tm̄ de cauſa, ꝙ cū gregatim ſem ꝑ ingrediantur; is, qui maximus eſt natu, gregę ducit, quod in regibus eligendis multarum nationum & gentium mos fuit, vt id muneris ſenioribus demandaretur. Hinc apud Hebræos Seniores, apud Athenienſes Palæologi, apud

Romanos Senatores rerum habenas moderare ſoliti; verum propterea quod habet hoc animi regii peculiare, vt genua non flectat, adeò notabiliter, vt animalia reliqua, calcaneum verò leuiter incuruet: nam genua non flectere dubio procul oſtendit ſupplicabundum non eſſe, flectere verò calcaneum, humanitatem, qu â maximè præditus eſt, indicat.

ORDO EQVITVM CYPRI.

LVſinianum nobile iuxta ac potens in Gallia opidum fabuliſque Meluſinæ à poetis Gallis decantatæ notiſſimum, illuſtriſſimæ genti (quæ tot Reges ac Principes orbi Chriſtiano, Hieroſolymis ſcilicet Armeniæ ac Cypro denique protulit) nomen dedit, vt prodit in Hiſtoriis *Iac. Aug. Thuanus*. Huius familiæ auſpiciis (à quo Principe aut tempore nondum comperi) initium datum, tradunt nobiliſſimæ militiæ ſeu ſodalitio Equeſtri, *Cypri* nomine nuncupato. Fuitque ei pro inſigni collare ſeu baltheus equeſtris, aureis literis maiuſculis S. exornatus; intercurrentibus laciniis aureis, quibus infernè appendebat gladius, laminâ argenteâ, capuloque aureo inſignitus, & in gyrum circumplexum ſymbolum Gallicum, *Pour loyautè maintenir*: ac ſi conditor illius innuere vellet, *Pro fide ſeruanda* nullum inter commilitones generoſi animi officium prætermittendum eſſe; adeoque gladio vindicandum. Per literam autem S. quæ ſilentii apud Romanos nota fuit, ſecretum societatis & amicitiæ ſimulachrum, indiuiduamque pro patriæ defenſione Societatem denotari. Tali autem baltheo exornata viſuntur gentilicia Luſinianorum arma, quæ quadripartita regni Hieroſolymitani, Cypri, Armeniæ, & Luſignianæ familiæ inſignibus interſtincta eſſe alibi docuimus. Vide Stephanum Luſignianum, qui 67. familiarum è ſtirpe Luſigniana deſcendentium, genealogiam concinnauit.

Torquis Equitum Cypri.

Inſignia Luſignianorum.

ORDO MILITARIS COLVMbæ & Rationis apud Caſtellanos.

Annos ſupputandi mos. IOannes I. Caſtellæ Rex, quo auctore apud Hiſpanos ſupputandi ratio, (eam quam *Eram Domini*, aut *Eram Cæſaris* ab Octauiani Augusti ætate, tum in hiſtoria, actionum formulis, atque priſcis conuentuum eccleſiaſticorum actis; tum priuatim in ſermone familiari dicere conſueuerunt) Anno ſalutis 1383. antiquata eſt, atque ad Chriſti ortum reuocata, quod paulò ante fecerant *a* Valentini. Non multo poſt imitati ſunt *b* Luſitani exemplo aliarum prouinciarum, vti Iuſtiniani Imp. ætate, Dionyſius Abbas Romanus, ſublatis aliis ſupputandi rationibus excogitaſſe primus atque inuexiſſe in Remp. Chriſtianam memoratur. Is, inquam, Ioannes paulò ante vitæ finem anno 1390. Inſigne equeſtre excogitarat, Columbæ effigiem ex aureo torque radiis ſolaribus diſtincto, pendentem, nobilibus, aulicisque proceribus ad præclara facinora Henrici II. aui exemplo, honoris ſpecie obiectâ, incitamentum. Cuius generis plura collaria Segobiæ ipſo D. Iacobi feſto die, in vrbis templo maiori ſolenni ritu ex altari arripiens, inter Equites diſtribuit, ſimul & librum conſtitutionum, quibus ſinguli adſtricti eſſent, exhibuit.

a 1358.

b 1485.

Ordo Equitum Columbæ & collaris.

Ordo Militum Rationis Inſuper & aliud honoris inſigne, cui *Rationis* nomen dedit, armigeris & minoris notæ nobi-

nobilibus, qui in haſtiludiis aliiſque bellicis exercitiis ſtrenue ſeſe geſſiſſent, certâ hinc gloriæ reportandæ ex re fortiter geſtâ, hinc beneuolentiæ, gratiæ ac munificentiæ à Principe conſequendæ ſpe, promerendum propoſuerat. Verum morte eius intempeſtiua, quæ in eundem annum incidit, vt Ioannes Mariana lib. 18. cap. 13. & Hier. Romanus lib. 7. de Rep. tradunt, res priuſquam ſtabiliretur, euanuit.

MILITIA ORDINIS DRAconici in Germania & Hungaria, Tuſini in Bohemia, Diſciplinarum in Auſtria.

POſt Carolum Magnum, qui imperium occidentale maximâ nominis Chriſtiani gloria reſtaurauit, & in Regũ Franciæ familia primò fundatum, ad Germanos, atq; adeò Saxones, quod à Regibus Francorũ originẽ ducerent, tranſtulit, id rurſum Lucemburgii ſummâ virtute Principes, per domeſticas calamitates debilitatum, erexerunt, priſtinamque maieſtatem reddiderunt: Henricus nempe VII. & eius nepos Carolus IV. aureæ bullæ conditor, Caroliq; filii Vuenceslaus & Sigiſm. qui oẽs magni nominis Imperatores ſceptro potiti. Quorũ poſterior Sigiſm. adeò ſtudioſ⁹ fuiſſe legitur magnitudinis Chriſtianæ, vt non ſolũ plusq̃ vicies collatis ſignis cũ barbaris pugnauerit, glorioſiſſimosq; de hoſte triũphos reportarit; ſed & zelo & hortatu eius duo œcumenica

conſilia vnum Conſtantiæ, alterum Baſileæ, extirpando ſchiſmati & hereſi validè orbem Chriſtianum præſertim Hungariam & Bohemiam concutienti, celebrata ſint. Itaque vt Chriſtiana ſacra contra infideles comodius tueretur, ac propagaret, erexit ordinem militum Draconicorum, quos inſigni Draconis deuicti & præcipitati decorauit, teſtandæ extirpationi periculoſiſſimi totius terrarum orbis monſtri, ſchiſmatis ſcilicet & hæreſeos. Cuius ordinis etſi rara apud hiſtoricos fiat mentio, Petrus tamen Beloijus Præſes Toloſanus in originibus ſuis militaribus teſtatur ſe vidiſſe, diploma anni 1433. quo Baſilius Colalba, Marchio Anconæ in collegium ordinis Draconici hiſce verbis cooptatur; *Te quem manu propria militiæ cingulo & ſocietatis noſtræ Draconicæ ac ſtolæ ſeu amprisiæ chariſſimi fratris noſtri Regis Aragoniæ inſigniuimus &c.* Refert & Hieronymus Romanus ex hiſtoria Hiſpanica Regis Ioannis, tempore Sigiſmundi & Alberti Impp. floruiſſe in Germania tres inſignes ordines equeſtres, nec non Moyſem Didacum de Valera Hiſpanum, probatæ fortitudinis equitem ab eodem Alberto, tribus militiæ inſignibus fuiſſe condecoratum; *Draconica* nempe, tamquam à Rege Hungariæ; *Tuſinia* vt à Rege Bohemiæ; & collari *Diſciplinarum* aquilâ candidâ (quæ & Polonorum Regum in campo rubeo teſſera eſt) exornato, vt à Duce Auſtriæ. In Rebus Hungariæ (cuius regni habenas inuictiſſimus Imperator Matthias hodie moderatur) fit mentio equitum Hungaricorum, quib. pro inſigni erat

Inſignia Equitum Dranoniцorum.

Cap. 22.

Equites Tuſinij in Bohemia.

Ordo Diſciplinarum in Auſtria.

erat crux viridis,in habitu ſeu chlamyde coccinei coloris. Quem quidem ordinem ante annos fermè ducentos contra Turcas Hungariæ finibus incumbentes inſtitutum memorat Hieronymus Megiſerus Com. Pal. & Archiducis Auſtriæ Hiſtoriographus in ſuo, quem de Triplici Equitum genere, ſcripſit tractatu. Hungaricorum autem Equitum Crucis inſignia, vti & Templariorum S. Catharinæ, S. Stephani, S. Mariæ de monte Carmelo & S. Lazari, Auiſiorumq; aliorumque, gemina formâ in fronte huius operis delineata omnium oculis exhibemus.

Crux viridis inſigne Equitum Hungariæ. part.2. c.16.

Inſignia Tẽplar. Equitũ S. Catharinæ S. Stephani S. Mariæ de Monte Carmel. & Auiſiorum.

ORDINES EQVESTRES IN regno Sueciæ.

QVantam olim Reges ac Principes Gothorum de perpetuanda nobili fama ac belli-

Ordo Equitum Seraphicorum.

bellica claritate curam habuere, arma, ſignaq́; & clypei eorum illuſtribus locis inſculpta, ac poſteris relicta, euidenter oſtendunt: habetq́; Auſtralis Finlandia in magnifico portu Hangoe (locus qui Regibus Sueciæ belli inferendi aut pacis cõponendæ, quaſi arbiter eſſe ſolet) in cautibus vetuſtiſſima heroum Gothorum ac Suenonũ, inſignia, literato ordine, ſed antiquæ ſimplicitate inſculpta. Quod ad res magnas capeſſendas, viſis maiorũ inſignibus (quod & Q. Maximus & P. Scipio ſæpius de ſeipſis olim teſtati) vehementiſſimè ſibi animũ ad virtutẽ accendi ſentirent. His antiquitus ꝓ inſigni erant duæ virgines coronatæ, aureo veſtitu, ſeſe mutuo in virenti ſylua amplexantes; tamq̃ Dearũ nympharũ excellentiam in ea regione oſtendentes. Poſteriori verò ætate, Suecorũ Principes tribus aureis coronis in campo celeſtini coloris, ob inſcrutabilem Dominiorum amplitudinẽ, magnifica bellorum geſta, & inexhauſtam metalli vbertatẽ, vſi fuere; exemploq́; aliorum orbis Chriſtiani Principum, militares ordines adſumpto Chriſtiano ſymbolo inſtituêre. Quorum quidem alter torque aureo, quem cœleſtes Cherubim, & Seraphin, & cruces patriarchales, illius inſtar, qualis Regibus Hungariæ à Pontificibus in Regiis inſignibus attributa eſt. Deique effigies exornant, ſplendeſcere inter cætera Chriſtianorum heroum inſignia conſpicitur.

Saluſtius de Bello Iugurt.

Olaus Magnus lib. 2. c. 25.

Collare Equitum Seraph.

ORDO

ORDO EQVITVM GLADII & Balthei militaris.

Alter in Suecia militaris ordo pro teſſera gladios aureos, militari baltheo inter ſe cōiūctos, & acie ſanguinea cōmicantes (quod iuſtitiæ, & militaris gloriæ, q̃b. regna fulciūtur, inſigne eſt) prætendit. Seneca.n. gladiū bonū eſſe dicit, non

Collare Equitum Gladij.

non cui deauratus eſt baltheus, nec cui vaginâ gemmis diſtinguitur: ſed cui ad ſecandum ſubtilis acies, & mucro munimentum omne ru- Epiſt. 76. pturus. Et vel ad conſummatam politiam hæc duo requiruntur, Calamus & gladius, puta deliberandis rebus conſilium & literæ; exequendis autem gladius. Inſignia autem quæ gladiferi huius ordinis ſymbolo condecorantur, in clypeo aureo vmbonem fuluo leone rubeſcētem, circum circa tres coronas regias, & totidem campanulas rubeas; in galea verò coronâ muralem argenteam, criſtis ſeu plumis viridis coloris reſperſam binoſque ſupra gallos rubeos in vexillis argenteis decuſſatim poſitis, præferunt. Quæ præclara Chriſtianæ militiæ decora, mutatâ in ijs regionibus Religione, in deſuetudinem ferè abierunt.

ORDO EQVITVM SPICAE apud Aremoricos in Britannia Gallicæ Ducatu.

FRanciſcus I. huius nominis Britanniæ Dux, filius Ioannis V. & Ioannis IV. cognomento Conqueſtoris, primique Ducatus Britannici, in familia Montfortiana (quæ ſeriem ſuam à magno illo Euerardo Mommorantio, & ſtemma ducit) conditoris nepos: quod Reipublicæ intereſſe ſciret, vt ignauos & deſertores ignominioſè puniri; ſic virtute præſtantes viros honore affici, æquum eſſe: Nouû Spicæ ſiue Ariſtæ ordinem militarem, cum aui memo-

memoriæ renouandæ, tum nobilitati Britannicæ decorandæ, anno circiter 1450. inchoauit, cuius candidatos donauit torque aureo: ita fabrefacto, vt ex ſpicis frumenti, aliis alios ſubſequentib. in modũ crucis, caudis retrò conuerſis, & nodos venerios, quos ab amoribus nuncupant, conficientib. Spiceam quaſi Cereris coronam, aut Arualium ſacerdotum referre videretur. Cui prætereà in baſi Mus Ponticus, ſiue Alpinus candidus (Armenium nunc vocamus) colliculo viridi impoſitus, duabus catenulis aureis adhęreret: addito Ioannis Conqueſtoris Gallico emblemate *A ma vie.* generoſum vtiq; incõtaminati & ſynceriſſimi animi exemplar. Eſt enim hoc animal (quod Iulio Scaligero Muſtelæ genus eſt, & ob candicantis pellis raritates, Gallorum æſtimatione Principum ornamentum nobiliſſimũ) adeò puritatis amans, vt teſte Plinio, cum fouearũ ſuarum oſtia cœno illita conſpicit, ſe potiùs à venatorib. capi patiatur, imò nec ipſam mortem declinet, quàm eo fœdari malit. Simili elogio vſa eſt Anna, non ſemel Regina Franciæ filia nempe Franciſci II. Britanniæ Ducis & Margaritæ Foxianæ, ex Gaſtone Comite Foxenſi, & Eleonora Regina Nauarræ genitæ. Cuius ſymbolum hodieque oſtentat caſtellum Blæſianum, hoc dicto conſpicuum *Pluſtoſt mourir. Potius mori*, quod idẽ ferè eſt, cum ordinis huius teſſera *A ma vie*, qui huius Reginæ matrimonio ad coronam Francicam delatus, finem cępit. Anno enim 1555. inter Regem & Ioannem Broſſium, Stamparum Ducẽ, Britanniæ Gallicæ in Armoricano tractu

Torquis Equitũ Spicæ.

præſidē,tranſactū fuit. Is à Carolo Blæſenſi genus ducebat, qui cum de Britanniæ principatu contenderet opib. Gallicis fretus, à dicto Ioanne Drocenſi, Montfortii Comite memorabili prælio anno 1365. III. Kal. Octobris in Namnetibus cæſus eſt. Ab eo tempore Montfortiani in ea regione rerum potiti ſunt, vſque ad Annam memoratā, Franciſci Ducis vnicam F. quæ Carolo VIII. primum, dein Ludouico XII. nupſit; quo ex matrimonio prognata Claudia, primogenita. Franciſci I. Regis vxor fuit, adeoq; auia paterna Henrici III. & Franciſci Alenconiorū & Andegauenſium Ducis, ſub quo Ludouico Britannia coronæ Regiæ ex ordinum prouinciæ decreto ita vnita eſt, vt nullo caſu ab ea in poſterum alienari poſſet. Cæterū & Auctor ordinis in ea fundatione ad Inſignia Britannica Arminiis nigris reſperſa reſpexiſſe videtur; & Robertus Cænalis credit Britanniam Aremoricam, ſiue Hermionicam dictam, ab Hermionibus populis, qui ſunt ripenſes, atq; adeo Oceani littorales: ita vt apud eos inualuerit vernaculum nomen *Hermine*, ſigno tamen aliunde tracto, nempe ex cauda candida muſtelæ, per vnicam vocabuli alluſionē. Et hinc ēt amplius cōtendit Armoricos ex nominis occaſione, qua ſcilicet Hermiones dicūtur, per alluſionē quādā ſibi deſumpſiſſe, ea quę geſtāt inſignia, vulgo dicta *Hermines* caudis muſtelarū à natura inſita, coloris atri in area candida. Nā q̄ de fictitio Arthuro, atq; ei⁹ cū gigāte in Luteciana inſula cōfecto duello, deq; celit⁹ emiſſis inſignib. vni⁹ tantū auctoris Monumetēſis ſingulari teſtimonio

Ioannes Tilius de rebus Gallicis.

Lib. 2. de re Gallica periocbe 6.

nio circumferuntur, ab omnibus paſſim auctoribus, pro commentitiis habentur.

ORDO EQVITVM LVNAE Creſcentis apud Andegauenſes & Siculos.

SEcunda Andium familia, quæ inter alia potentiſſima Chriſtiani orbis dominia, Siciliæ imperio potita eſt: teſte Ioanne Iouiano, ſignum ordinis Equeſtris in brachio habuit creſcentem Lunam argenteam. Cuius militiæ principatum ſibi ac ſucceſſoribus primus ſumpſit Renatus Dux Andium, & Rex Siciliæ, Neapolis, & Hieroſolymorum: princeps vtiq; meliori fortuna dignus; ſiue eximiam erga Deum ac patriam pietatem: ſiue animi magnitudinem ſpectes, cum paucis comparandus. Is cum more inter Principes recepto ordinem Lunæ Creſcentis in D. Mauritii vrbis Andegauenſis baſilica erexiſſet, perſpectæ virtutis militibus torquem aureum, Luna Creſcente (cui axioma illud *Los* vel vt Petro Mathæo Regis Galliæ hiſtoriographo placet *Los en croiſſant*, Carolo VIII. poſtea perfamiliare ſymbolum inſcriptum eſſet) inſignem ſpectabili totius aulæ pompa perquã honorificè detulit. Exinde Paulus Iouius natũ credit illud Henrici II. *Donec totũ impleat orbem*, quia verè, *Cum plena eſt fit æmula Solis.* Et verò quoniã neminẽ in hoc ſodalitiũ adoptare fas erat, niſi primũ in pugna fortitudinis ſuæ ſpecimen dediſſet, præliorum frequentiam, quibus interfuiſſet, ex bacillis, qui laciniâ ſuſpenſi ad collum & annulo ſimul

Torquis Equitum Lunæ.

Franciſcus Modius in Coronatione Henrici II.

 inſerti

inſerti terminabantur, colligere licebat. Eius auctoramenti primi fuêre Ioannes primogenitus Renati Regis Dux Lotharingiæ, & Calabriæ, Vicecomites S. Ballorij, & Eſtagij, Bertrãdus Beauenſis Dominus, Precignienſis & alij, quorũ nomina & inſignia in dicta S. Mauritij baſilica (q̃ inaugurationis ſedes eſt habita) conſpiciuntur: & gentilitiis colorib. depicta, in archiuis capituli religioſè adſeruari teſtatur Chopinus. Huius porrò ſodalitij Equites, dictante Tilio, omnis fortunæ periculorumque inter ſe ſocij eſſe tenebantur, amici certi, adiutoreſq; in omnem neceſſitatem, neq; armis poterat alter alterum infeſtare. Verum prȩclariſſima Andium ſtirpe huius Regis morte exſtinctâ, pariter & nobiliſſimum hoc inſtitutum finem cœpit. Quæ cauſa fortaſſis, vt ordinis leges ſeu conſtitutiones non facilè reperias, ſiue quod Andegauenſium hiſtoricus omiſerit, ſiue quod Rex tot bellis implicitus, omnia pro nutu concepta, ad finem perducere non valuerit.

Nonus ordo Equitum in Sicilia.

Noſtra verò ætate Illuſtriſ. Marchio de Tyrace ſpectatæ fortitudinis heros, vt Siculorum & Andegauenſium Principũ præclara inſtituta renouaret, quo maior Turcicæ potentiæ fama increbreſceret: eò maiorem gloriã in præſens, nomen in futurum militarib. viris parari, glorioſiſſimæq; de barbaris victoriæ prȩmium adpeti cenſeret; nouũ Equeſtrem ordinem & ſignum militare apud Siculos inuexit. Cui non pauci nobilitatis primates & ſummi ſtemmatis adoleſcentes nomen dedêre; quibus inflammandis inſtituit ille velut pancratium in quo gym-

gymnicis certaminibus tyrocinia belli agerent, diſcerentq; in ludicra pugna veram pro Chriſto fortiter & imperterritè pugnare: eaq; ratione Turcis cottidie imminentibus, non ſolum ad inſulam inuadendam, ſed Italiam proximā vaſtandam intercludere. De his plura apud Rodulphū Botereum, in magno Franciæ Concilio cauſarū patronum, lib. 2. ad ann. 1595.

ORDO NAVALIS SIVE COCHlearis.

FVit priſcis ſeculis Francorum gens naualis & pyraticæ artis exercitaſſima, ſi Latino Pacato, Sidonio Apollinari, ac B. Rhenano credimus. Placuitque genti, vt quamcunque ſibi regionem vrbis condendæ, quieti deligerent, hoc ſacro nautico honori & antiquitati memorabile ſymbolum nauis ampliſſimæ, dicaretur. Quod quidem eâ ſorte inſignita incōparabilis & Regalis, Pariſiorum Lutetia ſibi vetuſto nomine vel in hunc vſque diem etiam vindicat. Neque verò abſurdum eſt, hoc ipſum illos à Gepidis, idem antea quoque vſurpantibus, per Germanicum Oceanum claris, vſurpaſſe; Regeſque deinde Francorum tot tranſmarinis expeditionibus ante alios præcellentes, ſibi quaſi proprium (vti in numiſmatibus S. Ludouici nauis & concharum inſigne videre eſt) reſeruaſſe, ſodalitiumq́ue ſacræ cuiuſdā militiæ inſtituiſſe, quod nōnulla inſignia duas nigri coloris naues in campo aureo, ſimilemq́ue vnam in galea clypei exhibentia, & priuato cuipiam ordinis Cochlearis Equiti fortè perfamiliaria paſſim oſtendere cernuntur. quibus præterea circumdatum eſt collare aureum ex cochleis in ſinu ſemilunarum rubei coloris collocatis fabrefactum. Quod nempè Reges ii ſæpiſſimè glorioſiſſimas de barbaris triumphos reportarint, Imperiiq́; Orientalis ſigna, nocturno illo lumine ſplendentia, eripuerint. Illam enim ſemi lunam Turcarum (quod genti ſolenne militiæ ſignum; quaſi Romanis aquila eſt) originem à Byzantinis habuiſſe conſtat,

Claud. Paradinus in ſymbolis heroicis.

teſte

teſte omnis antiquitatis vindice Iuſto Lipſio, qui primum illud apud nobilem virum Augerium Gisleniurn Busbequium Legatum Byzãtinum, & in aliis nummis obſeruaſſe tradit. In quorum ſcilicet parte Luna media eſſet, cum inſcriptione B Y Z A N T I Ω N. Itaque vt Athenienſiium noctua, aliorum gentium aliud inſigne fuit, ſic Byzantiorum Luna, quam magnus ille Rex magno Chriſtiani nominis malo, in ſigna ſua tranſtulit ſignum victæ gentis, penes quàm Orientis imperium eſſet. De hoc ordine conſulendus Ioannes Feronius qui catalogum ordinum Equeſtrium à Regibus Galliæ erectorum collegit, & ad nobilitatis Francicæ decorem, Principum virorum manibus non indignum reliquit.

In Epiſtola Quæſt. lib. 1. Cur Luna in labaris Turcarum.

ORDO EQVITVM S. MIchaelis apud Gallos.

PRæclarum illum morem, vt proceres torque aureo inſignirentur à Romanis ad Francos traduxit Ludouicus XI, cum, vt ait Gaguinus, Kalend. Auguſti, Anno 1469. ordinem D. Michaelis Ambaſiæ inſtitueret, nouiſque iterum ſtatutis Anno 1476. Pleſſij augeret; ſymboli loco, ſuos inſigniens torque aureo,

aureo, cochleis (quæ Romanis Senatoribus turgentes in lacertis prominebant) inter ſe hærentibus, & D.Michaelis, cacodœmonem è cœlo deturbantis imagine appenſa; additoq; emblemate *Immenſi tremor Oceani*. Prouocatus vtique exemplo patris ſui Caroli VII, cui pro inſigni bellico, huius Archangeli fuit effigies, cum primitias potiſſimum inaugurationis celebraret Rothomagi, Sumptum id, adeoque ſancitum in ſingulos Reges ab illuſtri, vt aiunt, miraculo, ſeu præſentia D. Michaelis in prælio ad pontem Aurelianenſem; hoſtes Anglos, vrbemque à dira oppugnatione arcentis ac propulſantis. Hiſce inſignibus Militaribus comprobationem virtutis, concordiæ, fæderiſque perpetui pignus, item & coronam præclarè actorum communemque inter Equites fortunarum æſtimationem contineri, interpretatur Claudius Paradinus in ſymbolis Heroicis. Initio verò fuit cohors quædam triginta ſex regni procerum, inculpatorum equitum, dicta à D.Michaele, ſocietatis præſide: quibus Rex ipſe primas adnumerari voluit, eodemque quo ordinem inchoauit momento, ſolenni luſtratione XV. Heroas, quos ob honorem & nomenclaturæ prærogatiuam ſilentio præterire fas non eſt, in eundem adſumpſit. Primi itaque fuêre *Carolus & Ioannes*: hic Borbonii, ille Aquitaniæ Dux, *Ludouicus Luxemburgus* Comes Fani Pauli, magiſter Equitum; *Audreas Lauallius* Tribunus Equitum; *Ioannes Sanſerranus* Comes; *Ludouicus Bellemontanus* Foreſti & Pleſſij dominus; *Ludouicus*

Symbolum ordinis Michaelis.

B.Corius. lib.7. c. 47.

Totevillanus Torrij Dominus. *Ludouicus Laualliuſ* Chaſtillonæ Dominus, *Ludouicus Borbonius* nothus, Comes Roſſillanus, maris præfe-ctus, *Antonius Cabarreus* Dammartini Comes archiœconomus; *Ioannes Armeniacus* nothus Comingenſium Comes, militum tribunus; *Georgius Trimoleus*, *Gilbertus Chabanaus*, *Carolus Cruſolius* Pictonum iuridicus, *Taneguinus à Caſtello*, præfectus Ruiſinonenſis: reliqui ſodalium ſuffragijs electi. Qui porrò huic ſodalitio nomina dant, in verba Principis adiguntur, eoque neminem moueri conſtat, niſi hæreſeos aut proditionis reum peractum, aut ſignorum deſertorem. Quando verò agebatur de aliquo in demortui locum eligendo, non ſuffragiis, ſed tabulis (βαλόταϛ Veneti vocāt) à verbo Græco βάλλειν) electio fiebat. Quæ obſignatæ in peluim coniiciebantur, quibus à Cancellario numeratis, qui plures tuliſſet, in collegium cooptabatur, hac verborum formula à Principe prolata: *Te ordo Fratris* (ita enim viciſſim ſe appellare ſolent Equites) *& Sodalis loco habet, eaque ratione te torque hoc donat, faxit Deus eum diutius geſtes.* Deinde in perpetui amoris teſtimonium, ſingulos exoſculatur, iſque mos fuit, in collegium Sodales adlegendi. Eſt & ſuus huic Ordini Cancellarius, Theſaurarius vt vocant, caduceator ſeu fecialis, cui à Diuo Michaele nomē eſt, & ſcriba qui equitum præclarè geſta litteris & memoriæ perpetuæ mandaret. Eo numero legimus exauthoratum Ludouicum Luxenburgiū, vnum ex illis maiorum gentium Torquatis Equitibus,

quitibus,de quo conchyliato honore abrogato,publice in Grauia Lutetiæ ſum ptum ſupplicium. Moris enim Regibus, munus hoc etiam in externos Principes conferre, in honoris & beneuolentiæ indicium: qui ſi eorum hoſtes velint ſe profiteri, per internuntios torquem remittunt, vt omni ſacramenti religioe ſoluti, alteri Principi ſtrenuam operam nauent. Quod ſæpè hiſce noſtris temporibus contigit. Et anno 1559. Philippus Hiſpaniarum Rex Gādaui Equitum aurei velleris concilium celebrans, ordinis torquem Octauio Parmenſium Duci, quem ille accepto à Rege Gallorum cōchyliati ordinis inſigni, ſuperiorum bellorū tempore abiecerat, reſtituit. Huius ordinis ſtatuta & leges ex magno conſtitutionum volumine regni Francorum, vt refert Ioannes Tilius lib. 2. de Rebus Gallicis, mandatæ ſunt typis, & vulgari lingua paſſim circumferuntur à Franciſco Sanſouino & aliis, de quibus conſule Petrum Matthæum & Franciſcum Modium, qui comitia ordinis & ceremoniarum ſolennia ab Henrico II. anno 1548. celebrata, perquam copioſè perſequitur in Pandectis Triumphalibus tom. 1. libro 2.

In hiſtoria Ludouici XI lib. 5.

ORDO

ORDO EQVITVM S. GEorgii in Carinthia.

A Rudolfo Habſpurgenſi, qui primus Imperatorii faſtigii decus in familiam, ſceptris, regniſque fatalem intulit; vndecim ex Gente Auſtriacâ Imperatores eximiæ omnes maieſtatis numiſmate à Rudolfo II. auguſtiſſimi nominis Principe nuper complexos, numerat Germania. Quos inter Fridericus III. haud poſtremas tulit. Is ad Turcarum Hungariæ, Styriæ, Carinthiæ, viciniſque prouinciis imminentium arma depellenda, Equitum S. Georgij ordinem prudenter inſtituit, Cuius quidem Magiſtro generali regiam ſedem in Milleſtadio, Carinthiæ opido, amœniſſimo loco deſignauit, & Principis honorem adiecit. Huic & Nouæ ciuitatis in Auſtria Epiſcopum, in rebus vt loquuntur temporalibus, itemque Canonicos ea de cauſſa in arcem poſtea tranſlatos;

Magiſter ordinis S. Georgii Principis titulo auctus.

latos;eademque D.Georgii rubra cruce,(quæ plana & ſimplex gentilicios clypeos occupare ſolet) ſignatos. Et ne quid ad ſplendorem deeſſet,toparcharum Cranichbergenſium,recens cum familia exſtinctorum caſtra ac prædia,in vitæ aulæque ſubſidia, liberaliter addidit. Nimirum Trautmanſdorfium, Scharfenecam,& S.Petronillæ prædium: in quo Carnunti vetuſtæ vrbis ruinæ exſtant. Quorum prouentibus non mediocriter adiuti S. Georgii Equites, Chriſtiani nominis zelo incenſi, non rarò virtutis ſuæ contra Selymum, Solymannum alioſque Eccleſiæ hoſtes,fidem fecêre.Vide Lazium libr. 3. Rerum Viennenſium. Bernardus item Luceburgius in libello de ordinibus militaribus, memorat ordinem militum S.Georgii ab Alexandro VI.Papa, & Maximiliano Imp.aduerſus Turcas itidem inſtitutum,Cruce aureâ cum corona in circulo aureo pro inſigni attributâ.

Inſignia Equitum crux D.Georgii.

Equitum S. Georgii inſignia Crux aurea.

ORDINES EQVITVM A SVMMIS Pontificibus inſtituti.

SVMMI Pontifices, quorum auctoritate cæteri toto orbe Chriſtiano ordines militares erecti, varia Equeſtrium virorum collegia inſtituerunt; quæ hiſce ferè titulis celebrantur:vtpote Equites Chriſti,S.Spiritus, S. Petri,S.Pauli,S.Georgii, Pii, Lauretani, S.Antonij,Iulij,Lilij, & id genus alij; viri aut de Eccleſia,aut Republica Chriſtiana bene meriti;& quos in album ſuum cooptatos, Pontifices

Equites Iulii & Lilii.

ces annuo cenſu ſolent honorare, & crucis inſignibus colore diſtinctis condecorare.

Equites Chriſti & eorum inſignia.

CHriſti Equites crucem rubram, qualem in Luſitania eiuſdem nominis equites ferè gerunt, limbo aureo incluſam, prę-ferentes, à Ioanne XXII. inſtitutos memorant Franciſcus Tarapha, & Ioannes Confettius in priuilegiorum mendicantium collectione.

Equites S. Spiritus Romæ & in Saxia.

Lib. 13. c. 3.

Equites S. Petri.

Equites S. Spiritus, qui vulgò in vrbe fratres hoſpitalis S. Spiritus nuncupantur, cruce candida in veſte, aut chlamyde inſigniuntur. Ioannes item Azorius Equeſtrem ordinē S. Spiritus in Saxia ponit, de quo & Nauarrus de regul. conſil. 70. Anno 1520. Leo X. inſtituit collegium militum S Petri aduerſus Turcas, communes Chriſtiani nominis hoſtes, vti Alfonſus Ciaconius in Pontificum & Cardinalium hiſtoria commemorat: quod idem feciſſe ſeu confirmaſſe traditur Paulus III.

Et Poncetum quendam poſt varias peregrinationes ad vrbem venientem, à Pontifice S. Petri torque donatum, tradit Aug. Thuanus: & Franc. Schottus, S. Petri & S. Pauli equites in Itinerario ſuo Italiæ recenſet. Paulus vero Merula Coſmographus CCCC. S. Petri Commilitones; S. Pauli CC. in Familia Pontificis degentes enumerat. *Equites S. Pauli. part. 2.*

De quibus & nobis amplã fidem fecit, Gentilis noſter Petrus Gerardi, militiarũ ſiue Vigiliarum Antuerpienſium ſummus Præfectus, vir longinquis peregrinationibus & cõtinuis pro patria laboribus exantlatis, clariſſimus; cuius etiamnũ fratrem Aegidium, non ſemel Conſulatu functũ Reip. Clauum fortiter, tenere magno ſuo bono Antuerpienſes fatentur, ſentiuntque.

S. Georgii Equites ab Alexandro VI. inſtitutos narrat Bernardus Luceburgius, in libro de armorum militarium myſteriis; quibus Crucem auream cum corona in circulo aureo pro teſſera attribuit. *Equites S. Georgii & eorum inſignia.*

Pius IV. P. M. Equitum ſodalitium, Pii appellatorum anno 1560. inchoauit; adeoque cenſu opimo dotauit; & Vrbem domicilio attribuit. Numerus primũ 375. Equites habuit, ad 535. deinde auctus, teſte Ciaconio. Qui ferè cũ ſeculares ſint, primò equites aurati à Pontifice creari ſolent, nonnulli etiam Comites palatii Lateranenſis, cum poteſtate creandi doctores in omnibus facultatibus, & notarios publicos, legitimandi ſpurios, & alia pro arbitrio ſtatuendi. Inſigni item Apoſtolicæ ſedis priuilegio *Equites Pii.*

cautum,

cautum, quo Pios iſtos Equites aliorum quorumcunque Principum equites, nominatim Imperiales, & S. Ioannis, ſiue Melitenſes, præcedere voluit. Suntque ii domeſtici familiares ſeu Papæ, vt vocant commenſales, qui cum in publicum prodit conopeum, ſiue thronum, quo Papa ſuffertur, cum cæteris Principum legatis, geſtare tenentur.

Petrus Beloiius in Orig. milit.

Equites Lauretani.

Xyſtus V. qui Lauretanam D. Virginis celeberrimam ciuitatem, in Epiſcopalem; & Eccleſiam in cathedralem erexit, ducentorum Lauretanorum equitum ordinem inſtituit, an-
1586. no 1586. Pontificatus ſui quarto, cui poſtmodum, vti tradit Alfonſus Ciaconius, alios ſexaginta adiecit.

Eſt & aliud Romana in vrbe genus Equitum S. Antonii appellatorum, qui plerumque ſunt natione Galli, & quamuis gladio minimè accingantur, Equitum tamen numero cenſentur, crucemque cæruleam in chlamyde, quam commiſſam vocat Lipſius, quæ forma ex amuſſim eſt in T. littera, vnoque ore omnes cum cruce componunt, præferunt.

Crux Cærulea inſigne Equitum S. Antonii.
De Cruce li. 1. c. 8.
Tertull. aduerſus Marcian.
Iſidor. de vocat. gent.
Hieron. in Ezech. c. 9.

Adſtruunt etiam picturæ, in quibus paſſim hodie videas D. Antonii vetuſtiſſimi monachi penulæ, & manui aſſui, aut imponi hanc crucem. An quia AEgyptius ille vir? quibus iam olim notum & inter ſacra hoc ſignum? Certè in obeliſcis, qui inde Romam vecti, ſculptum ſic vidiſſe ſe teſtatur Lipſius: cum anulo tamen, vel anſula supernè, nec ſatis ſolidè ſe ſcire, ad quam rem aut vſum. In penula autem & veſte monach[illegible]um Crux, imò & cruces fuêre, ſi re-

ſi rectè capimus Nicephorum Gregoram; qui ſic de Andronico Imperatore monacho nouello: *Supernè rubrum pratulit diuinæ crucis ſignũ, infernè nigrum.* Duas diuerſi coloris cruces videtur dicere, niſi tamen vnam intelligit ſic diſtinctam. Quod manu autem tulerint, hodieque in Aethiopibus ſiue Abyſſinis ille mos, vt auctor Damianus à Goes in illorum rebus. Et Ioannes Metellus in ſuo ſpeculo orbis terrarum, adſtruit, Aethiopes ſeu Abyſſinos, qui Presbyteri Ioannis (vt vocant) imperium agnoſcunt; habere religionem militarem, quæ ſub protectione eſt Sancti Antonii. Ei vnuſquiſque nobilitate clarus paterfamilias, ex tribus vnum filium, excepto primogenito deſtinare poteſt. Ex his ſeliguntur XII. Equitum millia, qui Regi excubant. Finis huius Religionis eſt Imperij fines defendere reſiſtereq́ue hoſtibus fidei, Ioannes item Azorius, vbi de Militibus agit, meminit Equitum Sancti Antonii Viennenſis, in Gallia, & extra Galliam.

Equites S. Antonij in AEthiopia.

Lib. 13. c. 3.

Sed de præcipua ipſa nota crucis, dignum aliquid notâ Eccleſiaſticę noſtrę hiſtoriæ prodiderunt. Ruffinus, *Signum hoc Dominicæ crucis inter illas, quas dicunt* ἱερατικὰς *id eſt. ſacerdotales litteras habere AEgyptij dicuntur, velut vnum ex ijs, quæ apud illos ſunt litterarum Elementis, cuius litteræ ſeu vocabuli hanc aſſerunt eſſe interpretationem* VITA VENTVRA. Quam & ſignificationem dat Sozomenus, & idem Suidas. Atqui & à lingua argumentum petit Lipſius, ſed

Lib. 2. c. 29.

Li. 7. Eccleſ. hiſt. c. 5.

Li. 1. c. 10. de Cruce.

noſtrâ; quod Belgæ hodie bacillos , in hanc formam , quos ægrorum brachiis ſuſtentaculum ſubiicimus, vocent ipſa Latina voce *Crukas* , & litteram & Crucem T. nobis repræſentent.

De inſignibus verò militaribus quæ Pontifices Maximi Principibus deferre conſueuerunt, adeundus Stephanus Pighius.

ORDO CRVCIS BVRGVNDICAE in regno Thunetano.

CAROLVS V. immortalis gloriæ Imperator, & omnium retro Principum, qui virtutis viâ ad imperium contendêre, exemplar luciduſſimum: Cum memorabili illa expeditione Africana, regnum Tunetanum Muleaſſis imperio, expulso Hariadeno Ahenobarbo reſtituiſſet; paludamentum, quo Tunetem victrici pompa ingreſſus eſt, Burgundicam Crucem (ea enim in bellis vſus, aut faſcia punicei coloris decuſſatâ, quod & Burgundicæ domus inſigne contra Saxonem dimicaturus geſſit) fortè referebat. Quo inſigni, vt erat animo regio, qui beneficijs, de quocunque hominum genere benè mereri ſtuderet; primariosquoſq; proceres virtutibus non minus quàm gentilitiis imaginibus clariſſimos, ob præclaram de barbaris partam victoriam, donauit ipſo B. Magdalenæ ſacro die, anno 1535 hora diei decima, Mercurii nempe, vt à curioſis obſeruatum tradunt. Cuius ſcilicet planetæ figura in equeſtri illa teſſera ab vna parte expreſſa conſpiciebatur; ab altera v. dicta Crux Burgūdica, adiūcto chalybi igniario, ſcintillas ex ſilice extundēte, & inſcriptione *Barbaria*. Quo nomine vulgò nuncupatur omnis illa ditio, quâ regnum Tunetanum (eo enim Cheriſij potentiſſimi vtriuſque Mauritaniæ, Maroci, & Feſſæ, expulſis Merinenſibus poſtea potiti ſunt) continetur. Teſtimonium vtique eximium nunquam interituræ gloriæ, quod tam fortium virorum operâ nationes illas barbaras ſubiecisſet. Quod verò de Cruce Burgundica, q̃ & Andreanā vocamus,

Teſſera Equitis Crucis Burgund.

Lipſius de Cruce li. 1. c. 7.

amus, ex duobus baculis decuſſatim coniun-ctis dicitur, non dubium eſt, id eſſe vetus ſignum Crucis S. Andreæ, quem gens Burgundica patronum colit; & cuius ſe clientem hâc teſſera profitetur. Qua & vſum ferunt Ioannem Intrepidum, qui Ambianum vocatus, à patruo Biturigum, ac nepote Andium Duce, bellum ciuile inter Aurelianenſes & Burgundicos ſopire conantibus; ſupra forium, vbi diuertebatur, limen ſuperum, in modum Burgũdicæ Crucis, duas collocari iuſſit tranſuerſas haſtas: hanc ferrea acie rigentem; alteram obtusâ cuſpide innoxiam: ſignificans bellum, pacemque ſe proponere; eligerent, quod luberet. Quod idem crucis ſymbolum Ioannem in Franciam reuerſum prætuliſſe paſſim teſtatur Petrus Matthæus. Carolus item Pugnax Ludouicum XI. Crucem Burgundicam in armis ferre, adeoque ſigna ſua in Eburones ſequi coegit. Sed cur baculis decuſſatim poſitis, & truncatis, vt vocant, ramis, crucem hanc exprimant Principes; non autem lignis dolatis, è qualibus cruces fieri ſolitæ. Credunt id factum, poſtquam Duces Burgundiæ, cœperunt eſſe Brabantiæ Duces, ac per hoſce baculos ſignificare voluiſſe, ſe ſuccedere veteribus illis Carolo Magno, Pipinis ac alijs Franci ſtemmatis principibus, quorum in *Landen*, in *Herſtal*, & à principio in *Stockheim* genus floruit. Alij, quos audire memini, & videbantur loqui ex antiquarijs, incrementum hoc

Gretſerus to. 3. l. b. 5. c. 1. Molanus li. 3 de Imag. c. 5.

Pont. Heuterus in eius vita.

In hiſtoria Ludouici XI lib. 1.

 cœpiſſe

cœpiſſe autumant, tum demum, quando ſtemma Auſtriacum eſt vnitum Burgundico. Verum enim cognomen familiæ Maximiliani I. & maiorum eius fuiſſe *Van den Stock*, vt antiqua diplomata ab iis ſignata prætendunt.

Laurent. Cuper. in reb. Belg.

Claud. Paradinis in ſymbolis heroicis.

Truncatos autem & è lauro ſæpius fuiſſe hos baculos cum erumpentibus flammis (quod ii inter ſe colliſi, teſte Plinio, ignem reddere ſoleant) docent tabulæ patrui mei *Petri Mennens* Equitis S. Sepulchri: qui victricia Caroli V. arma, non minus cum ventis quàm barbaris ipſis conflictata ſecutus, Tunetanæ & Algerianæ expeditioni interfuit. Quo factum, vt Imper. eidem ob egregia in Burgundicum nomen merita, nauatæ fortiter operæ præmium, ad gentilitia maiorum inſignia (quæ ſunt decem cubi ſeu ſcaci argentei, nigrique alternatim variati, & caput caninum in galea eiuſdem coloris) in inferiori ſcuti parte auream *Crucem Burgundicam ſiue S. Andreæ* (diplomatis verba ſunt) *viridis coloris truncatis ſeu mutatis vtrinque ramis* deferendam, & poſteris tranſmittendam dederit, aliiſque militaribus donis ornauerit. Quod vero ad ignitabulum attinet, referunt id ad Philippi Boni parentem, ipſumque Philippum Aurei Velleris baltheo decorando, idem poſtea adſumpſiſſe.

Inſignia gentilicia Menneniorum aucta à Carolo V.

Lib. 7.

Petrus item Matthæus in hiſtoria Ludouici Vndecimi dicit ſpolia ſeu vexilla, quæ infelici illa Caroli Audacis ad Nancejum pugnâ, in eius Regis manus deuenêre, igniario ad duos ſtipites adfixo fuiſſe notata. In nonnullis autem Burgundicorum gentilium

tilium ditionibus publicè videre eſt emblemata ſiue ſymbola aulæis, aut ædium ſacrarum feneſtris vitreis expreſſa, vbi ſignorum loco ſunt aliquot ſilices igniarij & cardui ſiue alterius pungentis herbæ ramuli cum apophtegmate, *Nul ne ſy frotte*, quaſi dicerent, & illud Regum Scotorum, de Cardui ſymbolo: *Nemo me impune laceſſit* aut *ſuſtine & abſtine*: Eſtque penes me antiquum à quodam Burgundico procere de Nobilitate & gentiliciis inſignibus conſcriptum autographum, dicto emblemate. *Nul ne ſy frotte* ſignatum. Et *Ob de Bourg. ne*, & iterum *Nul ne Lapproche. de Bourg. ne* in fine libri ſubſcriptum, Videtur itaque antiquitùs ſolis ſilicibus igniariis ſymbolum Burgundicum conſtitiſſe, minax & cladis indicium, ſi quis impeteret Burgundos; poſteaque addita fuiſſe ferramenta chalybea igniaria, maioris etiam terroris ac perniciei ſignificandæ gratiâ; ne chalybe quidem domandum ſilicem, ſi affricetur; ſed ignem erupturum qui vicina inuadat; verum id armorum regibus, quorum id munus, diſcutiendum relinquo. Ad ſacra enim potius referendum exiſtimant. Vti enim diuinus ille genius, petram, cui ſacrificium Gedeonis impoſitum erat, virgula ſua percutiens, ignemque eliciens, holocauſtum conſummari fecit; eodem prorſus diuini cultus amore, & auitæ contra hoſtes tuendæ Religionis, nec non eximiæ in patriam caritatis zelo Principes Burgundicos duci debere teſtatus eſt Philippus Bonus; cum ferrum illud

& petram ſaxeam, cum vellere Gedeonis, intactæ ſcilicet Virginis matris ſymbolo; ordini ſuo militari decorando attribuit.

ORDO EQVITVM S. STEPHANI in Etruria.

COSMVS Medicæus Florentinorum Dux ingentis animi & profundæ prudentiæ princeps, qui potentiſſimi tota hodie Italia imperii in ea familia confirmati, fundamenta iecit. Cũ rebus ſuis firmandis, & Senarũ vrbi, ſuperiorũ temporũ incuria ac belli recẽtis ruinis deformatæ, curã non ſegnẽ impẽdiſſet: eodem ferè tempore, quo ordo Liuonicus exſtinctus eſt, vt felicis ad Marcianum prælij, quod eius fortunas, oppreſſis etiam libertatis vindicibus, veluti in Etruria fundauit, memoriam renouaret; & eadẽ opera littus Tyrrhe-

Aldus Manut. in vita Coſmi.

Tyrrhenum à Turcorum & pyratarum excurſionibus tueretur, claſſemque ad expeditiones contra Mahumetanos ſuſcipiendas, non ſolum rebus neceſſariis, ſed & hominibus rei maritimæ gnaris optimè inſtructam haberet, ad imitationem, inquam, Hieroſolymitani ordinis, anno 1560. Militiam S. Stephani Pontificis & martyris, quod pugna Marciana III. Non. Sextilis, qui dies ei ſacer eſt, incidiſſet, ſtatutis ac legibus (quæ à Franciſco Sanſouino recitantur) conditis inſtituit, vt à Pio IV. confirmaretur, impetrauit, qui & complura priuilegia militaris illius collegij ſodalibus indulſit, diplomate ea de re Non. Quintilis condito. Atque inter alia, vt milites coniugati ac etiam digami penſiones annuas vſque ad CC. ducatorũ ſummã ex ſacerdotiis percipere, atq; ad alias ſacras perſonas transferre: Item vt de bonis tã fundi, quàm mobilib. quomodo & vndecumq; quæſitis liberè teſtari, etiam inter ſpurios & illegitimos filios poſſent, quartâ eorum ordini ſeruata. Huius militiæ ſibi ac ſucceſſoribus ducibus, principatum ſumpſit Coſmus, cum poteſtate legibus à ſe conditis, addendi, detrahendi, abrogandi, & interpretandi: quâ ipſe & filij eius poſtea vſi ſunt, templumque Equitibus, ac domicilium Piſis attribuit. Pro inſigni autem geſtant crucem rubram Rhodienſium cruci neutiquam diſſimilem, at prætexta aurea ornatam. Suntque inter eos vti & apud Melitenſes, & Hiſpaniæ milites Spatiferos, præter Equites etiam *Sacerdotes*, itemque *Seruientes*, vt nuncupant,

Hier. Bardus Chronol.

Inſignia Equitum S. Stephani duplicia.

pant,& *Donati*, aliquo tamen diſcrimine: *Donati* enim non quadri membrem, ſed trimembrem præferunt crucem, ſuperiore ſtipite ſublato, Melitenſium ferè inſtituta ſequuntur, etſi viuant ex præſcripto regulæ S, Benedicti, quod addit Paulus Moriſus & à matrimonio non arceantur, caſtitatem nempe coniugalem ſolummodo profitentes,

ORDO EQVITVM S. SPIritus.

Tre-

TRedecim Francorum Reges Chriſtianiſſima protulit Valeſiorum familia, nec non antè nouum aſſumptum cognomen, trecentis continuis annis Gallici imperii habenas feliciſſimè moderata eſt, ac per ſecundum, tertium ac quartum natu filios, Andium nimirũ proceres, quorum virtus & ingenium ad imperia natum videbatur, gubernacula regni Angliæ, Siciliæ, Neapolis, ac Hungariæ diutiſſimè tenuit. Ab eo deniq; tempore, quo Hugo Capetus eius gentis conditor, regio inſigni potitus eſt, nullam Capetici ſanguinis familiam tamdiu variis nationibus, quam Valeſiorum præfuiſſe comperiemus. Quod nomen non fuit ex primaria aſſignatione, cum hac ſtirpe communicatum: ſed præcipuum fuit nomen eius Aurelianenſe: Sic & Ludouicus XII. Franciſcus I. & poſteri Valeſiorum cognomen tenuerunt. Poſt Sanctum enim Ludouicum, Principum Francorum minores natu filios, aut ex regnis & dominiis accedentibus; aut ex legibus matrimonii, varia ſibi vſurpaſſe cognomina, variaſq; inde dimanaſſe ſtirpes, tradunt Gallici annales. Eæ ferè ſunt: Borbonia, Valeſia, Eboracenſis, Alenconia, Andia, Burgundica, Bituricenſis, Aurelianenſis, ex qua proceſſit Comitũ Angoliſmorum progenies; quib, omnibus extinctis, translatâ in Valeſiã familiã regni ſucceſſione, Deus Henricum III. Valeſium poſtremum ſupereſſe voluit, qui nouis auſpiciis imperium ad Borboniam feliciter hodiè regnantem

tem,tranſmitteret; æternumq́; pietatis Chri-
ſtianæ,& Regiæ magnitudinis monumẽtũ,po-
1573. ſteritati relinqueret.Is.n.tot palmarũ Impera-
tor,tot reb.geſtis clariſſimus,reiectis omnibus
cõpetitorib.ad Poloniæ regnũ potentiſſimũ,i-
pſo die,quo in Apoſtolos ſacrũ flamẽ cœlo ig-
neſcẽtib.linguis dilapsũ eſt(& quo eundẽ natũ
1574. ferunt)honorificè vocat⁹. Eodẽq́; rurſus anni
inſequẽtis feſto,quo & Carolus IX. frater hu-
manis exẽptus eſt, Gallico imperio auctus,ob-
ſoleſcẽte cõchyliato ordine, ob cõmunicatum
ꝓmiſcuè indignis hominib. nouũ Eq͞tũ colle-
giũ,à ſe inſtitutũ,ac nomine S. Spiritus (cujus
numini oẽs actiones & cõſilia, fortunatiſſimis
& glorioſiſſimis aucta ſucceſſib.referebat)nũ-
1579. cupatũ, ſolẽni luſtratione prid. Kal. Ian. cele-
brauit Pariſijs,in Baſilica Auguſtinianorũ Ere-
mitarũ moriſq́; inde recepti eſt, vt inaugura-
tionis initiũ ducatur vltimâ die anni deſinẽtis,
à peruigilis ſerotinis in dicto cœnobio;alterâ,
quæ annũ renouat,inauguratio peragatur:Cu-
ius formula digna q̃ hic ſuis, cõceptiſq́; verbis
referatur. *Ordo* (præfatur Rex,ſummus Magi-
ſter)*hoc te paludamento ſui fraterni contubernij
inuoluit. ad propagationẽ & columen fidei ortho-
doxæ.& Catholicæ Religionis* (exinde torquem
ceruici imponẽ)*Manu Regia,noſtræ militiæ teſ-
ſerã accipe,ſacri Pneumatis torquẽ,ſit tibi in iugi
memoria ſeruatoris Chriſti paſſio, cuius ſymbo-
lũ,crucẽ,veſtib.inſuendã tibi præcipimus, annuat
Chriſtus,ne quã fidẽ votis & ſacramẽto oppigno-
raſti,fallas;ſi ſecus feceris, ex albo militiæ expun-
ctus indictas decretis ordinis pœnas experieris.*
Cen-

Centenario numero abſolutum collegium, in
eo comprehenſis, Rege ordinis principe, IV.
Cardinalibus, IV. Antiſtitibus Eccleſiaſticis,
magno Eleemoſynario, Cancellario, Præfecto
ceremoniarum, Magno Theſaurario, Graphia-
rio Feciali, Oſtiario, Commendatorũ nomine
dicti Equites, quod ab initio conſtituiſſet Rex
ex opimioribus cœnobijs, detractis ampliſſi-
mis Vectigalibus, commendas ad Hiſpanienſiũ
exemplum creare, conſilio ante quadriennium
à Cardinali Lotaringo, ſtatim atque in regnum
venit, ſumpto; quo mortuo, Rex apud Pontifi-
cem crebrò per oratores ſuos egit, vt cœno-
biorum bona, cõmendis illis, auctoritate ſua
interpoſitâ, attribui pateretur. nam eum ordi-
nem ad Religionis Catholicæ Apoſtolicæ Ro-
manæ amplificationem, & ſectarij veneni ex-
ſtirpationem inſtitutum eſſe: idq́ue Equitum
præcipuum iuſiurandum eſſe. Quod cum re-
clinante ſacro ordine impetrare non potuiſ-
ſet, nomen nihilominus manſit. Equites, S. Spi-
ritus commendatores, ſtatutis (quæ in vnum *Natalis Co-*
volumen à Barnaba Briſſonio Parlamenti Lug *mes lib. Hiſt*
dunenſis prę́ſide congeſta ſunt) Decembri pro- *30. p. 634.*
ximo promulgatis, appellati ſunt; vt ex eo quid
Regi ab initio conſilij fuerit, poſteris conſtet,
videantq́; qui poſt nos erunt; ne, quod ab ipſo
tũc fruſtra tẽtarũ eſt, ſub ſucceſſionib. eius exi-
tũ aliquãdo ſortiatur. Singulis porrò Eq̃tib. pal
liũ nigrũ holoſericũ liliorũ florib. flãmis, alijs-
q́ue ex auro & argẽto heroicis notis intertextũ *Torques*
attribuit, & torquẽ aureũ ex liliis, flãmarũ cõ *aureus Equi-*
gerie circundatis (quib. Henricus IV. caſſides *tum S. Spiri-*
tus.

alia-

aliaq; Victoriarum trophæa addidit) tribuſque diuerſis matheſeos ſignis elaboratum; cuique Melitenſis formæ crux, columbam præferens, adhæreret, inaugurationis ſolenni die geſtandum adiũxit. Cæteris verò ferijs, lutei ſeu crocei coloris crucẽ holoſericam veſtibus adſutam; in bello verò argenteã; alia inſuper collo innexa penſili cærulea faſcia. Quæ omnia eã moderatione princeps inſtituit, vt antiqua D. Michaelis ſolennia è faſtis non eraderet: nam etiamnum torqui militiæ ſacri pneumatis adduntur. Et qui vtriusq; militiæ candidati exiſtunt, ex vno latere conchyliatam teſſeram, ex altero vero columbam prætendunt: atque in Rituali Henricianæ inſtitutionis indictum, vt poſtridiè quàm torques maior ſacri flaminis imponatur, D. Michaëlis minor ſuſcipiatur.

Earum inſignia in bello.

):(

ORDO

ORDO EQVITVM SACRO-ſancti ſanguinis Redemptoris Ieſu Chriſti apud Mantuanos.

Vincen-

VIncentius Gonzaga Mantuæ IV. & Montisferrati II. Dux, nequid ad ditionis Mantuanæ antiquitatem ac venuſtatem, deeſſet, in nuptiis filii ſui Franciſci, cum Margarita Sabauda, Caroli Emanuelis & Catharinæ Auſtriacæ Sabaudiæ Ducum filia anno CIↃ. IↃCVIII. celebratis, Religioni orthodoxæ in primis tuendæ ac propagandæ, illuſtre viginti Equitum collegium Paulo V. Pont. Max. adprobante inſtituit. In honorem, inquam Sacroſancti ſanguinis Redemptoris noſtri Ieſu Chriſti, cuius guttulæ aliquot à * S. Longino Centurione & martyre, vt traditur collectæ, Mantuæ in D. Andreæ baſilica cum parte Spongiæ Dominicæ, eiuſdemque Apoſtoli reliquiis, magnâ religione adſeruantur. Harum enim guttularũ numero ternario expreſſarum notas cũ inſcriptione: NIHIL ISTO TRISTE RECEPTO, ordinis teſſerã cõſtituit. In temeratum ſcilicet Redẽptionis humanę pretiũ, baltheoq; ex telis aut virgulis aureis, valido ligamine cõnexis, igniq; ſup impoſitis, alternatim intererrãte ſẽtẽtia, ex Pſalmo Dauidico LX. deſũpta, *Domine ꝓbaſti*, adiũxit: Quo qdẽ nobiliſſimo ſymbolo, infractũ reb. aduerſis animũ, fidẽ, concordiam inuiolabiliter ſeruandam commilitonibus propoſuit, iuxta illud Ouidij:

Martyrolo. Rom. 15. Martij & Facius lib. 3. Cant. Collare Equitum ordinis Mantuani.

Scilicet vt fuluum ſpectatur in ignibus aurum;
Tempore ſic duro eſt inſpicienda fides.

Baltheum illum equeſtrem ipſe Vincentius Dux, filio Ferdinando S.R.E. Cardinale tradẽte, in palatij ſacello, feſto Pentecoſtes die, primus accepit, & vetuſtis Gentis Gonzagæ inſig-

inſignibus(quæ Sigiſmundus IV. Imp. cum Ioannem Franciſcum primum Mantuę Marchionem in D. Petri foro ſuo ipſe ore X. Kal. Octobris 1433. pronuntiaſſet, quattuor aquilinis pullis nigris, cãdido in clypeo, ad crucem rubram, hinc inde ſparſis exornauit) rei & magnitudini poſteris teſtandæ gratiâ adiici voluit. Idem Cardinalis auctoritate Pontificis parentem ſuum ordinis eius Principem renũtiauit. Eſtque is honos ad ſucceſſores vnà cum imperio æternum tranſiturus. Dux porrò ſacris ſolenni ritu peractis, in D. Andreæ Baſilicâ Franciſcum filium natu maiorem, feliciterque hodie imperantem, & viros inſuper quattuordecim nobiliſſimos equeſtri ſuo collegio adſcripſit, ſinguloſq; torque aureo, quem ordinis dixi teſſeram, donauit. Horum nomina ne poſteritas ignoret, liceat ex Friderici Follini triumphis, Italico ſermone conſcriptis, & ex Originibus Equeſtribus Auberti Miræi viri ſcriptis & legationibus pro Rep. Chriſtiana ſuſceptis, clariſſimi adtexere, apud quos iſta ſerie recenſentur. *Inſignia Gonzagarum.*

Iulius Cæſar Gõzaga, S. R. I & Boſoli Princeps, Gonzagæ atque Oſtiani Marchio, idemq; Pomponeſci Comes.

Andreas Gonzaga, S.R.I. Princeps.

Guilielmus Adornius, Marchio Pallauicini & Comes Siluani.

Iordanus Gonzaga Marchio, S.R.I. Princeps & Veſcouati toparcha.

Guido San Georgius Volpiani Marchio & Foglizi Comes.

 Alexan-

Alexander Beuilacqua Comes.

Carolus Roſſus, generalis militiæ in ditione Mantuana Præfectus.

Galeatius Comes Canoſſanus, & Marchio Cagliani.

Fridericus Gonzaga Marchio & S.R.I. Princeps.

Franciſcus Brembatus Comes.

Guilielmus Martinengus, Comes & nobilis Venetus.

Latinus Vrſinus Dux.

Pyrrhus Maria Gonzaga, Marchio S. R. I. Princeps & Veſcouati toparcha.

Ludouicus Gonzaga, Palazoli Marchio.

Cæterum ordinis huius Equeſtris Cancellarius perpetuus eſt, qui Canonicorum S. Andreæ collegio præeſt, vulgò *Primicerium* vocant. Eiuſdem ſodalitii Secretarius primus deſignatus eſt, N. & Cl. vir Annibal Ibertus Sereniſſimo Mantuæ Duci à Conſiliis.

EQVITES APVD TVRCAS & Indos.

FVIT apud Turcas & barbaros receptum Militaris honoris auctoramentum: quo titulo Selymus II. Turcarum Imp. Gentilem Bellinum, ob inſignem in arte pingēdi excellentiam, Conſtantinopolim euocatum, in Equeſtrem ordinē cooptauit, & inſigni torquis aurei donauit. Verum an Chriſtianus ab infideli creatus eques pro legitimo haberi debeat in dubium reuocare videtur Franciſcus Sanſouinus. *In originibus Equeſtribus.*

Prin-

Principes certè Chriſtiani, infideles Equeſtri honore haud dedignati fuêre; certumq; ſe auctore cõperiſſe adfirmat Hiero. Curita, qui prodiderit Bernardum Porteriũ Iacobi 14. Aragoniæ Regis legatũ, miſſarũ ſolennib. Alexandriç celebratis, Babyloniæ Soldani filium, patris rogatu, militari cinctum auctoramẽto, Regis Aragoniæ nomine decoraſſe. *Lib. 2. Rerũ Aragon.* *Anton. Beuter. li. 2. c. 43*

Sic Ferdinandus cognomento Sanctus, Mahometem expeditionis cõtra Hiſpalim ſuſceptæ comitem, captâ vrbe & equitẽ creauit, & inſignibus Caſtellæ cũ duobus ſerpentum cã pitibus donauit, quæ Granatæ Reges deinceps ſeruarunt, cum antea claues cyaneas in ſcuto argenteo, Reges Andaluſiæ pro inſignibus geſtarent: eaque re ſignificabant ſe Gadium, & tractus maritimi potentes, quaſi claues propagandi, per occaſum imperii in poteſtate habere. Claudius etiam Faucetus in originibus ſuis Gallicis, citat librum cæremoniarũ, quibus Hugo Taborius Eques regni Hieroſolymitani vſus traditur, cum Saladinum Aegypti Soldanum, decus militare expetentem, equeſtri cingulo adornaret. *Inſignia Regum Granat.* *Ann. 1200.* *Claudius Faucetus de Equitibus.*

In Americano noui orbis tractu, qui nouæ Hiſpaniæ nomine indigitatur, *Tecuytlorum* equitum militiã in honore habitã tradunt Rerũ Indicarũ ſcriptores, & inaugurationis ſolẽnia à magno Sacerdote celebrari ſolitã, eo ferè ritu; vt Sacerdos tyroni nares tygridis oſſe, & aquilæ roſtro acutiſſimo perforaret, quo tygridum & aquilarum inſtar, ferociã & fortitudine in bellis anteſtare doceretur. *Equites Tecuytles in India Occidentali.*

Equites Auriculares vulgo Oreiones dicti in regno Peru.

In regno Peruuiano Equites ſunt vulgò *Oreiones*, quos Auriculares dicas, appellati: & quos ex primariis Regiæ ſtirpis ſatrapis (*Iugos* vocant) eligere ius erat. Apud hos tenerrimas aurium partes perforatas, & bacillis ſiue annulis aureis onuſtas, prætēdere, ſummum habebatur equeſtris dignitatis ornamentum. Vti & apud Europæos aurum in auribus geſtare, nobilitatis decora sūt. Adeò vt & ipſi Hiſpani nobiles, quos alti ſanguinis ſtemma non decoraret, ſtigma iſtud auriculare, & notam equeſtrem non recuſarent: qua ſuſceptā, aliud nomen etiam aſſumere ſolebant Quæ omnia fuſius apud Hieron: Romanum in Repub. mundi reperias.

Nec mirum apud Barbaros illos eiuſmodi ſtigmatum veſtigium exſtitiſſe, cùm & apud Chriſtianos dudum in vſu fuerit, vt rectè notat Lipſius in Militia ſua Romana, & Philippus Leydenſis Cōſiliarius Guilielmi Comitis Hollandiæ, in Reipublicæ cura & ſorte Principatus. vbi ait. *Quarto ſtigma id eſt nota publica, imponitur brachijs iſtorum militum, vt ab alijs cognoſcantur C. de Fabri. l. 3 lib. 11. Et ſic quaſi conueniunt in hoc cum ſpiritualibus militibus, qui in capite ſignantur ad differentiam laicorum.* D. Auguſtinus epiſt. 1. appellat Regium hunc characterem, & Chryſoſtomus Homilia 3. in 2. ad Corinth. *Sicut militibus ſignaculum, ita fidelibus ſpiritus imponitur, & ſi ordinem deſerueris notus omnibus fias.*

li. 1. dial. 9.

STA-

STATVTA ET LEGES A CAROLO MAGNO IMP. LVDOVICO VI. PHILIPPO SAPIENTE, Ludouico Sancto, Franciæ Regibus, & Godefredo Buillonio, Summis Ordinis, Equeſtris Sanctiſs. Sepulchri D. N. Ieſu Chriſti Principibus ac Magiſtris latæ, quæ etiamnum in Archiuis eiuſdem Ordinis Ieroſolymitana in vrbe adſeruantur.

ART. I.

IN nomine & ad honorem Dei Patris Filij, & Spiritus ſancti: Beataque Virginis Mariæ eius matris: Angelorum, & Archangelorũ, Patriarcharum & Prophetarum Dei, Apoſtolorum, Euãgeliſtarum ſanctõrum, Diſcipulorum, & omniũ ſanctorum & ſanctarum, & Spirituum omnium cœleſtis curiæ.

Art. II.

Sit notum & euidenter pateat omnibus excellentiſſimis, & illuſtriſſimis Principibus, nobilibus, militibus, & populo Chriſtiano, anno ab Incarnatione Domini noſtri Ieſu Chriſti, milleſimo nonageſimo nono, Quod illuſtriſſimi, inuincibiles & Sereniſſimi Principes Sanctus Carolus Magnus Imperator & Rex totius Franciæ, Ludouicus Sextus ſapiens, dictus Pius. Philippus dictus ſapiens magnanimus & conquerens. Sanctiſſimus atque magnanimus Ludouicus. Præſes Godefredus de

Buillon, ac alij magnanimi Principes & Reges Chriſtiani: aſſequutâ per eos in eorum Imperio, & regno corona.ſponte Deo vouerunt ac promiſerunt ſeſe & eorum bona atque perſonas exponere ad militandum & bellum gerendum vltra mare,pro ſubiugandâ & deſtruendâ peruerſa,& tyrannica natione Sarracenorum Infidelium & eorum poteſtatibus & authoritatibus. Regnum Hieroſolymitanum eiuſq; terras, & dominia à dictis infidelibus occupata ſubijciẽdo, pro viribus fidem Chriſtianam augendo. Statum Eccleſiæ Catholicæ, Apoſtolicæ, & aliarum Chriſtianarũ Eccleſiarum ab omnibus vexationibus, & oppreſsionibus tuendo & defendendo, in earum protectione, & tuitione prælatos eiuſdem Eccleſiæ,Pauperes,orphanos,viduas,& cæteros Chriſtianos contra quoſcumque inimicos eorumdem ponendo.

Art. III.

Sit etiam notum quod nos ſupranominati circa præmiſſa vota noſtra adimpleuimus. Noſtriſque diligentiis,& curâ, Deo inſpirante, regnum Hieroſolymitanum,parteſq; Sarracenorum adepti fuimus,& contra illos victorias laudabiles obtinuimus,dictamq; fidem Chriſtianam auximus. Propterea nomen Chriſtianiſſimi Principis iuſtò nobis impoſitum fuerit,& meritò ab alijs Principibus,& populo Chriſtiano datum. Cum feliciter in regnum noſtrum Franciæ terraſq; & dominia ad nos ſpectantia reuerſi fuimus, etiam omnia alia regna Principib. Chriſtianis nobis amiciſſimis in nobis ſubueniendo, tam ſuis diuitijs quam hominibus, vt tandem poſſimus adimplere vota noſtra,

noſtra, & quæ iam dudum inceperamus. Propter-ea, vt ipſa ratio docet, habuerunt partem honoris prout nos ipſi habuimus. Art. IV.

Inſuper in honorē Paſsionis Domini noſtri Ieſu Chriſti, atq; reuerentiam quā nos debemus Sanctiſsimo Papæ ſedi Apoſtolicæ, atq; obedientiam Vicariis Dei in hoc mundo, atq; etiam Epiſcopis de magna ciuitate Romā humiliter recepimus ſanctiſsimas cruces quibus nos ſignauerunt, atq; milites noſtros, in honorem quinq; plagarum Domini noſtri Ieſu Chriſti, vt eo magis eſſemus ſolidati in huiuſmodi infideles, vt cognoſceremus nos, atq; populum noſtrum Chriſtianum, tam viuum, atque mortuū in regionibus horum infideliū. Inſuper inſpeximus atq; deliberauimus fundare ordinē ſanctiſsimi Sepulchri, noſtræ ciuitatis Hieroſolymitanæ, in honorem & reuerentiā ſanctiſsimæ Reſurrectionis noſtro nomini Chriſtianiſſimo dignitatem primariam dicti ordinis adiunximus. & dictas quinq; cruces rubeas, eaſdē etiam in honorem quinq; plagarum Domino noſtro Ieſu Chriſto inflictarum, deferre volumus milites dicti ordinis, quam plurimos creauimus, illoſque dictis crucibus contra dictos infideles inſigniuimus: qui fugitiui ob id remanſerunt, nec non exercitu reſiſtere nequiuerunt.

Art. V.

Et vt dicti milites, & alij cæteri homines bellici veagium in dictum regnum Hieroſolymitanum facere volentes, qui in noſtro ſeruitio & exercitu ſtrenuos & magnanimos in præfatos infideles ſeſe geſſerunt. & circa præmiſſa in augmentū dictæ fidei Chriſtianæ, & defenſionē Cato-

lica, Apoſtolicæ Eccleſiæ Romanæ, & aliarum Eccleſiarum Christianarum fauorabiliores & faciliores reddantur, his vti & gaudere poſſe authoritatibus, præminētijs, priuilegijs, & iuribus, quibus noſtri officiarij & domeſtici vtuntur, & gaudent, permiſimus & permittimus, quodq; non ſint tributarij, nec de rebus & mercaturis ab eis transferendis aliquod ſubſidium ſoluent, nec non ab omnibus oneribus, & ſubſidijs, aut tributis quibuſcunque nobis, quamuis ex cauſa ſeu ratione domicilij, vel alias debitis, ſeu debendis, in partibus & terris nobis ſubditis, cum equis, armis, veſtimentis, aut alias proficiſcendo remanebunt liberi exempti & immunes: animumque acuent aliorum noſtrorum ſubditorum dictum veagium facere, & in eo nos concomitari, noſtras ſuſceptiones iuuando contra dictos infideles volentium.

Art. VI.

Voluimus præterea & volumus, quod qui honorem dictæ militiæ aſſequi, ac dictis franchiſijs & libertatibus vti & gaudere voluerint, dicta viagia & ſeruitia in gratiā & augmentum dictæ fidei Christianæ defenſionē Romanæ, Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ, ac aliarū Eccleſiarū Christianarū in ſe ſuſcipient, dictoq; ordini adſcribātur, & in Eccleſia Diui Sepulchri Ieroſolymitani à nobis aut nobis abſentib. noſtro locū tenēti ibi cruce ſignabūtur. Poſtq; certificationib. authoritate archiepiſc. ſeu Curati diœceſis, vel parochiæ in qua orti fuerint debitæ expeditis, cōſtituerit nobis, aut dicto noſtro locū tenēti eos eſſe Christianos, catholicos legitimos, & nō nothos, nec vllo modo fuiſſe repre-

reprehenſos,nec aliquo crimine nephario & enormi in iudicio,vel extra diffamatos & notatos. Quodque dicti milites confeſſi à ſuis peccatis,& abſoluti die eorum receptionis in dicta militia Sacroſanctum Euchariſtiæ Sacramentum à Sacerdote,tunc in dicta Eccleſia diui Sepulchri officium diuinum celebrante,accipient: in qua nos,aut noſter locum tenens laures dicti ordinis decorabit,illoſque quinque crucibus obſignabit. Iuramento per eos, & eorum quemlibet de contentis inordinationibus dicti ordinis per nos editis & promulgatis fideliter obſeruandis,& defendendis præſtito, ſolutaque ſumma triginta ſcutorum coronatorum, theſauro dicti Sepulchri pro eleemoſyna pauperibus,peregrinis & alijs bellicis hominibus in dictum locum venientibus, & ibi indies affluentibus,& ægrotis in hoſpitalibus eiuſdem S. Sepulchri vrbis Hieroſolymitanæ,& ſancti Ioannis, ac ſancti Lazari,iacentes applicanda.

Art 7.

Quod noſtri viatores ſubditi gaudebunt libertatibus, & franchiſiis latius in noſtra ordinatione deſuper facta & edita declaratis.Summamque quinque ſcutorum coronatorum dictæ eleemoſinæ applicandam ſoluent, & ad obſeruandam dictam ordinationem ſeſe obligabunt.

Art.8.

Volumus etiam & volumus, quod in dicta Sancti Sepulchri Hieroſolymitani & aliis Eccle-

ſiis per nos ac alios Reges & Principes hactenus ædificatis & in poſterum ædificandis in dicto regno Franciæ, & alibi in eorum terris & dominijs, in honorem eiuſdem Sancti Sepulchri & deuotionem celebrabuntur officia diuina, modo & forma ſequentibus. Scilicet quod qualibet die dominica menſis Presbyteros Latinos cæremonijs in talibus adhiberi ſolitis, adhibitis, alta vna & quinque miſſæ, voce ſubmiſſa in honorem & reuerentiam dictarum quinque plagarum Domini noſtri Ieſu Chriſti celebrabuntur. Huiuſmodi officio, nos, ſeu nobis abſentibus locum tenens, noſtri milites, & viatores præfati aſſiſtent.

Art. IX.

Quod dictus noſter locum tenens, milites & viatores quotidie miſſam audire, preces & horas Sanctæ Crucis dicere, & quaſdam eleemoſynas elargiri tenebuntur.

Art. X.

Quod diebus feſtis annualibus Conceptionis, Natiuitatis, Annunciationis, Purificationis, & Aſſumptionis Beatæ Mariæ Virginis, alta voce, verbis Latinis Miſſæ celebrabuntur, fientque proceſſiones, quibus nos, dictusque noſter locum tenens, milites, & viatores aſſiſtere, & Sacroſanctum Euchariſtiæ Sacramentum recipere tenebimur, vt Deo acceptabiles & grati, contra dictos Infideles ſecurè bellum gerere, & eos ſubiugare poſſimus.

Art.

Art. XI.

Quod indies Miſſas celebrari procurabimus, pauperibus eleemoſynam largiemur: dicti autẽ milites ſolum diebus Veneris cuiuslibet hebdomadis in honorem paſſionis Domini n ſtri Ieſu Chriſti id fieri procurabunt, horas ſanctæ crucis dicemus, & ſero Veſperas mortuorum dici faciemus: Deumq́ optimum pro principibus, regibus, & populo Chriſtiano precabimur, & rogabimus & victoriam contra dictos Infideles in gratiam, & augmentum fidei & defenſionem Catholicæ, Apoſtolicæ, & Romanæ Eccleſiæ concedere velit & dignetur.

Art. XII.

Quod nos, dictus noſter locum tenens, & alij milites bellicoſi, & viatores dicti ordinis temporibus Aduentus Domini, quadrageſimæ, quatuor temporum anni, rogationum, & vigiliarum dictorum feſtorum annualium beatæ Mariæ virginis, in honorem Dei ac dictæ eius matris Mariæ virginis, & in contemplationem pœnitentiæ nobis & populo Chriſtiano à Deo veniam, & remiſſionem peccatorum noſtrorum obtinendam impoſitæ, ac vt tentationes diaboli euitemus & in dictos infideles reddamur victores, ieiunabimus.

Art. XIII.

Ex noſtra ſcientia decreuimus, & decernimus, quod die feſto Sacroſancti Sacramẽti, in Eccleſia dicti ſãcti Sepulchri vrbis Hieroſolymitanæ tres

miſſæ, ſcilicet, prima in lingua Soriana, ſecunda lingua Græca, tertia verò lingua Latina, alia voce officiumque diuinum cæremoniis ſolitis adhibitis celebrabuntur. In aliis autem Eccleſiis per nos & noſtros amicos in Franciæ regno noſtriſque terris & dominiis in honorem dicti Sancti Sepulchri ædificatis, Latine celebrabitur idē officium. Fientque proceſſiones in honorem & reuerentiam fidei, & credentiæ in Sacro-Sanctum Sacramentum Euchariſtiæ, nobis & populo Chriſtiano infuſæ.

Art. 14.

Quod anno quolibet die Dominica in Ramis palmarum à nobis aut noſtro locum tenens in noſtra abſentia, aſſumatur & eligatur vnus ex Presbyteris, qui ſupra aſinum ſedens in conuocatione & cœtu duodecim Presbyteros, qui officium diuinum in Eccleſia S. Sepulchri celebrare ſolent, dictam vrbem Hieroſolymitanam introibit. Cui quidem Presbytero ſic electo, nos & dictus locum tenens noſter, milites, viatores, & populus Chriſtianus eiuſdem vrbis obuiam ire, illumque benignè recipere, & in Eccleſiam dicti S. Sepulchri magna cum humilitate concomitari tenebimur: in qua quidem Eccleſia dictus electus, & alij ſupra nominati Presbyteri, officiū diuinum in honorem & reuerentiam introitus Domini noſtri Ieſu Chriſti, quem in dictam vrbem Hieroſolymitanam ſanctis eius diſcipulis præſentibus fecit, honeſtè receptionis per habitantes

ſantes dictæ vrbis, & lætitiæ ab eis ob ejus aduentum & introitum factarum, ſolemniter celebrabitur.

Art. 15.

Die autem Iouis ſequenti officium diuinum cum ceremonijs aſſuetis per electum & alios Presbyteros ſupradictos in Eccleſia S. Sepulchri celebrabitur & dicetur: noſque & noſter locum tenens refectionem illorum in pane, vino, piſcibus, in domo S. Cænaculi dictæ noſtræ vrbis Hieroſolymitanæ præparabimus: in qua illos benignè recipiemus, eorum pedes humiliter lauabimus & oſculabimur, cenamq; celebrabimus, illiſque eleemoſynas ob charitatem elargiemur. Et poſtquam dicti electus & alij presbyteri gratias Deo egerint, Sanctumque Dei Euangelium quod ſuis Apoſtolis prædicauit, nobis enunciauerint, nos, aut noſter locumtenens, milites & viatores ſupranominati in dicto Cœnaculo noſtram refectionem ſumemus, eleemoſynas in auro, argento, veſtimentis, victualibus, panibus, vino, & alijs dabimus, omnibus ægrotis in magnis hoſpitalibus iacentibus, cæteriſque pauperibus in indigentia & neceſsitate conſtitutis nobis notis, in reuerentiam & commemorationem Sanctæ Cœnæ, quam ſimili die dominus noſter Ieſus Chriſtus cum dictis ſuis Diſcipulis in præfata, domo ſācti Cœnaculi fecit, elargiemur & cōcedemus.

Art. 16.

Quod electus & presbyteri ante nominati,

qui

qui illũ in dictã vrbẽ Hieroſolymitanã, vt ſupra fuërint cõcomitati in mõtẽ oliuarũ ſeſe cõferẽt: ibiq; tota nocte dictæ diei Iouis precib. & orationib. diuinis, in reuerẽtiã & recordationẽ orationis, in dicto loco per eundem Dominũ noſtrum Ieſum Chriſtum fusè vacabunt.

Art. XVII.

Die verò Veneris ſancti, dictus presbyter electus Euãgeliũ Paſſionis Domini noſtri Ieſu Chriſti in Eccleſia dicti ſancti Sepulchri perleget, illudq; nobis, noſtroq; locũ teneti, militib. & viatoribus populoq; Chriſtiano interpretabitur, officiũq; diuinũ cũ alijs ſupranominatis presbyteris Latinè celebrabit, cui aſſiſtere tenebimur, nec cibo aliquo reficiẽmur aut vtẽmur, donec hora, qua Dominus noſter Ieſus Chriſtus in redẽptionẽ generis humani in cruce pẽdens emiſit ſpiritum, pulſata fuerit.

Art. XVIII.

Quod quatuor milites dicti ordinis nocte dictæ diẽ veneris vſq; ad meridiẽ diei ſequẽtis in honorẽ & reuerẽtiã Domini noſtri Ieſu Chriſti, cuius corpus ab infidelib. Iudæis ibi dicta nocte cuſtoditum fuit, fideliter cuſtodiant.

Art. XIX

Quod omnes Presbyteri Chaldæi, Græci & Latini cõtinuas prces tota nocte diei Veneris in Eccleſia dicti Sancti Sepulchri in gratiã fidei & defenſionẽ Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ, ac aliarũ Eccleſiarũ Chriſtianarum aduerſus huiuſmodi infideles fundent.

Art.

Art. XX.

Inſuper ordinauimus & ordinamus continuè eleemoſynas elargiẽdas & cõcedendas eſſe, vt à carcerib. dicti milites viatores, & alius populus Chriſtianus liberetur, q̃ tã à noſtris regni Frãciæ dominijs & terris, q̃ ab alijs partibus & terris Principũ Chriſtianorũ nobis amicorũ veniẽtes, cõtra dictos Infideles nobiſcũ bellũ geſſerũt: Et illud ita ꝓſecuti fuerũt, vt captiui & detenti ab ipſis infidelibus fuerint, nec nõ humiliter dictos Principes ac reuerẽdos dominos Archiepiſcopos, Epiſcopos, Abbates & alios beneficiatos tã in dictis noſtris regno Frãciæ, dominijs & terris, quã in alijs ad dictos Principes Chriſtianos ſpectãtibus obtinẽtes, ſupplicare & requirere, vt quartã partẽ tertiæ partis redditus beneficiorũ ſuorũ pro redeptione dictorũ captiuorũ in honorem Dei & remunerationẽ ſuorũ laborũ circa impugnationem dictorũ infideliũ, in gratiam & fauorẽ fidei & defenſionẽ Eccleſiarũ Chriſtianarũ & Prælatorum.

Art. XXI.

Nos quoq; ſupplicauimus & rogauimus ſanctiſſimos almæ vrbis Romæ Põtifices, quatenus indulgẽtias omnib. Principib. nobis amicis populoq; Chriſtiano, qui pro redemptione & liberatione dictorum captiuorum & pauperum, nobis & alijs prædictis Principibus ſubiectorum, & dictum Sanctum ſepulchrum viſitare, noſq; contra dictos infideles & ad illos impugnandos, prout ſupradictum eſt, concomitari voluerint, concedere & impartire velint.

Art.22.

Prætereà ſtatuimus, & penſata animi deliberatione voluimus, quod milites dicti ordinis ſancti Sepulchri ſub ſaluagardia Soldani Babylonenſis, aut eius locum tenentis, omnes dictos captiuos redimendi & liberandi in ſe ſuſcipiet. Quibus militibus ad hunc effectum denarij dictarum eleemoſynarum tradentur, & de his computum rationes, & reliqua noſtro locum tenenti in dicta vrbe Hieroſolymitana in communitate militum dicti ordinis, & viatores dicti Sancti Sepulchri reddent.

Art. XXIII.

Quod ex noſtra ſcientia & ſpontanea voluntate eligimus, nominamus, & conſtituimus, & nominamus dictos milites noſtri ordinis ſancti Sepulchri in præceptores & adminiſtratores redituum & prouentuum, fundationem & eleemoſynarum præmentionatarum. Et de his præfati milites, & in eorum abſentia dicti viatores adminiſtrationem & regimen habeant. Nec nõ aliorum fundationum per nos aut noſtros amicos in Eccleſiis noſtri regni Franciæ dominorum & terrarum noſtrarum, ac aliorum Principum inſtitutarum, & eleemoſinis datarum pro redemptione & liberatione dictorum militum, & viatorum ac populi Chriſtiani, in poteſtate & dominio, ac carceribus dictorum infidelium forſan detentorum & detinendorum, vt huiuſmodi reditus & eleemoſynæ presbyteris officiã diui-

diuinum in dicta Eccleſia ſancti Sepulchri celebrantibus, ac pauperibus in dictis hoſpitalibus S. Sepulchri, S. Ioannis, S. Lazari, & aliis hoſpitalibus, ab aliis Principibus nobis amicis & ſenioribus, ac populo Chriſtiano, in honorem Dei, ſanctorum Apoſtolorum, aliorumque Sanctorum, tam in noſtro regno Franciæ, terris & dominijs, quam amicorum noſtrorum fundatis & inſtitutis affluentibus, & ibi moram trahentibus fideliter ab eis reſpectiuè diſtribuātur. De quibus redditibus & prouentibus ſic receptis & diſtributis, ijdem milites & viatores, anno quolibet in craſtino feſti Sacro ſancti Sacramenti, in Camera noſtri conſilii Hieroſolymitani, rationes & computa reddent, & ad hos fines ijdem perceptores & adminiſtratores ibi ſeſe repræſentare, aut de his eorum computa ſeu verum memoriale eorum mittere tenebuntur.

Art. XXIV.

Quod clericus theſauri dicti S Sepulchri Hieroſolymitani bonum & fidele memoriale redditionis huiuſmodi computorum deſcribet, cartas, ſeu papiros eorum conſeruabit huiuſmodi. Reliqua ſi quæ debeantur, recipiet, quitantias & acquitamenta eorum computorum ſic à dictis adminiſtratoribus tam præſentibus quam abſentibus per nos ſeu in noſtra abſentia locum tenentē noſtrum atteſtari & ſignari procurabit.

Art. XXV.

Voluimus etiam ac volumus, quod centum milites dicti ordinis in noſtris regni Franciæ terris & dominiis, & alijs regnis ad noſtros amicos ſpectantes, degentes & moram trahentes, ve-

uiant in cameram noſtri conſilii Hieroſolymitani & compareant, qui nos aut noſtrum locum tenentem in dicto viagio viriliter & animo alacri ac beneuolo concomitare & nobiſcum aſſiſtere, mediaque rationes & cauſas, in dicto conſilio pro bellis gerendis contra dictos Infideles in augmẽtum fidei & defenſionem Eccleſiarum Chriſtianarum, tam Latinarum quam aliarum linguarũ prædictarum, adminiſtratorum, fundatorum & eleemoſynarum allegandas, & intelligere poſſint & valeant, vt ſuper his concluſiones validas & neceſſarias ac iuridicas aſſumamus.

Art. XXVI.

Statuimus etiam & ordinauimus aliquem ex equitibus dicti ordinis eligere oratorem apud Soldanum Babilonem, qui permittat dicto noſtro oratori. quod ſpatio trium annorum computorũ in dicta Babilonia commoretur, & vitam ducat, vt de quibuſdã milit. viatoribus, & alijs Chriſtianis captiuis à dicto Soldano ſeu eius belligeris detentis notitiam habere poſſit, pratioq́, auri & argenti, quod per alios noſtros milites ſub ſalua gardia & protectione dicti Soldani mittent, liberentur dicti captiui ab huiuſmodi detentione, aut ſi maluerit ipſe Soldanus quod in locum infideliũ à nobis aut noſtris ſubditis in bello aut alibi captiuorum detentorum ſeu detinendorum: quos eo caſu ab huiuſmodi ſua captiuitate liberare intendimus, modo dicti noſtri captiui liberentur.

Art. XXVII.

Cum autem noſter miles ſic delegatus orator de dictis captiuis, à Soldano ſeu eius belligeris, vt

profer-

profertur, detentis, plenam habuerit notitiam, is nobis cartis veris nomina illorum, loca in quibus detineantur ſignificari, ſaluagardiam à dicto Soldano ad hos fines obtẽtam mitti procurabit, vt dicti milites & viatores ſi captiui ſecurius ad noſtras partes redire poßint.

Art. XXVIII.

Quod dictus orator & milites nobis aut noſtro locum tenenti in abſentia noſtra, de redemptione dictorum captiuorum fidem faciẽt, quam ſummam pro redemptione captiuitatis huiuſmodi, cui & in quo loco exſoluerint. Et ad hos fines dictos captiuos, ſaltem copias cartarum liberationis eorumdem nobis repræſentabunt, præmiſſaque omnia & ſingula ad notitiam aliorum Regum & Principum Chriſtianorum, dominorumque Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, Abbatum, & aliorum beneficiatorum noſtri regni Franciæ, terrarum & dominiorum noſtrorum, & aliorum noſtrorum amicorum deduci voluimus, vt fructũ ex ſuis ſanctis eleemoſynis conſequantur glorioſum, ac in poſterum in illis elargiendis promptiores reddantur.

Art. XXIX.

Quod intendimus & deliberamus quotidie dictas quinque cruces dicti ordinis S. Sepulchri noſtris veſtimentis appoſitas deferre. Quas dicti milites & viatores, ſiue eos bellum gerere aduerſus dictos infideles, & alibi adire, ſeu aulas regias & conuocationes, ſeu cætus Principum & aliorũ Chriſtianorum populorum frequentare contigerit, ſimiliter deferre tenebuntur.

Art. XXX.

Quod dicti etiam milites aduerſus aliquos Principes Chriſtianos bellum gerere minimè tenebuntur, imò illis fauorabiles erunt, caſu quo ſibi conſtiterit dictos Principes eſſe excommunicatos auctoritate Dei & ſummi Pontificis, ab Eccleſia Catholica exules & diſperſos, eorumq; regnum belli geris eſſe prædam. Quo caſu adueniente dicti milites pro eis contra dictos Principes arma ſuſcipient, ad exemplumq; Dei iura pauperum, orphanorum, viduarum, extraneorum defendent, & ab omnib. vexationibus & oppreſſionibus viriliter protegent,

Art. XXXI.

Nos igitur præmiſſis & alijs legitimis cauſis & rationibus conſideratis animum noſtrum mouentibus, præſcriptas ordinationes à nobis ferri & edi, illaſque de verbo ad verbum, nil de contentis in eiſdem omiſſo, obſeruari decreuimus, ſtatuimus, ſapienter deliberauimus. Et in eius rei teſtimonium & robur ad ſancta Dei Euangelia per fidem & legem noſtram in fidei nec ſponte aliquid de contentis in eiſdem ordinationibus executione dignum omittere promiſimus, & iurauimus illas à noſtris ſucceſſoribus regni Franciæ regibus dicti ordinis Sancti Sepulchri, ac præſentiũ capitibus ſecundum eorum tenorem obſeruari; ordinantes, & in hoc eorum conſcientiam illis contraueniendo onerantes, votaq; & obligationes per milites dicti ordinis, & viatores in dictã vrbem Hieroſolymitanam emitti, & factas obſeruari & adimpleri, prout eiſdem ordinationibus cauetur. Quas volumus deponi & fideliter cuſtodiri

cuſtodiri in theſauro dicti S. Sepulchri, memoriaſq; illas abſque diminutione continentes continentia in noſtrum Franciæ regnum, terras & dominia, tam ad nos quam ad alios principes ſpectantia transferri, vt omnia & ſingula præmiſſa ab eis videri, viſitari & fideliter obſeruari poſſint, ac ſi in dicto theſauro exiſterent ipſos humiliter ſupplicantes, quatenus in his noſtram intentionem & bonam voluntatem in honorem Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui noſtrorum cordium ſcrutator eſt, aliaque in eius protectione & poſſeſſione conſeruat, principiumque & terminum noſtræ vitæ dat & tribuit, adimplere velint & dignentur: & vt magis ac magis dictæ noſtræ ordinationes cunctis pateant euidenter, & ſint notæ ac obſeruentur in perpetuum, volumus & ordinamus eas noſtri ſigillis quinque crucibus dicti ordinis, in medio eiuſdem appoſitis munimine roborari. Quæ datæ & latæ fuerunt à nobis in vrbe Ieroſolymitana die prima felicis menſis Ianuarij, anno à Natiuitate Domini noſtri Ieſu Chriſti milleſimo nonageſimo nono.

DIPLOMA, QVO PHILIPPO II. HISPANIARVM REGI EIVSQVE SVCCESSORIBVS SVMMA ADminiſtratio Ordinis Sanctiſſimi Sepulchri D.N. IESV CHRISTI ab Equitibus Hieroſolymitanis delata eſt. Anno 1558.

IN nomine Sanctiſſimæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus S. Amen. Cum beneficiorum omnium, quæ Deus optimus generi humano præſtitit, illud maximum ſit, quod vſque adeò nos in dilecto filio ſuo, cum adhuc impii eſſemus & peccatores, dilexerit; vt illum nobis, non in ſanguine hircorum, aut taurorum, ſed in proprio ſanguine in illa Sacroſancta Hieruſalem pro peccatis noſtris dederit, æterna certè memoria ſingulari animorum gratitudine, & eximiæ cuiuſdam pietatis religione, tam præclarum atque excellens diuinæ erga nos benignitatis donum venerari, atque ſuſpicere nos oportet. Cum igitur pretioſiſſimo Chriſti ſanguine, & acerbiſſima eius morte tantum nobis adeò collatum fuerit, quantum nullus vmquam aut petere, aut ſperare auſus fuerit. Quanta veneratione ſacratiſſimum illum Caluariæ Montem, in quo per Spiritum S. immaculatum Deo ſemetipſum pro nobis obtulit & glorioſum illius Sepulchrum, vbi triduò quieuit, nos oportet adorare & venerari? Et ſi noſtrorũ ſce-

lerum

Ierum magnitudine factum ſit, vt loca illa, verê, vt vocantur Sancta, in quibus Deus ac Dominus noſter Ieſus Chriſtus inexplicabilis ſuę erga nos charitatis prædicta ſacratiſſima monumenta nobis reliquit, occulto ſuæ diuinæ ſapientiæ iudicio perfidorũ Turcarũ tyrannide oppreſſa, & ſpurciſſima Mahumetanorũ ſecta polluta quodãmodo ſint, & inquinata, non ſine magno omniũ, qui Chriſtiani eſſe & dici volumus, & dedecore & probro. Ad omnes tamen ſpectat hanc ignominiã depellere, & tot vndique telis atque cuniculis oppugnatã ſanctiſſimã fidem noſtrã pro viribus defendere. Sed cum hoc officiũ Religionis noſtrę propugnandæ, & propagandæ omnes attingit, tum verò noſtrũ ſingulari ratione debet eſſe proprium, quorum profeſſio & ſingulare inſtitutum defenſioni fidei eſt conſecratum: præſertim cum ante oculos ſanctiſſimum & æterna gloria atque memoria dignum, Illuſtrium atque fortiſſimorum cruce ſignatorum ſanctiſſimi Sepulchri Militum exemplũ propoſitum habeamus. Qui vt Chriſti gloriam & fidei Chriſtianæ decus longe lateque propagarent, non ſolum fortunas ſuas, ſtatus & opulentiſſima patrimonia diſtraxerunt: verum etiam capita, corpora, vitam, & ſalutem ſuam multis periculis obiecerunt. Itaque tantum indomita virtute atque excelſa & infracta animi magnitudine potuerunt, vt innumeris Turcarum agminibus occiſis, Perſis compreſſis, Medis, Partis, Aſſyriis, Aegyptiis, aliiſq; barbaris nationib. edomitis

non modo illa loca ſancta & pretioſiſſimo Redemptoris noſtri ſanguine conſecrata turpiſſimo ſeruitutis iugo depulſo in priſtinam libertatē vindicauerint: ſed etiā, vt in Bithinia, Nicomedia, Piſidia, Licaonia, Capadocia, Litia, Pāphilia, Cilicia, Celeſeria, Heraclea, Meſopotamia, Media, Antiochia, Laodicea, Gabula, Valalenia, Maraclea, Antarade, Archia, Phœnitia, Tiro, & Sydone, Leleſia, Taraconitide, Ydumea, vtraq; Arabia, advſq; mare rubrū, Galilæa, Samaria, Palęſtina cū Iudæa, & S. Hieruſalē, aliiſque plurimis Aſiæ prouinciis, armorū vi ſubactis, crucis vexillū, & præclatiſſima fidei noſtræ trophæa erexerint, & cum omniū ſempiterna gloria conſtituerint. Quib, prouinciis ſua virtute partis tādiu imperitarunt, donec Chriſtianorum Principū deſidiis, ac inteſtinis bellis res Chriſtiana retrofluere cœpit, & tandē opibus noſtris conuulſis atq; accisis, Saledinus Aegypti Rex loca illa præclariſſimorum virorum ſanguine comparata, noſtra ſocordia & negligentia ipſe comparauit, Et ſi potentia infidelium multum inualuit & corroborata eſt; numquam tamen eò progreſſa eſt, vt Sacroſanctam Sanctiſſimi Sepulchri militiam aboleret, aut penitùs extinguere t, quin potius longiſſimo multorum annorum ſpatio totâ pæne Europâ ita hæc militia effloruit; vt Vrbanus IV. & Bonifacius VIII. per ſuos legatos eius opem & auxilium aduerſus Saracenos, Italiam vaſtantes, & Eccleſiæ Catholicæ hoſtes, ſæpius implorarent; & militum Cruceſignatorum

virtute

virtute Italiam ſeruatam faterentur. Nunc verò, etſi peccatis noſtris id promerentibus multa eius vis collapſa eſt, non ita tamen, vt non multæ reliquiæ ſuperſint, vbique inter Chriſtianos Nobiliſſimi & Illuſtriſſimi viri in hac glorioſa militia perſeuerant. In qua nos licet indigni cooptati, memores eorum quæ maiores noſtri ſumma cum gloria geſſerunt, & ignauiam noſtram pertæſi, cupimus in integrum reuocare, & quaſi poſtliminio reſtituere noſtrum inſtitutum, profeſſionem & prædeceſſorum noſtrorum virtutem & maculas, noſtra negligentia contractas, ſanguinis effuſione ad Ieſu Chriſti D.N. gloriam abolere. Sed cum vt hæc fiant, neceſſarium in primis ſit, vt aliquem habeamus præpotentem Ducem, cui tãquam capiti connectamur. Hinc eſt quod nos *Petrus de Carate* Commiſſarius generalis ſacroſanctæ Archiconfraternitatis Sanctiſſimi Sepulchri, tam meoproprio nomine, quàm nominibus *Illuſtriſſimi Domini Andreæ Doreæ Principis Melphitani. D. Camilli Guaſco, D. Petri de Bolonia, D. Ioannis de Ioaria, & D. Roderici de Rocas*; pro quibus fortem me facio in forma Iuris valida, *Dominus Philippus de Borre*, Cantor & Canonicus Eccleſiæ Diuæ Mariæ Antuerpienſis, *Ioannes de Moxica* etiam eiuſdem Eccleſiæ Canonicus & * *Petrus Mennens* quilibet noſtrum pro ſe & nomine *Ioannis van Schelden*, tamquam ad id conſtituti, vigore certarum literarum procuratoriarum, in papyro ſcriptarum, Datarum die XXIII. præſentis menſis Martii paſſatarum, & recognitarum coram

Variorum Equitum Belgarum maximè, qui hiſce Comitiis interfuerunt, nomina.

* *Dominus vanden Berge in tractu vvaſiæ Flãdrorum.*

Petro Baccart Notario publico Antuerpiæ reſidente, & certis teſtibus: Nec non Præfati *Philippus de Borre* & *Petrus Menneus* nomine *Ioannis Ouvvenborch* dicti *Lauvers* etiam ad id conſtituti, vigore literarum procuratoriarum in papyro ſcriptarum, de data eiuſdem diei, menſis & anni coram Petro Verbeeck Notario publico Antuerpiæ commorante paſſatarum, & recognitarum. Quin etiam ego idem *Ioannes de Moxica*, nomine *Gaſparis de Caſtro* conſtitutus, vigore procuratorio coram AEgidio van den *Boſche* Notario publico in prædicta ciuitate habitante, eodem die & anno paſſato. *Nicolaus de Meijere* reſidens Gandaui, tam proprio nomine, quàm *Ioannis de la Rue*, prout patuit per procuratorium deſuper confectum, & paſſatum in opido Gandauenſi coram Ioanne Charon notario publico ibidem commorante, de data diei XIX. præſentis menſis Martij. Item *Ioannes de Grutere* Dominus de Louelde tam nomine meo proprio quam nomine *Iacobi Triecht* conſtitutus, vigore procuratorio manu ac ſigillo eiuſdem Iacobi ſubſignato, & corroborato, *Gerardus de Vladerache Dominus de Geffen, Antonius de Merthen Dominus de Eſſeſtain, Iudocus de Broûchorſt Dominus de Rheiſvvyck, Ioannes de Aſperen Dominus de Vueren, Laurentius de Vogt de Rineuelt, Antonius Abſolons, Paulus de Veldvvyck, Carolus de Steenlant, Claudius Goetgebuer, Cornelius Gaerlard*, Brugis reſidens, *Ioannes de Berecker*,

Berecker, Ioannes de Berchenrode, Ioannes van den Steenvveghe, & Ioannes van den Dycke. Omnes milites militiæ eiuſdem Sanctiſſimi Sepulchri. Volentes noſtrum ordinem militiæ, dante domino propagare, & illum felici regimine gubernare: Conſiderantesque quod patrocinio alicuius magni Principis nobis adiuncto melius res noſtræ Religionis proſperabuntur; Idcirco nos prænominati milites nominibus quibus ſupra ac pro abſentibus de rato, quatenus opus ſit in forma iuris valida, promittentes in Eccleſia parochiali S. Catharinæ Villæ de Hochſtraten Cameracenſis diœceſis, ad infra ſcripta peragendum, & pertractandum coram notarijs publicis & teſtibus infraſcriptis, perſonaliter congregati ſponte & ex noſtra ſcientia, animoque deliberato omnibus melioribus modo, via, iure, cauſa, & forma quibus melius, validius & efficacius de iure poſſumus & debemus nomine dictæ noſtræ Religionis & militiæ, perpetuis futuris temporibus, facimus creamus & ſolemniter eligimus, præſtito prius per nos ſolito ad Sacroſancta Dei Euangelia iuramento, in ſimilibus electionibus præſtari ſolito, ac Miſſâ Spiritus Sancti celebratâ, & hymno *Veni creator Spiritus* in eadem Eccleſia decantato, Sacratiſſimum Potentiſſimum atque Sereniſſimum Dominum noſtrum Regem Philippum in magnum & ſummum totius noſtræ militiæ magiſtrum, & in

nomi-

nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti ſolemni-ter conſtituimus, erigimus & creamus. Nec non Sereniſſimum & glorioſum Hiſpaniarum Principem D.N.D. Carolum Principem etiam eiuſdem militiæ & in locum patris ſucceſſorem in perpetuum nominamus & declaramus: Petentes atque humiliter ſupplicantes vt ſua Maieſtas hanc noſtram electionem & creationem & totius noſtri ordinis adminiſtrationem admittere, aliosque plurimos milites Sãctiſſimi Sepulchri creare dignetur, vt omnes ſimul communi animorum conſenſu ad infidelium perniciem incumbamus, & Chriſti D. N. gloria refloreſcat. Nos enim noſtro, & noſtrorum ſucceſſorum huius ordinis, militum nomine, eius Maieſtati tamquam magno Religionis noſtræ magiſtro & Sereniſſimo Carolo tamquam glorioſo Principi, eorumque ſucceſſorib. perpetuam obedientiam & fidelitatẽ iuxta noſtrę profeſſionis & inſtituti ſanctiones & formam, hoc eſt ſumptibus noſtris ire contra infideles in bello vniuerſali, quod vulgariter dicitur *Cruys vaert*; vel noſtro nomine idoneum aliquem eò mittere promittimus ac inuiolabili obſeruantia præſtituros pollicemur. Et quoniam exploratum eſt pœnè Orbi Chriſtiano, quod chariſſimus frater & commilito noſter magnificus D. Petrus de Carate ſacroſanctæ huius nouæ congregationis ac electionis erector ab anno M.D.XLV. multos labores & expenſas paſſus eſt, per varias plagas Chriſtiani orbis, pro huiuſmodi Sanctiſſimo negotio, & adhuc præditus ſua ingenti deuotio-

uotione non recuſat impendere in futurum omnem operam ſuam, & auxilium. Idcirco cõpertum habentes ad hoc dirigi totum deſiderium & animum ſuum, ipſum pari modò in Cõmiſſarium Generalem noſtrũ, & totius ordinis & militiæ noſtræ creamus, erigimus & ſolemniter nominamus, & obnixi ab ipſo petimus; vt noſtro nomine ea omnia faciat, & in omnibus aſſiſtat, dirigat, foueat, & gubernet, quæ ad totius noſtræ militiæ conſeruationem & vtilitatem conducibilia aut neceſſaria ſibi videbuntur. Ita tamen vt omnia illa fiant ſine impenſis, damno intereſſe, vel præiudicio huius ordinis militum, quodque præterea vllo futuro tempore nullo vlteriori grauabimur onere, cuiuſcunque rei cauſa, vel ratione fuerit, quam hactenus grauati fuimus. Et quo quidem D. Petro de Carate defuncto, vel illius officio ceſſante aut vacante, aliquis ex noſtris confratribus communi noſtro conſenſu per nos in ipſius locum eligetur, & quæ quidem electio per nos ita facta, per prælibatum D. N. Regem, eiuſque ſucceſſores, prænominatos approbabitur, & confirmabitur. Itaque denominatio, atque ea ipſa electio erit & manebit penes nos: confirmatio verò penes D. N. Regem, ſucceſſoreſque eius antedictos. Quocirca Sanctiſſimũ D. N. D. N Romanæ, ac vniuerſalis Eccleſiæ nunc & pro tempore Romanum Põtificem & Epiſcopum humiliter obſecramus, vt hanc noſtram electionem creationem & declarationem ratam habeat, & ſua ac ſedis Apoſtolicæ auctoritate confirmet, ac nos tamquam humi-

humiles & obedientes Apoſtolicæ ſedis filios, in tutelam ac defenſionem ſuam ſuſcipiat. Nos enim ad nil aliud aſpiramus, quàm vt Dei ac D. N. Ieſu Chriſti gloria reuireſcat, & vexillum Crucis vbique gentium debita veneratione erigatur, & honoretur. Ita vt hoc conſequamur, obedientes Romanæ atque Apoſtolicæ ſedis filios fore profitemur, omneſque & ſingulos infideles tam Turcas, Mauros, Tartaros, quàm eiuſmodi alios quoſcunque, pro hoſtibus habemus, iiſdemq; apertum ac perpetuum bellum indicimus.

O Clementiſſime & omnipotens Deus omnium bonorum largitor, generis humani creator, luminiſque æterni, myſterium ſalutis humanæ, Saluator noſter Chriſtus, ſubiit pro nobis Crucem, luit aliena commiſſa, iacuit ſepultus, vt nos vnà ſecum vitia ac ſcelera ſepeliamus, pietas, amor incredibilis erga nos mortale genus impulit te Chriſte Redemptor noſtram accipere naturam, induere hominem, perpeti laborem, pendere in ligno, demum extremum ſepulchri ſubire officium. Accipe igitur hanc noſtram militiam Clementiſſime, amplectere nos optime, dirige & duc ad te, ne patiare per hoc mare abſque Rectore nauigare. Tu rege nos milites tuos, tuum colentes tumulum, veſtigia tuæ obſeruantes necis, compara nobis Principum vota, quorum corda in tua manu conſiſtunt. Effice, præſta, vt aliquando tua loca liberentur, atque

atque expientur, iampridem hoſtili fraude, noſtrâ profanata diſcordiâ. Coniuge Deus Magiſtratuum conſilia, Principum animos vni, vt pulſis tui nominis hoſtibus, monumenta noſtræ ſalutis populo reſtituantur fideli, Iſtamque electionem & creationem noſtri ſummi Magiſtri Principiſque militiæ, quam te auctore & Rectore famuli tui fecimus, ſanctifica & tua clementiſſima benedictione illumina & corrobora, & tuo excelſo & glorioſiſſimo brachio animoſiores nos conforta, vt & illa ſacratiſſima & glorioſiſſima pignora noſtri Redemptoris, effuſione ſanguinis noſtri redimere poſſimus. Nam vt propheta proclamat: Ciuitas Sancti tui facta eſt deſerta, Sion deſerta facta eſt, Hieruſalem deſolata eſt, domus ſanctificationis noſtræ. Et ſi perpauci ſunt qui ſinceritate cordis, & humiliato Spiritu te Deum viuum venerentur, & inuocent nomen tuum, non auertas faciem tuam à nobis, & ne amplius memineris iniquitatum noſtrarum, ſed fac vt ad te Deum fontem viuum, fontem perennem & æternitatis peruenire valeamus. Cui eſt virtus & gloria per infinita ſeculorum ſecula, Amen.

In quorum fidem præſentes literas ſiue hoc præſens publicum inſtrumentum manu vniuſcuiuſque noſtrum ſubſignatum coram Notariis publicis & teſtibus infraſcriptis ſtipulati ſumus, ab iiſdemque Notariis vnum vel plura, publicum ſiue publica, Inſtrumen-

mentũ & inſtrumenta fieri atque confici iuſſimus, fecimus, atque rogauimus & rogamus. Acta fuerunt hæc in dicta Villa de Hochſtraten in dicta Eccleſia S. Catharinæ Cameracenſis diœceſis ſub anno à Natiuitate Domini M. D. LVIII. Indictione prima, die verò XXVI. menſis Martij. Pontificatus Sanctiſſimi D. N. D. Pauli diuinâ prouidentiâ Papæ quarti, anno tertio, præſentibus ibidẽ Magnificis Viris Martino Ruyz de Corate, Gerardo van Donguen, Franciſco van Stelant, & Adriano van der de Linde teſtibus ad præmiſſa omnia vocatis atque rogatis. Subſignatum

Equitum prædictorum Signaturæ.

† *Brounckhorſt* † Ego atteſtor *Philippus de Borre* meo nomine ac nomine *Ioannis Lauvers* & *Ioannis van Schelde*, † *Ioannes Moxica* meo nomine & nomine *Gaſparis de Caſtro* † *Gerard van Vladerachen* † *Petrus Mennens* meo nomine & nomine *Ioannis Lauvers* & *Ioannis van Schelle* † *Antonius van Merthen*, *Goetgebuer.* † *Ian van Bercher* † *Cornelius Gaeiliard.* † *Carolus van Stelant* † *Paulus van Veldvvyck* † *Anthonius Abſolons*, † *Iohannes de Grutere*, meo nomine, & nomine *Iacobi Triecht.* † *Laurens de Vocht van Rineuelt, Ian van den Steenvveghen* † *Iuan van Aſperen ende van Vueren*, † *Iuan Berchenrode* † *Ich Anthonis Abſalons* in nomine *Nicolai de Megere* & *Ioannis de la Rue* † *Ian van den Dycke.* Subſcriptum.

Ego Alexander Grapheus ciuitatis Antuerpienſis Secretarius ac publicus Imperiali auctoritate Notarius per Cæ. Maieſt. Conſilium Curiæ Brabant. ad Notariatus officium admiſ-

ſus,

ſus, vnà cum Ioanne de Barlamonte etiam Notario publico, per idem conſilium approbato, ac prædictis teſtibus ad præmiſſa omnia & ſingula præſens perſonaliter interfui, eaq; omnia & ſingula, ſic vt præmittitur, fieri vidi, ſciui, & audiui, accepto prius iuramento ad Sancta Dei Euangelia ſuper libro miſſali, ab omnibus & ſingulis militibus ſupradictis, ſeparatim &c. quod in huiuſmodi electione non erat aliqua fraus, dolus, ſimonia, malitia aut aliqua alia illicita cauſa &c. ac deinde dicta electione ſub debita ac perpetua obedientia &c. cæteriſque ſolemnitatibus requiſitis &c. in dicta Eccleſia celebratis atque deuotè peractis, notam ac ſtipulationem poſtea ſumpſi de præmiſſis omnibus, cum dicto Notario, præſentibus dictis teſtibus. In quorum fidem præſens publicum inſtrumentum cum dicto Notario ſubſcripſi, ac ſigno meo ſolito ſignaui, rogatus atque requiſitus. Subſignatum. A. Graphæus.

Ego Iohannes de Barlamonte publicus Imperiali auctoritate Notarius antedictus, atteſtor me præſentem fuiſſe vnà cum dicto Magiſtro Alexandro Graphæo, Secretario & Notario publico in prædictâ congregatione, Electione, ſtipulatione, cæteriſq; ſolemnitatibus ſuperius ad longum narratis & declaratis. In quorum fidem præſens inſtrumentum manu propria ſubſcripſi ac ſolito ſigno ſignaui, rogatus atque requiſitus. Subſignatum. I. de Barlamonte Notarius Imp.

SS.

INCIPIT PROLOGVS REGVLAE PAVPERVM COMMILITONVM CHRIſti, Templique Salomonis.

Omnibus in primis ſermo noſter dirigitur, quicunque proprias voluntates ſequi contemnunt, & ſummo ac vero Regi militare animi puritate cupiunt, vt obedientiæ armaturam præclaram aſſumere, intentiſſima cura implendo præoptent, & perſeuerando impleant. Hortamur itaque, qui vſque nunc militiam ſecularem, in qua Chriſtus non fuit cauſa, ſed ſolo humano fauore amplexati eſtis: quatenus horum vnitati, quos Dominus ex maſſa perditionis elegit, & ad defenſionem S. Eccleſiæ gratuita pietate compoſuit, vos ſociandos perhumaniter, feſtinetis. Ante omnia autem, quicunq; es ô Chriſti miles, tam ſanctam conuerſationem eligens, te, profeſſionem tuam oportet puram adhibere diligentiam ac firmam perſeuerentiam, quæ à Deo tam digna, ſancta, & ſublimis eſſe dignoſcitur: vt ſi purè & perſeueranter obſeruetur inter militantes, qui pro Chriſto animas ſuas dederunt, ſortem obtinere mereberis. In ipſa namq; refloruit & reuixit ordo militaris, qui deſpecto iuſtitiæ zelo, non pauperes aut eccleſias defenſare, quod ſuum erat: ſed rapere, ſpoliare, interficere contendebant.

bant. Bene igitur nobiſcum agitur, quibus Dominus & Saluator noſter Ieſus Chriſtus amicos ſuos à ciuitate Sancta in confinium Franciæ ac Burgundiæ duxit, qui pro noſtra ſalute, veraq; fidei propagatione, non ceſſant, animas ſuas hoſtiã Deo placentem offerre. Nos ergò cum omni gratulatione ac fraterna pietate precibusq; Magiſtri HVGONIS, *in quo prædicta militia sũpſit exordium, cum ſpiritu ſancto intimante ex diuerſis Vltramontanæ prouinciæ manſionibus, in ſolemnitate S. Hilarÿ, anno 1128. ab incarnato Dei filio, ab inchoatione prædictæ militiæ nono, ad Trecas, Deo Duce, in vnum conuenimus, & modum & obſeruantiam ordinis Equeſtris per ſingula capitula, ex ore ipſius prædicti Magiſtri* HVGONIS *audire meruimus, ac iuxta notitiam exiguitatis noſtræ ſcientiæ, quod nobis videbatur bonũ & vtile, collaudauimus. Verũ enimuerò, quod nobis videbatur abſurdũ, omneque, quod in pſenti Cõcilio nequit eſſe nobis memoraliter relatũ, ac cõputatũ, nõ lenitate, ſed cõſulta puidẽtia, & diſcretione venerabilis patris noſtri Honorÿ, ac inclyti Patriarchæ Ieroſolymitani Stephani fertilitate, ac neceßitate, non ignari Oriẽtalis religionis, nec nõ pauperũ commilitonũ Chriſti, conſilio communis capituli vnanimiter commendauimus. Sana autẽ prorſus licet noſtri dictaminis auctoritate permaximus numerus religioſorum patrum, qui in illo Concilio diuina admonitione conuenerunt,* Anno Chriſti 1128.

P 2 *com-*

commendat:non debemus ſilenter tranſire, quibus videntibus, & veras ſententias proferentibus,ego Ioannes Michaelenſis, *præſentis paginæ, iuſſu Concilij ac venerabilis Abbatis Clareuallenſis, cui creditum ac debitum hoc erat, humilis ſcriba eſſe diuinâ gratiâ merui.*

S.Bernardū intellige.

NOMINA PATRVM RESIDENTIUM in Concilio.

Huius Concilij meminit Guil. Tyrius lib. 12. Hiſt. Belli ſacri cap. 7.

PRimus quidem reſedit *Matthæus Albanenſis Epiſcopus,* Sanctæ Romanæ Eccleſiæ legatus:deinde *Rainaldus Archiepiſcopus Remenſis:* tertius *Henricus Archiepiſcopus Senonenſis:* Dehinc Coepiſcopi eorum *Ranckedus Carnotenſis Epiſcopus Goſſenus Sueſſonum Epiſcopus, Epiſcopus Pariſienſis, Epiſcop. Trecenſis, Præſul Aurelianenſis, Epiſcop. Antiſiodorenſis, Epiſcop. Meldenſis, Epiſcop. Catalaunenſis, Epiſc. Laudunenſis Epiſcop. Beluacenſis, Abbas Vezelacenſis,* qui non multò poſt factus eſt Lugdunenſis Archiepiſcopus, ac S. R. E. legatus, *Abbas Ciſtercienſis, Abbas Pontimacenſis, Abbas trium Fontium, Abbas S. Dionyſij de Remis, Abbas S. Stephani de Diuione, Abbas Moleſmij* ſupra nominatus, *Abbas Bernardus Clareuallis* non defuit, cuius ſententiam p[illegible]eſcripti liberâ voce collaudabant. Fuerunt autem Magiſter *Albericus Kemenſis & Magiſter Fulgerius,* ac cóplures alii, quos longum eſſet enumerare. Cæterum verò de non literatis idoneum nobis videtur; vt teſtes amarores veritatis adducantur in medium: *Comes Theobandus, Comeſque Niuernenſis,* ac *Andreas de Bādimen-*

dimento, intentiſſimâ curâ, quod erat optimũ, ſcrutantes; quod eis videbatur abſurdum, vituperantes, in concilio ſic aſſiſtebant. Ipſe verò *Magiſter militiæ Hugo* nomine reuerà non defuit & quoſdam de fratribus ſuis ſecum habuit. Verbi gratiâ fratrem *Godefridum*, fratrẽ *Rorallum*, fratrem *Gaufridum Biſol*: fratrem *Paganum de monte Deſiderij*, *Archembaudum de ſancto Amano*. Iſte verò magiſter Hugo cum iſtis diſcipulis modum & obſeruantiam exiguæ inchoationis ſui militaris ordinis, qui ab illo, qui dicit, *Ego Principium, qui & loquor vobis*, ſumpſit exordium: iuxta memoriæ ſuæ notitiam, ſupranominatis patribus intimans. Placuit itaque Concilio, vt conſilium ibi limâ & conſideratione diuinarum ſcripturarum diligenter examinatum, tamen cum prouidentia Papæ Romani, ac Patriarchæ Ieroſolymitani nec non capituli aſſenſu & pauperum commilitonum Templi, quod eſt in Ieruſalem, ſcripto, commendaretur, ne obliuioni traderetur, & inenodabiliter ſeruaretur: vt recto curſu, ad ſuum conditorem, cuius dulcedo tam mel ſuperat, vt ei comparatum velut abſynthium ſit amariſſimum, peruenire dignè mereantur: præſtante, cui militant, & militare queant, per infinita ſeculorum ſecula.

Amen.

REGVLA PAVPERVM COMMILITONVM Templi in Sanctâ Ciuitate.

QVALITER DIVINVM OFFIcium audiant.

CAPVT I.

VOs quidem propriis voluptatibus abrenuntiantes; atq; alij, pro animarum ſalute vobiſcum ad terminum cũ equis & armis ſummo Regi militantes, matutinas, & omne ſeruitium integrum, ſecundum canonicã inſtitutionem, ac regularium doctorum Sanctę ciuitatis conſuetudinem pio ac puro affectu audire vniuerſaliter ſtudeatis. Idcirco vobis venerabiles fratres maximè debetur, quia pręſentis vitæ luce deſpectâ, contemptoque veſtrorum corporum cruciatu, ſæuientem mundum pro Dei amore vileſcere perenniter promiſiſtis, diuino cibo refecti ac ſatiati, & dominicis præceptis eruditi & firmati, poſt myſterij diuini conſummationem nullus paueſcat ad pugnam, ſed paratus ſit ad coronam.

QVOD ORATIONES DOMINIcas, ſi audire nequierint, dicent.

CAP. II.

CAEterum ſi aliquis frater negotio orientalis

talis Chriſtianitatis fortè remotus, quod ſępius euenisse, non dubitamus, & pro tali abſentia, Dei ſeruitium non audierit, pro matutinis tredecim orationes Dominicas, ac pro ſingulis horis ſeptem, ſed pro Veſperis nouem dicere collaudamus, ac liberâ voce vnanimiter affirmamus. Iſti etenim in ſalutifero labore ita directi nō poſſunt accurrere horâ cōpetenti ad diuinum officium, ſed ſi fieri poteſt, horæ conſtitutæ non prætereant ante inſtitutum debitū.

QVID AGENDVM PRO FRATRIBUS *defunctis.*

CAP. III.

QVando verò quilibet fratrum remanentium, morti (quæ nulli parcit) impendet, quod eſt impoſſibile auferri, Capellanus ac clericus vobiſcum ad terminū caritatiuè ſummo ſacerdoti ſeruientibus, creditum officium & miſſam ſolenniter pro eius anima, Chriſto animi puritate iubemus offerre. Fratres autem ibi adſtantes & in orationibus pro fratris defuncti ſalute pernoctantes, centum orationes Dominicas, vſque ad diem Septimum, pro fratre defuncto perſoluant: ab illo die, quo eis obitus fratris denuntiatus fuerit, vſque ad prędictum diem, centenarius numerus perfectionis integritatem cum fraterna obſeruatione habeat. Adhuc nēpe diuina ac miſericordiſſima caritate deprecamur, atque paſtorali auctoritate iubemus, vt quotidie, ſicuti fratri in vicibus dabatur, & debetur: ita quod eſt neceſſarium ſuſtentationi huius vitæ in cibo &

potu tantum, cuidam pauperi, ad quadrageſimum diem impendatur. Omnes enim alias oblationes, quas in morte fratrum & in paſchali ſolennitate, cæteriſque ſolennitatibus, Domino pauperum commilitonum Chriſti ſpontanea paupertas indiſcretè reddere conſueuerat, omninò prohibemus.

CAPELLANI VICTVM ET VESTItum tantum habeant.

CAP. IV.

ALias verò oblationes, & omnia eleemoſynarum genera, quoquo modo fiant; Capellanis, vel aliis ad tempus manentibus, vnitati communis capituli reddere peruigili curâ præcipimus. Seruitores itaq; eccleſiæ victum & veſtitum ſecundum auctoritatem tantum habeant, & nihil amplius habere præſumant, niſi magiſtri ſponte caritatiuè dederint.

DE MILITIBVS DEFVNCTIS QVI ſunt ad terminum.

CAP. V.

SVnt namque milites in domo Dei Templiq; Salomonis ad terminum miſericorditer nobiſcum degentes; vnde ineffabili miſeratione vos rogamus, deprecamur, & ad vltimum obnixè iubemus, vt interim tremenda poteſtas ad vltimum diem aliquem perduxerit, diuino amore ac fraternâ pietate ſeptem dies ſuſtentationis pro anima eius quidam pauper habeat.

VT NVLLVS FRATER REMANENS, *oblationem faciat.*

CAP. VI.

DEcreuimus, vt ſupernè dictum eſt, quod nullus fratrum remanentium aliam oblationem agere præſumat, ſed die noctuque mundo corde in ſua profeſſione maneat, vt ſapientiſſimo prophetarum in hoc æquipollere valeat. Calicem ſalutaris accipiam, & in morte mea mortem Domini imitabor. Quia ſicut Chriſtus pro me animam ſuam poſuit, ita & ego pro fratribus animam ponere ſum paratus, Ecce competentem oblationem, ecce hoſtiam viuentem Deoque placentem.

DE IMMODERATA STATIONE

CAP. VII.

QVod autem auribus noſtris veriſſimus teſtis inſonuit, videlicet immoderatâ ſtatione & ſine menſura ſtando, diuinum officium vos audire, ita fieri non præcipimus, imò vituperamus: ſed finito Pſalmo & *Venite exultemus Domino*, cum Inuitatorio & Hymno, omnes ſedere tam fortes, quam debiles propter ſcandalum, euitandum nos iubemus. Vobis verò reſidentibus vnoquoque Pſalmo finito, in recitatione *Gloria Patri*, de ſedibus veſtris ad altare ſupplicãdo ob reuerentiam Sanctæ Trinitatis. Sic etiam in recitatione *Euangelij*, & ad *Te Deum laudamus*, & per totas laudes donec finito *Benedicamus Domino*, ſtare adſcribimus,

 & ean-

& eandem regulam in matutinis S. Mariæ teneri iubemus.

DE REFECTIONE CONVENTVS.

CAP. VIII.

IN vno quidem palatio, ſed melius dicitur, Refectorio communiter vos cibum accipere credimus, vbi quando aliquid neceſſarium fuerit, pro ſignorum ignorantia, leniter ac priuatim quærere oportet. Si omni tempore, quæ vobis neceſſaria ſunt, quærenda ſunt, cum omni humanitate & ſubiectione reuerentiæ potius ad menſam, cum Apoſtolus dicat: *Panem tuum cum ſilentio manduca*, & Pſalmiſta vos animare debet, dicens: *Poſui ori meo cuſtodiam*, id eſt, apud me deliberaui, vt non delinquerem id eſt, lingua, id eſt cuſtodiui os meum, ne malè loquerer.

DE LECTIONE.

CAP. IX.

IN prandio & cœna ſemper ſit ſancta lectio recitata. Si Dominum diligimus ſalutifera eius verba atque præcepta, intentiſſimâ aure deſiderare debemus, lector autem lectionum, vobis indicat ſilentium.

DE CARNIS REFECTIONE.

CAP. X.

IN hebdomada namque, niſi Natalis dies Domini, vel Paſcha, vel feſtum Sanctæ Mariæ, aut omnium Sanctorum euenerit, vobis ter refectio

fectio carnis ſufficiat, quia aſſueta carnis comeſtio, intelligitur honoroſa corruptio corporum. Si verò in die martis tale ieiunium euenerit, vt eſus carnium retrahatur, in craſtino abundanter vobis impendatur. Die autem Dominico omnibus militibus remanentibus, nec non capellanis duo fercula in honorem S. Reſurrectionis impendi bonum & idoneum indubitanter videtur. Alii autem videlicet armigeri & clientes, vno contenti, cum gratiarum actione permaneant.

QVALITER MANDVCARE MILITES debeant.

CAP. XI.

DVos & duos manducare generaliter oportet, vt ſollerter vnus de altero prouideat, ne aſperitas vitę vel furtiua abſtinentia in omni prandio intermiſceatur. Hoc autem iuſtè indicamus, vt vnuſquiſq; miles aut frater æqualem & æquipollentem vini menſuram pro ſe ſolus habeat.

VT ALIIS DIEBVS DVO AVT TRIA leguminum fercula ſufficiant.

CAP. XII.

ALiis diebus, videlicet ſecundâ & quartâ feriâ, nec non & ſabbatho duo aut tria leguminum, aut aliorum ciborum fercula; aut vt ita dicam, cocta pulmentaria, omnibus ſufficere credimus, & ita teneri iubemus, vt fortè, qui ex vno non potuerit edere, ex alio reficiatur.

QVO CIBO SEXTA FERIA REFIcere oportet.

CAP. XIII.

SExta autem feriâ cibum quadrageſimalē, ob reuerentiam Paſſionis, omni congregationi, remotâ infirmorum imbecillitate, ſemel ſufficere à feſto omnium Sanctorum vſq; in Paſcha, niſi Natalis dies Domini, vel feſtum S. Mariæ, aut Apoſtolorum euenerit, collaudamus. Alio verò tempore, niſi generale ieiuniū euenerit, bis reficiatur.

POST REFECTIONEM SEMPER gratias referant.

CAP. XIV.

POſt prandium vero & cœnam, ſemper in Eccleſia, ſi propè eſt, vel ſi ita non eſt, in eodem loco, ſummo procuratori noſtro, qui eſt Chriſtus, gratias, vt decet, cum humiliato corde referre ſtrictè præcipimus. Famulis aut pauperibus fragmenta, (panibus tamen integris reſeruatis) diſtribuere fraternâ caritate debent & iubentur.

VT DECIMVS PANIS SEMPER Eleemoſynario detur.

CAP. XV.

LIcet paupertatis præmium, quod eſt regnum cœlorum, pauperibus proculdubio debeatur, vobis tamen, quod Chriſtiana fides de illis indubitanter fatetur, decimum to-

eius panis quotidie Eleemoſynario veſtro dare iubemus.

VT COLLATIO SIT IN ARBITRIO *Magiſtri.*

CAP. XVI.

CVm verò Sol orientalem regionem deſerit, & ad Hibernam deſcendit, audito ſigno, vt eſt eiuſdem regionis cõſuetudo, omnes ad Completas oportet incedere vos, ac prius generalem collationem ſumere peroptamus. Hanc autem collationem in diſpoſitione & arbitrio magiſtri ponimus, vt quando voluerit de aqua, & quando iubebit miſericorditer ex vino temperato competenter recipiatur. Verum hoc non ad nimiam ſatietatem oportet fieri, ſed parcius, quia apoſtatare etiam ſapientes videmus.

VT FINITIS COMPLETIS SILENtium *teneatur.*

CAP. XVII.

FInitis itaque Completis ad ſtratum ire oportet; Fratribus igitur à Completoriis exeuntibus nulla ſit denuo licentia data loqui in publico, niſi neceſſitate cogente: armigero autem ſuo, quæ dicturus eſt, leniter dicat. Eſt verò forſitan, vt in tali interuallo vobis de Completoriis exeuntibus, maxima neceſſitate cogente, de militari negotio, vt de ſtatu domus veſtræ, quia dies ad hoc vobis ſufficere nõ creditur, cum quadam fratrum parte, magiſtrum, vel illum, cui domus dominium poſt magiſtrũ

eſt

eſt debitum, oporteat loqui: hoc autem ita fieri iubemus, & ideo quia ſcriptum eſt; *In multiloquio non effugies peccatum*, & alibi: *mors & vita in manibus linguæ*. In illo colloquio ſcurrilitatem & verba otioſa ac riſum mouentia, omnino prohibemus, & vobis ad lectulos euntibus, Dominicam orationẽ, ſi aliquis quid ſtultum eſt locutus, cum humilitate & puritatis deuotione dicere iubemus.

VT FATIGATI AD MATVTINAS non ſurgant.

CAP. XVIII.

FAtigatos nempe milites non ita, vt vobis eſt manifeſtum, ſurgere ad Matutinas conlaudamus, ſed aſſenſu Magiſtri, vel illius, cui creditum fuerit à magiſtro, eos quieſcere, & tredecim orationes cõſtitutas ſic cantare, vt mens ipſorum voci concordet, iuxta illud Prophetę. *Pſallite Domino ſapienter*: & illud. *In conſpectu angelorum pſallam tibi*; nos vnanimes collaudamus. Hoc autem in arbitrio magiſtri ſemper conſiſtere debet.

VT COMMVNITAS VICTVS INTER fratres ſeruetur.

CAP. XIX.

LEgitur in diuina pagina. Diuidebatur ſingulis, prout cuiq; opus erat. Ideo non dicimus vt ſit perſonarum acceptio, ſed infirmitatum debet eſſe conſideratio. Vbi autem, qui minus indiget, agat Deo gratias & nõ cõtriſtetur. Qui vero indiget humiliter pro infirmitate, nõ excolla-

extollatur pro miſericordia, & ita omnia mēbra er ſit in pace. Hoc autē prohibemus, vt nulli immoderatam abſtinentiam amplecti liceat, ſed communem vitam inſtanter teneant.

DE QVALITATE ET MODO VEſtimenti.

CAP. XX.

VEſtimenta autem vnius coloris ſemper eſſe iubemus, verbi gratia. Alba vel nigra, vel vt ita dicam burella. Omnib. autem militibus profeſſis in hyeme & in æſtate ſi fieri poteſt, alba veſtimenta concedimus, vt qui tenebroſā vitam poſtpoſuerint, per liquidam & albā ſuo conditori ſe reconciliari agnoſcā:. Quid albedo? niſi integra caſtitas. Caſtitas, ſecuritas mētis, ſanitas corporis eſt, niſi enim vnuſquiſque miles caſt⁹ perſeuerauerit: ad perpetuā requiē venire, & Deum videre nō poterit, teſtāte Paulo Apoſt. *Pacem ſectamini cum omnibus, & caſtimoniā ſine qua nemo videbit Dominum.* Sed quia huiuſmodi indumentū arrogātiæ ac ſuperfluitatis æſtimatione carere debet, talia habere omnib. iubemus, vt ſolus leniter per ſe veſtire & exuere ac calciare & diſcalciare valeat. Procurator huius miniſterij peruigili cura hoc vitare præſumat, ne nimis lōga, aut nimis curta, ſed menſurata ipſis vtentibus, ſecundum vniuſcuiuſq; quantitatē ſuis fratribus tribuat. Accipientes itaq; noua, vetera ſemper reddāt in præſenti, reponēda in camera, vel vbi frater, cuius eſt miniſteriū decreuerit, propter armigeros & clientes, & quandoque pro pauperibus. *Gallis Burel lè dicta.*

QVOD

QVOD FAMVLI ALBA VESTIMENta, id eſt, pallia non habeant.

CAP. XXI.

HOc nempe, quod erat in domo Dei ac ſuorum militum Templi, ſine diſcretione ac conſilio communis capituli obnixè contradicimus, & funditus quaſi quoddam vitium peculiare amputare præcipimus. Habebant enim olim famuli & armigeri alba veſtimenta, vnde veniebant damna importabilia. Surrexerunt namque in Vltramontanis partibus quidam pſeudofratres, & coniugati, & alii dicentes ſe eſſe de Templo, cum ſint de mundo. Hi nempe tantas contumelias, totque damna militari ordini adquiſierunt, & clientes remanentes plurima ſcandala oriri inde ſuperbiendo fecerunt. Habeant igitur aſſiduè nigra, ſed ſi talia non poſſunt inuenire, habeant, qualia inueniri poſſunt in illa prouincia, qua deguntj aut quod vilius vnius coloris comparari poteſt, videlicet burella.

QVOD MILITES REMANENTES tantum alba habeant.

CAP. XXII.

NVlli ergò conceſſum eſt candidas Chlamydes deferre, aut alba pallia habere, niſi nominatis militibus Chriſti.

VT PELLIBVS AGNORVM vtantur.

CAP. XXIII.

DEcreuimus communi conſilio, vt nullus frater

frater remanens per hyemem pelles aut pelliciam vel aliquid tale quod ad vſum corporis pertineat, etiamq́; coopertorium, niſi agnorum vel arietum habeat.

VT VETVSTA ARMIGERIS DIVIdantur.

CAP. XXIV.

PRocurator vel dator pannorum, omni obſeruantia veteres, ſemper armigeris & clientibus & quandoque pauperibus, fideliter æqualiterque erogare intendat.

CVPIENS OPTIMA, DETERIORA habeat.

CAP. XXV.

SI aliquis frater remanens ex debito, aut ex motu ſuperbiæ pulchra vel optima habere voluerit, ex tali præſumptione proculdubio viliſſima merebitur.

VT QVANTITAS ET QVALITAS VEſtimentorum ſeruetur.

CAP. XXVI.

QVantitatem, ſecundum corporum magnitudinem, largitatemque veſtimentorum obſeruare oportet: dator pannorum ſit in hoc curioſus.

VT DATOR PANNORVM, IN PRImis æqualitatem ſeruet.

CAP. XXVII.

LOngitudinem, vt ſuperius dictum eſt, cum

æquali menſura, ne vel ſuſurronum, vel criminatorum oculus aliquid notare præſumat, procurator fraterno intuitu conſideret, & in omnibus ſupradictis Dei retributionem humiliter cogitet.

DE SVPERFLVITATE CAPILLORVM.

CAP. XXVIII.

Vide ſermonem exhortatorium D. Bern. ad milites Templi ca. 2. & 3.

OMnes fratres remanentes principaliter ita tonſos habere capillos oportet, vt regulariter, ante & retrò & ordinatè conſiderare poſſint: & in barba, & in grennis eadem regula indeclinabiliter obſeruetur, ne ſuperfluitas, aut facetiæ vitium denotetur.

DE ROSTRIS ET LAQVEIS.

CAP. XXIX.

DE roſtris & laqueis manifeſtum eſt, & Gẽtile: & cum abominabile hoc omnibus agnoſcatur, prohibemus & contradicimus, vt aliquis ea non habeat, imò prorſus careat. Aliis autem ad tempus famulantibus, roſtra & laquea & capillorum ſuperfluitatem & veſtiũ immoderatam longitudinem habere non permittimus ſed omnino contradicimus. Seruientibus enim ſummo conditori, munditia interius, exteriuſque valde neceſſaria: eo ipſo atteſtante, qui ait. *Eſtote mundi, quia ego mundus ſum.*

DE NVMERO EQVORVM ET ARmigerorum.

CAP. XXX.

Vnicuique veſtrorum militum, tres equos licet

licet habere, quia domus Dei templiq́ue Salomonis eximia paupertas amplius non permittit in præſentiarum augere, niſi cum magiſtri licentia.

NVLLVS ARMIGERVM GRATIS ſeruientem feriat.

CAP. XXXI.

SOlum autem armigerum ſingulis militibus eadem cauſa concedimus: ſed ſi gratis & caritatiuè ille armiger cuiquam militi fuerit, nō licet eidem eum verberare, nec etiam qualibet culpâ percutere.

QVALITER AD TEMPVS REMAnentes recipiantur.

CAP. XXXII.

OMnibus militibus ſeruire Ieſu Chriſto, animi puritate in eadem domo ad terminū cupientibus, equos in tali negotio cottidiano idoneos, & arma, & quidquid eis neceſſarium fuerit, emere fideliter iubemus. Deinde verò ex vtraq; parte æqualitate ſeruatâ bonum & vtile appretiari equos iudicauimus. Habeatur itaq; pretium in ſcripto, ne tradatur obliuioni: Et quidquid militi vel equis eius, aut armigero erit neceſſarium, adiunctis & ferris equorum ſecundum facultatem domus, ex eadem domo, fraternâ caritate impendatur. Si verò interim equos ſuos miles aliquo euentu in hoc ſeruitio amiſerit; magiſter, & facultas domus hoc exigit, alios adminiſtret. Adueniente autem termino repatriandi, medietatem pretii,

ipſe miles, diuino amore concedat, alteram ex communi fratrum, ſi ei placet, recipiat.

QVOD NVLLVS IVXTA PROPRIAM voluntatem incedat.

CAP. XXXIII.

COnuenit his nempe militibus, qui *nihil ſibi* Chriſto carius exiſtimant, propter ſeruitium, ſecundum quod profeſſi ſunt, & propter gloriam ſummæ beatitudinis, vel metum gehennæ, vt obedientiam indeſinenter magiſtro teneant. Tenenda eſt itaque, vt mox, vbi aliquid imperatum à magiſtro fuerit, vel ab illo, cui magiſter mandatum dederit, ſine mora ac ſi diuinitus imperetur, moram pati neſciant in faciendo. De talibus enim ipſa veritas dicit. *Obauditu auris obediuit mihi.*

SI LICET IRE PER VILLAM, SIne iuſſu magiſtri.

CAP. XXXIV.

ERgò hos tales milites propriam voluntatē relinquentes, & alios ad terminum ſeruientes deprecamur, & firmiter eis iubemus, vt ſine magiſtri licentia, vel cui creditum hoc fuerit, in villam ire non præſumant, præterquam noctu ad Sepulchrum', & ad ſtationes, quæ intra muros Sanctæ ciuitatis continentur.

SI LICET EVM AMBVLARE ſolum.

CAP. XXXV.

Hi

HI verò ita ambulantes non ſine cuſtode; id eſt, milite aut fratre remanente, nec in die nec in nocte iter inchoare audeant. In exercitu namque, poſtquam hoſpitati fuerint, nullus miles vel armiger aut famulus per atria aliorum militum, cauſſâ videndi, vel cum aliquo loquendi, ſine iuſſu, vt dictum eſt ſuperius, incedat. Itaque conſilio obfirmamus, vt in tali domo ordinata à Deo, quod nullus ſecundum proprietatem militet aut quieſcat: ſed ſecundum Magiſtri imperium totus incumbat: vt illam Domini ſententiam imitari valeat, qua dicit, *Non veni facere voluntatem meam, ſed eius, qui me miſit.*

VT NVLLVS NOMINATIM, QVOD ei neceſſarium erit, quærat.

CAP. XXXVI.

HAnc propriè conſuetudinem inter cætera adſcribere iubemus, & cum omni conſideratione, ob vitium quærendi teneri præcipimus. Nullus igitur frater remanens, aſſignanter & nominatim equum aut equitaturam, vel arma quærere debet. Quomodo ergo? Si verò eius infirmitas aut equorum ſuorum debilitas, vel armorum ſuorum grauitas, talis eſſe agnoſcitur, vt ſic incedere, ſit damnum commune; veniat coram magiſtro, vel cui eſt debitum miniſterium poſt magiſtrum, & cauſſam vera fide & pura ei demonſtret. Inde namque in diſpoſitione magiſtri vel poſt eum, procuratoris, res ſe habeat.

DE FRENIS ET CALCARIBVS.

CAP. XXXVII.

NOlumus, vt omnino aurum vel argentum, quæ ſunt diuitiæ peculiares, in frenis aut pectoralibus, nec calcaribus vel in ſtrenis vnquam appareat; nec alicui fratri remanenti emere liceat. Si verò caritatiuè talia vetera inſtrumẽta data fuerint, aurũ vel argentũ taliter coletur; ne ſplendidus color vel decor, cæteris arrogantia videatur. Si noua data fuerint, magiſter de talibus, quod voluerit, faciat.

TEGIMEN IN HASTIS ET CLYpeis non habeatur.

CAP. XXXVIII.

TEgimen autem in clypeis & haſtis & furellis in lanceis non habeatur. Quia hoc non proficuum, imò damnum nobis omnibus intelligitur.

DE LICENTIA MAGISTRI.

CAP. XXXIX.

LIcet magiſtro cuiquam dare equos, vel arma, vel quamlibet rem cuilibet dare.

DE MALA ET SACCO.

CAP. XL.

SAcculus & mala, cum firmatura non conceduntur; ſic exponentur, ne habeant abſque magiſtri licentia, vel cui creduntur, domus poſt eum negotia. In hoc præſenti capitulo, procuratores, & per diuerſas prouincias degentes

gentes non continentur, nec ipſe magiſter intelligitur.

DE LEGATIONE LITTERARVM.

CAP. XLI.

NVllatenus cuiquam fratrum litteras liceat, à parentibus ſuis, neque à quoquam hominum, nec ſibi inuicem accipere vel dare, ſine iuſſu magiſtri vel procuratoris. Poſtquam licentiam frater habuerit, in præſentia magiſtri, ſi ei placet, legantur. Si verò & à parentibus ei quidquam directum fuerit, non præſumat ſuſcipere illud, niſi prius indicatum fuerit magiſtro. In hoc autem capitulo magiſter & domûs procuratores non continentur.

DE FABVLATIONE PROPRIArum culparum.

CAP. XLII.

CVm omne verbũ otioſum generare agnoſcatur peccatum, quid ipſi iactãtes de proprijs culpis ante diſtrictũ iudicẽ dicturi ſunt? Oſtendit certè propheta; Si à bonis eloquijs propter taciturnitatẽ, debet interdum taceri, quantò magis à malis verbis, propter pœnam peccato debet ceſſari. Vetamus igitur & audacter cõtradicimus, ne aliquis frater remanens, vt melius dicã ſtultitias, quas in ſeculo, in militari negotio, tã enormiter egit, & carnis delectationes miſerrimarũ mulierum, cum fratre ſuo, vel alio aliquo, vel de alio commemorare audeat. Et ſi fortè talia referentem,

 quem-

quemlibet audierit, obmuteſcere faciat, vel quantocius poterit cito pede obedientiæ inde diſcedat & fabularum venditori aurem cordis non præbeat.

DE QVAESTV ET ACCEPTIONE.

CAP. XLIII.

VErum enimverò, ſi aliqua res ſine quæſtu cuilibet fratri data gratis fuerit, deferat magiſtro vel Dapſifero, ſi verò aliter ſuus amicus vel parens dare niſi ad opus ſuum noluerit, hoc prorſus non recipiat, donec licentiam à Magiſtro ſuo habeat. At cui res data fuerit, non pigeat illum, ſi alteri datur. Imò pro certo ſciat, quia ſi inde iraſcitur, contra Deum agit. In hac autem prædicta regula miniſtratores non continẽtur, quibus ſpecialiter hoc miniſteriũ debetur, & cõceditur de mala & ſacco.

DE MANDVCARIIS EQVORVM.

CAP. XLIV.

VTilis res eſt cunctis hoc præceptum à nobis conſtitutum, vt indeclinabiliter amodò teneatur. Nullus autem frater facere præſumat manducaria linea vel lanea; idcirco prinpaliter facta, nec habeat vlla excepto pfinello.

VT CAMBIARE VEL QVAERERE nullus audeat.

CAP. XLV.

NVnc aliud reſtat, vt nullus præſumat cambiare ſua, frater cũ fratre, ſine licentia Magiſtri, & aliquid quærere, niſi frater fratri, & ſit res parua, vilis non magna. VT

VT NVLLVS AVEM CVM AVE CApiat, nec cum capiente inceDat.

CAP. XLVI.

QVod nullus auem cum aue accipere audeat, nos communiter indicamus: non cōuenit enim religioni, ſic cum mundanis delectationibus inhærere, ſed Domini præcepta libenter audire, orationi frequenter incumbere, mala ſua cum lacrymis vel gemitu quotidie in oratione Deo confiteri. Cum homine quidem talia operante, cum accipitre, vel alia aue, nullus frater remanens hac principali cauſa ire præſumat.

VT NVLLVS ARCV VEL BALISTA percutiat.

CAP. XLVII.

CVm omnem religionem ire deceat ſimpliciter, & ſine riſu, humiliter; & non multa verba ſed rationabilia loqui, & non ſic clamoſa in voce, ſpecialiter iniungimus, & præcipimus omni fratri profeſſo, ne in boſco, cum arcu aut baliſta iaculari audeat, nec cum illo, qui hoc fecerit ideo pergat, niſi gratiâ eum cuſtodiendi à perfido gentili; nec cum cane ſit auſus clamare vel garrulare, nec equum ſuum, cupiditate accipiendi feram, pungat.

VT LEO SEMPER FERIATVR.

CAP. XLVIII.

NAm eſt certum, quod vobis ſpecialiter creditum eſt, & debitum pro fratribus veſtris animam ponere, atque incredulos, qui ſemper Virginis filio minitantur, de terra delere. De Leone nos hoc dedimus, quia ipſe circuit, quærens quem deuoret, & manus eius contra omnes, omniumq; manus contra eum.

DE OMNI RE SVPER VOS QVAESITA, iudicium audite.

CAP. XLIX.

NOuimus quidem perſecutores ſanctæ Eccleſiæ innumerabiles eſſe; & hos qui contentionem non amant inceſſanter, crudeliusq; inquietare feſtinant. In hoc igitur concilij ſententia ſerena conſideratione pendeat, vt ſi aliquis in partibus orientalis religionis, in quocunque alio loco ſuper vos rem aliquam quæſierit; vobis, per fideles & veri amatores iudices audire iudicium, præcipimus; & quod iuſtum fuerit indeclinabiliter vobis facere præcipimus.

VT HAEC REGVLA IN OMNIBVS teneatur.

CAP. L.

HAEc eadem regula in omnibus rebus, vobis immeritò ablatis, perhumaniter iubemus, vt teneatur.

QVOD

QVOD LICET OMNIBVS MILITIbus profeſsis terram & homines habere.

CAP. LI.

Diuinâ, vt credimus, prouidentia, à vobis in Sanctis locis ſumpſit initium, hoc genus nouum religionis: vt videlicet religionis militiam admiſceretis, & ſic religio per militiam armata procedat, & hoſtem ſine culpa feriat. Iure igitur iudicamus, cum milites Templi dicamini, vos ipſos ob inſigne meritum & ſpeciale probitatis donum, terram & homines habere, & agricolas poſſidere, & iuſtè eos regere, & inſtitutum debitum vobis ſpecialiter debetur impendi.

VT MALE HABENTIBVS CVRA peruigil habeatur.

CAP. LII.

Male habentibus fratribus ſupra omnia adhibenda eſt cura peruigil & quaſi Chriſto eis ſeruiatur, vt illud Euangelium, *Infirmus fui, & viſitaſti me*, memoriter teneatur. Hi etenim diligenter ac patienter portandi ſunt, quia de talibus ſuperna retributio indubitanter adquiritur.

VT INFIRMIS NECESSARIA ſemper dentur.

CAP. LIII.

Procuratorib. verò infirmantiũ omni obſeruan-

uantiâ atque peruigili cura præcipimus, vt quæcumque ſuſtentationi diuerſarum infirmitatum ſunt neceſſaria, fideliter ac diligenter iuxta domuum facultatem eis adminiſtrent, verbi gratia carnem & volatilia, & cætera; donec ſanitati reddantur.

VT ALTER ALTERVM AD IRAM non prouocet.

CAP. LIV.

PRæcauendum nempe non modicum eſt, ne aliquis aliquem commouere ad iram præſumat, quia propinquitatis & diuinæ fraternitatis tam pauperes quam potentes, ſumma clementia æqualiter aſtrixit.

QVOMODO FRATRES CONIVGATI habeantur.

CAP. LV.

FRatres autem coniugatos hoc modo habere vobis permittimus, vt ſi fraternitatis veſtræ beneficium & participationem petunt, vterq; ſuæ ſubſtâtiæ portionem, & quidquid amplius adquiſierint, vnitati communis Capituli poſt mortem concedant, & interim honeſtam vitã exerceant, & bonum agere fratribus ſtudeant, ſed veſte candidâ, & chlamyde alba non incedant. Si verò maritus ante obierit, partem ſuam fratribus relinquat, & coniux de altera vitæ ſuſtentamentum habeat. Hoc enim iniuſtum conſideramus, vt cum fratribus Deo caſti-
tatem

tatem promittentibus, fratres huiuſmodi in vna eademque domo maneant.

VT AMPLIVS SORORES NON COadunentur maribus.

CAP. LVI.

SOrores quidem amplius periculoſum eſt coadunare, quia antiquus hoſtis femineo cõſortio complures expulit à recto tramite paradiſi. Itaque fratres cariſſimi, vt integritatis flos inter vos ſemper appareat, hac conſuetudine amodò vti non liceat.

VT FRATRES TEMPLI CVM EXcommunicatis non participent.

CAP. LVII.

HOc fratres valde cauendum, atque timendum eſt; ne aliquis ex Chriſti militib. homini excommunicato nominatim ac publicè aliquo modo ſe iungere aut res ſuas accipere præſumat, ne anathema maranatha ſimiliter fiat. Si verò interdictus tantum fuerit cum eo participationem habere, rem ſuam caritatiuè accipere non immeritò licebit.

QVALITER MILITES SECVLARES recipiantur.

CAP. LVIII.

SI quis miles ex maſſa perditionis, vel alter ſecularis, ſeculo volens renunciare, veſtram communionem & vitam velit eligere, non ei ſtatim

ſtatim aſſentiatur: Sed iuxta illud Pauli: *Probate Spiritus ſi ex Deo ſunt*; & ſic ei ingreſſus concedatur. Legatur igitur regula in eius præſentia, & ſi ipſe præceptis expoſitæ regulæ diligenter obtemperauerit, tunc ſi Magiſtro & fratribus eius recipere placuerit, conuocatis fratribus, deſiderium & petitionem ſuam cunctis, animi puritate patefaciat. Deinde verò terminus probationis in conſideratione & prouidentia Magiſtri, ſecundum honeſtatem vitæ petentis, omnino pendeat.

VT OMNES FRATRES AD SECRETUM Concilium non vocentur.

CAP. LIX.

NOn ſemper omnes fratres ad concilium conuocare iubemus, ſed quos idoneos & conſilio prouidos magiſter cognouerit. Cum autem de maiorib. tractare voluerit, vt eſt dare cõmunem terram, vel de ipſo ordine diſceptare, aut fratrem recipere, tunc omnem congregationẽm, ſi Magiſtro placet, conuocare eſt cõpetens: auditoq; communis capituli conſilio, quod melius & vtilius Magiſter conſiderauerit, illud agatur.

QVOD CVM SILENTIO ORARE debeant.

CAP. LX.

OMnes fratres, prout animi & corporis affectus poſtulauerit, ſtando vel ſedendo, tamen ſumma cum reuerentia, ſimpliciter & non clamoſè, vt vnus alium non conturbet, communi conſilio iubemus.

VT

VT FIDEM SERVIENTIVM accipiant.

CAP. XLI.

AGnouimus nempe complures ex diuerſis prouinciis tam clientes, quàm armigeros pro animarum ſalute animo feruenti, ad terminum cupientes in domo noſtra mancipari. Vtile eſt autem, vt fidem eorum accipiatis, ne fortè veternus hoſtis, in Dei ſeruitio aliquid furtiuè vel indecenter eis intimet, vel à bono propoſito repente extermiñet.

VT PVERI, QVAMDIV SVNT PARui, non accipiantur inter fratres Templi.

CAP. XLII.

QVamuis regula ſanctorum patrum pueros in congregatione permittat habere, nos de talibus non conlaudamus vmquam vos onerare. Qui verò filium ſuum vel propinquum, in militari religione per humaniter dare voluerit, vſque ad annos, quib. viriliter armata manu poſſit inimicos Chriſti de terra ſancta delere, eum nutriat. Dehinc ſecundum regulam in medio fratrum, pater vel parentes eum ſtatuant, & ſuam petitionem cunctis patefaciant. Melius eſt enim in pueritia non vouere, quã poſteaquã vir factus fuerit enormiter retrahere.

VT SENES SEMPER VENERENtur.

CAP. LXIII.

SEnes autẽ pia conſideratione ſecundũ viriũ imbecillitatẽ, ſupportare ac diligẽter honorare

rare oportet. Et nullatenus in his, quæ corporis ſunt neceſſaria, diſtrictè teneantur; tamen ſalua auctoritate regulæ.

DE FRATRIBVS, QVI PER DIVERſas prouincias proficiſcuntur.

CAP. LXIV.

FRatres verò qui per diuerſas prouincias diriguntur; regulam, in quantum vires expetunt, ſeruare in cibo & potu & cæteris ſtudeāt, & irreprehenſibiliter viuant; vt ab his qui foris ſunt, bonum teſtimonium habeant; Religionis propoſitum nec verbo nec actu polluāt, ſed maximè omnibus, quibus ſe coniunxerint, ſapientiæ & bonorum operum exemplū & condimentum præbeant; Apud quem hoſpitari decreuerint, fama optima ſit decoratus; & ſi fieri poteſt, domus hoſpitis in illa nocte, careat lumine, ne tenebroſus hoſtis occaſionem aliquam, quod abſit, inferat. Vbi autem milites non excommunicatos congregare audierint, illuc pergere, non conſiderantes tam temporalem vtilitatem, quam externam animarum illorum ſalutem dicimus. Illis autem fratribus in vltramarinis partibus ſpe ſubuectionis ita directis: hac conuentione eos, qui militari ordini ſe iungere perhumaniter voluerint, recipere collaudamus: vt in præſentia Epiſcopi illius prouinciæ, vterque conueniat, & voluntatem petentis præſul audiat. Auditâ itaque petitione, mittat eum frater ad Magiſtrum, & ad fratres, qui ſunt in Templo, quod eſt in Ieruſalem,

lem;& ſi vita eius eſt honeſta talique conſortio digna,miſericorditer ſuſcipiatur, ſi magiſtro & fratribus bonum videtur. Si vero interim obierit,pro labore & fatigatione, quaſi vni ex fratribus totum beneficium & fraternitas pauperum & commilitonum Chriſti ei impendatur.

VT VICTVS AEQVALITER OMnibus diſtribuatur.

CAP. LXV.

ILlud quoque congruè & rationabiliter manu tenendum cenſemus, vt omnibus fratribus remanentibus, victus ſecundũ loci facultatem, æqualiter tribuatur, non enim eſt vtilis perſonarum acceptio, ſed infirmitatum neceſſaria eſt conſideratio.

VT MILITES TEMPLI DECIMAS habeant.

CAP. LXVI.

CRedimus namque relictis affluentibus diuitijs, vos ſpontaneæ paupertati eſſe ſubiectos, vnde decimas vobis communi vita viuentibus iuſtè habere, hoc modo demõſtrauimus. Si Epiſcopus Eccleſiæ, cui decima iure debetur, vobis caritatiuè eam dare voluerit, aſſenſu illius capituli, de illis decimis, quas tunc Eccleſia poſſidere videtur, vobis tribuere debet. Si autem laicus quilibet adhuc illam ex patrimonio ſuo damnabiliter amplectitur, & ſeipsũ

in hoc valdè redarguens, vobis eandem reliquerit;ad nutum eius qui præeſt tantum, ſine conſenſu capituli id agere poteſt.

DE LEVIBVS ET GRAVIBVS *culpis.*

CAP. LXVII.

SI aliquis frater loquendo vel militando vel aliter aliquid leue deliquerit,ipſe vltrò delictum ſuũ ſatisfaciendo magiſtro oſtendat.De leuibus ſi conſuetudinem non habeant, leuem pœnitentiam habeat.Si verò eo tacente per aliquem alium culpa cognita fuerit, maiori & euidentiori ſubiaceat diſciplinæ & emendationi.Si autem graue erit delictum,retrahatur à familiaritate fratum,nec cum illis ſimul in eadem menſa edat, ſed ſolus refectionem ſumat,diſpenſationi & iudicio magiſtri totum incumbat,vt ſaluus in iudicii die permaneat.

QVA CVLPA FRATER AMPLIVS non recipiatur.

CAP. LXVIII.

ANte omnia prouidendum eſt, ne quis frater potens aut impotens, fortis aut debilis,volens ſe exaltare, & paullatim ſuperbire ac culpam ſuam defendere, indiſciplinatus remaneat;ſed ſi emendare voluerit, ei diſtrictiõr correptio accedat. Quod ſi piis admonitionibus, & fuſis pro eo orationibus emendare noluerit,ſed in ſuperbia magis ac magis

erexerit

erexerit, tunc ſecundũ Apoſtolum, de pio eradicetur grege, *Auferte malum ex vobis*: neceſſe eſt, vt à ſocietate fratrum fidelium ouis moribunda remoueatur. Cæterùm Magiſter, qui baculum & virgam manu tenere debet; baculum videlicet quo aliorum virium imbecillitates ſuſtentet: Virgam quoque, qua vitia delinquẽtiũ zelo rectitudinis feriat, conſilio Patriarchę & ſpiritali conſideratione id agere ſtudeat: ne vt ait B. Maximus, aut ſolutior lenitas cohibẽtiam peccantis, aut immoderata ſeueritas à lapſu non reuocet delinquentem. *Baculus & virga inſig. nia Magiſtri.*

VT A PASCHALI SOLENNITATE, vſque ad feſtum omnium Sanctorum, vnam camiſiam lineam tantum ſumere habeat.

CAP. LXIX.

INterea quod nimium ardorem orientalis regionis miſericorditer conſideramus, vt à Paſchali feſtiuitate vſque ad omnium ſanctorum ſolennitatem, vnicuique vna camiſia linea tantum, non ex debito, ſed ex ſola gratia detur, illi dico, qui ea vti voluerit. Alio autem tempore generaliter omnes camiſias laneas habeat.

QVOT ET QVALES PANNI IN lecto ſint neceſſarij.

CAP. LXX.

SIngulorum quidem non aliter per ſingulos lectos dormitorium eſſe, niſi maxima cauſſa vel neceſſitas euenerit, communi conſilio collaudamus. Lectualia vel lectiſternia moderata diſpenſatione magiſtri vnuſquiſque habeat. Credimus enim prorſus, ſaccum, culcitram & coopertorium vnicuiq; ſufficere. Qui verò ex his vno carebit, carpitam habeat, & in omni tempore tegmine lineo, id eſt veluſo frui benè licebit. Veſtiti autem camiſiis dormiant, & femoralibus ſemper dormiant. Dormientibus itaque fratribus iugiter vſque mane, nunquam deſit lucerna.

DE VITANDA MVRMVratione.

CAP. LXXI.

ÆMulationes inuidas, liuorem, murmur, ſuſurrationē detractiones, diuinâ admonitione vitare, & quaſi quandam peſtem fugere vobis pręcipimus. Studeat igitur vnuſquiſque vigilanti animo, ne fratrem ſuum clam culpet, aut reprehendat, ſed illud Apoſtoli ſtudioſè ſecum animaduertat. *Ne ſis criminator, ne ſuſurro in populo.* Cùm autem fratrem liquidè aliquid peccaſſe agnouerit, pacificè, & fraterna pietate iuxta Domini præceptum inter ſe & illum ſolum corripiat. Et ſi eum non audierit

dierit,alium fratrem adhibeat: ſed ſi vtrumq; contempſerit,in conuentu publicè obiurgetur coram omnibus. Magnæ enim cæcitatis ſunt, qui aliis detrahunt,& nimiæ infelicitatis ſunt qui ſe à liuore minimè cuſtodiunt,vnde in antiquam verſuti hoſtis nequitiam demerguntur.

VT OMNIVM MVLIERVM FVgiantur oſcula.

CAP. LXXII.

PEriculoſum eſſe credimus omni religioni, vultum mulierum nimis attendere,& ideo nec Viduam,nec Virginem, nec Matrem, nec Sororem,nec amitam,nec vllam aliam fœminam aliquis frater oſculari præſumat. Fugiat ergò fœminea oſcula Chriſti militia, per quæ ſolent homines ſæpè periclitari, vt pura conſcientia,& ſecura vita, in conſpectu Domini perenniter valeat conuerſari.

FINIS

AD LECTOREM.

Exſtat eadē ferè M.S. in Bibliothe. a R. D. Auberti Miræi Canonici Antuerp.

EN Regulam militum Templariorum, quam inter archiua equeſtria Petri Mennentij patrui repertam, & hactenus quod ſciam, nondum editam; dignam iudicaui, quæ prælo mandaretur. Quo ſcilicet omnibus conſtaret, quanta ordo iſte Eccleſiæ Dei commoda attulerit, quantam diſciplinæ ſeueritatem adhibuerit, quanque res humanæ à præclaro initio degenerare ferè conſueuerint. *Conuerſi enim ſunt* (vti inquit Tyrius.) *in arcum prauum, & neglecta humilitate Patriarchæ Ieroſolymitano ſe ſubtraxerunt, obedientiam ei, quàm eorum prædeceſſores eidem exhibuerant, denegantes: ſed & Eccleſiis Dei decimas, & primitias eis ſubtrahentes, vt eorum indebitè turbando poſſeſſiones, facti ſunt valdè moleſti.* Neque ſanè abs re fuerit tam ſanctas & pias conſtitutiones (quas à Sancto Bernardo conſcriptas ex ſtilo alijſque argumentis contendunt eruditiores) à tenebris vindicaſſe, vt poſteri nimirum habeant quod imitentur, alij quod æmulentur. Exſtare quidem notum eſt, in eiuſdem Diui Bernardi operibus, ſermonem exhortatorium ad Hugonem Magiſtrum cæteroſque Templi milites: verum

Vide Barō ad an 1127. Gretſer. to. 3 de Cruce. Soarez de Religione.

Regu-

Regulæ prædictæ ſpecimen impreſſum videre nondum licuit.

Caeterum dum militarem iſtum campum decurrere conamur, placidiùs paululum in eodem otiari datum eſt, cum nobiliſſimo Domino Ioanne *Van den*-Hovel, viro ſupra ſplendorem Equeſtrem, multis virtutibus clariſſimo, qui longinquis iuxta ac arduis tota vita confectis itineribus, legationibus ac rerum vſu exercitatiſſimus, varia, præterquam memorauimus, Ordinum militarium ſtatuta in tractu Orientali ſe legiſſe & notaſſe oſtendit: nec non in Palæſtina vidiſſe milites Diuo Thomæ tutelari dicatos, & rubra cruce decuſſata (Saultoir Galli vocant) inſignes: alios item Sancto Gereoni ſacros, cruce Patriarchali (qualis ferè eſt antiqua illa in inſignibus Hungariæ) tricipiti colliculo viridi impoſita ſplendeſcentes, multaque ad illuſtrationem dignitatis Equeſtris obſeruaſſe.

Equites D. Thomæ & eorum inſignia.

Equites S. Gereonis & eorum inſignia.

Sic & alia fortaſſis alibi militaris inſtituti collegia, nobis incognita, in pleriſque orbis Chriſtiani partibus latere non dubito: quæ vtinam Equites ipſi, alijque harum rerum curioſi pleniùs

aliquando eruant;illuſtriora tamen quæq; arbitror à nobis recenſita. Faxit autem Deus vt ſacra iſta militaria germina, per vniuerſum orbem abundè ſpargantur, atque æternum floreant; Dei in primis honori augendo, & fidei Chriſtianæ cultui propagando. In quo voto finio, & valere te, pie Lector, iubeo.

F I N I S.

INDEX

INDEX
ORDINVM EQVESTRIVM.

A.

Alcantara Ordo Equeſtris apud Legionenſes fol.102.
S.Andreæ apud Scotos 145
Annuntiationis apud Sabaudos 131
S.Antonij in Æthiopia 177
S.Antonij in Gallia,Italia 176
Armigeri Gal. Eſcuieurs, Hiſp. Infancones, Belgicè Ioncheers dicti. 21.25.26.27.30.36.&ſeq.
Auguſtales Equites 2
Auiſi apud Luſitanos 119
Aurati 5.35.37.
Auriculares in India 196

B.

Baccalaurei 33
Balnei in Anglia & Francia. 10.11.& 127.&ſeq.
Banda apud Hiſpanos 116
Baneretti 32
S.Blaſij in Terra Sancta 84

C.

Calatraua in regno Toletano 99
Calza apud Venetos 117
Canis apud Montmorenciacos in Gallia 57
Cardui apud Borbonios 141
Cardui apud Scotos 145
S.Catharinæ 49
Chriſti apud Liuones & Luſitanos 88,114
Clauicularij 3
Cochleares 165

Columba apud Caſtellanos 134
Cornicularij 3
Commentarienſes 3
Commeatales 3
Crucigeri 38.70.78.
Crucis apud Burgundos 179
Cygni apud Brabantos 139
Cypri Equitum 139
Diſciplina apud Auſtrios 136
S Dominici ſiue Ieſu Chriſti 105
Draconis apud Germanos & Hungaros 135
Duplares 3
Eborenſes 119
Elephantis apud Danos 149
Equeſtris dignitas, nobilitas 19
Equites colapho creati 7 8 9.10
Equites in regno Siciliæ 164
Equites ex cenſu 13
Equitum ordines varij 1 38 39
Equitum tria genera: Itali Croce, di Collana, & di Sprone. Gall. de Maille, Raille, & Paille vocitant. ibid.38.
Galli gallinacei apud Francos 58.59.
Garterij ſiue S. Georgij apud Anglos 122
S Georgij apud Auſtrios & Carinthios, 172. *Genuenſes* 118 *Romanos & alios.* 175
S. Gereonis in Palaſtina.
Gineta apud Francos 62
Gladij apud Suecos 139
Gladiferi apud Liuonios 88
Hieroſolymitani 68.69
Honorarij 38
Hungaria Equites cruce viridi diſtincti 157
Hyſtricis in Ducatu Aurelianenſi 139
Hoſpitalarij 69
S. Iacobi in Hiſpania 94

Ieſu Chriſti in Italia contra Albigenſes 105
S Ioannis Ieroſolymitani 68
Sancti Ioannis Acconenſis, ſiue Sancti Thomæ. 83. 84
Sancti Iuliani de Pirario ſiue Alcantara 103.
Iulij apud Rom. 173

Lauretani apud Italos 176
S. Laurentij
S. Lazari apud Gallos & Sabaudos 50. 53
Lilij apud Nauarros 65
Lilij apud Romanos 173
Lilij Gryphi ſiue Iarræ S. Mariæ apud Caſtellanos. 65.
Luceres 2
Lunæ creſcentis apud Andegauenſes & Siculos. 163

S. Marci Equites apud Venetos 118
Mariani 78
Beatæ Mariæ glorioſæ ſiue Matris Domini apud Italos 110
S. Mariæ de Mercede & Redemptione Captiuorum in Arragonia 107
S. Mariæ ſiue Cardui apud Borbonios. 141
S. Mariæ ſiue Elephanti apud Danos 149
S. Mariæ de Monte Carmelo & S. Lazari in Gallia 55.
S. Mauritij, & S Lazari apud Sabaudos 50. 54.
Melitenſes ſiue Rhodij 68
Menſæ Rotundæ ſiue Orbicularis in regno Britanniæ 126.
Meſnadarij 28
Michaelis apud Francos 168
Militum filij infantes dicti 30

Meno-

Monozoni 44
Monteſia in regno Valentino 112
Montis gaudij ſiue de Monfrac & Mongeia,in regno Ieroſolymitano & Caſtellano 86
Nauales 165
Palmerani equites 98
S. Paulli apud Romanos 175
Periſcelidis ſiue Garterij apud Anglos 122
S. Petri apud Romanos 174
Pœnitentia SS. Martyrum in Syria 84
Pij apud Romanos 175
Ramnenſes 2
Rationis in regno Caſtella 154
Redemptoris Iheſu Chriſti in Ducatu Mantua 191
Rici homines milites 28
Rhodij ſiue Melitenſes 68
Romani Equites 2
Rudiarij 2
Ruta in regno Scotia. 145
S. Saluatoris in Aragonia 85
Scama in Hiſpania 117
Scutiferi Gothis Schilpor 36
S. Sepulchri Chriſti in Ieruſalem antiqui & moderni Equites 39. & ſeq.
S. Sepulchri apud Italos 41
Seraphici in regno Suecia 158
Spica ſiue Ariſta in Ducatu Britannia 160
Sparti 64
S. Spiritus apud Francos & Romanos 187
S. Spiritus in Saxia 174
Stella apud Francos 129
Solidarij 2
S. Stephani in magno Ducatu Etruria 184
Tatienſes 2
Tecuytli Equites in India. 195
Templarij 71

Eorum

Eorum ſtatuta 230
Teutonici in Syria, Germania, Pruſſia & Liuonia 78. 90.
Torquati 338
Truchillenſes 87
S. Thomæ in Paleſtina 84. 263
Tuſini in regno Bohemiæ 156
Velleris aurei apud Burgundos & Auſtrios 134
Vexillarij 32. 34

FINIS.

Erra-

Errata hæc & ſi quæ ſimilia in proprijs præſertim nominibus, prudens Lector corrige.

Pag 33.l.21.Pennon.p.24.l.11. Diuum.p.62.l.9.decurſis.p.63.l.13.Ioannam.p.69.l.41.Podio.p.81.l.7.militaris.p.89.l.5.Bremaniſſus lege Bremâ miſſus.p.96.l.30.nullos;lege mille.p.97.l.30.Solis.p 110.l.14.connumerauêre.p.115.l.11.regnũ.p.123.lin.17.geſtant.

rare oportet. Et nullatenus in his, quæ corporis ſunt neceſſaria, diſtrictè teneantur; tamen ſalua auctoritate regulæ.

DE FRATRIBVS, QVI PER DIVERſas prouincias proficiſcuntur.

CAP. LXIV.

FRatres verò qui per diuerſas prouincias diriguntur; regulam, in quantum vires expetunt, ſeruare in cibo & potu & cæteris ſtudeāt, & irreprehenſibiliter viuant; vt ab his qui foris ſunt, bonum teſtimonium habeant; Religionis propoſitum nec verbo nec actu polluāt, ſed maximè omnibus, quibus ſe coniunxerint, ſapientiæ & bonorum operum exemplū & condimentum præbeant; Apud quem hoſpitari decreuerint, fama optima ſit decoratus; & ſi fieri poteſt, domus hoſpitis in illa nocte, careat lumine, ne tenebroſus hoſtis occaſionem aliquam, quod abſit, inferat. Vbi autem milites non excommunicatos congregare audierint, illuc pergere, non conſiderantes tam temporalem vtilitatem, quam externam animarum illorum ſalutem dicimus. Illis autem fratribus in vltramarinis partibus ſpe ſubuectionis ita directis: hac conuentione eos, qui militari ordini ſe iungere perhumaniter voluerint, recipere collaudamus: vt in præſentia Epiſcopi illius prouinciæ, vterque conueniat, & voluntatem petentis præſul audiat. Auditâ itaque petitione, mittat eum frater ad Magiſtrum, & ad fratres, qui ſunt in Templo, quod eſt in Ieruſa-
lem,

lem;& ſi vita eius eſt honeſta talique conſortio digna, miſericorditer ſuſcipiatur, ſi magiſtro & fratribus bonum videtur. Si vero interim obierit, pro labore & fatigatione, quaſi vni ex fratribus totum beneficium & fraternitas pauperum & commilitonum Chriſti ei impendatur.

VT VICTVS AEQVALITER OMnibus diſtribuatur.

CAP. LXV.

ILlud quoque congruè & rationabiliter manu tenendum cenſemus, vt omnibus fratribus remanentibus, victus ſecundũ loci facultatem, æqualiter tribuatur, non enim eſt vtilis perſonarum acceptio, ſed infirmitatum neceſſaria eſt conſideratio.

VT MILITES TEMPLI DECIMAS habeant.

CAP. LXVI.

CRedimus namque relictis affluentibus diuitijs, vos ſpontaneæ paupertati eſſe ſubiectos, vnde decimas vobis communi vita viuentibus iuſtè habere, hoc modo demõſtrauimus. Si Epiſcopus Eccleſiæ, cui decima iure debetur, vobis caritatiuè eam dare voluerit, aſſenſu illius capituli, de illis decimis, quas tunc Eccleſia poſſidere videtur, vobis tribuere debet. Si autem laicus quilibet adhuc illam ex patrimonio ſuo damnabiliter amplectitur, & ſeipsũ

in hoc valdè redarguens, vobis eandem relinquerit;ad nutum eius qui præeſt tantum, ſine conſenſu capituli id agere poteſt.

DE LEVIBVS ET GRAVIBVS *culpis.*

CAP. LXVII.

SI aliquis frater loquendo vel militando vel aliter aliquid leue deliquerit, ipſe vltrò delictum ſuũ ſatisfaciendo magiſtro oſtendat. De leuibus ſi conſuetudinem non habeant, leuem pœnitentiam habeat. Si verò eo tacente per aliquem alium culpa cognita fuerit, maiori & euidentiori ſubiaceat diſciplinæ & emendationi. Si autem graue erit delictum, retrahatur à familiaritate fratrum, nec cum illis ſimul in eadem menſa edat, ſed ſolus refectionem ſumat, diſpenſationi & iudicio magiſtri totum incumbat, vt ſaluus in iudicii die permaneat.

QVA CVLPA FRATER AMPLIVS *non recipiatur.*

CAP. LXVIII.

ANte omnia prouidendum eſt, ne quis frater potens aut impotens, fortis aut debilis, volens ſe exaltare, & paullatim ſuperbire ac culpam ſuam defendere, indiſciplinatus remaneat; ſed ſi emendare voluerit, ei diſtrictior correptio accedat. Quod ſi piis admonitionibus, & fuſis pro eo orationibus emendare noluerit, ſed in ſuperbia magis ac magis

erexerit,tunc ſecundũ Apoſtolum,'de pio er- dicetur grege, *Auferte malum ex vobis*: neceſſe eſt,vt à ſocietate fratrum fidelium ouis moribunda remoueatur. Cæterùm Magiſter,qui baculum & virgam manu tenere debet;baculum videlicet quo aliorum virium imbecillitates ſuſtentet: Virgam quoque,qua vitia delinquẽtiũ zelo rectitudinis feriat,conſilio Patriarchę & ſpiritali conſideratione id agere ſtudeat: ne vt ait B. Maximus,aut ſolutior lenitas cohibẽtiam peccantis,aut immoderata ſeueritas à lapſu non reuocet delinquentem. *Baculus & virga inſig. nia Magiſtri.*

VT A PASCHALI SOLENNITATE, vſque ad feſtum omnium Sanctorum, vnam camiſiam lineam tantum ſumere habeat.

CAP. LXIX.

INterea quod nimium ardorem orientalis regionis miſericorditer conſideramus, vt à Paſchali feſtiuitate vſque ad omnium ſanctorum ſolennitatem, vnicuique vna camiſia linea tantum,non ex debito, ſed ex ſola gratia detur,illi dico,qui ea vti voluerit. Alio autem tempore generaliter omnes camiſias laneas habeat.

QVOT ET QVALES PANNI IN lecto ſint neceſſarij.

CAP. LXX.

Singulorum quidem non aliter per ſingulos lectos dormitorium eſſe, niſi maxima cauſſa vel neceſſitas euenerit, communi conſilio collaudamus. Lectualia vel lectiſternia moderata diſpenſatione magiſtri vnuſquiſque habeat. Credimus enim prorſus, ſaccum, culcitram & coopertorium vnicuiq; ſufficere. Qui verò ex his vno carebit, carpitam habeat, & in omni tempore tegmine lineo, id eſt veluſo frui benè licebit. Veſtiti autem camiſiis dormiant, & femoralibus ſemper dormiant. Dormientibus itaque fratribus iugiter vſque mane, nunquam deſit lucerna.

DE VITANDA MVRMVratione.

CAP. LXXI.

Æmulationes inuidas, liuorem, murmur, ſuſurrationē detractiones, diuinâ admonitione vitare, & quaſi quandam peſtem fugere vobis præcipimus. Studeat igitur vnuſquiſque vigilanti animo, ne fratrem ſuum clam culpet, aut reprehendat, ſed illud Apoſtoli ſtudioſè ſecum animaduertat. *Ne ſis criminator, ne ſuſurro in populo.* Cùm autem fratrem liquidè aliquid peccaſſe agnouerit, pacificè, & fraterna pietate iuxta Domini præceptum inter ſe & illum ſolum corripiat. Et ſi eum non audierit

dierit,alium fratrem adhibeat: ſed ſi vtrumq; contempſerit,in conuentu publicè obiurgetur coram omnibus. Magnæ enim cæcitatis ſunt, qui aliis detrahunt,& nimiæ infelicitatis ſunt qui ſe à liuore minimè cuſtodiunt,vnde in antiquam verſuti hoſtis nequitiam demerguntur.

VT OMNIVM MVLIERVM FVgiantur oſcula.

CAP. LXXII.

PEriculoſum eſſe credimus omni religioni, vultum mulierum nimis attendere,& ideo nec Viduam,nec Virginem, nec Matrem, nec Sororem,nec amitam,nec vllam aliam fœminam aliquis frater oſculari præſumat. Fugiat ergò fœminea oſcula Chriſti militia, per quæ ſolent homines ſæpè periclitari, vt pura conſcientia,& ſecura vita, in conſpectu Domini perenniter valeat conuerſari.

FINIS

AD LECTOREM.

Exſtat eadē ferè M.S in Bibliothe. a R. D. Auberti Miræi Canonici Antuerp.

EN Regulam militum Templariorum, quam inter archiua equeſtria Petri Mennentij patrui repertam, & hactenus quod ſciam, nondum editam; dignam iudicaui, quæ prælo mandaretur. Quo ſcilicet omnibus conſtaret, quanta ordo iſte Eccleſiæ Dei commoda attulerit, quantam diſciplinæ ſeueritatem adhibuerit, quanque res humanæ à præclaro initio degenerare ferè conſueuerint. *Conuerſi* enim *ſunt* (vti inquit Tyrius.) *in arcum prauum, & neglecta humilitate Patriarchæ Ieroſolymitano ſe ſubtraxerunt, obedientiam ei, quàm eorum prædeceſſores eidem exhibuerant, denegantes: ſed & Eccleſiis Dei decimas, & primitias eis ſubtrahentes, vt eorum indebitè turbando poſſeſſiones, facti ſunt valdè moleſti.* Neque ſanè abs re fuerit tam ſanctas & pias conſtitutiones (quas à Sancto Bernardo conſcriptas ex ſtilo alijſque argumentis contendunt eruditiores) à tenebris vindicaſſe, vt poſteri nimirum habeant quod jmitentur, alij quod æmulentur. Exſtare quidem notum eſt, in eiuſdem Djui Bernardi operibus, ſermonem exhortatorium ad Hugonem Magiſtrum cæteroſque Templi milites: verum

Vide Barō ad an 1127. Gretſer. to. 3 de Cruce. Soarez de Religione.

Regu-

Regulæ prædictæ ſpecimen impreſſum videre nondum licuit.

CAETERVM dum militarem iſtum campum decurrere conamur, placidiùs paululum in eodem otiari datum eſt, cum nobiliſſimo Domino IOANNE *Van den*-HOVVEL, viro ſupra ſplendorem Equeſtrem, multis virtutibus clariſſimo, qui longinquis iuxta ac arduis tota vita confectis itineribus, legationibus ac rerum vſu exercitatiſſimus, varia, præterquam memorauimus, Ordinum militarium ſtatuta in tractu Orientali ſe legiſſe & notaſſe oſtendit: nec non in Palæſtina vidiſſe milites Diuo Thomæ tutelari dicatos, & rubra cruce decuſſata (Saultoir Galli vocant) inſignes: alios item Sancto Gereoni ſacros, cruce Patriarchali (qualis ferè eſt antiqua illa in inſignibus Hungariæ) tricipiti colliculo viridi impoſita ſplendeſcentes, multaque ad illuſtrationem dignitatis Equeſtris obſeruaſſe. *Equites D. Thomæ & eorum inſignia.* *Equites S. Gereonis & eorum inſignia.*

SIC & alia fortaſſis alibi militaris inſtituti collegia, nobis incognita, in pleriſque orbis Chriſtiani partibus latere non dubito: quæ vtinam Equites ipſi, alijque harum rerum curioſi pleniùs

INDEX
ORDINVM EQVESTRIVM.

A.

Alcantara Ordo Equeſtris apud Legionenſes fol.102.
S. Andreæ apud Scotos 145
Annuntiationis apud Sabaudos 131
S. Antonij in Æthiopia 177
S. Antonij in Gallia, Italia 176
Armigeri Gal. Eſcuieurs, Hiſp. Infancones, Belgicè Ioncheers dicti. 21.25.26.27.30.36.& ſeq.
Auguſtales Equites 2
Auiſi apud Luſitanos 119
Aurati 5.35.37.
Auriculares in India 196

B.

Baccalaurei 33
Balnei in Anglia & Francia. 10.11.& 127.& ſeq.
Banda apud Hiſpanos 116
Baneretti 32
S. Blaſij in Terra Sancta 84

C.

Calatraua in regno Toletano 99
Calza apud Venetos 117
Canis apud Montmorenciacos in Gallia 57
Cardui apud Borbonios 148
Cardui apud Scotos 145
S. Catharinæ 49
Chriſti apud Liuones & Luſitanos 88, 114
Clauicularij 3
Cochleares 165

Columbæ apud Caſtellanos 154
Cornicularij 3
Commentarienſes 3
Commeatales 3
Crucigeri 88.70.78.
Crucis apud Burgundos 179
Cygni apud Brabantos 139
Cypri Equitum 153
Diſciplinæ apud Auſtrios 156
S. Dominici ſiue Ieſu Chriſti 105
Draconis apud Germanos & Hungaros 155
Duplares 3
Eborenſes 119
Elephantis apud Danos 149
Equeſtris dignitas, nobilitas 19
Equites colapho creati 7.8.9.10
Equites in regno Siciliæ 164
Equites ex cenſu 13
Equitum ordines varij 1.38.39
Equitum tria genera: Itali Croce, di Collana, & di Sprone. Gall. de Maille, Raille, & Paille vocitant. ibid. 38.
Galli gallinacei apud Francos 58.59.
Garterij ſiue S. Georgij apud Anglos 122
S. Georgij apud Auſtrios & Carinthios, 172. Genuenſes 118 Romanos & alios. 175
S. Gereonis in Palaſtina.
Gineta apud Francos 62
Gladij apud Suecos 159
Gladiferi apud Liuonios 88
Hieroſolymitani 68.69
Honorarij 38
Hungariæ Equites cruce viridi diſtincti 157
Hyſtricis in Ducatu Aurelianenſi 139
Hoſpitalarij 69
S. Iacobi in Hiſpania 94

Ieſu Chriſti in Italia contra Albigenſes *103
S *Ioannis Ieroſolymitani* 68
Sancti Ioannis Acconenſis, ſiue Sancti Thomæ. 83. 84
Sancti Iuliani de Pirario ſiue Alcantare 103.
Iulij apud Rom. 173

Lauretani apud Italos 176
S. *Laurentij*
S. *Lazari apud Gallos & Sabaudos* 50.53
Lilij apud Nauarros 61
Lilij apud Romanos 173
Lilij Gryphi ſiue Iarræ S. Mariæ apud Caſtellanos. 65.
Luceres 2
Lunæ creſcentis apud Andegauenſes & Siculos. 163

S. *Marci Equites apud Venetos* 118
Mariani 78
Beatæ Mariæ glorioſæ ſiue Matris Domini apud Italos 110
S. *Mariæ de Mercede & Redemptione Captiuorum in Arragonia* 107
S. *Mariæ ſiue Cardui apud Borbonios.* 141
S. *Mariæ ſiue Elephanti apud Danos* 149
S. *Mariæ de Monte Carmelo & S. Lazari in Gallia* 55.
S. *Mauritij, & S Lazari apud Sabaudos* 50.54.
Melitenſes ſiue Rhodij 68
Menſæ Rotunda ſiue Orbicularis in regno Britanniæ 126.
Meſnadarij 28
Michaelis apud Francos 168
Militum filij infantes dicti 30

Mono-

Monozoni 41
Monteſia in regno Valentino 112
Montis gaudij ſiue de Monfrac & Mongeia, in regno Ieroſolymitano & Caſtellano 86
Nauales 165
Palmerani equites 98
S. Paulli apud Romanos 175
Periſcelidis ſiue Garterij apud Anglos 122
S. Petri apud Romanos 174
Pœnitentia SS. Martyrum in Syria 84
Pij apud Romanos 175
Ramnenſis 2
Rationis in regno Caſtella 154
Redemptoris Ihesu Chriſti in Ducatu Mantua 191
Rici homines milites 28
Rhodij ſiue Melitenſes 68
Romani Equites 2
Rudiarij 2
Ruta in regno Scotia. 145
S. Saluatoris in Aragonia 85
Scama in Hiſpania 117
Scutiferi Gothis Schilpor 36
S. Sepulchri Chriſti in Ieruſalem antiqui & moderni Equites 39. & ſeq.
S. Sepulchri apud Italos 41
Seraphici in regno Suecia 158
Spica ſiue Ariſta in Ducatu Britannia 160
Sparti 64
S. Spiritus apud Francos & Romanos 187
S. Spiritus in Saxia 174
Stella apud Francos 129
Solidarij 2
S. Stephani in magno Ducatu Etruria 184
Tatienſes 2
Tecuytli Equites in India. 195
Templarij 75

Eorum

Eorum ſtatuta 230
Teutonici in Syria, Germania, Pruſſia & Liuonia 78. 90.
Torquati 338
Truchillenſes 87
S. Thomæ in Paleſtina 84. 263
Tuſini in regno Bohemiæ 156
Velleris aurei apud Burgundos & Auſtrios 134
Vexillarij 32. 34

FINIS.

Errata hæc & ſi quæ ſimilia in proprijs præſertim nominibus, prudens Lector corrige.

Pag 33.l.21.Pennon.p.24.l.11. Diuum.p.62.l.9.decurſis.p.63.l.13.Ioannam.p.69.l.41.Podio.p.81.l.7.militaris.p.89.l.5.Bremaniſſus lege Bremâ miſſus.p.96.l.30.nullos;lege mille.p.97.l.30.Solis.p 110.l.14.connumerauêre.p.115.l.11.regnū.p.123.lin.17.geſtant.